

Javni štipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Univerza v Ljubljani
Teološka fakulteta

**Tadej Stegu, Marija Juran Kanellopoulos, Janez Mevec, Lucija Rožman, Špela
Vrtovec**

RELIGIJSKO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH ZA CELOSTNO VSEŽIVLJENJSKO RAST

RAZISKOVALNO POROČILO

Ljubljana, 2018

Seznam kratic

EKC – Evangeljska krščanska cerkev

INC - Mednarodna mreža cerkva

ISS – Islamska skupnost Slovenije

ISKCON - International Society for Krishna Consciousness ali v prevodu Mednarodna skupnost za zavest Krišne

LRC – LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa

RCR – Projekt »Religijsko izobraževanje odraslih za celostno vseživljenjsko rast« (

RIO – Religijsko izobraževanje odraslih

RKC – Rimokatoliška cerkev

SMS – Slovenska muslimanska skupnost

Kazalo

Uvod	5
1. Religijske skupnosti	9
1.1 <i>Katoliška Cerkev .....</i>	<i>11</i>
1.2 <i>Judovska skupnost Slovenije .....</i>	<i>35</i>
1.3 <i>Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško – Ljubljanska .....</i>	<i>40</i>
1.4 <i>Islamska skupnost v Republiki Sloveniji.....</i>	<i>43</i>
1.5 <i>Krščanska adventistična cerkev .....</i>	<i>48</i>
1.6 <i>Jehovove priče – krščanska verska skupnost .....</i>	<i>50</i>
1.7 <i>Skupnost za zavest Krišne.....</i>	<i>55</i>
1.8 <i>Svobodna katoliška cerkev .....</i>	<i>61</i>
1.9 <i>Lectorium Rosicrucianum - Mednarodna šola Zlatega rožnega križa.....</i>	<i>64</i>
1.10 <i>Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni.....</i>	<i>69</i>
1.11 <i>Univerzalno življenje .....</i>	<i>70</i>
1.12 <i>Združitevna Cerkev.....</i>	<i>73</i>
1.13 <i>Skupnost Baha'i Slovenije.....</i>	<i>77</i>
1.14 <i>Ordo Templi Orientis .....</i>	<i>80</i>
1.15 <i>Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«.....</i>	<i>82</i>
1.16 <i>Krščanski center Nova Generacija.....</i>	<i>86</i>
1.17 <i>Mednarodna krščanska skupnost .....</i>	<i>86</i>
1.18 <i>Budistična kongregacija Dharmaling .....</i>	<i>90</i>
1.19 <i>Hinduistična verska skupnost v Sloveniji .....</i>	<i>92</i>
1.20 <i>Krščanski Center Ljubljana.....</i>	<i>95</i>
1.21 <i>Raeljanska religija v Sloveniji.....</i>	<i>101</i>
1.22 <i>Slovenska muslimanska skupnost .....</i>	<i>103</i>
1.23 <i>Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja .....</i>	<i>104</i>
1.24 <i>Evangeljska krščanska cerkev .....</i>	<i>107</i>
1.25 <i>Verska skupnost enakih možnosti – VSEM.....</i>	<i>112</i>
Reference	114
Priloge	120
1.1 <i>Katoliška Cerkev .....</i>	<i>120</i>

1.2	Judovska skupnost Slovenije	130
1.3	Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebsko – Ljubljanska	130
1.4	Islamska skupnost v Republiki Sloveniji.....	134
1.5	Krščanska adventistična cerkev	135
1.6	Jehovove priče – krščanska verska skupnost	144
1.7	Skupnost za zavest Krišne.....	148
1.8	Svobodna katoliška cerkev	156
28.6	Lectorium Rosicrucianum - Mednarodna šola Zlatega rožnega križa.....	162
28.7	Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni.....	166
1.11	Univerzalno življenje	172
1.12	Združitevna Cerkev.....	172
1.13	Skupnost Baha'i Slovenije.....	178
1.14	Ordo Templi Orientis	184
1.15	Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«.....	184
1.16	Krščanski center Nova Generacija.....	187
1.17	Mednarodna krščanska skupnost	187
1.18	Budistična kongregacija Dharmaling	202
1.19	Hinduistična verska skupnost v Sloveniji	209
1.20	Krščanski Center Ljubljana.....	215
1.21	Raeljanska religija v Sloveniji.....	215
1.22	Slovenska muslimanska skupnost	215
1.23	Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja	219
1.24	Evangeljska krščanska cerkev	228
1.25	Verska skupnost enakih možnosti - VSEM.....	242

Uvod

Projekt »Religijsko izobraževanje odraslih za celostno vseživljenjsko rast« (RCR), je potekal v okviru razpisa »Projektno delo z negospodarskim in neprofitnim sektorjem – Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016 – 2018« v organizaciji Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, ki ga je delno financirala Evropska unija. Študentje Teološke fakultete Univerze v Ljubljani so projekt izvajali pod vodstvom pedagoškega mentorja in v sodelovanju s strokovnjakom s Slovenskega katehetskega urada.

Projekt RCR sloni na paradigmi vseživljenjskega učenja in spoznanju, da vseživljenjsko učenje in izobraževanje na različnih področjih človekovega življenja razvija njegove kompetence in mu omogoča opolnomočeno soočanje z izzivi in priložnostmi posameznega življenjskega obdobja. To velja tudi za religijsko in duhovno vseživljenjsko učenje, ki daje posamezniku smiselnostni okvir ter mu lahko hkrati pomaga pri doseganju drugih življenjskih ciljev.

Projekt je zato usmerjen v širitev zagotavljanja enakih možnosti religijskega izobraževanja odraslih, interreligiozni dialog, iskanje možnosti interreligioznih obogatitev in mreženja različnih akterjev na področju religijskega izobraževanja odraslih ter pripravo sodobnih učnih pripomočkov in gradiv za religijsko izobraževanje odraslih.

Projekt je razdeljen v raziskovalni in aplikativni del. V raziskovalnem delu so študentje s kvalitativno metodo raziskali stanje, oblike in modele religijskega izobraževanja odraslih (RIO) v Osrednjeslovenski regiji. RIO v raziskavi pojmujeemo v najširšem pomenu besede, kot vse dejavnosti, ki odraslim osebam nudijo možnost duhovne rasti in poglobitve.

V aplikativnem delu projekta so študentje pod vodstvom strokovnega sodelavca iz negospodarskega področja v skladu s sodobno paradigmo učenja odraslih pripravili spletno ponudbo oblik in pripomočkov za versko izobraževanje ter katehezo odraslih, povezanih s področjem dela projektnega partnerja. Hkrati so s tem pridobili ključna funkcionalna znanja o projektnem delu ter neposredne izkušnje, ki jih bodo lahko uporabili pri svojem profesionalnem razvoju ter razvoju novih dejavnosti.

Potek projekta in metodologija raziskovalnega dela projekta

Ob začetku izvajanja projekta RCR smo pripravili srečanje vseh sodelujočih v projektu, seznanili vse sodelujoče s teoretičnimi izhodišči in smernicami sodobne andragoške teorije ter stanjem raziskav in prakse religijskega izobraževanja in kateheze odraslih ter s cilji, nalogami in potekom projekta. Pripravljen je bil podroben izvedbeni načrt, razdeljene vloge v projektu ter sprejet dogovor o načinih

komuniciranja za čim bolj učinkovito in usmerjeno izvajanje samih aktivnosti. Aktivnosti so nato sledile po naslednjem zaporedju (nekateri koraki se med seboj prekrivajo in so aktivnosti potekale sočasno):

- a) Raziskovanje in opis obstoječih modelov in stanja religijskega izobraževanja in kateheze odraslih na področju statistične regije preko intervjuja z voditelji modelov z vnaprej pripravljenimi vprašanji, izvedenega osebno, telefonsko ali elektronsko.
- b) Priprava spletnega prostora z dostopnimi informacijami o ponudbi religijskega izobraževanja in kateheze odraslih na spletni strani projektnega partnerja in promocija z obveščanjem potencialnih izvajalcev in udeležencev izobraževanja odraslih z objavo na spletni strani, socialnih omrežjih in v strokovni reviji Naša kateheza po izteku projekta.
- c) Priprava gradiv in pripomočkov za religijsko izobraževanje in katehezo odraslih in pilotna ponudba teh subjektom religijskega izobraževanja in kateheze na območju Osrednjeslovenske regije na spletni strani projektnega partnerja ob izteku projekta.
- d) Posredovanje ugotovitev raziskovalnega dela – v času trajanja projekta preko cikličnih srečanj in elektronske pošte sodelavcem v projektu, ob zaključku projekta bodo ugotovitve v obliki osnutka raziskovalnega poročila objavljene na spletni strani izvajalca in posredovane sodelujočim v raziskavi v dodatno validacijo ugotovitev. Nato bo na spletni strani objavljeno končno raziskovalno poročilo. Delne ugotovitve bodo v obliki izvirnega znanstvenega članka objavljene v relevantni znanstveni reviji.
- e) Zaključne aktivnosti: načrt trajnosti projekta in izvedba aktivnosti za zagotovitev trajnosti, evalvacija projekta in priprava poročila.

Gradiva in pripomočki za religijsko izobraževanje odraslih bodo ob koncu projekta na voljo vsem zainteresiranim uporabnikom v elektronski obliki na spletni strani projektnega partnerja za nadaljnjo obdelavo in uporabo v praksi.

Pri izbiri metode raziskovalnega dela projekta smo glede na cilje raziskave izhajali iz dejstva, da nam predvsem kvalitativne raziskave nam dajo odgovor na »kaj«, »kako« in »zakaj«, kar nas je predvsem zanimalo. S pojmom kvalitativna raziskava označujemo raziskavo, pri kateri sestavljajo temeljno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano besedno in brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili. (Vogrinc 2008, 13) Kvalitativni raziskovalec si prizadeva, da bi čim bolj natančno spoznal razmišljanja oseb v raziskovanih situacijah, kako posamezniki vidijo in interpretirajo določeno situacijo; zanimajo jih njihove domneve, motivi, razlogi, cilji, vrednote in podobno. (Vogrinc 2008, 19)

Kvalitativna raziskava poteka kot vrsta kratkih, zaporednih raziskovalnih sekvenc, v katerih si sledijo oblikovanje problema, zbiranje gradiva in analiza, reformulacija problema ali oblikovanje novega problema, vnovično zbiranje gradiva, analiza. Za kvalitativno raziskovanje je značilen refleksiven, povraten oziroma prožen raziskovalni načrt, ki se razvija med potekom raziskave. (Vogrinc 2008, 52) Cilj kvalitativnega raziskovanja ni z reprezentativnim vzorcem poiskati ugotovitve, ki bi jih lahko posplošili na osnovno množico, ampak čim bolj celovito spoznati proučevano osebo, institucijo, pojav ali skupino.

Študentje, vključeni v raziskovalni del projekta, so v sodelovanju s pedagoškim mentorjem najprej določili področje raziskave (predstavljena v prvem poglavju), uskladili metodologijo in pripravili anketni vprašalnik, ki je bil v začetku anketiranja še nekoliko dopolnjen in preveden v angleški jezik. Na skupnem srečanju raziskovalne skupine 13. 6. 2017 so vključeni uskladili raziskovalne postopke, se dogovorili o vzorčenju in tehnikah zbiranja podatkov (namensko vzorčenje: vsaka enota je izbrana z določenim namenom; v ospredju je informiranost posameznika o proučevani temi. Snežna kepa: raziskovalec poišče eno poučeno osebo in jo prosi, naj mu priporoči naslednjo. Polstrukturirani intervju: pri njem si raziskovalec poleg splošne sestave intervjuja, v kateri postavi cilje, ki naj bi jih intervju dosegel, vnaprej pripravi tudi nekaj bistvenih vprašanj, navadno odprtega tipa, ki jih postavi vsakemu vpraševancu, preostala vprašanja pa sestavi sproti med intervjujem).

Triangulacija: odločili smo se, da za validacijo uporabljamo več kot eno tehniko zbiranja podatkov, tri oz. v primeru omejene možnosti vsaj dve za vsako stvarnost: preučitev obstoječih virov o temi, intervju z voditeljem/izvajalcem RIO, intervju z udeležencem RIO in opazovanje skupine – strukturirano opazovanje z zapiski. V postopku pridobivanja soglasja smo vse potencialne udeležence (ali njihove zakonite zastopnike) seznanili z vsebino, ciljem in namenom raziskave, potekom raziskave, načinom zbiranja in obdelovanja podatkov, načinom poročanja o rezultatih ter načinom in trajanjem hranjenja podatkov.

Vsak raziskovalec je za področje, ki ga je raziskal, oblikoval delno raziskovalno poročilo, oblikovano na temelju različnih virov in tehnik zbiranja podatkov. Glede na omejen in raziskovalnemu delu z ljudmi ne najbolj naklonjen čas (celotni projekt in s tem tudi raziskava je trajala od 1. 6. 2017 do 30. 9. 2017, torej večinoma v času počitnic in dopustov) smo delna raziskovalna poročila ob koncu povezali v skupno raziskovalno poročilo (osnutek), ki vključuje ugotovitve za posamezna področja.

Za dodatno validacijo rezultatov smo osnutek raziskovalnega poročila objavili na spletni strani in povabili vse sodelujoče respondente, naj se opredelijo in po potrebi dopolnijo ali korigirajo interpretacijo rezultatov. Glede na odzive smo osnutek končnega poročila primerno prilagodili in objavili končno

poročilo. Ocenjujemo, da bo raziskava z zbranimi rezultati tako tudi po zaključku širši strokovni in znanstveni javnosti omogočila nadgradnjo in poglobitev raziskovalnih ugotovitev in objavo v relevantnih strokovnih in mednarodnih znanstvenih revijah.

1. Religijske skupnosti

Področja raziskave so povzeta po Registru cerkva in drugih verskih skupnosti Ministrstva za kulturo, Urad za verske skupnosti vodi Register cerkva in drugih verskih skupnosti.

Register je javen, sestavljata ga zbirka podatkov in zbirka listin. V register je vpisanih 50 cerkva in drugih verskih skupnosti, naša raziskava pa je obravnavala 25 cerkva in drugih verskih skupnosti iz Osrednjeslovenske regije. (Ministrstvo za kulturo, 2017)

Tabela 1: Področja raziskave in pristojni raziskovalec

IME	NASLOV SEDEŽA	Raziskovalec
Katoliška Cerkev	Ljubljana, Ciril Metodov trg 4	Juran Kanellopulos M.
Judovska skupnost Slovenije	Ljubljana, Tržaška cesta 2	Vrtovec Š.
Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško - Ljubljanska	Ljubljana, Prešernova cesta 35	Mevec J.
Islamska skupnost v Republiki Sloveniji	Ljubljana, Grablovičeva ulica 14	Vrtovec Š.
Krščanska adventistična cerkev	Ljubljana, Njegoševa cesta 15	Mevec J.
Jehovove priče – krščanska verska skupnost	Kamnik, Groharjeva ulica 2	Rožman L.
Skupnost za zavest Krišne	Ljubljana, Žibertova ulica 27	Vrtovec Š.
Svobodna katoliška cerkev	Ljubljana, Linhartova cesta 64	Mevec J.
LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa	Ljubljana, Celovška cesta 280	Rožman L.
Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni	Ljubljana, Šišenska cesta 48	Rožman L.

Univerzalno življenje	Ljubljana, Celovška cesta 87	Rožman L.
Združitevna Cerkev	Škofljica, Dolenjska cesta 419	Vrtovec Š.
Skupnost Baha'i Slovenije	Ljubljana, Bohinjčeva ulica 8	Rožman L.
Ordo Templi Orientis	Ljubljana, Kotnikova ulica 21	Mevec J.
Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«	Ljubljana, Hruševska 43d	Juran Kanellopulos M.
Krščanski center Nova Generacija	Ljubljana, Stegne 3	Rožman L.
Mednarodna krščanska skupnost	Log pri Brezovici, Cesta v Lipovce 20	Mevec J.
Budistična kongregacija Dharmaling	Ljubljana, Pavšičeva ulica 41	Mevec J.
Hinduistična verska skupnost v Sloveniji	Ljubljana, Derčeva ulica 41	Juran Kanellopulos M.
Krščanski Center Ljubljana	Ljubljana, Ob železnici 18	Rožman L.
Raeljanska religija v Sloveniji	Ljubljana, Dunajska cesta 106	Rožman L.
Slovenska muslimanska skupnost	Ljubljana, Kotnikova 5	Vrtovec Š.
Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja	Vrhnika, Zaplana 74	Mevec J.
Evangeljska krščanska cerkev	Ljubljana, Gozdna pot 1A	Vrtovec Š.
Verska skupnost enakih možnosti – VSEM	Ljubljana, Hranilniška 7a	Vrtovec Š.

1.1   *Katoliška Cerkev*

Uvod

Pri odločitvi za raziskovanje izobraževalnih oblik znotraj katoliške verske skupnosti smo izhajali predvsem iz lastnih izkušenj, interesov in tudi radovednosti. Te omejitve smo postavili zaradi zelo razvitega sistema in ponudbe na področju izobraževanja odraslih znotraj katoliške skupnosti ter časovnih omejitev, ki jih prinaša samo delo na projektu RIO. Zaradi preglednosti smo zajeli tudi druge oblike, ki so že raziskane in jih najdemo v virih. Večina izobraževanj in organiziranih skupin poteka z namenom nove evangelizacije ter s ciljem poglobljanja osebne vere in duhovne rasti udeležencev.

Sodobni iskalci sreče se pogosto potopijo v ezoteriko, seminarje reikija, ajurvede, tibetanske tantra masaže... Kar so v večini primerov le kratki obiski duhovnih izkustev tujih ljudstev, ki naj bi dali neko novo veselje do življenja. Žal, za človekovo minljivost, razočaranja in poraze, težko najdemo recepte in se odzovemo toliko bolj nemočno pred lastnimi omejitvami in udarci usode. Ugotovimo, da smo bili »izurjeni« za življenje, ki je daleč od resničnega in popolnoma neopremljeni za premagovanje kriz in za razočaranja. Iskati red v kaosu življenja je postala velika umetnost. (Nußbaumer 2007, 13-16)

Opis iz razpoložljivih virov

Kršćanstvo je nastalo na območju današnjega Izraela, ki je tedaj bilo v oblasti Rimljanov. Z rojstvom Jezusa Odrašenika se začne naše časovno štetje. Bog ga je poslal na zemljo, da bi razširil zavezo med Jahvejem in judovskim ljudstvom na vse človeštvo. Kristjani in judje se med seboj razlikujejo po veri v Jezusa – judje Mesijo še vedno pričakujejo. V Stari zavezi je Bog govoril po prerokih, v Novi pa po svojem sinu, Jezusu Kristusu. Jezusovo življenje je opisano v Evangelijih, ki so ga napisali Matej, Marko, Luka in Janez med letom 65 in 100. Povzeto Kristusovo sporočilo se glasi: »Bog je ljubezen, oče vseh ljudi in nas ima tako rad, da nam je poslal svojega sina,« ki je za nas umrl in s tem odrešil vse ljudi za večno življenje. (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 41).

»Kristusovo oznanilo o večnem življenju in vstajenju vseh umrlih ob poslednji sodbi je obljuba, ki naj bi kristjanu vlivala upanje, da s smrtjo ni vsega konec. Pomenila naj bi neprecenljivo tolažbo v najtežjih trenutkih človekovega življenja in opogumljala človeka v dostojanstvu ob njegovi smrtni uri. Optimizem, ki ga prinaša Kristusov evangelij, naj bi človeka oblikoval v njegovem celotnem odnosu do življenja, vse do smrti in preko nje«. (Videtič 2011, 179) Misel, ki opisuje držo kristjana, je lahko tudi takšna: »Ne smemo ostati ujeti ne v včeraj in ne v jutri, ampak moramo živeti tukaj in zdaj – seveda v sedanjosti, ki že nosi okus po tistem, kar nas čaka: smrt, vstajenje – in dopolnjenost. Vse, kar ravno počnemo, mora

vzdržati pred to veliko, široko perspektivo večnosti. To pa pomeni: tisto, kar ravno delaš, delaj z vsem svojim jazom!«. (Nußbaumer 2007, 29)

Kristjani se delijo na pravoslavne (približno 170 milijonov vernikov), protestante (približno 400 milijonov), ki so zelo raznoliki ter obsegajo veliko cerkva in številna gibanja ter katoličane. Od 16. stoletja naprej, katoličani predstavljajo tisti del Cerkve, ki priznava oblast papeža s sedežem v Rimu. Katolištvo je najpomembnejša veja krščanstva, ker ima približno milijardo vernikov, med katerimi jih je največ v Latinski Ameriki (90 % prebivalstva), večina prebivalstva v zahodni Evropi (60 %), okoli 25 % v severni Ameriki in okoli 12 % v črni Afriki. V severni Afriki, Aziji in na Bližnjem ter srednjem vzhodu je le okoli 2–4 % katoličanov. (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 40-54) Če govorimo o odstotkih, kristjani predstavljajo na planetu več kot 33 % človeštva, kar je najbolj množična opredelitev, tudi če so šteti neverujoči oz. neopredeljeni. Med njimi je kar polovica katoličanov. (Škafar 1998, 6-7)

Kot smo že uvodoma izpostavili, je znotraj katoliške skupnosti na voljo veliko različnih vrst aktivnosti, tako da bomo v nadaljevanju le okvirno predstavili tiste oblike, ki so dostopne v virih, nekatere teh oblik bomo podrobneje empirično podkrepili, druge pa bomo na novo predstavili.

„Katoliški cerkvi se je zavest o potrebnosti religijskega izobraževanja in katehez odraslih spet prebudila predvsem po 2. vatikanskem koncilu, ki ga je leta 1962 sklical papež Janez XXIII. ter je pomenil začetek korenite prenove in prelomni dogodek v zgodovini Cerkve. V desetletjih po koncilu postaja model katehumenata za odrasle, ki se je razvil v prvih stoletjih, spet navdih za uvajanje v vero ter hkrati za oblikovanje trajne kateheze in religijskega izobraževanja“. (Stegu 2014, 62) Ugotavljamo, da »so različne skupine odraslih ter gibanja in nove skupnosti, ki oblikujejo takšna občestva primerno okolje, v katerem se lahko udejanja kateheza« (Stegu 2005, 368), ki človeku ponuja odgovore na temeljna eksistencialna vprašanja, predvsem v luči Božje besede in Božjega razodetja. V disertaciji (Stegu 2005) je predstavljen katehumenat, priprava na zakon, kateheza staršev ter gibanja in nove skupnosti. Predstavljeni so tudi drugi vzorci kateheze in religijskega izobraževanja odraslih. »To so predavanja za odrasle, srečanja staršev ob pripravi otrok na prejem zakramentov, svetopisemske skupine, teološki tečaji, molitvene skupine, vzgojne dejavnosti po skupinah in združenjih, kateheze v gibanjih in novih stvarnostih itd. Nekatere od teh dejavnosti so namenjene zgolj doseganju katehetskih smotrov (vzgoja verskega mišljenja in delovanja), druge poskušajo samo informirati in razvijati poznavanje religije, spet tretje vsebujejo tudi katehetsko razsežnost, pa jih ne moremo upoštevati kot katehezo v pravem pomenu besede. Obstajajo oblike kateheze odraslih, ki jih težko upoštevamo kot katehezo v pravem pomenu, ker so preveč površinske in priložnostne za doseganje katehetskih smotrov«. (Stegu 2014, 62-63)

V tej raziskavi smo se odločili podrobneje spoznati prav takšne površinske in priložnostne kateheze, kot tudi nekatere uveljavljene in formalizirane oblike religijskega izobraževanja, kot so t. i. zakonske skupine

in katehumenat. Ta odločitev temelji na spoznanju, da odrasli pogosto lažje sprejemajo in se udeležujejo pri učenju, če to poteka nedirektivno, neformalizirano in spontano, oziroma t. i. neintencionalno učenje, »ki je povezano z različnimi dogodki, [...] ki niso načrtovana kot učenje, in tudi z izkušnjami v vsakdanjem življenju« (Ličen 2009, 18). Ker odrasli izobraževanju, ki je vezano na njihovo osebnostno in duhovno rast, pogosto namenjajo svoj prosti čas, je toliko bolj pomembno, da je to prilagojeno njihovemu življenjskemu slogu ter da poteka v sproščenem in neformalnem okolju. Zato smo posebno pozornost namenili obliki dela z odraslimi, kot sta Tečaj alfa in duhovne vaje v tišini. Druge, priložnostne oblike organiziranega neformalnega religijskega učenja, pri katerih je religijsko izobraževanje ozadje dejavnosti ali aktivnosti, kot so plesni tečaj in kuharski tečaj, so še posebej zanimivi, saj v stik s skupnostjo zajamejo tisti del občestva, ki ga sicer najverjetneje ne bi nagovorile običajne oblike in pristopi. Prav tako smo želeli ugotoviti možne spremembe in novosti ter pojav novih oblik, ki upoštevajo značilnosti sodobnega življenja in tudi značilnosti odraslega človeka, ki ga je potrebno ustrezno motivirati za udeleževanje v aktivnostih, predvsem v takšnih, ki naj bi pomagale na posameznikovi poti k duhovni rasti in boljši kakovosti življenja. Pri izobraževanju odraslih, naj bi se sledilo cilju, »ki hoče pripomoči k oblikovanju skupnosti obzirnih ljudi do narave in do drugih ljudi, ki se znajo določati tako, da upoštevajo okoljske in duhovne posledice svojih dejanj«. (Ličen 2009, 218)

Pregled modelov in oblik religijskega izobraževanja odraslih v Katoliški cerkvi

Ker je večina teh oblik in metod natančno in pregledno predstavljena in raziskana znotraj Katoliške cerkve, predvsem s strani avtorja Tadeja Steguja, smo se tukaj, med drugim, odločili za nekatere izmed manj znanih, tudi inovativnih pristopov nedirektivnega posredovanja Božje besede preko aktivnosti, ki ne sodijo v klasične oblike poučevanja in izobraževanja, temveč potekajo v sproščenem vzdušju kuhanja, plesa, druženja ... Prav tako smo zajeli tudi nekatere tradicionalno uveljavljene formalizirane oblike religijskega izobraževanja odraslih, kot so katehumenat in zakonske skupine. Kot relativno novo obliko dela z odraslimi smo poskušali podrobneje spoznati Tečaj alfa in duhovne vaje v tišini. Zaradi preglednosti bomo uvodoma predstavili večino že raziskanih pristopov izobraževanja odraslih v obliki krajše preglednice. Spodnja Tabela 1 predstavlja povzetek raziskave (Stegu 2005) in prikazuje strnjen pregled vrst religijskega izobraževanja odraslih v Katoliški cerkvi, način izvajanja, metode posredovanja ter oblike, ki so uveljavljene v praksi. Prav tako smo poskušali za vsako izmed vrst izobraževanja izluščiti osnovne cilje.

Religijsko izobraževanje (kateheza) odraslih v Katoliški Cerkvi

Vrsta	Način	Metode	Oblike	Cilji
Katehumenat	Neformalen, formaliziran način	Poučevanje, vodenje, dialogske metode	Skupinski pogovorni tečaji po stopnjah: predkatehumenat, katehumenat in mistagogija	Uvajanje odraslih v krščanstvo, poglobljanje in vključevanje v skupnost
Priprava na zakon	Neformalen, formaliziran način	Poučevanje, vodenje, dialog, srečevanje v skupini in pogovor na izbrano temo	Tečaji priprave na zakon po stopnjah (daljna, bližnja in neposredna priprava), Šola za zakon, Vikendi in duhovne vaje za zaročence, Sodelovanje gibanj in novih skupnosti, Spremljanje zakonskih skupin	Krščanski slog družinskega življenja, poglobitev verskega življenja, učenje samoopazovanja, priprava na izzive zakonskega življenja, osamosvajanje, ustvarjanje zakonskega občestva
Kateheza staršev	Neformalen, formaliziran način	Individualno in skupinsko delo s starši predšolskih otrok, s starši veroučencev osnovnošolskega verouka in delo s starši srednješolcev ter pripravo staršev na krst otrok	Krstna pastoralna, obhajilna kateheza	Izpolnjevanje poslanstva krščanskega pričevanja ob pripravi otrok na zakramente, poglobitev in rast osebne vere staršev

Kateheza v gibanjih in novih skupnostih	Neformalne, formalizirane in neformalizirane delavnice in aktivnosti, ki izhajajo iz življenja, značilna je vseživljenjskost	Sistematičen, raznolik in postopen način molitve in kontemplacije, šole za evangelizacijo, molitvena občestva, duhovne vaje, vaje ekzamna in duhovno razločevanje, Ignacijanske duhovne vaje, seminarji, maše, poučevanje v molitvenih občestvih, pogovori, poslušanje, praznovanja	Delavnice molitve in življenja, Skupnost Emanuel, Gibanje pot, Marijino delo, Neokatehumenska pot, Neokatehumenat kot pokrstni katehumenat, Opus Dei, Prenova v Duhu, Slovenska skupnost krščanskega življenja, Vera in luč	Združujejo predvsem odrasle, ki se v večini primerov zbirajo v manjših skupinah, praktične metode učenja molitve v skupinah, vzpodbuja ljubezen do Božje besede v Svetem pismu, intimno povezanost z Bogom v molitvi, spontano nastajanje bratske ljubezni, apostolat in evangelizacijo, ljubezen do Cerkve in zakramentov, skrb za duševno prizadete in obrobne skupine
Drugi modeli	Formalni in neformalni formalizirani modeli izobraževanja katoličanov	Formalno izobraževanje za pridobitev javno veljavnega naziva, formalizirane oblike izobraževanja in usposabljanja, predavanja ex-katedra, druge	Teološka fakulteta, Teološko-pastoralna šola, Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov in Šola verskega poglobljanja, Referat za versko izobraževanje odraslih in Katoliški	Pridobitev javno veljavne izobrazbe ali naziva, nova evangelizacija odraslih, usposabljanje in oblikovanje tistih odraslih, ki že sodelujejo na različnih področjih cerkvenega

		metode (vaje, delo po skupinah, seminarji)	dopisni svetopisemski tečaj, Nikodemovi večeri	življenja, zlasti v župnijskih pastoralnih svetih, pa tudi na drugih področjih javnega življenja, oblikovanje javnega mnjenja v župniji, dekaniji in Cerkvi nasploh glede nenehne osebne rasti

Iz tabele je razviden celoten razpon dejavnosti in izobraževanja, ki so na voljo odraslim vernikom in tudi tistim, ki bi to želeli postati ali svojo vero poglobiti, se v njej izpopolniti ter jo dejavneje živeti.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo empirično raziskane oblike in načine religijskega izobraževanja ali učenja odraslih, in sicer po vrstnem redu, od bolj formaliziranih oblik, proti manj formaliziranim oblikam izvedbe ter vse do neformalnega druženja ob kuhanju in plesu, ki vsebuje elemente Božje besede in krščanskega duha.

Katehumenat

Opis iz razpoložljivih virov

Odrasli, ki se odločijo za krščanski način življenja, pa niso krščeni, se v krščanstvo uvajajo s katehumenatom. Poteka po treh stopnjah: predkatehumenat, katehumenat in mistagogija, vse v trajanju eno leto in pol. Pri tem se upošteva izročilo Cerkve po obredniku »Uvajanje odraslih v krščanstvo« in poteka v skupinah. Prva stopnja ali predkatehumenat, uvaja v vero preko večkratnega pogovora z duhovnikom in vključuje spoznavanje župnije, refleksijo o razlogih za katehumenat ter seznanitev s potekom uvajanja (Stegu 2005, 238-240). Gre za čas od prvega navdušenja za krščanstvo do zrele odločitve postati Jezusov učenec. Posameznik se odloči za Kristusa, vsebine in resnice pa pridejo po določenem času. Čas predkatehumenata je razdeljen na 12 vsebinskih sklopov. Začne se s predstavitvijo, ki vsebuje tudi pričevanje. Sledijo velika življenjska vprašanja glede identitete, eksistencialnih vprašanj

in smisla življenja, ki vodijo do odkritja Boga. Nato sledi razodetje in spoznavanje Svetega pisma. V času predkatehumenta naj bi udeleženci spoznali Jezusa in njegovo življenje, delovanje in besede. Nato se spozna velikonočna skrivnost ter pomen molitve (Paljk 2000).

Na drugi stopnji, katehumenatu, ima posameznik priložnost poglobljanja vere, ki se zaključi ob začetku postnega časa. Na veliko soboto katehumeni med obredom izpovejo vero. V noči velikonočne vigilijske se sklone zakrament uvajanja in novokrščenski prejmejo obhajilo. Tretja stopnja, mistagogija, je čas poglobljanja v skrivnosti prejetih zakramentov uvajanja (Stegu 2005, 238-240). Katehumenat je metaforično povzet s prispodobo hoje v hribe. Predkatehumenat je v tem smislu, le prihod do vznožja gore (Paljk 1999, 1), pri čemer je posameznik seznanjen, kaj pomeni ta »vzpon« in kam ga pripelje. V času katehumenata, do postnega časa, bodoči kristjan naredi refleksijo lastnega življenja in se uradno sprejme v katehumenat. Sprejem poteka slovesno z izročitvijo Kristusovega evangelija (Ognjišče 1994). Katehumen spozna stvarjenje, problem zla, Staro zavezo, Cerkev in Novo zavezo, Svetega Duha, Marijo ter zakramente. Prav tako spozna obred Svete maše ter pomen greha, odrešenja in zakrament sprave. Seznani se z religijo in obrazci, preko katerih kasneje svojo vero živi (Paljk 1999). Katehumenat odraslih je namenjen stalni rasti v veri in premišljevanju velikonočne skrivnosti ter predajanju vodstvu Svetega Duha, kar je priložnost za vse vernike, »da rastejo v osebni veri, utrdijo svoj poklic pričevalcev za evangelij in župnijski skupnosti omogoča udeležanje njenega misijonarskega poslanstva« (Stegu 2005, 232). Prav zaradi izpostavljenosti družbe sekularizaciji in povojne ateizacije, se je versko okolje močno spremenilo in tradicionalna vernost ni več edino izhodišče za pastoralno delo, temveč je treba upoštevati značilnosti, kulturo ter religiozna in bivanjska vprašanja odraslega človeka (Stegu, Prijatelj in Burger 2011, 7).

Intervju z izvajalcem katehumenata

V župniji Podutik v Ljubljani, katehumenat izvaja župnik Marko Čizman. Predkatehumenat se izpusti in se katehumenat izvaja po birmanskih katehezah na način, da se prilagodi odraslim. Pri verskih in moralnih resnicah se naslanja na Sveto pismo, ki se ga vedno navezuje na konkretno izkušnjo, s ciljem da bi vsebino približali življenju. Pri tem prevladuje veroučni slog, ki se prepleta s petjem, obiskom svete maše ter možnostjo, da o vsem odkrito premišlujejo in debatirajo. Župnik je edini v župniji, ki izvaja katehumenat, pri čemer vsaj pri enem srečanju povabi udeleženca predhodnjega cikla, ki poda novim udeležencem lastno izkušnjo in doživljanje. Kot župnik se srečuje z izobraževanjem odraslih predvsem preko dela z zakonci in starši krščencev in si na tem področju nabere največ izkušenj. Sam katehumenat poteka izven bogoslužja, v župnikovi pisarni, ki je tudi po velikosti bolj primerna in tudi manj formalna

kot učilnica. Kot cilje izpostavlja »Predstavitev vere z dveh vidikov: prvič teoretični pogled na življenje in svet, in drugič, da bi to znali povezati s svojim življenjem. In nenazadnje, poskus vzpostavitve osebnega odnosa do Boga, ki traja nekoliko dalj časa. To se lahko doseže ali z vztrajnim delom ali preko različnih življenjskih preizkušenj«, kar povezujemo z zadnjo stopnjo ali mistagogijo. V pogovoru je Čižman izpostavil, da katehumeni pridejo v skupino največkrat preko ustnega izročila, pogosto kot partnerji manj vernega ali nevernega partnerja, s ciljem kasnejše cerkvene poroke. Nekateri želijo več izvedeti o veri, ker so npr. otroke vključili v verouk, sami pa nimajo dovolj znanja. Trajanje katehumenata traja približno eno leto. Katehumenat je namenjen vsem, ki izkažejo interes in ni določeno, da morajo biti člani katoliške skupnosti, je pa cilj in namen, da preko katehumenata (in zakramentov) vstopijo v skupnost. Pomen tako zasnovanega izobraževanja je predvsem v manjših skupinah in možnosti za dialog, kar odstopa od klasičnega poučevanja in preko ustvarjanja dialoga daje bolj enakovreden občutek. To je bistveno pri delu z odraslimi: izogibati se pošolanim oblikam in metodam poučevanja. Sam katehumenat najbolj vpliva na vrednostni sistem, posredno pa tudi na druga področja. Nadaljnji razvoj katehumenata župnik poskuša uresničiti preko zakonskih skupin in udeležence povabi na srečanje zakonske skupine, ki jih vodi enkrat mesečno. Župnik izpostavlja, da so novoporočenci, ki so se udeleževali katehumenta s ciljem kasnejše cerkvene poroke, »prepuščeni in nič takega se med letom ne dogaja«. Zakonska skupina pa ponuja ritem in teme, ki v življenju pridejo prav. Izpostaviti je treba tudi to, da vedno poskuša verske stvarnosti prikazati preko bolj neformalnega in manj strogega načina, ki je ljudem bližji (Čižman 2017b). Čižman za vse udeležence katehumenata (več generacij), enkrat letno organizira skupni piknik, kar je priložnost za povezovanje in ponovno obujanje spominov na »pot iz vnožja gore do vrha« in evalvacijo te poti ter sadov hoje za Kristusom.

Intervju z udeleženko katehumenata

Udeleženka katehumenata je izpostavila, da je kljub dejstvu, da je sama imela zakramente in je bila le v vlogi podpore partnerju na poti pridobivanja zakramentov, bila udeležba v katehumenatu izjemno produktivna. Predvsem izpostavi svojo psihološko zrelost, ustreznjšo motivacijo ter boljše razumevanje in prenovljen vpogled v vero. Po zaključenem katehumenatu in cerkveni poroki s partnerjem, ki je dejansko bil udeleženec, si je prizadevala, da bi z možem vero aktivno živel. Prakticiranje religije je bilo precej zahtevno, ker sta njune navade bile tako zelo različne. Pogosto se je sama udeleževala obredov, ker je moževa motivacija bila zanemarljiva. Katehumenat mu je sicer odprl nekatere vidike in nove poglede v življenju, ampak ga ni naredil za aktivnega kristjana oz. katoličana. Šele življenjska preizkušnja, ki je sledila le par let po poroki, mu je odprla nov vpogled in takrat je postal tudi religiozen. Pred tem je vero živel ločeno od religije. Svoj način življenja danes posreduje predvsem z zgledom na

otroke in z aktivno versko prakso. Udeležuje se obredov in v življenju si prizadeva biti pristna, tako z Bogom, kot tudi z drugimi ljudmi, kar je najbolj produktiven način posredovanja tovrstnega načina življenja. Verske resnice je duhovnik v okvirju katehumenata posredoval tako, da se je opiral na Sveto pismo. Sama jih posreduje na svoje bližnje preko zgleda in obredov, ki jih ohranja znotraj družinskega kroga in prijateljev. Katehumenat je potekal precej neformalno. Izpostavi, da je kot prejemnica religijskega izobraževanja preko katehumenata prejela bistveno več, kot je to pridobila z veroukom, ki je potekal od otrošva do najstniških let. Izpostavi tudi, da je to odlična priložnost za obnovo vere. Je aktivna udeleženka religijskega izobraževanja odraslih in se, odvisno od tega, kaj ji življenjske okoliščine dopuščajo, vedno in z veseljem udeležuje najbolj primernih in dostopnih oblik.

Katehumenat je potekal v župnikovi pisarni. Vsi katehumeni iz njihove župnije se enkrat letno srečajo na pikniku, ki ga organizira župnik. Kot glavni cilj katehumenata izpostavi, da je to sprejem v skupnost in posredovanje vere. Namenjen je pa vsakomur, ki izkaže interes, dabi rad spoznal katoliško skupnost, in postal kristjan. Te oblike izobraževanja se je možno udeležiti tako, da se vstopi v kontakt z duhovnikom oz. župnikom, ki nato organizira skupinsko izobraževanje. Pomen katehumenata je v spoznavanju vere. Kot pomemben element, ki udeležencem res pomaga pri spoznavanju osebne vere in religije, so osebnostne lastnosti duhovnika: njegova karizma in pristop. Kot možno odbijajočo lastnost takšne oblike izobraževanja udeleženka izpostavi kakršno koli formaliziranje v smislu preizkusov znanja. Ta oblika izobraževanja posredno vpliva na vse vidike posameznikovega življenja. Udeleženka ocenjuje, da je takšno religijsko izobraževanje ideološko, ker gre za prenos verskih resnic in ne dejstev, ki bi lahko bile empirično preverljive v smislu znanosti. Izpostavi izkušnjski vidik in sistem vrednot, ki temelji na večni ideji in doživljanju presežnega. Kot možnost nadaljnjega razvoja, udeleženka izpostavi katehumenat kot obliko izobraževanja, ki bi bila primerna predvsem za tiste, ki so že kristjani in bi želeli na nekoliko drugačen in poglobljen način spoznati svojo vero.

Tečaj alfa

Opis iz razpločljivih virov

V svetu je, od začetka organiziranega poteka tečajev, tečaj opravilo okoli 12 milijonov udeležencev v 160 državah. V Sloveniji se tečaji organizirajo od leta 2010 in udeleženci so povprečno stari med 24 in 30 let. „Tečaj Alfa se je razvil v anglikanski župniji Svete Trojice v Bromptonu v Londonu v 70. letih kot pripomoček za poučevanje osnov krščanske vere. Ker so se za tečaj vedno bolj začeli zanimati tudi neverujoči, je leta 1990 župnik Nicky Gumbel v njem uvidel priložnost za evangelizacijo in ga prilagodil za oddaljene in neverujoče. Ker so se po tečaju mnogi vključili v župnijsko skupnost, so se zanj začele zanimati še številne druge župnije. Leta 1993 je bila prva konferenca Alfa, tečaji pa so se razširili v

tujino. Zaenkrat je registriranih preko 32.000 tečajev v več kot 160 državah sveta“. Gre za izziv doseči neverujoče in jih pritegniti s pristnim sporočilom evangelija. Tečaji so se začeli v Portorožu v župnijah Lucija in Portorož leta 2007 in je nekatere neverujoče pritegnil za vstop v katehumenat. Poteka v obliki 12 večerov in skupnega vikenda (Škoberne in Pezdir Kofol 2010). Alfa skozi sodelovanje tečajnikov na najrazličnejše načine, kot so kuhanje, govori, igranje kitare, molitev, pospravljanje ... spodbudi dejavnost znotraj skupnosti in jo hkrati poveže in odpira navzven. Tako so za neverujoče in oddaljene kristjane tudi s pomočjo tega programa »vrata nenehno odprta«, kar župniji omogoča, da uresničuje svoj namen ter se od ohranjanje premakne proti svojemu misijonskem poslanstvu (Škoberne in Pezdir Kofol 2010). Teme, ki jih ponavadi obravnavajo, se vežejo na predlagane **teme večerov (Kete 2016):** »Uvodni večer, Kdo je Jezus?, Zakaj je Jezus umrl?, Kako sem lahko prepričan, da verujem?, Zakaj in kako lahko molim?, Zakaj in kako naj berem Sveto pismo?, Kdo je Sveti Duh in kako deluje?, Kako nas Bog vodi?, Kako naj se upiram zlu?, Ali Bog danes ozdravlja?, Kaj pa Cerkev in kako naj o tem govorim drugim?, Zaključni večer«. V župniji Ljubljana-Podutik se tečaj začne oktobra. Tečaj Alfa je praktična predstavitev krščanske vere, namenjena predvsem ljudem, ki ne hodijo v cerkev in tistim, ki krščanstvo šele odkrivajo. Pomaga tudi poživiti vero tistim, ki so že katoličani. Izvaja se v župnijski dvorani župnije Ljubljana Podutik. Organizacijo tečaja vodi gospod Jože Trpin, s katerim smo opravili intervju. Poteka ob večerih, po eno srečanje na teden. Na začetku vsakega srečanja je čas za prigrizek, ki je tudi priložnost za medsebojno spoznavanje in ustvarjanje novih prijateljstev. Sledi predstavitev nosilne teme ter razporeditev v manjše skupine za sproščen pogovor (Čižman 2017a). V Ljubljani v Podutiku so v času od oktobra do sredine januarja, v izvedbi več predavateljev izvedli predavanja z naslednjimi temami: »Je v življenju kaj več kot to?«, »Krščanstvo?«, »Kdo je Jezus?«, »Zakaj je Jezus umrl? Vstajenje.«, »Sem prepričan, da verujem?«, »Zakaj in kako naj molim?«, »Zakaj in kako naj berem Sveto pismo?«, »Večer s filmom.«, »Kdo je Sveti Duh?«, »Evharistija«, »V Jezusu smo bratje in sestre; odpuščanje, usmiljenje.«, »Kaj naj torej naredim v svojem življenju?«, »Kaj je Cerkev.«, »Ali Bog tudi danes ozdravlja?«, »Kako me Bog vodi, božja volja«, »Kako naj se upiram zlu«, »Kako naj o Božji ljubezni govorim drugim?« (Trpin 2016). Organizator, moderator in vodja skupine je po zaključku tečaja izvedel anketo (Trpin 2017), s katero je poskušal osvetliti nekatera področja in doživljanja udeležencev. Rezultati ankete so pokazali, da se je anketirana skupina v povprečju udeleževala treh do štirih srečanj od načrtovanih štirinajstih srečanj. Nekateri so bili bolj redni in so se udeležili več kot polovice srečanj, nekateri pa manj. Na vprašanje, kaj udeležence najbolj navdušuje, so bili odgovori različni. Med drugim so pohvalili organizacijo, teme in predavanja, drugi so bili navdušeni nad »mnogimi posamezniki veselih obrazov«, sproščenostjo, spoznavanjem ljudi ter življenjskimi zgodbami udeležencev. Pohvalili so tudi možnost izposoje dobre knjige po priporočilu bralca. To je izpostavila tudi udeleženka, ki smo jo intervjuirali za namen te raziskave in prav tako poudarila ta neformalni, sproščeni vidik pogovora, ki ga

ponuja Alfa. Posebej so pohvalili temo o Svetem Duhu, izpostavili so vsebine srečanj, ki jim služijo kot vir navdiha za vsakodnevne izzive ter nove poglede na vero, ki so jih doživeli ob premišljevanju o predavanjih, osebnih primerih in besedah predavateljev. Prav tako so udeleženci v anketi izpostavili svoja navdušenja, vezana izključno na krščanstvo, ki pa se nanašajo na Jezusa in brezpogojno ljubezen, Božjo milost, odrešenje, odpuščanje in dobroto ter splošno prijaznost kristjanov. Respondenti so izpostavili tudi svoje mnenje glede morebitnih izboljšav, svoje predloge za naprej in njihova razmišljanja o razlogih, zakaj se ljudje oddaljujejo od vere ali jo celo zasmehujejo. Pri tem so izpostavili različne pomisleke in vprašanja glede trpljenja in smisla, »mlačnosti« kristjanov, odstopanja med pričevanjem in delovanjem Cerkve, afere in malverzacije ter druga praktična vprašanja glede verske prakse (Trpin 2017). Organizator je na ta način pridobil bolj podroben vpogled v izvedbo tečaja, kar mu omogoča evalvacijo srečanj in smeri za dopolnitve, izboljšave ter razvoj na tem področju.

Intervju z izvajalcem

Izvajalec poudarja, da Tečaj alfa sam na sebi ni izobraževanje. Izpostavi, da gre za predispozicijo preko katere se lahko odpre izobraževanje. Gre za obliko nove evangelizacije in fokus je na tiste, ki so in niso verni, ali so svojo vero izgubili, ali so iskalci. V tem smislu zajame zelo širok razpon udeležencev, od študentov do starejših ljudi

Svoj način življenja posreduje moderator, ki ima svojo skupino od šest do osem ljudi in mora biti ter živeti kot prepričan kristjan. On predvsem opozarja na stališče Cerkve o nekem problemu in ohranja strukturo pogovora. Pri posredovanju verskih in moralnih resnic se izhaja iz svetega pisma. Delo poteka v skupini, torej je zadovoljena neka forma in skupinska dinamika. Moderatorji se predhodno udeležijo izobraževalnega cikla v trajanju treh večerov s ciljem pridobivanja kompetenc za soočanje z različnimi nazori udeležencev: od new agea do skrajno konzervativne kvazireligioznosti.

Sebe opredeli tako kot prejemnika in tudi kot izvajalca. Predvsem izpostavi, da spozna veliko različnost osebnih prepričanj, dožemanja Božjega. Kot izvajalec izpostavi, da je potrebno precej znanja pri soočanju z različnostjo med nazori in odkloni. Pri tečaju alfa je bil v vlogi voditelja ali moderatorja omizja, organizatorja tečaja in tudi v vlogi predavatelja ali vodje skupine.

Izkušnje na področju religijskega izobraževanja je pridobi z udeleževanjem v medškofijskih srečanjih za študente, medškofijskem odboru za študente, v komisiji za pokoncilsko duhovnost in mnogih teoloških tečajih. Kot samouk je imel vedno na razpolago tudi literaturo iz Teološke fakultete, predvsem glede

dogmatike, cerkvenih očetov, Svetega pisma. Sodeluje tudi v pastoralni službi ljubljanske nadškofije kot moderator jesenskih in spomladanskih srečanj.

Sama organizacija srečanj poteka v župnijskih dvoranh ali učilnicah, kjer so najprej zbrani vsi in se nato ločijo po skupinah. Ob tem jih spremlja glasba, ki je slavlina, z namenom osredotočanja na sebe kot bitja ustvarjena od Boga. Poskrbi se za občutek sprejetja in dobrodošlico ter se postreže prigrizek in napitki. Ljudje se morajo počutiti povabljeni. Omizje je v tem smislu izredno pomembno. Prav tako je poudarjeno, da je udeležba neobvezna. Izvaja se pa od oktobra do konca januarja v nizu dvanajst do trinajst srečanj.

Voditelji za moderatorje se posebej usposablajo. Izbirajo jih med tistimi, ki so bili animatorji ali so že imeli neko izkušnjo dela z ljudmi. Usposabljanje izvajajo Joža Trpin, Tomaž Kette, Anja Kastelic in drugi specialisti. Cilji so predvsem sprememba od individualnega kristjana, ki izbira med verskimi resnicami, v kristjana, ki je občestven ter se zaveda da "smo mi Cerkev in ne da mi hodimo v cerkev«. Tukaj so povabljeni vsi, ne glede na veroizpoved ali prepričanje. Pogovor pa poteka o krščanstvu in o Jezusu, ne pa o ezoteriki itn. Večinoma se ljudje pridružujejo na podlagi osebnega povabila, nekaj pa jih izzve preko založenik ali pri oznanilih.

Pomen takega izobraževanja je predvsem v tem, da poskuša vplivati na naraščajoči upad števila prepričanih kristjanov. Razlog temu je v upadu osebne vere. Problem je, ko se predvsem poudarja tradicija, ki jo je treba sicer spoštovati, umanjka pa vsebina, ki pa se ne prenese naprej. Molitev mora imeti tudi vsebino in tradicijo, ne le eno. Ljudi pritegne predvsem pristnost: ranljivost in dejstvo, da se vsi učimo. Odbija pa moderator, ki se postavlja v vlogo presojevalca, auditorja. Tečaj alfa najbolj vpliva na mesebojne odnose, ker so tam vsi sprejeti. Ni pa usmerjen medkulturno ali medversko. Prav tako ga izvajalec ne ocenjuje kot ideološkega. Kot možnost nadaljnjega razvoja predlaga predvsem kateheze po župnijah in kateheze nekaterih ciljnih skupin, kot so zakonske, starševske, verouk za družine...ki bi potekal na način Tečaja Alfa. Prav tako vidi možnost v prenovi pastoralne službe v slovenski cerkvi. Alfa odkriva slabosti naše vere, prepričanja in življenje ljudi.

Intervju z udeleženko

Udeleženka je katoličanka, ki jo je k udeležbi pritegnil napis na oglasni deski v župnišču z vprašanjem »Kdo je Jezus?« Prav tako ji je zaradi osebnih okoliščin bilo zelo pomembno, da je tečaj brezplačen. Vero dobesedno živi. Tečaj obiskuje že več let, najprej kot udeleženka, nato kot moderatorica in nato spet kot udeleženka v novi župniji, kamor se je pred leti preselila. V prejšnji župniji so se pri izvedbi zelo

držali strukture, ki je bila v knjigi. Trenutno vodi dve temi v prejšnji župniji in se udeležuje pri srečanjih v zdajšnji župniji kot udeleženka. Pri posredovanju verskih in moralnih resnic se opira na sveto pismo. Tečaj poteka ob obloženih mizah v obliki sproščenega druženja in pogovora na temo. V tem smislu je udeleženka v dveh vlogah: prejemnice in tudi izvajalke, pri čemer se obe vlogi medseboj dopolnjujeta.

Tečaj je v prejšnji župniji potekal v učilnici v župniji, v zdajšnji pa v dvorani, kjer se mize razporedijo tako, da se oblikujejo skupine po sedem do osem ljudi. Pri voditeljih gre predvsem za izkušnje. Pri tem se lahko opirajo tudi na knjigo. Udeleženka se za svojo vlogo moderatorke usposablja tako da sama pridobiva informacije in izhaja iz te knjige Dereka Princea. Ve pa tudi, da se voditelji usposablajo in medseboj izmenjujejo izkušnje, podrobnosti pa ne pozna. Cilji izobraževanja so evangelizacija in opozarjanje ljudi, da zlo obstaja. V tem smislu ljudi tudi ozaveščajo, da maše in istočano obiskovanje različnih zdravilcev, ne gredo skupaj. Izobraževanje je namenjeno vsem, ki so iskalci. Ona se je osebno pridružila preko reklame, ali sporočila, ki ga je zasledila v župnjšču na oglasni deski. Drugače pa večinoma prihajajo ljudje na ustno in pistno vabilo. Pomen je predvsem v evangelizaciji. Udeležencem pomaga predvsem to, da lahko preko tečaja Alfa najdejo pot do Boga. Tisti, katerim pričakovanja niso zadovoljene, pa ponavadi ne pridejo. Ta oblika izobraževanja vpliva predvsem na medosebne odnose, pridobi se lahko veliko novih prijateljev. Prav tako ima velik vpliv na posameznikovo duhovnost in prioritete v življenju. Namenjeno je vsem, pride lahko kdor koli, iz zloženke je pa razvidno o čem poteka pogovor. V tem smislu to ni ideologija, temveč vera. Nadaljnji razvoj je lahko v tečaju Beta, ki ga je že zasnoval gospod Trpin.

Zakonske skupine

Opis iz razpoložljivih virov

Najbolj prepoznavna programa, po katerih se v Sloveniji organizirajo zakonske skupine sta program Družina in življenje in Najina pot. Najina pot ima najdaljšo tradicijo, in sicer od leta 1972. Po vsej Sloveniji je 52 zakonskih skupin Najine poti ob pastoralnem spremljanju patrov jezuitov (Vider 2005). Na spletni strani programa Družina in življenje zasledimo podatek, da je v Sloveniji približno 300 zakonskih skupin, med katerimi jih več kot 115 deluje po njihovem programu (Družina_in_življenje 2017). Bistvena razlika, ki jo zasledimo pri opisih, je ta, da je skupina Družina in življenje odprta tudi za izvenzakonske skupnosti, kar izpostavljajo na svoji spletni strani. Najina pot je namenjena kot „pomoč cerkveno poročenim parom, da lažje živijo svoj zakrament zakona čim bolj polno“ (Vider 2005). Pri obeh programih je pravilo, da skupino vodi zakonski par ob duhovnem spremljevalcu – duhovniku. Skupine se srečujejo enkrat mesečno, sestavlja jih 5 – 8 parov. Razen teh dveh prepoznavnih oblik,

zakonske skupine vodijo tudi škofijski duhovniki po svojih župnijah, ki si strukturo in način dela prilagodijo glede na lastne preference (Benda 2017). V oporo jim služi program, ki je splošno dostopen, ali pri Najini poti ali drugih dostopnih virih.

Jezuiti v Dravljah (Ljubljana) dajejo poudarek Šoli za zakon, ki je vstopna točka, da se pari po poroki vključujejo naprej v zakonske skupine, kar pa ni pogoj. Šola za zakon v izvedbi jezuitov traja vsaj „eno šolsko leto, od oktobra do maja, če so srečanja dvakrat mesečno“ (Vider 1998). Poleg tega se zbirajo v Šoli za zakon bodoči zakonski pari v Ljubljani, Mariboru, Cerknici, Kranju, Vrhniki, Novi Gorici, Dobu pri Domžalah in na Ravnah na Koroškem. Krajevno zakonske skupine delujejo od Radgone do Prevalj, od Tolmina do Kočevja, od Novega mesta do Ankarana (Najina_pot 2017).

Zakonske skupine se srečujejo zato, ker si zakonci prizadevajo graditi dober odnos ali odnos, ki osrečuje, kar izpostavljata oba programa na svojih spletnih straneh. Najina pot še poudarja, da gre za odnos, ki naj bi bil v skladu s tradicijo in krščanskimi načeli. Kot cilj izpostavljajo v prvi vrsti »pomoč paru, da bi bil čim boljši zakonski par, da bi se torej razvijal [...] in potem pride vse drugo: uspešnejše starševstvo, dejavnejše udejstvovanje v župniji in koristnejše delovanje v družbi« (Vider 2005, 6).

Razen teh dveh, splošno dostopnih oblik srečevanja zakonskih skupin, po modelu Najine poti in modelu Družina in življenje, delujejo tudi druge oblike. Ena takšnih oblik je starejša zakonska skupina Rakovnik. Skupina ima lasten pristop, katerega je povzel voditeljski par v svojem dokumentu, ki sicer ni javno dostopen (Trpin 2008). Na podlagi dokumanta je razvidno, da je skupina nastala leta 1981 na pobudo zakonskih parov, ki so se začeli srečevati kratko po poroki oz. rojstvu njihovih otrok. Člani te skupine se med seboj ne razlikujejo preveč po starosti, socio-ekonomskem statusu, izobrazbi ali vsebini verskega prepričanja in gojijo prijateljstvo iz prejšnjih študentskih skupin. Na začetku so se srečevali le enkrat mesečno, nato pa dvakrat. Ta srečanja imajo kontinuiteto do današnjega časa. Srečujejo se predvsem v župniji na Rakovniku in petkrat do šestkrat letno znotraj družin po domovih. Časa ne omejujejo, načeloma pa zaključijo srečanje do 23 ure. Namen je predvsem obogatitev medsebojnega odnosa zakoncev in njihovih družin. Posredno je namen tudi druženje in bogatitev zakoncev podobnih lastnosti in prepričanj, biti zgled otrokom in vzpodbuda župniji ter animacija otrok v smislu pripadnosti župniji. Cilji so odvisni od okoliščin in se v vsakem letu nekoliko spreminjajo. V letu 2008 so govorili o »jeziku ljubezni«, Svetem pismu, Pavlovi duhovnosti in oznanilu.

Izpostavljajo, da njihova skupina ni šola za zakon, temveč le »druženje v duhovni rasti« pri čemer nimajo ne lekcij, niti domačih nalog. Le okvirno določijo temo, če je to potrebno. Izhodišče je vedno v molitvi in nato odlomek iz svetega pisma (odvisno od tematike), nato aktualni dogodki, ki osvetlijo neko temo ali le pogovor oz. razgovor. Pri tem mora tematika imeti neko dodano vrednost zakonski ali družinski

duhovnosti. Vodi se usmerjena debata. Teme se obravnavajo na podlagi izmenjave mnenj in izkušenj v krogu ali slučajnostno. Ne izvajajo zaključkov, temveč sklenejo srečanje z molitvijo, ki združuje mnenja, iskanja in daje duhovne smernice za iskanja.

Zakonski pari so najprej medsebojni prijatelji, ker je to edina možnost za odprtost in zaupanje. Skupina sama ustvari meje glede samorazkrivanja. Vloga duhovnika je da delno usmerja tematiko, ki jo izbira skupina in da ima vlogo provokatorja. Prav tako podaja stališča Cerkve, kadar je to potrebno, in poveže mnenja, daje upanje in priznanje delu zakoncev ter blagoslovja in blagoslovi (Trpin 2008).

Intervju z izvajalcem

Zakonci se v zakonsko skupino Najina pot največkrat vključijo na dva načina: ali kot nadaljevanje Šole za zakon, ki jo vodi Najina pot, ali pa so imeli izkušnjo iz duhovnih vaj in se želijo pridružiti. Velikokrat pridejo preko osebnega stika. Svoj način življenja se posreduje na podlagi svetega pisma, o katerem se zakonca čez mesec pogovarjata ter svoje ugotovitve podelita v skupini. Poudarek je na tem, kako zakonca živita svoje krščanstvo. Gre za poglobljanje vere ob molitvi. Ne poteka kot poučevanje, ampak kot poslušanje z zgledom in učenje drug ob drugem, v skupini in na podlagi lastnih izkušenj in izkušenj drugih. Vloga duhovnika je vključiti svetopisemsko razlago in razširitev pogleda. Verske in moralne resnice se posredujejo preko svetega pisma. Metoda dela je skupinska. Vsi so povabljeni podeliti izkušnje, veselje, dvome in odkritja pri čemer se ne komentira in ne išče resnice. Izkušnje so le izhodišče za premišljevanje. Izvajalec poudarja, da se kot duhovnik uči preko poslušanja in tako vidi veselje in težave ter zmage zakoncev, ki se trudijo živeti svoje krščanstvo. Predvsem se uči, kaj to pomeni živeti krščanstvo sredi vsakdanjega življenja, v družini, v zakonu, na delovnem mestu. Prav tako skrbi, da se struktura ne razvodi. Z drugimi besedami, ne gre le za družabni vidik skupine, ki izpostavlja lastne interpretacije, ampak da je ta skupina del skupnosti in je s Cerkvijo povezana preko nauka in zavedanja, da smo del te skupnosti. Izkušnje duhovnika so bile najprej z mlajšimi odraslimi, prav tako je bil tudi veroučitelj na gimnaziji, največ pa spovednik in voditelj duhovnih vaj. Včasih je torej bil tudi bolj usmerjen v osebno spremljanje, trenutno pa je specifično usmerjen v zakonce.

Skupine se srečujejo po domovih. Naslednji gostitelj napove temo ob kateri se potem zberejo na njegovem domu. Najprej sledijo podelitve ob evangeliju, nato ob temi. Zadnji del je družabni s preprosto pogostitvijo, ki ponuja prostor za bolj osebne pogovore. Voditelji so patri jezuiti, ker srečevanje zakoncev poteka po Ignacijski duhovnosti in dinamiki. Za to vodenje nimajo posebnega usposabljanja. Cilj je predvsem pomoč zakoncem, da bolj polno živijo svoj zakon kot kristjani in je zato namenjena le katoličanom in cerkveno poročenim parom. Pridružijo se pa na podlagi izkušnje duhovnih vaj ali preko

Šole za zakon. Pomen je delati na zakonu in živieti zakon kot kristjani. V tem smislu je to preventivna skupina, ki dela na zakonu, da ne pride do težav in ne v funkciji reševanja problem. Morebitne probleme rešujejo pa drugje, npr. pri terapevtih. Najbolj pomaga spodbuda skupine in tudi zunanja spodbuda preko pogovora o Svetem pismu. Ta pogovor je nujna priprava na prihod na skupino ter delo na sebi. Na začetku jih lahko odbija način dela, ki se nanaša na skupinsko dinamiko in odsotnost debate ali komentiranja. Pogosto je ovira ali značajska ali izhaja iz navade. Tukaj je zelo pomembno znati poslušati. Ta oblika izobraževanja najbolj vpliva na osebni vidik in posledično tudi vzgojni. Ni pa usmerjeno medversko. Je pa vedno več mešanih zakonov, kar pa ne predstavlja problem. Ideološko je lahko, če pod pojmom razmemeo prenos krščanskih vrednot, ki so velikokrat ogrožene s konzumizmom, materializmom, individualizmom itn. Nadaljni razvoj je umerjen v vedno bolj osebni pristop, osebno »novačenje« in da tisti, ki pridejo, najdejo tukaj nek prostor zase. Udeleženci na srečanju zberejo prispevek za voditelja.

Intervju z udeležencema

Za razliko od večine zakosnkih skupin je ta nastala na podlagi predhodnega poznanstva vseh parov. Srečevanje je začelo osem parov, ki so nato postali zelo dobri prijatelji. Medseboj so skozi leta delili vsakodnevne skrbi. Verske in moralne resnice se naslanjajo na sveto pismo. Prav tako so začeli brez vnaprej pripravljenjega programa kot prost pogovor o Bogu in veri ter o življenjskih stvareh. Povezovali so se tudi z tistimi, ki deljo po programih Družina in življenje in tistimi, ki delajo po programu Najine poti in ugotovili, da jim ta način, ki je preveč »pošolan« ne ustreza. Ne ustreza jim odsotnostspontanega pogovora in poudarek na vrstnem redu in strukturi. Izpostavljata, da vse deluje preveč prisilno. Tudi priročnik po programu Družina in živčljenje jih ni pritegnil. Skupini ne ustreza natančen program in lekcije.

Kot zakonca sta istočasno izvajalca, ker skrbita za formo in tudi prejemnika, ker sta del zakonske skupine. Gre za bolj neformalno vlogo izvajalcev. Srečanja potekajo v župnišču, če so praznovanja znotraj skupine, pa tudi po domovih. Prav tako organizirajo skupne izlete, dopustniške dneve in duhovne vaje. Skupina ne poteka po nekem vnaprej zastavljenem modelu. Cili so predvsem reševati sprotne probleme, ki se v družinah pojavljajo. To se je iskazalo za zelo uspešno. Zakonske skupine so namenjene katoličanom, če pa pristopi kakšen par, ki ni cerkveno poročen je lahko ta oblika daleč največja kateheza, čeprav v obliki, kot jo oni izvajajo, ni možnosti razširitve ali pristopa novih članov. Lahko so pa zgled novim skupinam, ki bi se želele formirati po takšnem modelu . Namen njihove zakonske skupine je, da se zakonca najprej osredotočita nase in nato na svojo povezanost s skupnostjo. Zakonca nikoli ne moreta

težav reševati popolnoma sama in je medsebojna delitev izkušenj in življenjskih preizkušenj lahko zelo koristna pri tem. Zato se v tej skupini ne dela na osnovi hipotetičnih problem ali vnaprej določenih nalogah, temveč se izhaja iz konkretnih izkušenj in izzivov, ki se sproti pojavljajo. Pri tem pomaga pogovor in skupna molitev.

So zakonci, ki ne bi mogli delovati po takšnem modelu, tako kot tudi tej skupini ne odgovarja način, ki ga izvaja Najina pot ali Družina in življenje. To je odvisno od načina formiranja skupine, medsebojne dinamike med pari in tudi načina povezanosti. Prav tako je pomemben tudi značaj ali preference parov.

Ta način udeleževanja zelo vpliva na medsebojne odnose zakoncev in odnose z drugimi, s katerimi sta onadva povezana. Izzivi niso vedno lahko premagljivi, nekatere stvari zahtevajo »dozorevanje«.

Dopuščata možnost, da bi se skupina po takšnem principu ali modelu oblikovala tudi z neporočenimi pari, kar bi bila odlična priložnost, da svoj odnos z Bogom uredita. V tem smislu se razlikuje zakonska skupnina in katoliška zakonska skupina; njihova je katoliška. Ne ocenjujeta, da gre pri tem za ideologijo temveč le za prenos katoliških vrednot. Za nadaljnji razvoj zakonskih skupin po takšnem modelu, predlagata nujnost homogenosti skupine glede na njihove zunanje okoliščine: starost, socio-ekonomski status, izobrazbo in starost otrok. Veliko boljši način formiranja skupine je, da se zakonci med seboj povabijo in nato povabijo duhovnega spremljevalca in ne obratno, kot to v praksi poteka.

Ignacijanske duhovne vaje v tišini

Opis iz razpoložljivih virov

Ignacijanske duhovne vaje v tišini so namenjene odraslim, starejšim od dvajset let, ki želijo poglobiti osebni odnos z Bogom in urediti svoje življenje. „Za tistega, ki želi resnično vstopiti v duhovne vaje, ni dovolj le dobra volja in želja. Prav je in tudi zanj je bolje, da ima vsaj nekaj izkušenj iz osebne molitve, premišljevanja Božje besede, zavedanja različnih duhovnih vzgibov, daljše tišine, ‘puščave’. Takšne izkušnje si lahko pridobi na kakšnem duhovnem vikendu, ki je še posebej namenjen uvajanju v različne oblike molitve in premišljevanju Božje besede“. (Lovše 2017a)

Ignacij Lojolski je lastne izkušnje in izkušnje tistih, ki jim je pomagal, zbral v knjižici *Duhovne vaje*. V njej so nasveti, pravila in napotki za tistega, ki daje duhovne vaje oz. spremlja tiste, ki jih želijo opraviti. V središču duhovnih vaj je poslušanje, premišljevanje in motrenje (kontemplacija) Božje besede, predvsem življenja in delovanja Jezusa Kristusa. Udeleženec duhovnih vaj skozi premišljevanja, opazovanja in doživljanja Kristusove življenja in njegovih del začuti neizmerno Božjo ljubezen in spozna, kaj vse je Bog zanj storil. Ko to spozna in začuti, je povsem logično, da se prebudi vprašanje:

“Kako pa bom jaz odgovoril na to ljubezen, kako pa lahko jaz s svojim življenjem, poklicem, delom posredujem to Božjo ljubezen drugim in svetu, v katerem živim?” (Poljanšek 2017) Jezuiti izvajajo Ignacijanske duhovne vaje, ki so znane po jasni strukturi, s ciljem boljšega spoznavanja sebe in osebnega srečanja z Bogom. Preko vaje udeleženec poskuša priti do notranje svobode in živeti Božjo ljubezen v Kristusovem duhu. Velik poudarek je na razločevanju duhov in Božje volje. Celotne vaje trajajo mesec dni, vsak teden po en sklop. Potekajo v tišini in z vsakodnevnim pogovorom z voditeljem duhovnih vaj. Obstajajo tudi t. i. približki Ignacijanskim duhovnim vajam, ki so krajše oz. trajajo pet do osem dni. Tudi tukaj je poudarek na ohranjanju temeljne dinamike in značilnosti, ki so (Ignacijev 2017):

- Tišina: omogoča nam, da prepoznamo lastne želje, hrepenenja, radosti, pričakovanja, strahove, negotovosti ... Ko te notranje vsebine pridejo preko tišine na površje, nam je omogočeno ozaveščanje in prepoznavanje tistega, kar nam Bog sporoča. Zunanja tišina nam omogoča počasi slišati govorico Božje besede. To nam omogoči, da lahko polagoma razločno zaslutimo, kako nas Bog vodi, kam nas kliče, kje je naša življenjska pot.
- Osebna molitev: kontemplacija ali molitev s pomočjo domišljijskega vživljanja v Jezusovo življenje, delovanje, prilik iz odlomkov Svetega pisma. Tukaj smo pozorni na notranje vzgibe, med katerimi eni vodijo k Bogu, drugi pa ne in se jih je potrebno naučiti razločevati.
- Osebno spremljanje udeleženca duhovnih vaj: osebna molitev in refleksija ter pogovor z voditeljem omogočajo udeležencu prepoznavati Božje vzgibe in z njimi sodelovati ter istočasno prepoznavati skušnjave ter jih zavračati. Srečanje z voditeljem poteka enkrat dnevno – udeleženec pove, kaj se je dogajalo pri njegovi osebni molitvi, notranja občutja in dobi nekaj smernic za molitev.

Duhovne vaje izvajajo običajno jezuiti, se pravi redovniki, ki so se v teku svoje formacije pripravili na to delo in jih to delo veseli. *Ignacijev dom duhovnosti* pa nudi tudi triletni neformalni izobraževalni program za laike, duhovnike in redovnike, ki se želijo usposobiti za to delo. Prvi letnik je bolj splošne narave, udeleženci dobijo nekaj splošnega znanja iz duhovnosti in duhovnega spremljanja. Drugi letnik je praktičen: vaje iz duhovnega spremljanja. Tretji letnik je študij duhovnih vaj in usposabljanje za vodenje duhovnih vaj (Poljanšek 2017). Čas v molku je izjemnega pomena, izpostavlja s. Štefanija Logar „Ljudje so žejni tišine. Zanje je tišina kot neka oaza sredi nemirnega življenja, da se ustavijo, zamislijo nad smislom svojega življenja, srečajo s samim seboj in z Bogom“ Človek dopusti, „da se ga Bog dotakne v njegovih globinah, ko se odpre njegovi ljubezni. Edino v odnosu z Bogom lahko zagleda svojo pravo podobo, sprejme odpuščanje in more odpustiti – duhovno ozdraviti (Logar 2017b).

Duhovne vaje v Logarski dolini potekajo v pristnem in domačem okolju v manjših skupinah. Duhovne vaje obišče približno 200 do 300 ljudi letno in številni, ki se odločijo za nekaj dnevno bivanje z njimi ali jih obiščejo (Logar 2017a). Izvajalci Ignacianskih duhovnih vaj poudarjajo, da temu ne bi rekli izobraževanje, ker »gre za izkustvo, ki ni študij – je učenje odnosa na podlagi izkušnje« (Lovše 2017b).

„Z jutranjo molitvijo prisluhnemo tišini stvarstva, ki nas obdaja in za vsem tem zaslišimo besedo Stvarnika, ki vse stvari kliče in vzdržuje v življenju. Ko prisluhnemo tišini v sebi, se zavemo, da je tudi nam življenje vsak trenutek znova podarjeno. Po Božji besedi, ki jo čez dan premišljujemo, odpiramo srce, da beseda stopa v nas, da nam spregovori – prisluhnemo glasu Duha v sebi, ki nam odkriva najglobljo resnico o nas samih, resnico, da nas Bog ljubi v vseh okoliščinah našega življenja, brezpogojno ljubi. Da naše življenje ni igra usode ali slučaja, pač pa smiselni splet dogodkov, nad katerimi bdi Božja previdnost in nam vse obrača v dobro. Duša ponovno zaživi, se odpre Božjemu usmiljenju in se veseli velikih Božjih del, ki jih je Bog storil, se mu zahvaljuje, ga slavi ... Vse postane molitev!“ (Logar 2017b). Jezuitski red, ki je sestavni del katoliške Cerkve, se že od svojega začetka (1540) posveča duhovnim vajam v tišini kot eni izmed glavnih dejavnosti. Začetnik takšnih duhovnih vaj je sv. Ignacij Lojolski, ustanovitelj reda. V Sloveniji se duhovne vaje v tišini odvijajo po različnih samostanih in hišah duhovnih vaj (vodijo jih različni redovniki, redovnice, pa tudi nekateri škofijski duhovniki in laiki), jezuiti pa delujejo predvsem v *Ignacijevem domu duhovnosti* v Ljubljani. (Poljanšek 2017)

Intervju z izvajalcem

Posredovanje verske izkušnje pri duhovnih vajah v tišini poteka preko osebnega spremljanja udeleženca. Ponavadi gre za katoličana, ki išče „nekaj več“. Spremljevalec poda Božjo besedo, na podlagi katere udeleženec pridobi izkušnjo, kaj Bog sporoča. Gre za spoznavanje, zaznavanje in khrati odkrivanje samega sebe kot bitja odnosov. Bistvo je vstopanje v odnos. Svoj način življenja delijo tako, da izhajajo iz evangelija, spoznavajo Jezusa. Preko poslušanja drugih, slišimo sebe in tudi svojo izkušnjo bolje razumemo. Verske in moralne resnice se posredujejo preko Kristusove besede, ko z prebiranjem evangelija vstopamo v dialog s Kristusom. Pri tem prevladujejo metode branja Božje besede, poslušanja in tišine. Sam pristop ima predpisano metodo. Pomembno je ločiti se od vsakdanjega prostora in naučiti se nove govorce- govorce molka. Iz monologa se uči dialog –kaj mi Bog sporoča. Za to potrebujemo tišino.

Sebe opredeli najprej kot prejemnika takšnega izobraževanja. Enkrat letno se udeleži osemdnevnih duhovnih vaj v tišini in dvakrat ali večkrat v življenju naj bi se udeležil trideset dnevni duhovni vaj v

tišini. Tako se nauči odpirati sreče, da lahko posluša in se bolje zaveda. Vlogo izvajalca ima, ker ljudi povabi, omogoči metodo, da vsebino, posluša, spremlja, spodbuja in pomaga.

Svoje izkušnje z odraslimi ima predvsem v osebnem spremljanju pri duhovnih vajah v tišini. Ta oblika duhovne izkušnje je namenjena predvsem odraslim po dvajsetem letu.

Organizirano je tako, da imajo eno skupno sobo in potem pogovorne sobe. Na leto se udeleži duhovnih vaj okoli šesto udeležencev. Usposabljanje poteka že v noviciatu ko se sami udeležujejo duhovnih vaj. Gre za izkušnje, ki jih potem lahko prenašajo naprej.

Cilj tako zasnovanega izobraževanja je, da čim več ljudi vstopi v osebni odnos z Bogom in da postanejo osebe, ki živijo iz občestva. Namenjeno je pa kristjanom, čeprav pride tudi kakšen ateist. Gre za zavedanje človeškosti pri čemu ima vsak človek religiozno jedro. Bolj pomembno je biti iskalec. Pomen tako zasnovanega izobraževanja je predvsem v iskanju lastne govorice in prepoznavanju dialoga z Bogom v lastnem življenju. Gre za neskončno rast. Udeležencem pomaga osebna izkušnja živega Boga, ki jo doživijo skozi Božjo besedo in molitev. Odbija jih lahko strah, nepoznavanje ali pa še niso prisšli do te točke, da bi jih to zanimalo. Takšno izobraževanje vpliva na vsa področja življenja: odnos do sebe, do bližnjih, do narave in do Boga. Gre za nov način življenja, ki vpliva na vse. Tega ne more označiti za ideologijo, ker se tukaj ne trdi, da je vse tako kot nekdo pravi. V resnici je včasih tako tudi bilo. Tukaj gre predvsem za vero. Možnosti razvoja so predvsem v tem, da se iz te ideologije, ki je lahko katoliška religija, vedno bolj živimo vero, ki je osebni odnos z Bogom. Poudarja še, da je beseda izobraževanje preveč usmerjena v to, da je vera ideja. Vera je osebni odnos, ideja je posledica moje drže, ki je pa dialoška.

Intervju z udeležencem

Vključevanje v duhovne vaje v tišini ponavadi poteka tako, da se preko udeležbe v drugih oblikah izobraževanj, ki potekajo znotraj skupnosti, izzve za duhovne vaje v tišini. Udeleženec je bil na duhovnih vajah za zakonce in tako je izvedel za to obliko. Svoj način življenja posreduje predvsem preko lastnega zgleda. Udeležuje se verskih obredov, različnih duhovnih vaj ter na druge načine sodeluje v skupnosti. Pri duhovnih vajah v tišini prevladuje metoda, ki je predpisana in jo omogoča duhovni spremljevalec. Gre za umik iz vsakdanjosti, tišino, molitev in kontemplacijo ter osebni pogovor s spremljevalcem. Prejemnik izobraževanja je predvsem v tem, ker se udeležuje organiziranega izobraževanja ali duhovnega izpolnjevanja na različne načine. Sodeluje tudi pri aktivnostih znotraj župnije in je član župnijskega pastoralnega sveta, katerega je vloga tudi prenos vsebin navzven, v versko skupnost.

Organizacija duhovnih vaj v tišini, katerih se je udeležil naš udeleženec je potekala v Logarski dolini v Domu duhovnih vaj. Udeleženec posebej izpostavi vzdušje, ki ga ustvarja domačno ozračje, lepota

narave in tišina. Vaje potekajo od četrka (takrat se uradno udeleženci namestijo v sobe, udeležijo mašnega obreda in nato poklepetajo ob večerji). Nato se udeleženci zberejo v zgornji kapeli, ki se nahaja v prostorih doma in si izmed mnogih fotografij narave izberejo sliko, ki najbolj opisuje njihovo počutje ali jih na drug način nagovori. Vsak se predstavi in pove, kaj ga je nagovorilo. Zbujanje poteka ob sedmih zjutraj, ob klasični glasbi, za katero poskrbi organizatorka. Nastopi čas tišine. Udeleženci se zberejo v kapeli ob skupni molitvi. Sledi zajtrk v tišini in nato prvi nagovor duhovnega spremljevalca, ki je ponavlja pater jezuit. Čez dan se zvrsti več nagovorov preko odlomka iz evangelija in nato kontemplacija in molitev.

Cilj tako organiziranega izobraževanja je vstop v osebni odnos z Bogom. Pomen je pa v nenehni rasti in odkrivanju. Tišina omogoča boljše samoopazovanje in zaznavanje tistega, kar je sicer nedostopno v vsakdanji naglici. Ta oblika duhovne udeležbe vpliva na vsa področja življenja. Udeleženec je izpostavil, da so te vaje zelo dobro premišljene in zastavljene, zato smarta, da bi se morale v takši obliki tudi ohraniti za naprej.

Kuharski tečaj

Opis iz razpoložljivih virov

Med vsemi oblikami in pestro ponudbo organiziranih dogodkov ali izobraževanj za odrasle znotraj katoliške skupnosti smo ta tečaj uvrstili v to raziskavo zato, ker je izvirna oblika druženja znotraj katoliške skupnosti, ker je zelo priljubljena (kar dokazujejo številni čakajoči na seznamu za udeležbo) in ker na zelo posreden način lahko prodre do tistih, ki sicer niso člani skupnosti ali jo le opazujejo od daleč. Lahko bi rekli, da gre za obliko nove evangelizacije, ki ljudi kliče na zelo preprost in posreden način, kar tudi ustreza sodobnemu odtujenemu človeku. Tukaj se ljudje družijo, zabavijo ob aktivnosti kuhanja, učijo, slišijo Božjo besedo, medseboj povezujejo in gradijo odnose. Ali je lahko kaj bolj pomembno pri preživljanju prostega časa odraslega človeka, ki je polno zaseden in težko najde čas zase? Ta duh in novo znanje potem nesejo naprej, v svoje družine in med prijatelje. Na voljo je tudi kuharska knjiga, ki je nastala na podlagi organiziranih tečajev skozi več let (Čižman 2014).

Kuharski tečaj, v organizaciji in po besedah župnika Marka Čižmana, je za leta vnaprej zaseden. Gre za edinstveno priložnost vstopa v skupnost, kar ni prvi namen tečaja. Namen je dejansko kuhanje. »Človek je iz telesa in duše. Telo nahranimo s hrano, saj želimo jesti pestro, dobro in zdravo. Duša pa se hrani z molitvijo, lepo glasbo, lepimi filmi, spodbudnimi besedami. Šele ko sta nahranjena duša in telo, lahko zares polno živimo« (Čižman 2014). Svojo knjigo receptov je Čižman (2014) opremil z mislimi, ki so

hrana za dušo in recepti za pripravo hrane za telo. Tečaj se organizira ob sobotah, po dve skupini na leto. Organizira se že deseto leto.

Intervju z izvajalcem

»Kuharski tečaj ni samo posredovanje vere, pač pa tudi način, kako spletni mrežo odnosov. In to brez tehnologije. Tako – v živo. [...] Vero poskušam predstaviti kot normalen del življenja«. Kot poudarja, cilji, ki jih želi doseči so naslednji: »Tečajnike želim sprostiti do te mere, da se zavedo, da ni treba biti rojen za dobro kuhanje, ampak se z malo truda marsikaj da narediti. Drugič, prenesti del verskega v običajno življenjsko okolje. Tja, kjer običajno ni govora o Bogu in tretjič, povezovanje ljudi. Vesel sem, ko vidim, da so ljudje sproščeni in zadovoljni«.

Za ponazoritev poteka tečaja, izpostavljam opis po besedah Čižmana (2017): »Tečaj sem zastavil tako, da na začetku preberem Božjo besedo nedelje, ki je pred nami in podam preprosto vzpodbudo. Na naslednjih srečanjih pa vzpodbudim tečajnike, naj poiščejo v Božji besedi kakšno vzpodbudo za njihovo življenje. Včasih jih nič ne nagovori, včasih pa kar. Odvisno od situacije v kateri so. Iz povedanega skušamo izluščiti vzpodbudo za teden pred nami. Božja beseda je lahko čudovita, ampak dokler ostane samo v teoriji, od nje nimaš nič. Šele, ko jo prestavimo v življenje, se stvari premaknejo. Če potegnemo vzporednico s kuhanjem: dokler imaš samo recept in jedi ne skuhaš, si še vedno lačen, samo sline ti tečejo (smeh). Ta – prvi del, traja deset do petnajst minut. Nato razložim jedi, ki jih bomo kuhali. Vedno kuhamo dva menija: dve juhi, dve glavni jedi in dve sladici. Podam natančna navodila in razložim postopke. Po tem si vsak izbere jed, ki jo bo pripravil. Zanimivo je, da bolj boječi izbirajo jedi, ki so jim bližje. Pogumnejši pa radi skuhamo kaj novega. Med kuhanjem govorimo samo o kuhi. Jaz pomagam tam, kjer se zatakne. Kar skuhamo, na koncu tudi pojemo. Pri mizi doživimo tretji aspekt – druženje. Miza je čudovit prostor za spoznavanje novih ljudi ob sproščenem pogovoru in dobri hrani. To ljudi poveže. Sploh tiste, ki hodijo redno. Kuharski tečaj ni samo posredovanje vere, pač pa tudi način, kako spletni mrežo odnosov. In to brez tehnologije. Tako – v živo. Poleg tega se učimo tudi kulture hranjenja. Vedno postrežemo z vinom in sokom, če kdo izrecno ne želi piti alkohola. Učimo se kulture pitja vina. Hrano jemo počasi in se vmes pogovarjamo« (Čižman 2017b). Kot na zadnji strani naslovnice svoje kuharske knjige sklene, »Tudi Jezus se je za mizo velikokrat družil s svojimi učenci!« (Čižman 2014). Svoj način življenja posreduje na način, da se rad sproščeno in preko humora družijo z ljudmi, zato kuhanje predstavi kot družaben dogodek, pri katerem sodelujejo vsi člani družine. Tudi ko ocenjuje jed, ki jo je tečajnik pripravil, ponavadi to naredi na ustvarjalni način in ne v obliki kritike. Vera postane normalen del življenja. Oblika izvedbe je neformalna. To je posebej bili opaziti pri udeležencu, ki ni bil posebej

povezan s Cerkvijo. Zelo mu je ustrezalo podajanje Božje besede izven formalnih obredov in v povezavi z življenjem. Kuharski tečaj v župniji izvaja edini in tako namerava tudi ostati. Ni poudarek na množičnosti. Svoje izkušnje z odraslimi si nabira predvsem pri delu z zakonci, s starši verouka in pri delu s prostovoljci v karitativnih orhanizacijah. Dvakrat letno organizira tudi duhovno predavanje s prostovoljci, ki ga skuša sooblikovati skupaj z njimi. Odrasle je potrebno izzivati, da sodelujejo, formalnosti jih »ne zgrabijo«. Za tečaj se uporablja njegova lastna kuhinja, kar daje še posebej pristno noto dogodku. Ker je po svoji prvi izobrazbi kuhar, je svoje talente in znanja uporabil tudi pri svojem duhovniškem poklicu, zato se za to ni posebej usposabljal. Cilji, ki jih želi doseči z tečajem so: prvič, sprostiti tečajnike, da se zavedajo, da za dobro kuhanje ni potrebno imeti posebnih talentov, ampak le malo truda; drugič, prenos verskega v običajno življenjsko okolje, kjer ponavadi ni govora o Bogu; in tretič, medsebojno povezovanje ljudi. Namenjeno je pa vsem, ne le članom katoliške skupnosti. Pridružiti se je možno predvsem preko ustnega izročila ali preko drugih virov. Ni posebnih oglaševanj ali nagovorov. Pomen je tudi v tem, da se lahko med seboj različni ljudje dopolnjujejo. Ponavadi udeleženci pridejo motivirani za kuhanje in versko sporočilo sprejmejo bolj dobrohotno. Najbolj pa vpliva na področje medosebnih odnosov. Dobrodošli so vsi, ne glede na svojo pripadnost veri ali kulturi, starost ali druge značilnosti.

Intervju z udeleženko

Udeleženka je pripadnica katoliške skupnosti. Na začetku tečaja so vedno prebrali en odlomek iz evangelija ter na podlagi tega sprožili pogovor. Razen o kuhanju so se na tečaju odpirale mnoge teme. Vsako delavnico so zaključili s pokušino hrane, ki so jo pripravili in ta se je začela z molitvijo. Verske in moralne resnice so se opirale na sveto pismo. Metode izvedbe so potekale po dorečeni formi. Najprej evangelij, pogovor in nato razdelitev receptov, na podlagi katerih je vsak udeleženec skuhal svojo jed, ob spremljanju izvajalca. Na koncu je bila molitev s pokušino. Kot prejemnica religijskega izobraževanja se je znotraj tečaja počutila predvsem v odnosu do izvajalca, ki je odseval zgled aktivnega katoličana, ki je porpežljiv, razumevajoč, naklonjen. Sama sodeluje v svoji župniji kot bralka ali pri organizacijah dogodkov. Sam tečaj pa poteka v drugi župniji v župnikovem stanovanju oz. kuhinji. Udeleženka meni, da je to ena oblika sodobne, zelo primerne evangelizacije in tudi oblika druženja in povezovanja. Samo izobraževanje je zastavljeno tako, da lahko pridejo tudi tisti, ki niso del skupnosti. V njeni skupini je bil eden takšen udeleženec. Možnost pridružitve tej skupini poteka predvsem preko ustnega izročila in povabila. Sama je slišala za tečaj od sorodnikov, ki živijo v tej župniji. Nato je čakala štiri leta, da je prišla na vrsto. Pomen tako zasnovanega tečaja je odvisen od vsakega posemeznika. Njej je bila to ena izmed prvih zunajdružinskih aktivnosti po mnogih letih predajanja izključno družini in otrokom. Čeprav

je znanje kuhanja imela, tukaj je pridobila nekaj novih idej in tudi prijetno ter koristno preživela čas. Tečaja se je udeležila skupaj s svojo najstarejšo hčerko najstnico. Tisti, ki so bili začetniki v kuhanju in so se tukaj lahko naučili veščin pripravljanja hrane. Odbijajoče je lahko to, da verjetno zaradi odsotnosti plačila, nekateri udeleženci ne prihajajo redno, kar vpliva na strukturo. Pomembno je biti resen in prihajati točno in udeleženka misli, da bi se to izboljšalo, če bi se za tečaj zahtevalo plačilo.

Možnosti razvoja vidi v nadaljevalnem tečaju, novi kuharski knjigi ali npr. kuharskem tečaju na CD-u. Prav tako bi, po njenem mnenju, bilo dobro uvesti kotizacijo za sodelovanje.

Plesni tečaj

Razpoložljivi viri

Informacija je dostopna na spletni strani Zavoda živim na polno. Ni posebnih virov ali druge literature.

Vabilo in prijave potekajo preko spletne strani zavoda (Zavod 2017), pod rubriko »Pleši na polno«. Plesni tečaji so organizirani v času šolskega leta v obsegu desetih vaj, po dve šolski uri v dvorani na Rakovniku. Drugi učitelj, ki predvsem pritegne starejšo populacijo, pa ima tečaje v dvorani v Podutiku, kar pa je možno izvesti na oglasni deski v župniji ali na osebno povabilo.

Intervju z organizatorjem

V okviru zavoda »Živim na polno« se organizira tudi plesni tečaj. Ta je namenjen predvsem mlajšim odraslim, pa tudi tistim, ki so starejši od 30 let. Organizator je v intervjuju povedal, da je včasih problem prevelika razlika v letih pri udeležencih, kar npr. mlajše lahko odvrne, zato sta oblikovani dve skupini, ena pod vodstvom učitelja v dvorani na Rakovniku, namenjena predvsem mlajšim odraslim, drugi učitelj, ki uporablja dvorano v župniji Podutik, pa pritegne starejše od 30 let.

»Gre v glavnem za ljudi starejše od trideset let, ki imajo že stil življenja oblikovan in je zelo težko narediti premik. Ta tečaj poteka že četrto leto, pa se šele zdaj ti fantje vedejo nekoliko spremenjeno. Tukaj je tudi vpliv okoliščin, npr. ena samska ženska mora imeti vsa znanja kot jih ima moški in se ne zna prepustiti temu, da bi jo moški nekam peljal in mu zaupati. Gre za vloge, ki so spremenjene« izpostavi v pogovoru organizator.

Plesni tečaj je nekakršna vstopnica v sam Zavod, kot je npr. animatorstvo v cerkvi. Organizator poudari, da se potem marsikdo naprej udeleži duhovnih vaj in drugih izobraževanj v okviru Zavoda. Kot je uvodoma izpostavil, tukaj ni namen prenašati Božjo besedo direktno ali posredno, temveč približati

tečajnikom podobe moškega in ženske, kot jih razume Sveto pismo. » Predstavi se podoba moškega po Svetem pismu, kot tistega, ki je odločen, pristopi k ženski, da zna voditi, ve kaj hoče. Ženska pa pokaže, kaj ji ustreza, katere figure so ji všeč in se trudi, da sledi moškemu«.

Posredovanje verske izkušnje poteka preko zavoda Živim na polno in ne gre za neposredno religijsko izobraževanje. Prav tako učitelj ni versko izobražen temveč dela instinktivno. Gre za neke vrste vstopno točko za druge programe v okvirju Zavoda. Tudi verske in moralne resnice se posredujejo zelo posredno. Ni molitve niti citatov iz svetega pisma. Eden od učiteljev pa postavi vodilno temo, kot je zaupanje, resnica, vodenje...pri čemu vsak ima priložnost za refleksijo. Gre predvsem za mlajše odrasle oziroma študente. Učitelji so pa različni; eni imajo bolj togo formo izvedbe drugi so pa odprti za novosti. Sam ima vlogo organizatorja in skrbi za formalnosti. To poteka že peto leto in zdaj je že postalo rutinsko, tako da meni, da bi nova oseba lahko prispevala tudi nove ideje. Po izobrazbi je teolog, katehet in ima veliko izkušenj organiziranja zabav in mladinskih srečanj še iz časa študentskih let, ki jih je preživel v Frančiškovem študentskem domu. Prav tako se je izobraževal pri društvu Mladinski ceh, kjer je vodil oratorijska izobraževanja.

Organizacija vaj poteka v Salezijanskem mladinskem centru na Rakovniku in v dvorani v Podutiku. Vodita jih dva različna učitelja, ki imata tudi različni skupini udeležencev ter različen pristop. Plesi se organizirajo v Antonovem domu na Viču in v Šentvidu v Zavodu svetega Stanislava enkrat letno.

Od leta 2008 do sedaj je bilo približno 1500 obiskovalcev. Plesa se udeleži med 80 do 100 ljudi. Udeleženci so v 50% stalni. Posebnih usposabljanj za izvajalce nimajo. Cilj takšnih dogodkov je med ostalim, tudi spoznavanje potencialnega partnerja in druženje. Namenjeno je pa vsem, ki želijo tovrstno aktivnost in se odločijo za sodelovanje. Prijava poteka preko spleta. Propaganda poteka preko SKAM-a, družabnih omrežij. V zadnjem času opažamo, da je pomanjkanje plesalk. Lahko pa odbija tiste, ki ne marajo Cerkve. Samo izobraževanje pa najbolj vpliva na osebno rast posameznika in medosebne odnose. Ideološko je zato, ker delujemo znotraj Cerkve, drugače se pa podobne oblike najdejo tudi zunaj Cerkve. Pri tem je tudi veliko možnosti za nadaljnji razvoj, mogoče tudi nek tečaj za osamljene.

1.2 Judovska skupnost Slovenije

Uvod – kako je bila stvarnost raziskana

Judovska skupnost Slovenije ima za cilj podporo svojim članom, ki jih versko in kulturno oskrbujejo. Predstavlja interese slovenskih Judov doma in v tujini. Gradivo, ki bi bilo povezano z RIO v njihovi skupnosti, ni javno dostopno.

Alternativa je bil intervju s predstavnikom Judovskega kulturnega centra v Ljubljani, ki je v resnici zgodovinski muzej, pa tudi tam niso bili pripravljeni na pogovor. Vse informacije, podane v naslednji točki, so bile torej pridobljene z raziskovanjem pisnih virov.

O skupnosti

Med drugo svetovno vojno se je večina slovenskih judov selila v Izrael, vendar se je kmalu zatem vseeno oblikovala Judovska skupnost Slovenije, ki je od leta 1991 tudi del Zveze jugoslovanskih judovskih skupnosti. Skupnost je kljub vsemu ostala nerazvita, za kar so odgovorne tudi številne migracije znotraj balkana ter tudi na druge kontinente in s tem nestalnost skupnosti. Mnogi člani JSS so Sefardi (tradicionalno slovensko judovstvo je bilo vedno aškenaško). Največ Judov živi v večjih mestih, predvsem v Ljubljani. (Judovska skupnost Slovenije, 2016)

S pomočjo judovske organizacije imenovane *American Jewish Joint Distribution Committee*, je JSS leta 1997 v Ljubljani kupila prostore. Oktobra 1999 je JSS inavgurirala prvega Glavnega rabina za Slovenijo.

V Lendavi se je od nekdanje številčne judovske skupnosti ohranila sinagoga in hiša, v kateri je bival lendavski rabin. Poleg lendavske se je ohranila tudi sinagoga v Mariboru, v kateri danes deluje muzej in ne služi kot obredni prostor. V Sloveniji pa je tudi nekaj judovskih pokopališč. Ohranila so se stara pokopališča v Lendavi, Murski Soboti in Novi Gorici. V Ljubljani se nahaja tudi njihovo aktivno pokopališče in sinagoga Judovske skupnosti Slovenije. (Judovska skupnost Slovenije, 2016) JSS je danes pravna naslednica in ima kontinuiteto pravnega subjekta vseh judovskih skupnosti z območja, ki ga pokriva današnja Republika Slovenija, torej združuje vse jude tega območja v prvi vrsti po narodnostni pripadnosti. JSS je tudi polnopravna članica Evroazijskega in Evropskega judovskega kongresa, Evropske unije judovskih študentov, Evropskega judovskega sklada ter ima dogovor o partnerstvu z Izraelskim judovskim kongresom (Judovska skupnost Slovenije, 2016).

Njen predsednik je Boris Čerin-Levi, podpredsednik pa dr. Igor Vojtic. Slovenija si rabina in hkratnega predstojnika Habada Slovenije deli s Trstom (tj. rabin Ariel Haddad). Edina sinagoga v Sloveniji je sinagoga Judovske skupnosti Slovenije, ki pripada ortodoksni usmeritvi, in se nahaja na sedežu JSS. Pod okriljem krovne organizacije trenutno ni pridruženih društev ali zavodov. (Judovska skupnost Slovenije, 2016)

Judje JSS so hasidi. To gibanje znotraj judaizma je bilo ustanovljeno z Rabbinom Israelom ben Eliezerjem, začelo pa se je v vzhodni Evropi sredi 18. stoletja. Hasidizem uči, da je pomembno bogu slediti v veselju in to izraža tudi v judovskem mysticismu. Preučujejo enake knjige Tore, kot drugi judje, osredotočajo pa se na skrite aspekte teh tekstov s pomočjo Kabale (Wikipedia 2017).

Izsledki iz pisnih virov

Poleg informacij o slavjih ob praznikih, na njihovi uradni spletni strani (<https://jewish-community.si>) in drugih, z njo asociiranih spletiščih (<https://www.facebook.com/LjubljanaJewishCulturalCentre/>, <http://sinagoga-lendava.si/judovska-podatkovna-baza-slovenije/>, https://www.facebook.com/pg/jewish.community.slovenia/about/?ref=page_internal), podatka o kakršnikoli RIO ni na voljo javnosti.

Drugih virov, ki bi jim sledili ob izvajanju RIO, ni.

Iz alternativnih virov (Urek, Matjaž. Judovska skupnost v Sloveniji, diplomska naloga. Ljubljana: 2003; Menora: glasilo Judovske skupnosti Slovenie – zadnje številke; Razgledi : tako rekoč intelektualni tabloid. ISSN 1318-0401. - št. 19 (14.X.1998), str. 11-13) razbrane informacije kažejo, da naj bi v Sloveniji živelo neuradno največ 300 Judov, vendar niso vsi vključeni v Judovsko skupnost Slovenije. V skupnosti je registriranih 113 družin oziroma naslovov bivališč, v veliki večini iz Ljubljane (Killer, 2005).

Sinagoge in rabina ali drugačnega verskega učitelja v Sloveniji ni, obstaja pa študijska skupina, ki jo vodi tržaški rabin Ariel Haddad. Namen te skupine je približati in razjasniti koncepte judaizma tistim, ki čutijo potrebo po boljšem poznavanju judovstva. (Ravitz 1998, 13)

Poleg tega je JSS do leta 2007 izdajalo tudi interno publikacijo Menora, ki je v vsaki številki informativno obravnavala posamezne tematike, vezane na religiozne koncepte judovstva ter obveščala člane o dejavnostih na verskem in kulturnem področju judovskega življenja v Sloveniji. (Ravitz 1998, 13)

Skupnost je tudi zelo dejavna v zvezi z obeleževanjem verskih praznikov: organizira prireditve, ki obujajo tako versko kot kulturno tradicijo. Za verske in kulturne dejavnosti skrbijo na čoš hašana (novo leto), hanuko (praznik luči), pesah (pasho). (Ravitz 1998, 13)

Versko življenje je torej še vedno odvisno od in prepuščeno vsakemu posamezniku. Sinagoge še ni, kot tudi stalnega rabina ne, da bi poskrbel za vsakodnevne verske dejavnosti. Pravijo, da ustreznih prostorov, kjer bi si lahko opremili sinagogo in si ustvarili boljše versko življenje, trenutno še vedno nimajo. (Ravitz 1998, 13) Prostor, ki ga imenujejo sinagoga, pa to ni, vendar je namenjeno tehničnemu operiranju same skupnosti in srečanjem ob praznikih, je lociran na Križevniški ulici 3 ter na Tržaški cesti 2 v Ljubljani.

Skrbijo tudi za učenje hebrejščine, ki jezikovno povezuje vse Jude. To ni samo jezik modernega Izraela, temveč tudi jezik njihove religije, ki jih je povezoval skozi stoletja ter še zdaj ob religiji in svojstveni kulturi predstavlja pomemben identifikacijski dejavnik. (Ravitz 1998, 13)

Vrsta	Prostor/čas	Metode	Cilji
Študijska skupina	Ni podatka	Ni podatka	Približati in razjasniti koncepte judaizma tistim, ki čutijo potrebo po boljšem poznavanju judovstva.
Publikacija Menora	Cca. 6 izidov števil na leto.	Članki.	Informativno obravnavanje posamezne tematike, vezane na religiozne koncepte judovstva ter obvešča člane o dejavnostih na verskem in kulturnem področju judovskega življenja v Sloveniji.
Verski prazniki	Skupno praznovanje v	Ni podatka	Grajenje skupnosti.

	prazničnem času.		
Učenje hebrejščine	Ni podatka	Ni podatka	Jezik predstavlja pomemben identifikacijski dejavnik za Juda.

1.3 *Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško – Ljubljanska*

Uvod

Srbska pravoslavna cerkev je ena izmed avtokefalnih pravoslavnih cerkva in naj bi bila druga cerkev med slovanskimi narodi po nastanku. (Wikipedia 2017) Njeni začetki segajo v 13. stoletje, ko jo je "ustanovil sv. Sava" (Wikipedia 2017), ki je bil menih, nato pa je postal njen prvi škof. Cerkev združuje skupnosti v Srbiji, Črni gori, etničnem srbskem ozemlju v Bosni in Hercegovini, v Sloveniji in drugod po svetu, kjer je srbska diaspora. (Wikipedia 2017). Cerkev se deli na metropolije in nato naprej na župnije, ki jim pravijo *parohije*. V Sloveniji skupnost nima svoje metropolije, ampak je vse področje ena parohija, ki spada pod Zagrebško metropolijo.

Pravoslavni kristjani so kristjani, »ki živijo po Kristusovih načelih« (Larentzakis 2011, 15), vsaj po načelni definiciji. Pravoslavna cerkev pristopa k človeku celostno, zanima jo tako »njegova razumska in čustvena razsežnost« (Larentzakis 2011, 17). Pravoslavna cerkev se imenuje tudi Cerkev pravovernosti, saj je njen temelj troedini Bog in ne doktrinalni sistem. (Larentzakis 2011, 18). Imenujemo pa jo tudi otrodoksna, kar pomeni "Cerkev pravilnega češčenja" (Larentzakis 2011, 18).

Na prvi pogled človek ne ve kakšna je hierarhija v Pravoslavni cerkvi, saj poznamo več cerkva z različnimi pridevniki, denimo Rusko pravoslavno cerkev, Carigrajsko kot tudi Srbsko pravoslavno cerkev, katero obravnavamo. Kar zadeva vero, obstaja ena cerkev, saj imajo vsi verniki isto vero, bogoslužje, slavljenje Boga, kar izpovedujejo tudi v isti veri, ki jo je potrdil drugi Carigrajski koncil, torej da verujejo v eno, sveto katoliško in apostolsko cerkev (Larentzakis 2011, 19). Na drugi strani pa obstaja več cerkva, kar zadeva vodenje. Več cerkva je tudi samostojnih, torej avtokefalnih kar pomeni, da imajo »lastno kolegialno, t. j. sinodalno upravo z enim na čelu« (Larentzakis 2011, 20), ki ja ali patriarh ali nadškof. Vsaka si torej izbere svoje škofo, ki jih druge cerkve priznajo v svoje občestvo.

Nekatere cerkve, ki so samostojne, pa so tudi avtokefalne, to pomeni, da "notranje probleme rešujejo v lastni režiji same" (Larentzakis 2011, 21). Kar zadeva ureditev imajo policentrično občestvo, ki je sestavljeno iz "mnogo enakovrednih središč" (Larentzakis 2011, 22), čeprav imajo po drugi strani vrstni red cerkva; denimo prava je carigrajska cerkev in njegov patriarh ima določene službe, dodeljene le njemu. Kljub vsemu ta vrstni red naj ne bi vplival na enakost. Saj je »kanoničen cerkvenopraven red« (Larentzakis 2011, 21), torej nima Božjega izvora, ampak človeškega.

Religijsko izobraževanje odraslih v Srbski pravoslavni cerkvi

Religijsko izobraževanje je v cerkvi dobro organizirano. Poteka tako med bogoslužjem kot tudi izven njega. Poslužujejo se tako formalnih kot neformalnih prijemov. Voditelji izobraževanja so štirje duhovniki, ki se usposobijo s študijem na teološki fakulteti. Laikov za njihovo RIO ne potrebujejo. RIO je namenjeno njihovim vernikom in vpliva na vsa življenjska področja. Koliko vernikov doseže RIO je težko reči. Imajo pa okviren podatek, da obiskovanje po domovih v Ljubljani doseže 50% vseh, drugod pa je odstotek višji in se giblje okoli 80 % vseh njihovih vernikov.

Izobraževanje ni zastavljeno širše, saj nimajo misijonarskih namenov v državi, ki je večinsko katoliška. Cilj tako zasnovanega RIO je živeti in prakticirati evangelij. Izziv za v prihodnje vidijo v soočenju z dejstvom, da mlade generacije ne znajo več dobro srbskega jezika, kaj šele cirilice. Rešitev, ki jo vidijo in se delno že uresničuje, je prevajanje nekatere najosnovnejše literature, ki naj bi jo potreboval vsak vernik. Seveda pa ni za pričakovati, da bi zaenkrat posegali v liturgijo. (Mevec 2017,2)

Edini način je pripeljati ljudi do tega, da bi živeli po evangeliju, kar jim zadostuje in pokrije vso osebnost in potrebe (Mevec 2017, 1). Vendar so pri tem potrebni različni religijski načini podajanja. Tega se zavedajo, zato stremijo, da bi evangelij zares prišel do ljudi na najrazličnejše načine.

Bogoslužje

Med samim bogoslužjem imajo tudi pridigo, ki se navezuje na prebran biblični tekst. Najlažji način je seveda pridiga med nedeljskim bogoslužjem, vendar konstruktivno ocenjujejo, da ne doseže vseh ljudi, ker vsi ne prihajajo zmerom v cerkev. Druga pomanjkljivost pridige pa je ta, da ne govorijo vedno o vseh stvareh naenkrat, kar je razumljivo.

Po bogoslužju pa so vsi povabljeni v župnijske prostore, kjer imajo druženje. Verniki imajo tako priložnost, da vstopijo v stik z vsakim izmed duhovnikov. Takšno neformalno srečanje, ima veliko pozitivnih vidikov. V cerkvi se namreč govori na globalni ravni, tu pa lahko preidejo na osebno raven in si vzamejo čas. Za kakršnokoli pomoč pa so prisotni vedno, vsakemu posamezniku posebej, saj so mobilne številke od duhovnikov prisotne javno, denimo na koledarju, ki ga izdaja skupnost.

Obiski po domovih

Religijsko poučujejo tudi ob obiskih družin in posameznikov na njihovih domovih. Tam se razvije neformalno, sproščeno vzdušje. Tako se verniki približajo duhovnikom in obratno. Med tem pa verniki tudi zaupajo, kaj so njihovi problemi. Duhovniki na to poskušajo podati odgovor s pomočjo evangelija. Takšni obiski se vršijo vsako leto, s tem želijo tudi pokazati, da cerkev ni zaprt sistem v zgradbah, ampak so cerkev ljudje, s katerimi se je potrebno srečati. Obiskujejo tudi v bolnišnicah in zaporih.

Predavanje

Verouk imajo le za otroke, nimajo pa kakšnih bibličnih ali zakonskih skupin za odrasle. Menijo, da preveč govorjenja škoduje, saj prej odbija kot privablja vernike. Imajo pa enkrat na mesec predavanje na določeno temo. Predavatelj je kdo izmed duhovnikov ali kakšen gost iz tujine.

Zakramenti; krst in poroka

V Pravoslavni cerkvi imajo tudi priprave pred zakramenti. Za krst se dobijo starši in botri krščenca, v kolikor je krščenec otrok. Če je krščenec odrasel se sreča sam z botri. Takšnih, nad 30 let, je približno četrtina in se hočejo temeljito poglobiti, saj pridejo zares svobodno in neprisiljeno s strani tradicije.

Prav tako se srečajo z aspiranti za prejem zakramenta sv. zakona. Navadno sta najmanj dva srečanja. Prvič je srečanje organizacijsko naravnano. Na drugem oz. naslednjih srečanjih, pa se podučijo aspirante za prejem zakramentov, kaj le-tej sploh pomenijo. Ne morejo jih na dolgo in široko religijsko izobraževati. Gre bolj za spodbudo, da bi okrepili svoje življenje, se ravnali po evangeliju in se predvsem naučili, kako to početi; iz kje črpati navdih. Da bi torej v evangeliju prepoznali bogastvo za svoje življenje.

Zakramenti; spoved

Tudi spoved je vključena v RIO. Tu se človek zaupa spovedniku, išče olajšanje in moči za vnaprejšnje življenjske izzive. Verjetno je to eden izmed najbolj osebnih trenutkov, saj se vernik ponižno zaupa spovedniku in pove svoje težave in slabosti. (Mevec 2017, 2). Prav v tej zaupnosti se lahko pokaže možnost, kako naprej, ki je sicer na splošni ravni možna, a zelo težko izvedljiva. Obstaja pa

nevarnost, saj ljudje želijo najti eksplisitne odgovore v najkrajšem možnem času, kar pa je praktično neizvedljivo. Človek mora sam prehoditi dolgo pot spreobrnjenja.

1.4 Islamska skupnost v Republiki Sloveniji

Uvod: kako je bila stvarnost raziskana

Glavni vir raziskave je bil intervju z vodjo Kulturno-izobraževalnega zavoda Averroes, ki je tudi edina izobraževalna ustanova znotraj Islamske skupnosti Republike Slovenije. Večina odraslih, ki jih njihova vera zanima tudi s teoretičnega vidika, se na izobraževanje vpiše na Fakulteto Islamskih nauk v Sarajevu.

Podatki o projektih, ki jih izvajajo na območju srednjeslovenske regije, so dostopna na: <http://www.averroes.si>.

V Islamski skupnosti Slovenije nimajo stalnega programa za izobraževanje odraslih, temveč je le-to razdrobljeno v manjše projekte, ki se navadno prilagajajo željam skupnosti.

O skupnosti

Organizacijski ustroj in institucionalno povezovanje muslimanov v Sloveniji se je razvijalo pod vplivom Islamske skupnosti iz BiH v obdobju Avstro-Ogrske pa tudi kasneje v Jugoslaviji preko Mešihata Islamske skupnosti na Hrvaškem in v Sloveniji vse do končnega organiziranja Islamske skupnosti v Sloveniji leta 1994. Pred tem se je več kot stoletje z religioznimi vprašanji te skupnosti ukvarjala ulema iz Sarajeva (Islamska skupnost v RS, 2017).

V Ljubljani delujeta dve muslimanski skupnosti in ena izmed njih je Islamska skupnost Republike Slovenije. Ljubljanski džemat je bil do leta 1991 edini organizirani džemat, ki je imel svojega imama. Islamska skupnost je prisotna v Sloveniji več kot sto let. To ji daje pravico, da se ukvarja z vprašanji, ki so povezana z islamom in muslimani v Sloveniji. Učenje Islamske skupnosti temelji na ehliisunnijski akidi, verovanju ter hanefijskem pravnem obrazcu in na osnovnih temeljih: Kur'anom, sunnetom, idžmaom in kijasem. (Islamska skupnost v RS, 2017).

Sunni muslimani so največja muslimanska denominacija. To dobesedno pomeni "ljudje tradicije (Mohameda)." Sunni verjamejo, da so bili prvi štirje kalifi neposredni nasledniki Mohameda – ker bog ni specifično narekoval nekih specifičnih voditeljev, ki bi ga nasledili, so bili le-ti izvoljeni. Sunni verjamejo, da je kalif lahko vsakdo, ki je pravičen in se obnaša po učenju Korana in Hadita in zgledu Mohameda. Sledijo Koranu in Haditu, ki sta v tej tradiciji znana kot Al-Kutub Al-Sittah (šest velikih knjig).

Izsledki pisnih virov

Kulturno-izobraževalni zavod Averroes je bil ustanovljen aprila leta 2008 v Ljubljani, ime pa je dobil po enem največjih filozofov in vsestranskih znanstvenikov srednjega veka. Ukvarja se predvsem s kulturno-izobraževalnimi projekti, katerih namen je zbliževati in spoznavati ter širši javnosti približevati različne kulture na Slovenskem.

V letu 2012 je Kulturno-izobraževalni zavod Averroes, poleg dosedanjega projektnega dela, aktivno začel delovati na polju prepoznavnosti Zavoda in njegovega poslanstva.

Trenutno je v zaključni fazi priprave prevoda bosansko-slovenskega slovarja, ki ga pripravljajo v sodelovanju s Slavističkim komitetom iz Sarajeva. Zavod Averroes sodeluje kot organizator prevoda bosansko-slovenskega slovarja, soizdajatelj in financer. Namenjen bo najširšemu krogu uporabnikov, tako v BiH kot v Sloveniji.

Že sedaj je dostopno gradivo, ki ga poseduje knjižnica Zavoda Averroes, knjižnica Averroes. Člani Zavoda Averroes so avtomatično obenem tudi člani knjižnice. V nasprotnem primeru obstaja tudi ločena včlanitev samo v knjižnico Averroes. Mnoge knjige na temo islama so dostopne samo v tej knjižnici. Trenutno je v teku vnos gradiva v sistem Cobiss (kooperativni online bibliografski sistem in servis).

Uspešnost delovanja Zavoda Averroes je v določeni meri odvisna od simpatizerjev, članov in podpornikov. Njihov cilj je, da Zavod Averroes postane vodeča organizacija na polju medkulturnega dialoga in izobraževalnih programov (predvsem na polju balkanistike, orientalistike, islama, etnologije ipd.) predvsem pa, da se slovenski javnosti ponudi kot "most" – oziroma širitev – medkulturnosti, vendar ne samo skozi ozko tolerantnost, temveč skozi resnično sobivanje in sožitje.

V okviru Zavoda Averroes v Islamski skupnosti Slovenije izvajajo različne krajše projekte. Za lažjo predstavo predstavljamo dva obširnejša:

Bošnjaki med nami – usposabljanje za sožitje kultur

Krovni projekt je Letni festival Bošnjakov, povsem inovativen in nov program, ki je profesionaliziral in dvignil raven tako imenovanih "etničnih" dejavnosti, tako da je uvedel izmenjavo filozofske misli, prevodne proze in poezije in zavedanja kulturnih razlik in podobnosti s pomočjo okroglih miz, predavanj, filmov, izmenjave pesnikov in pisateljev ter glasbenih prireditev. Namenjen je bil širši izobraženi slovenski publiki, ki naj bi ji predstavili bošnjaško manjšino, tudi kot intelektualno zanimivo skupino, ki ima marsikaj ponuditi k živopisnosti slovenske družbe. Sestavljen je bil iz dveh delov, enega v okviru tritedenske predstavitve v Mestnem muzeju, drugega pa v okviru majskega tedna vseživljenjskega učenja.

Ciljna skupina so bili Bošnjaki. Ne glede na to, ali so ohranili versko prepričanje ali ne, in ne glede na to, da v tej generaciji številni med njimi govorijo predvsem slovensko in so tako pravnoformalno kot po pripadnosti tudi Slovenci, pa jih družijo kulturne navade, kot na primer posebna hrana, močnejše družinske vezi, šege ob rojstvu, poroki in smrti, zgodovina (še zlasti zadnja grozovita vojna), zavest pripadnosti in jezik, ki se še vedno uporablja v družini. Videti je, kot da so odlično integrirani, vendar je to varljivo: Slovenci ne vedo skoraj ničesar o njihovi kulturi, oni pa v resnici premalo o slovenski. Zato obstaja med manjšino in večino nepotrebna napetost. V družini se še vedno govori bosanščina, kar je dodano bogastvo, vendar pomeni pomanjkljivo znanje slovenščine in s tem slabšo zaposljivost na višji ravni. S tem projektom se lotevamo preseganja značilne zaprtosti Bošnjakov in načenjamo vprašanje ciljne usposobljenosti na področju višjih oblik kulture in s tem boljše zaposljivosti, h kateri bodo po načelu domino učinka prispevali sami usposobljenci.

Dolgoročni učinki (5 let po zaključku projekta) naj bi bili: 5 novo zaposlenih, 10 kulturnih projektov in večjih prireditev ter 15 usposobljenih organizatorjev kulturnih dogodkov in izobraževalcev, ki bodo lahko nadaljevali usposabljanja (train the trainers).

Projekt »Bošnjaki med nami – usposabljanje za sožitje kultur« se je financiralo iz Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Enake možnosti in spodbujanje

socialne vključenosti«, prednostne usmeritve »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in njihovi socialni vključenosti«.

Namenska sredstva EU predstavljajo 85 % celotnih upravičenih stroškov in namenska sredstva slovenske udeležbe 15 % celotnih sredstev.

Umetnost multikulturalnosti – usposabljanje manjšinskih skupnosti na področju filma in fotografije

Krovni projekt je »Umetnost multikulturalnosti« – fotografska razstava in projekcija kolaža kratkih filmov, za to ciljno skupino nova dodana vrednost, ki je po programu tudi inovativna, ki bo profesionaliziral in dvignil raven dejavnosti teh družbenih skupin, tako da bo uvedel vizualne tehnologije, kot sta film in fotografija v njihovo delovanje. Namenjen je bil širši slovenski publiki, ki naj bi ji predstavili »manjšinske poglede« prek medija kratkega filma in fotografije ter predstaviti to družbeno skupino tudi kot filmsko in fotografsko zanimivo, ki ima ponuditi k živopisnosti slovenske družbe drugo okno v svet. Sestavljen je bil iz dveh delov, prvi je predstavljal fotografsko razstavo usposabljenecv, drugi del je predstavljal premiero in dnevne projekcije njihovega filma, sestavljenega iz njihovih kratkih filmov (kolaž kratkih filmov).

Ciljno skupino so predstavljali priseljenci in njihovi potomci, ki sestavljajo t. i. novodobne narodnostne manjšine islamske vere, Albanci iz Kosova in Makedonije, Bošnjaki iz Bosne in Hercegovine ter iz regije Sandžak (Srbija in Črna gora), Turki iz Makedonije in Kosova ter nedavni priseljenci iz Turčije ter Romi iz južnih republik nekdanje skupne jugoslovanske države.

S tem projektom smo se lotevali preseganja značilne zaprtosti te družbene skupine in načenjali vprašanje ciljne usposobljenosti na področju filma (video produkcije) in fotografije in s tem boljše zaposljivosti, h kateri so z metodologijo prenosa znanja vplivali tudi sami usposobljeni.

Dolgoročni učinki (5 let po zaključku projekta) naj bi bili: 5 fotografskih razstav, 15 video projektov, 10 trajnih zaposlitev, 30 usposobljenih na področju filma in fotografije.

Projekt »Umetnost multikulturalnosti – usposabljanje pripadnikov manjšinskih skupnosti na področju filma in fotografije« se je financiralo iz Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Enake možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«, prednostne

usmeritve »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in njihovi socialni vključenosti«.

Namenska sredstva EU predstavljajo 85 % celotnih upravičenih stroškov in namenska sredstva slovenske udeležbe 15 % celotnih sredstev.

Izsledki intervjuja z izvajalcem RIO

Izsledki intervjuja z vodjo RIO in povzetka projektov, ki jih izvajajo, so povzeti v spodnji tabeli.

Vrsta	Prostor/čas	Metode	Cilji
Študij Korana	Po dogovoru.	Ni podatka.	Boljše razumevanje težavnih koranskih besedil.
Tedenske molitve	Trikrat tedensko po eno uro.	Skupno učenje in prakticiranje molitve.	Grajenje skupnosti in posameznika v njej, stik z bogom.
Bošnjaki med nami – usposabljanje za sožitje kultur	Enkraten projekt.	Tritedenska predstavitev v Mestnem muzeju.	Predstaviti bošnjaško manjšino, tudi kot intelektualno zanimivo skupino, ki ima marsikaj ponuditi k živopisnosti slovenske družbe.
Umetnost multikulturalnosti – usposabljanje pripadnikov manjšinskih skupnosti na področju filma in fotografije	Enkraten projekt.	Fotografska razstava usposabljenecv, premiera in dnevne projekcije filmov.	Preseganje značilne zaprtosti te družbene skupine in načenjati vprašanje ciljne usposobljenosti na področju filma in fotografije in s tem boljše zaposljivosti, h kateri so z metodologijo prenosa znanja vplivali tudi sami usposobljeni.

1.5 *Krščanska adventistična cerkev*

Uvod

Adventistična cerkev, ponekod znana tudi pod imenom Cerkev adventistov sedmega dne, je protestantska verska skupnost (Wikipedia 2017). Njeno hitro zgodovino in najpomembnejše mejnike bi lahko strnili tako, da bi začeli s prvimi krščanskimi skupnostmi, nadaljevali z reformacijo v 16. stoletju in njeno dokončno oblikovanje končali v 19. stoletju. Takrat je v Evropi in Severni Ameriki prišlo do verskega prebujenja in posledično do dokončnega nastanka nekaterih krščanskih skupnosti. Adventistično gibanje je nastalo zaradi nauk [W. Millerja](#), okoli leta [1840](#), ko je poskusil napovedati drugi Kristusov prihod. (Krščanska Adventistična cerkev 2017).

V Sloveniji je cerkev navzoča dobrih sto let, od leta 1908. Cerkev je v naši državi svoja enota, to je Slovenska konferenca, ki se povezuje z Jadransko unijo, katere del je tudi sama. (Krščanska Adventistična cerkev 2017). Šteje približno 550 krščenih vernikov, ki so odrasli ljudje. Prisotna je v petnajstih mestih širom po Sloveniji, kjer ima petnajst molitvenih domov, ki se združujejo na vzhodno, zahodno in osrednjo regijo. Sedež uprave Slovenske konference je v Ljubljani, kjer zaseda tudi njen izvršilni odbor. Slednji je sestavljen iz pastorej in vernikov.

Njeno verovanje je utemeljeno le na nauku Svetega Pisma kot edinemu temelju krščanske vere. Ime verske skupnosti pa nosi dva poudarka, ki na nek način zgovorno kažeta na bistvo njenega verovanja. Levi prilastek imena *adventistična*, nosi v sebi besedo advent, kar pomeni pričakovanje drugega Jezusovega prihoda. Desni prilastek naziva *sedmega dne*, pa izpričuje posvečevanje sedmega dne, torej sobote, kot je zapisano v Svetem Pismu. (Krščanska Adventistična cerkev 2017).

Religijsko izobraževanje odraslih v Adventistični cerkvi

Cerkev ima široko paleto RIO, v njej se prepletajo tako formalne in neformalne metode. Neformalne metode so bolj skozi osebni nivo pogovora in mentorstva. Formalne pa skozi bogoslužja, slavljenja, preučevanja, skozi različna predavanja in sobotno šolo. (Mevec 2017,4). Zastavljeno je širše, saj medse sprejmejo tudi ljudi, ki niso verniki njihove skupnosti in tudi fleksibilno, saj se poskušajo prilagoditi resničnim potrebam vernikov.

Pogoj, da posameznik postane vernik, je krst, ki ga skupnost podeljuje le odraslim osebam. Pred tem je potrebna temeljita priprava z razdelanimi tematikami. Aspirant za prejem krsta to naredi s pomočjo krščene osebe, ki si jo sam izbere v skupnosti. Priprava je osebna in individualna.

Namen tako zasnovanega RIO je pridobitev osnovnega znanja Svetega pisma in teologije. Vendar to ni cilj, ampak sredstvo, da se na ta način obogati in spremeni življenje posameznika, da ima vernik osebni odnos z Bogom, da torej teorijo prelije v prakso na vsa področja v življenju. Kot zatrjujejo je to tista celovita rast, kar nam Jezus obljublja, da je prišel, da bi imeli življenje v obilnosti, polnosti. (Mevec 2017,4).

Bogoslužje in sobotna šola

Verniki so deležni skupinskega preučevanja Svetega Pisma pred bogoslužjem v *sobotni šoli*, ki traja vsako soboto približno eno uro. Ljudje so razdeljeni v *razrede*, določen učitelj vodi preučevanje določene teme. Pripravljeni so *svetopisemski nauki*, ki jih vernik oz. nekdo, ki prihaja na to sobotno šolo, doma vnaprej preuči, nato pa poteka pogovor, izmenjava izkušenj, aplikacija verskih resnic v življenje. Po končani lekciji sledi bogoslužje, kjer poteka RIO skozi pridigo. Pridigo in bogoslužje vodi ali pastor ali laik, ki je zato usposobljen, saj za potek bogoslužja ni potrebna navzočnost pastora. Včasih pa ima pridigo kakšen upokojen pastor ali pa gost iz drugih delov Jadranske unije, denimo iz Hrvaške. Bogoslužja s sobotno šolo potekajo v vseh izpostavah, kjer skupnost je, torej v vseh petnajstih cerkvenih skupnostih. (Mevec 2017,2).

Dopisna svetopisemska šola

Gre za tečaje spoznavanja Svetega Pisma oz. različnih tematik v njem, ki so namenjeni tako vernikom kot tudi tistim interesentom, ki niso del skupnosti, pa jih to zanima. Tečaj poteka enkrat tedensko ali pa dopisno, po pošti. Potekata dva tečaja, eden, ki je namenjen bolj začetnikom, drugi pa tematike jemlje bolj temeljito in poglobljeno.

Drugi segmenti RIO

V cerkvi potekajo tudi duhovni vikendi, znotraj določene skupnosti ali za vso slovensko skupnost. Namenjeni so različnim ciljnim skupinam, kjer se prilagojeno izobražuje določeno ciljno skupino, naj bo starostna, lahko pa so to ljudje znotraj istih cerkvenih skupnosti. Obstaja tudi predzakonsko

svetovanje, kjer je religijski del zelo pomemben, čeprav ne manjka tudi drugih, praktičnih vidikov. (Mevec 2017,3). Pripravljajo tudi kuharske tečaje in razna predavanja za osebno rast, denimo o strahu ali kako upravljati s časom. Izdajajo tudi svojo revijo Čili&zdravi, kjer so nasveti za boljše zdravje tako na telesnem, duševnem in duhovnem področju, saj so jim pomembna prav vsa življenjska področja.

Voditelji

Voditelji so v prvi vrsti pastori, saj je to njihovo poslanstvo in obenem služba v polnem obsegu. Usposobljeni so s študijem teologije na protestantski teološki fakulteti in na rednih sestankih. Druga pomembna dimenzija v RIO pa so laiki, kateri sami odkrijejo svoje poslanstvo, ki so ga pripravljeni deliti z drugimi v cerkveni skupnosti. Cerkev pa jim le-to pomaga prepoznavati in razvijati. Letno imajo en večji seminar, potem pa še krajevne dogodke, ki govorijo denimo o pridiganju z različnih zornih kotov, tako teološkega, tematskega kot tudi retoričnega. Vse to z namenom, da se voditelji usposobijo. (Mevec 2017,4)

1.6 Jehovove priče – krščanska verska skupnost

Opis skupnosti

Jehovove priče so ena od krščanskih skupnosti, ki ima na celem svetu po lastnih trditvah 8,3 milijona pripadnikov (podatek iz leta 2016¹). Uporabljajo Sveto pismo z 39 knjigami Stare zaveze (namesto 46), saj ne priznavajo sedmih devterokanoničnih knjig, ki po njihovem mnenju niso navdihnjene od Boga. (Wikipedia 2017)

Jehovove priče prihajajo iz številnih etničnih skupin in govorijo različne jezike, povezujejo pa jih skupni cilji. Za Jehove priče je zelo pomembno, da dajejo čast Jehovu, svetopisemskemu Bogu in Stvarniku vsega. Trudijo se posnemati Jezusa Kristusa in ponosni so na to, da se imenujejo kristjani. Vsak od njih redno nameni nekaj svojega časa temu, da drugim ljudem pomaga spoznavati Sveto pismo in Božje kraljestvo. Ker pričujejo oziroma govorijo o Bogu Jehovu in njegovem Kraljestvu, so v svetu poznani kot Jehove priče. (Jehove priče 2017)

---

¹ Letopis Jehovovih prič 2017, s. 176

Vera Jehovih prič

Tukaj povzemamo temeljno verovanje Jehovih prič, kot ga lahko najdemo na njihovi spletni strani (Jehove priče 2017).

1. Bog. »Častimo edinega pravega in Vsemogočnega Boga, Stvarnika, ki mu je ime Jehova. (Psalm 83:18; Razodetje 4:11) On je Bog Abrahama, Mojzesa in Jezusa. (2. Mojzesova 3:6; 32:11; Janez 20:17)«
2. Sveto pismo. »Na Sveto pismo oziroma Biblijo gledamo kot na Božje navdihnjeno sporočilo za ljudi. (Janez 17:17; 2. Timoteju 3:16) Naše verovanje temelji na vseh 66 svetopisemskih knjigah, ki sestavljajo Staro zavezo in Novo zavezo. Profesor Jason David BeDuhn je to ustrezno opisal, ko se je izrazil, da Jehovove priče »svoj sistem verovanja in ravnanja gradijo na neokrnjenem biblijskem gradivu, ne da bi že vnaprej določali, kaj bi moralo v Bibliji pisati«. Upoštevamo celotno Sveto pismo, vendar pa nismo fundamentalisti. Priznavamo, da so deli Svetega pisma napisani v figurativnem oziroma simboličnem jeziku in da se jih ne sme razumeti dobesedno. (Razodetje 1:1)«
3. Jezus. »Ravnamo se po naukih in zgledu Jezusa Kristusa. Izkazujemo mu čast, ker je naš Rešitelj in Božji Sin. (Matej 20:28; Apostolska dela 5:31) Torej smo kristjani. (Apostolska dela 11:26) Toda iz Svetega pisma smo spoznali, da Jezus ni Vsemogočni Bog in da nauk o Trojici ne temelji na tej knjigi. (Janez 14:28)«
4. Božje kraljestvo. »Ne gre za stanje v srcu kristjanov, ampak za resnično vladavino v nebesih. Kraljestvo bo nadomestilo človeške vladavine in izpolnilo Božji namen za Zemljo. (Daniel 2:44; Matej 6:9, 10) Do tega bo prišlo kmalu, saj svetopisemske prerokbe nakazujejo, da živimo v »zadnjih dneh«. (2. Timoteju 3:1–5; Matej 24:3–14)

Jezus je kralj Božjega kraljestva v nebesih. Zakraljeval je leta 1914. (Razodetje 11:15)«

5. Rešitev. »Jezusova odkupna žrtev ljudem omogoča, da so rešeni greha in smrti. (Matej 20:28; Apostolska dela 4:12) Da bi jim lahko ta žrtev koristila, ni dovolj, da verujejo v Jezusa, ampak morajo tudi spremeniti svoj način življenja in se krstiti. (Matej 28:19, 20; Janez 3:16; Apostolska dela 3:19, 20) Človek s svojimi deli dokazuje, da je njegova vera živa. (Jakob 2:24, 26) Toda rešitve si ne moremo prislužiti, saj je možna le zaradi »Božje nezaslužene dobrotljivosti«. (Galačanom 2:16, 21)«
6. Nebesa. »Bog Jehova, Jezus Kristus in zvesti angeli prebivajo v duhovnem področju. (Psalm 103:19–21; Apostolska dela 7:55) Sorazmerno majhno število ljudi – 144.000 – bo obujenih, da

- bi v nebesih skupaj z Jezusom vladali Božjemu kraljestvu. (Daniel 7:27; 2. Timoteju 2:12; Razodetje 5:9, 10; 14:1, 3)«
7. Zemlja. »Bog je ustvaril Zemljo, da bi za vedno bila dom človeški družini. (Psalm 104:5; 115:16; Pridigar 1:4) Poslušne ljudi bo blagoslovil s popolnim zdravjem in večnim življenjem v raju na Zemlji. (Psalm 37:11, 34)«
8. Hudobija in trpljenje. »To se je pričelo z uporom enega od Božjih angelov. (Janez 8:44) Ta angel, ki je po uporuh dobil naziva »Satan« in »Hudič«, je prepričal prva človeka, da sta stopila na njegovo stran. Posledice tega so bile za njune potomce katastrofalne. (1. Mojzesova 3:1–6; Rimljanom 5:12) Bog prenaša hudobijo in trpljenje, zato da bi se rešila moralna vprašanja, ki jih je sprožil Satan, vendar tega ne bo dopuščal večno.«
9. Smrt. »Ljudje ne hajo obstajati, ko umrejo. (Psalm 146:4; Pridigar 9:5, 10) Ne mučijo se v ognjenem peklu. Bog bo milijarde ljudi obudil od mrtvih. (Apostolska dela 24:15) Toda tisti obujeni, ki se ne bodo hoteli učiti Božjih poti, bodo za vedno uničeni, in to brez možnosti ponovnega vstajenja. (Razodetje 20:14, 15)«
10. Družina. »Spoštujemo to, kar je Bog od začetka določil za zakonsko skupnost. To bi morala biti zveza enega moškega in ene ženske. Edini upravičeni razlog za razvezo pa je nečistovanje oziroma spolna nemoralna. (Matej 19:4–9) Prepričani smo, da modrost, ki jo najdemo v Svetem pismu, pomaga družinam, da so srečne. (Efežanom 5:22–6:1)«
11. Bogočastje. »Ne častimo križa ali drugih podob. (5. Mojzesova 4:15–19; 1. Janezovo 5:21) Najpomembnejši elementi našega bogočastja so:
- Molitev k Bogu. (Filipljanom 4:6)
  - Branje in preučevanje Svetega pisma. (Psalm 1:1–3)
  - Poglobljeno premišljevanje o tem, kar se učimo iz Svetega pisma. (Psalm 77:12)
  - Shodi s soverniki in drugimi. Na teh shodih molimo, preučujemo Sveto pismo, pojemo, izražamo svojo vero in se med seboj bodrimo. (Kološanom 3:16; Hebrejcem 10:23–25)
  - Oznanjevanje »dobre novice o kraljestvu«. (Matej 24:14)
  - Pomoč tistim, ki so v stiski. (Jakob 2:14–17)
  - Gradnja in vzdrževanje kraljestvenih dvoran in drugih prostorov, ki jih uporabljamo za svetovno svetopisemsko izobraževanje. (Psalm 127:1)

- Pomoč ob naravnih in drugih nesrečah. (Apostolska dela 11:27–30)«
12. Organizacija. »Organizirani smo v občine. Za vsako občino skrbi starešinstvo. Toda starešine niso ločen razred duhovnikov niti niso plačani za svoje delo. (Matej 10:8; 23:8) Nimamo desetine niti ne pobiramo nabirk na naših shodih. (2. Korinčanom 9:7) Vse naše dejavnosti se podpirajo z anonimnimi prispevki. Vodstveni organ, majhna skupina zrelih kristjanov, ki služi v našem svetovnem središču, daje smernice za vse Jehovove priče po svetu. (Matej 24:45)«
  13. Enotnost. »Enako verovanje nas zedinja s soverniki po vsem svetu. (1. Korinčanom 1:10) Poleg tega se močno trudimo, da ne bi delali socialnih, etničnih, rasnih ali razrednih razlik. (Apostolska dela 10:34, 35; Jakob 2:4) Vendar pa naša enotnost dopušča tudi osebno svobodo. Vsakdo od nas se odloča v skladu s svojo biblijsko šolano vestjo. (Rimljanom 14:1–4; Hebrejcem 5:14)«
  14. Vedenje. »Prizadevamo si, da vse, kar delamo, zaznamuje nesebična ljubezen. (Janez 13:34, 35) Pazimo, da ne delamo stvari, ki ne ugajajo Bogu, med drugim tudi tega, da bi zlorabili kri s tem, da bi sprejeli transfuzijo. (Apostolska dela 15:28, 29; Galačanom 5:19–21) Miroljubni smo in ne sodelujemo v vojskovanju. (Matej 5:9; Izaija 2:4) Spoštujemo vlado države, v kateri živimo, in se podreujemo njenim zakonom, vse dokler se ne zahteva od nas, da kršimo Božje zapovedi. (Matej 22:21; Apostolska dela 5:29)«
  15. Odnosi z drugimi. »Jezus je zapovedal: ›Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.‹ Prav tako pa je rekel, da kristjani ›niso del sveta.‹ (Matej 22:39; Janez 17:16) Zato se trudimo delati ›dobro vsem‹, vendar ostajamo povsem nevtralni v političnih zadevah in se ne povezujemo z drugimi religijami. (Galačanom 6:10; 2. Korinčanom 6:14) Toda spoštujemo, ko se drugi ljudje drugače odločijo glede teh zadev. (Rimljanom 14:12)«

Organiziranost občin Jehovovih prič

Vsako krščansko občino vodi skupina starešin. Približno 20 krščanskih občin sestavlja okraj. Krščanske občine redno obiskujejo potujoči starešine, znani kot okrajni nadzorniki.

Svetopisemske smernice in navodila priskrbi Vodstveni organ, ki ga sestavljajo dolgoletne Priče, ki trenutno delajo v svetovnem središču Jehovovih prič v Warwicku v ameriški zvezni državi New York. (Apostolska dela 15:23–29; 1. Timoteju 3:1–7) (Jehove priče 2017)

Potek shodov Jehovih prič

Jehovove priče se dvakrat tedensko srečujejo na shodih za čaščenje Boga. (Hebrejcem 10:24, 25) Na teh shodih, ki so odprti tudi za javnost, obravnavajo, kaj uči Sveto pismo in kako lahko te nauke upoštevajo v svojem življenju.

Večina aktivnosti zajema sodelovanje navzočih, podobno kot razprava v razredu. Shodi se pričnejo in sklenejo s pesmijo in molitvijo.

Shode lahko obiščejo tudi tisti, ki niso Jehovova priča. Vsak je dobrodošel. Vstop je brezplačen. Nikoli ni nabirk.

Na prvih krščanskih shodih so verniki predvsem peli, molili ter brali Svete spise in razpravljali o njih, in to brez kakršnih koli obredov. (1. Korinčanom 14:26) Nekaj podobnega so ohranili tudi na današnjih shodih. (Jehove priče 2017)

Pouk temelji na Svetem pismu in je uporaben v vsakdanjem življenju. Vsaka občina se ob koncu tedna zbere in prisluhne 30-minutnemu svetopisemskemu govoru o tem, kako se Sveto pismo dotika življenja in časa, v katerem živimo. Vsi so spodbujeni, da govor spremljajo s svojim Svetim pismom. Temu sledi enourno preučevanje *Stražnega stolpa*, pri katerem so vsi člani občine povabljeni, naj sodelujejo v razpravi, ki poteka na podlagi članka iz preučevalne izdaje *Stražnega stolpa*. Ta razprava Jehovim pričam pomaga, da v življenju upoštevajo biblične smernice. V več kot 110.000 občinah po vsem svetu se obravnava enako gradivo. (Jehove priče 2017)

En večer med tednom imajo organiziran tudi tridelni program, ki se imenuje *Naše krščansko življenje in oznanjevanje* in temelji na gradivu iz mesečnika *Naše krščansko življenje in oznanjevanje – delovni zvezek*. Prvi del tega shoda, Zakladi iz Božje Besede, jim pomaga, da se seznanijo z določenimi svetopisemskimi poglavji, ki so jih člani občine vnaprej prebrali. Nato sledi del Izurimo se v oznanjevanju, v katerem so prikazi, kako z ljudmi razpravljati o Svetem pismu. Svetovalec nato z nasveti pomaga, da se Jehove priče izboljšajo v branju in govornih veščinah. ([1. Timoteju 4:13](#)) Na tretjem delu shoda, ki ima naslov Krščansko življenje, se obravnavajo praktični načini uporabe svetopisemskih načel v vsakodnevem življenju. Ta del zajema tudi razpravo z vprašanji in odgovori, ki jim pomaga še bolje razumeti Sveto pismo. (Jehove priče 2017)

Spletna stran Jehovih prič

Na spletni strani Jehovih prič (<https://www.jw.org/sl/>) lahko najdemo veliko gradiva, člankov, literature in publikacij, ki pomagajo Jehovim pričam v vsakdanjem življenju. Prav tako objavljajo tudi novice iz celega sveta.

1.7 Skupnost za zavest Krišne

Uvod: Kako je bila stvarnost raziskana

Pri preučevanju obstoječih pisnih virov o edukativnih skupinah za odrasle v Skupnosti za zavest Krišne se je izkazalo, da njihova gradiva niso javno dostopna. Šele po opravljenem intervjuju je bilo z nami deljeno gradivo, ki ga uporabljajo tako za oporo pri izvedbi edukativnih vsakotedenskih predavanj.

Na njihovi spletni strani so dostopni kontakti oseb, ki se ukvarjajo s pedagoškim področjem. Stik z intervjuvancem je potekal sprva preko elektronske pošte, kasneje pa sva se srečala še v živo na Žibertovi ulici 27 v Ljubljani, kjer tudi izvajajo večino oblik izobraževanja za odrasle. Tekom pogovora mi je tako tudi razkazal prostore in način dela. Informacije o dogodkih se v večini primerov širijo preko Facebooka in njihove spletne strani: <https://www.facebook.com/Hare.Krisna.ISKCON.Slovenija/>, <http://www.harekrisna.net>.

O skupnosti

Skupnost za zavest Krišne je zavedena tudi pod kratico ISKCON, kar pomeni International Society for Krishna Consciousness ali v prevodu Mednarodna skupnost za zavest Krišne. Glavna poteza verovanja te skupine vernikov zavzema verjetje, da je Krišna bog, vsi ljudje pa njegovi "sestavni delci in njegovi večni služabniki" (ISKCON 2016). Tako lahko resnično srečo in ljubezen pozameznik pridobi le v duhovnem odnosu s svojim bogom.

Večji del pripadnikov verski skupnosti živijo družinska življenja, se pa pogosto, tudi izven "uradnih" obredov, njihova življenja gosto prepletajo tudi v vsakdanjem življenju. V svojem učenju v ISKCON poudarjajo, da mora veroizpoved vplivati na vsa področja življenja, vključno z vsakodnevnimi opravki. Vsako obveznost je potrebno opraviti z zavestjo boga in si ob tem redno vzeti čas za molitev in meditacijo.

Manjši del tistih, ki pripadajo gibanju, živi v samostanu, kjer je tudi skupni prostor za vse vernike oz. tempelj. Le-tu svoj vsakdan posvečajo zgolj molitvi, obrednim aktivnostim ter skrbjo za skupne prostore in bogoslužje s kuhanjem in čiščenjem. Ob tem tudi študirajo svete spise in skrbijo za organizacijo

aktivnosti ter skupnega oznanjevanja božjega sporočila. (ISKCON 2016)

Verovanje

V Skupnosti za zavest Krišne častijo vrhovno osebo, Boga, ki je eden. Verjamejo, da jih vsi sveti spisi, ne le budistični, učijo nekaj o bogu. Najpomembnejši so vseeno starodavni vedski spisi iz Indije, ki spoznavajo boga kot Krišno in podajajo podrobne informacije o njem in njegovih lastnostih. Pravi duhovni učitelj tako ni le navadna oseba in ga ne častijo kot boga, ampak kot predstavnika njega. Njegova vloga je vodenje vernikov po duhovni poti k bogu, zato mu tudi izkazujejo svoje spoštovanje in hvaležnost. (ISKCON 2016)

Poanta vedske izkušnje je celostna, pomemben je telesni, socialni in družbeni nivo. S posredovanjem svojega življenja človek tudi verske in moralne resnice in to se v učenju skupnosti najbolj poudarja. Pomembna sta dva zakona: zakon o magnetu, ki pravi da je pomembno, kako se v našem življenju obnašamo in s svojimi okoliščinami si lahko izbiramo, kakšen človek postajamo. Drugi zakon je zakon reinkarnacije. Telesa so si različna glede na zavest, živali so drugačne od ljudi. Vsako telo pomeni zapor. Namen vedskega znanja, sploh yoga je zaključenje zapora, samsare. (Vrtovec 2017)

Izsledki pisnih virov o RIO

V okviru preučevanja pisnih virov je izvajalec RIO v Skupnosti za zavest Krišne predstavil naslednjo literaturo, ki naj bi pomagala pri boljšem razumevanju tega, kako izobraževanje pri njih poteka:

- Aleš Črnič: V imenu Krišne, družboslovna študija gibanja Hare Krišna. Knjižna zbirka Kult, Ljubljana.

Literatura ne govori neposredno o izobraževanju v SZK, le opisuje stanje. Nekaj za raziskavo pomembnih podatkov:

- Črnič velikost gibanja opisuje z 150 aktivnih bhakt v Sloveniji in okoli 450 manj zvestih pripadnikov gibanja.
- Poudarja, da se gibanju pridružujejo predvsem mladi. Ne na podlagi neposrednega nagovora skupnosti, temveč jih v gibanje vodi "izvorni religijski impulz".
- Gre za tako imenovano pluralistično teologijo, ki je ne moremo ideološko uokviriti. Je bolj podobna ameriškemu denominacijskemu modelu religije kot pa evropskim cerkvenim modelom. Je intuitivna,

neposredna pluralistična teologija gibanja, ki presega vse dosedanje, tudi nedavne katoliške poizkuse približevanja drugim religijam in je zato visoko interregiološka in interkulturalna.

- Ideološkost se pojavlja le v prevajanju Bhagavadgite, ki jo je prevzela skupnost. Fundamentalizem se kaže v zahtevi v brezpogojni avtentičnosti nauka, popolni odsotnosti kritične tekstualne zavesti. Ena izdaja besedila, en prevod, ena interpretacija (Prabhudova).

- Kobal Mandelj, Martina. Staroindijsko izobraževanje in primer sodobne šole po njegovih načelih: diplomsko delo.

To diplomsko delo ni najprimernejše gradivo za cilje naše raziskave, saj ne opisuje izobraževanja odraslih v Sloveniji, temveč v šoli v Indiji, v Zahodni Bengaliji v mestu Majapur. Kljub temu besedilo ponudi izsledke, ki potrjujejo tisto, kar je poudarjal tudi izvajalec RIO v centru Skupnosti za zavest Krišne:

V skupnosti si "Prizadevajo uresničevati ideal: preprosto življenje, visoko razmišljanje. Eden glavnih namenov izobraževanja je vzgojiti posameznike z veliko duhovnega znanja in dobrim značajem." (Mandelj, 2014)

Izsledki intervjuja z vodjo RIO

Medij, preko katerega se uvaja kulturo in vrednote, je izobraževanje, zato je izobraževanje v ISKCON pozorno na vsa področja življenja. Ker verjamejo, da vsaka tradicija sloni na epistemoloških temeljih, v njihovem primeru na vedski opus, zelo poudarjajo izobrazbo.

Konkretno izobraževanje poteka na treh nivojih: 1 na 1, to so osebne izkušnje, ki jih posameznik deli z drugimi. Ta je najbolj učinkovit, globok in izkustven. Drug je 1 na 10, torej v majhnih skupinah. Tretji pa je 1 na 100, kar pomeni pripadnost neki družini, neki skupnosti. Te trije nivoji zapolnijo vse potrebe izražanja, kristaliziranega razumevanja in vpliva informacij, ki jih pridobiva učenec, na lastno situacijo. Življenje delijo na 4 faze in zato prakticirajo tudi 4 faze izobraževanja: 0-25 let je faza spoznavanja in učenja, 25-50 let je faza vzgajanja otrok in družine in 50-75 je faza služenja družbi. Tudi izobraževanje je prilagojeno tem življenjskim obdobjem.

Pri izobraževanju se osredotočajo predvsem na spiritualno stran, ker naj bi imel posameznik časa le 20, 30 let, da se izobrazi do te stopnje, da lahko zapre karmičen račun. V enem življenju je potrebno priti do cilja in izobraževanje je namenjeno temu, da pomaga posamezniku usvojiti potrebno znanje in veščine

za dosego doma. Najboljša metoda je Hare Krišna, petje tega in izgovarjanje tega, ostalo le pomaga pri dojemanju tega.

Zelo pomemben segment vedskega izobraževanja je način prenosa znanja. Vedska epistemologija sloni na vrstah prenosa znanja, ki se reducirajo na tri glavne: čutila, višji nivo je analiza tega, kar smo z našimi čutili zaznali. To dvoje je domet sodobne znanosti. Veda gre še višje, to je šabda, znanje, ki sestopa preko božanskega. To sestopanje ima tri varovalke s katerimi lahko posameznik preveri, če je izjava res resnična. Neka izjava je resnična, če je v Vedah, v svetih spisih, če je posredovana po neprekinjeni liniji nasledstva gurujev (gurum para para) in če se v praksi izkaže za smiselno, z živimi praktikanti.

Inštitut Bhakti vedanta

Na akademskem nivoju so ustanovili inštitut Bhakti Vedanta, ki ima 4 katedre: verska epistemologija (kaj je vedsko pridobivanje znanja), bhakti del (yoga, ki povezuje živo bitje z izvornim nivojem), aplikativna vedska znanja (fizična yoga, vedska astronomija, ayurveda, vasdu arhitektura, vedska matematika) in sanskrt ter ideologija (preučujemo sociološke fenomene). Na tem inštitutu dajejo mentorstva za diplomske, magistrske in doktorske naloge.

Namen centra je tudi poudarjanje tega, da so vedski spisi relevantni danes. Namen znanja ni informiranje, temveč transformacija vrednot.

Nedeljska srečanja in Atma program

Vsakodnevni predavanj se udeležuje od 15-20 ljudi.

Vsak dan imajo v skupnosti dve predavanji, zjutraj in zvečer. Jutranje predavanje obravnava Vedske verze. Vse je streamano po internetu tudi tistim, ki se predavanj ne morajo fizično udeležiti. Večerna predavanja obravnavajo Bhagavad Gito, le-ta pa potekajo od ponedeljka do petka. Ob poletnem času namesto predavanj izvajajo karavane po mestu, kjer pojejo mantre in ljudi seznanjajo s svojo vero.

Bhakti šola

So sistematizirana šolanja, ki tečejo v šolskem letu. Imajo tri letnike Bhakti šole, ki tečejo ob nedeljah. Pred vpisom v Bhakti šolo odrasli obiskujejo seminarje oz. tečaje, ki obsegajo po 20 ljudi, izvajani pa so po celotni Sloveniji. Vsak letnik Bhakti šole ima cca. 10 ljudi z vse Slovenije.

Festivali

Vsako nedeljo so festivali, nedeljska srečanja, ki so segmentirana (več o tem v poročilu z nedeljskega festivala v naslednji točki celotnega poročila o ISKCON). Vsaj še enkrat toliko festivalov je izvedeno med tednom, le-ti pa so si tehnično različni: od predavanj, do kuharskih tečajev in petja manter.

Vrsta	Prostor/čas	Metode	Cilji
Petje manter	Žibertova ulica 27, Ljubljana	Petje, poslušanje.	Osebnostna rast, stik s sabo in okolico, učenje.
Nedeljski in tedenski festivali	Žibertova ulica 27, Ljubljana, včasih tudi po ulicah Ljubljane.	Skupno petje, slavljenje, pogovor, druženje ob hrani, druženje ob predavanjih, molitev, prebiranje svetih besedil.	Osebnostna rast, stik s sabo in okolico, učenje.
Atma program	Žibertova ulica 27, Ljubljana.	Se prilagaja posameznikovim potrebam.	Osebnostna rast, stik s sabo in okolico, učenje.
Bhakti šola	Žibertova ulica 27, Ljubljana, vsako dopoldne.	Predavanja, Eko karavana za čiščenje okolice.	Osebnostna rast, stik s sabo in okolico, učenje.
Inštitut Bhakti Vedanta	Žibertova ulica 27, Ljubljana.	Mentoriranje na 4 katedrah: verska epistemologija (kaj je vedsko pridobivanje znanja), bhakti del (yoga, ki povezuje živo bitje z izvornim nivojem), aplikativna vedska znanja (fizična yoga, vedska astronomija, ayurveda, vasdu arhitektura, vedska	Mentorstva za diplomske, magistrske in doktorske naloge.

		matematika) in sanskrt ter ideologija (preučujemo sociološke fenomene).	

Izsledki iz obiska edukativne skupine

Bhaktiji verske skupnosti Skupnost za zavest Krišne in tudi nekateri tisti, ki ne sledijo vsemu dogajanju v skupnosti, se vsako nedeljo ob treh popoldne zberejo na Žibertovi ulici 27. Dobro je, da svojo prisotnost vsak vnaprej potrdi, zato da mu lahko organizatorji priskrbijo porcijo vegetarijanske hrane ob skupnem obedu, ki je zadnji, družabni del izobraževanja. Za obiskovalce, ki prihajajo prvič, je hrana zastoj, drugi prispevajo prostovoljne prispevke v skrinjico pred "oltarjem". Izobraževanje teče skozi celo leto, brez izjem.

Vsi udeleženci se zberejo v zadnjem delu stavbe, v telovadnici oz. slavnem prostoru, ki lahko prenese do 100 ljudi. V času obiska obreda je bilo prisotnih okoli 20 ljudi, vendar je iz pogovora z nekaterimi jasno, da je temu tako, ker je poletni čas in veliko ljudi odhaja na počitnice. V času študijskega leta število udeležencev seže tudi tja do 50.

Učenci se posedejo na tla v večih vrstah, obrnjeni proti "oltarju", ki predstavlja Krišno in njenih 6 zadnjih inkarnacij. Oltar je namenjen temu, da si učenec lažje predstavlja, kdo Krišna je in se mu preko čutov približa, mu postaja domač. Po kratkem pozdravu vodje izobraževanja za odrasle in razglašenem sporedu:

- 15.00 Bhadžani – duhovna glasba
- 15:40 Predavanje – Radhe Govinda das
- 16:30 Kirtan – duhovni ples
- 17:00 Prasadam – vegetarijanska pojedina
- 19:00 Bhadžani – duhovna glasba – poje Lalita Govinda das

Se RIO začne z branjem dela iz Bhagavadgite, ki je zapisan na beli tabli. Učencem je naročeno, naj skozi petje, predavanje in ples preiščujejo o prebranem odlomku. RIO se začne z duhovno glasbo. Udeleženci ploskajo ob ritmihi klaviature in bobna, še vedno z obrazi obrnjeni proti oltarju. Ritmična glasba traja 40 minut, po njej sledi kratek odmor, med katerim se udeleženci lahko pogovarjajo med seboj ali obiskujejo sanitarije. Ob 15:48 se na stol poleg bele table z mislijo iz Bhagavadgite usede Radha

Govinda dasa. V svojem predavanju predstavi multivizijo z romanja v Vrindavan. Predavanje teče pretežno enostransko, učenci pa vprašanja lahko zastavljajo ob koncu predavanja. Ob približno 16:30 sledi duhovni ples, ki se ga udeležijo vsi. Zanj ni posebnih pravil, poudarek je na celostnem razmisleku o Krišni, vključno s telesom.

Po polurnem plesu sledi pojedina vegetarijanskih jedi, ki jih pripravijo v Centru. Je lahko kdorkoli, tisti, ki pride prvič, zastonj, ostali pa prispevajo v škatlo za prostovoljne prispevke. To je tudi čas za komunikacijo, navezovanje stikov in deljenje izkušenj, ki se, po pričevanju nekaterih udeležencev, včasih zavleče tudi v večerne ure.

To nedeljo je ob 19:00 sledilo ponovno čaščenje oz. spoznavanje Krišne preko petja.

1.8 Svobodna katoliška cerkev

Uvod

Svobodna katoliška cerkev, znana tudi pod imenom Liberalna katoliška cerkev je "neodvisno versko združenje" (Svobodna katoliška cerkev 2017), saj ne pripada niti Rimskokatoliški cerkvi niti kakšni drugi cerkvi. Izhaja iz teozofskega društva, saj so tudi leta 1917 v Angliji spremembe v cerkvi naredili člani Teozofskega društva. V svojem jedru je katoliška, kar pomeni vesoljna in ima apostolsko nasledstvo. "Zavzema pa se za popolno svobodo v tolmačenju veroizpovedi, svetega pisma in izročila, liturgije in vsebine nauk." (Svobodna katoliška cerkev 2017). V tem oziru je popolnoma nedogmatična in svobodna, kar nam pove že samo ime cerkve, a je zato toliko bolj mistična, saj je veliko poudarka na izkustvu. To tudi sami naročajo ljudem, naj preverjajo, raziskujejo, študirajo in izkusijo vse kar slišijo. Po povedanem nam je jasno, da je njihovo verovanje gnostično in se kaže v njihovi tezi, da "mora biti verovanje posledica človekovega preučevanja ali intuicije, ne pa nekaj, kar bi bilo pred tem" (Svobodna katoliška cerkev 2017), saj "dokler človek ne spozna, zanj resnica ne more biti Resnica" (Svobodna katoliška cerkev 2017).

Edina varovalka prej omenjene svobode v nauku je pravilo spoštljivosti; da se spoštuje vsakega, ne glede na to kako misli. Dovoljeni so torej morebitni konflikti z argumentacijo, v kolikor je prisotna velika mera spoštljivosti. V tem smislu je res, kar nekateri o njej pravijo, da je katoliška po liturgiji in praznovanju, po nauku pa bolj protestantska. A eden izmed njenih škofov pravi, da so še bolj drugačni od protestantov. (Mevec 2017). Iz slednjega se da razbrati, da imajo iste praznike in nekatere

obrede kot denimo Rimskokatoliška cerkev kot so krst, birma, prvo obhajilo, obred zdravljenja, poroka, pogreb, blagoslavljanje vode, predmetov, hiš, iniciacije v male in velike redove. Najbolj pogost obred je tradicionalna maša, obhajilo pa lahko pri maši dobi vsak ne glede na to ali je bil pri spovedi ali je vernik njihove cerkve. (Svobodna katoliška cerkev 2017). Za sveto knjigo navadno sprejmejo Sveto Pismo, a jim to ne predstavlja absolutne resnice. V kolikor bi kdo želel, bi lahko sprejel za svojo sveto knjigo tudi kakšen drug tekst, vendar se do sedaj to še ni zgodilo.

RIO

Z ozirom na to, da je SKC ena izmed manjših skupnosti imajo še kar veliko izobraževanja. Udeležencev, ki so lahko njihovi verniki ali ne, je do 60, navadno pa okoli 20. Aktivni voditelji so štirje: dva škofa in dva duhovnika, imajo pa 17 duhovnikov, ki niso tako aktivni. Prizadevajo si iskati neopredeljene ljudi, ki še iščejo. (Mevec 2017).

RIO ni ideološko, saj spodbujajo pri posameznikih kritičen um in kreativnost v mišljenju (Mevec 2017). Posamezniki tako niso vpeti v točno določen sistem verskih resnic in zapovedi, ampak vse svoje verovanje svobodno sprejmejo. Iz tega je že čutiti, da je dobrodošel vsak, ki je zainteresiran, tudi če je član druge verske skupnosti (Svobodna katoliška cerkev 2015), saj naj bi bili vsi Jezusovi otroci.

RIO poteka tako v okviru bogoslužja kot tudi izven njega. Včasih so izdajali revijo Pan pogan in imeli tabore na Pohorju, danes pa se poskušajo približati novim generacijam tako, da imajo nekaj posnetkov tudi na youtubeu.

V svojem poučevanju dajo večji poudarek Kristusu vere, čeprav ne zanemarjajo niti Jezusa zgodovine. Pomembno jim je bolj izkustvo, njihov odnos kot intelektualno vedenje o verskih zadevah. RIO naj bi po njihovem mnenju vplivalo na medsebojne odnose začevši doma kot tudi drugje, denimo na delovnem mestu. Želeli pa bi si, da bi vplivalo tudi na poslovni svet. (Mevec 2017).

Voditelja RIO sta škofa in dva duhovnika, čeprav imajo 17 duhovnikov, vendar niso tako aktivni. Udeležencev je do 60. Prizadevajo si iskati neopredeljene ljudi, ki še iščejo. Za voditelje je bistvo RIO v tem, da se človek nauči svobodnega razmišljanja ter da bi RIO vplivalo na medsebojne odnose.

V Sloveniji se ne želijo širiti v druga mesta, saj menijo, da je zadostno število verskih skupnosti, pomagajo pa novo nastajajočim skupnostim v Vojvodini. Na tem mestu je vredno poudariti, da

nimajo misijonarskih namenov; važno jim je da ljudje najdejo tisto versko skupnost v kateri najdejo svoj mir.

Medverski dialog in ekumenizem

Prizadevajo si tako za dialog znotraj krščanstva, med različnimi denominacijami, kot tudi za medverski dialog. V slednjem vidijo večji izziv za sodobni čas, v spoštovanju drugače mislečih. To se kaže tako v njihovem mišljenju, saj sprejemajo vsakega in nikomur ne vsiljujejo svojega verovanja, niti svojim vernikom in obiskovalcem ne. Prav tako se takšen dialog kaže v tem, da organizirajo simpozij skupaj Teozofskim društvom in Teozofsko knjižnico Alme Karlin v svojih prostorih v Celju, približno trikrat na leto.

Za dobre odnose z drugimi krščanskimi denominacijami se trudijo tudi tako, da prosilce za različne obrede; denimo za krst, pogreb ali blagoslov doma, ki so katoliki napotijo kar v svojo župnijo, k svojemu duhovniku.

Bogoslužje

Bogoslužje je enako kot denimo v RKC, zato imajo prav tako pridigo med le-tem, kjer poteka poučevanje vseh udeležencev na določeno temo oz. o prebranem svetopisemskem odlomku. Bogoslužje poteka v Celju. (Mevec 2017).

Predavanja in pogovori

V Ljubljani, na Linhartovi, pa imajo različna predavanja na določeno temo, ki jih navadno vodi škof. Tema predavanj je poljudna, takšna ki ljudi pritegne; denimo Gnostiki, Marija Magdalena ipd. Predavanje traja približno 45 minut, nato pa sledi pogovor med udeleženci, kar je za voditelje ključnega pomena, da to ni le neko enostransko doktrinalno podajanje, ampak da se imajo obiskovalci možnost izraziti na svoj način, kakor pač kdo misli.

Imajo pa tudi osebne pogovore, ko ljudje pridejo na pogovor in jim škof ali duhovnik razlaga kako doživlja vero in njeno izkustvo iz svojega vidika.

Meditacije

V Liberalni katoliški cerkvi je organizirano tudi učenje meditacij. Blizu jim je meditacija na način zena, saj je teološko nevtralna in je tako namenjena vsem, čeprav občasno meditirajo po vzhodnih

tradicijah. Pred raznimi prazniki pa imajo vodeno krščansko meditacijo, kar pomeni, da preberejo kakšen svetopisemski odlomek, ki se ga nato prebere tudi pri maši na sam praznični dan.

Obredi

Poleg svete maše poteka RIO predvsem med pogrebom, kar opravlja pretežno škof. To je namenjeno tako njihovim vernikom kot tudi verujočim nevernikom. Prizadevajo si za ritualni pogreb, čeprav so pripravljeni podati le nagovor, denimo za neverujoče. Pred pogrebom, pa se želi voditelj srečati s svojci pokojnika in jih povprašati kaj doživljajo, jih potolažiti ter jih podučiti o smrti kakor jo vidi voditelj (ki je duhovnik ali škof).

Imajo tudi obred spovedi, ki ni obvezen za prejem obhajila, a se ga priporoča za lajšanje duhovnih ran. Tudi tu poteka RIO, saj duhovnik ali škof lahko bolj osebno pristopita k posamezniku in mu podata kakšen individualen napotek za njegovo duhovno življenje. Krstov in porok pa danes praktično ni.

1.9 *LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa*

Uvod: Opis Mednarodne šole Zlatega rožnega križa LECTORIM ROSICRUCIANUM (LRC)

Mednarodna šola Zlatega rožnega križa Lectorium Rosicrucianum (LRC) je duhovna šola, ki s svojimi dejavnostmi deluje v več državah na različnih celinah. »Lectorium Rosicrucianum (LRC) je gnostična duhovna šola. Njen namen je doseči izvorno krščansko posvetitveno pot transfiguracije. Učenci šole LRC so ljudje, ki hrepenijo po duhovni prenovi življenja.« (LRC 2015) Učenci v šoli Lectorium Rosicrucianum hodijo praktično duhovno pot, ki daje njihovemu življenju dolgo iskani smisel. Izhodišče poti je božanska iskra v človeku, duhovno jedro, ki ga rožni križarji imenujejo vrtnica srca. (LRC 2015)

Konferenčna mesta in centri

Vodstvo šole Zlatega rožnega križa sestavljajo člani različnih narodnosti. Na nacionalni ravni deluje šola po pravnih predpisih, ki veljajo za takšne skupnosti.

Mednarodna šola Zlatega Rožnega križa deluje v šestdesetih konferenčnih mestih, v katerih se ob koncih tedna odvijajo pomembnejša srečanja in duhovne aktivnosti.

Poleg konferenčnih centrov imajo večja evropska mesta tudi regionalne centre, kjer se učenci, člani in interesenti redno srečujejo pri različnih aktivnostih. Po svetu deluje okoli sto trideset regionalnih centrov. (LRC 2015)

Organiziranost šole LRC

Podatke o članstvu in učenčevstvu v šoli Lectorium Rosicrucianum najdete na mednarodnem spletu LRC. Lectorium Rosicrucianum je nepridobitna organizacija, ki se vzdržuje samo s prispevki in darili.

Šola Lectorium Rosicrucianum združuje učence in člane iz petdesetih držav sveta: iz Evrope, Južne in Severne Amerike, Afrike, Avstralije in Nove Zelandije. Sedež mednarodne organizacije je v Haarlemu na Nizozemskem.

Po smrti duhovnih voditeljev Jana van Rijckenborgha (1968) in Catharose de Petri (1990) je vodenje šole prevzel mednarodni odbor, imenovan Mednarodno duhovno vodstvo. Njegovo delo je porazdeljeno na vodstva v posameznih državah, svete in delovne skupine.

Lectorium Rosicrucianum je nepridobitna organizacija brez kakršnih koli ekonomskih interesov. Vzdržuje se z mesečnimi prispevki in donacijami učencev in članov. Organizaciji se lahko po začetni, orientacijski stopnji in na podlagi pisne prošnje pridruži vsak polnoletni državljan. Za izstop iz organizacije zadostuje pisna izjava. (LRC 2015)

Članstvo v šoli LRC – osebna odločitev

Odločitev za novo življenjsko pot je osebna. LRC ponuja kandidatu dvojne možnosti. Po začetni stopnji orientacije se lahko odloči za aktivno učenčevstvo ali za splošno članstvo. Biti mora polnoleten, star nad 18 let.

Članstvo pomeni ohlapnejšo povezavo s šolo in je brez obveznosti. Člani lahko obiskujejo razna duhovna srečanja, ki jih prireja šola: pogovorne večere, tempeljske službe in konference. Prejemajo tudi mesečna kontaktna pisma in dvomesečno revijo Pentagram. (LRC 2015)

Krščanska pot posvetitve

»Kdor je v sebi izkusil notranji vir moči in ga sprejel za vodilno načelo svojega življenja, stoji na začetku procesa transfiguracije, velike preobrazbe duha, duše in telesa. Postopoma se stara umrljiva osebnost

umika in odstopa prostor novemu dušnemu razvoju. Proces se hrani z novimi silami. Ne s silami starega ega, temveč s silami, ki izvirajo iz polja nesmrtnega življenja. Smisel človekovega življenja je vrnitev v to polje, v božansko kraljestvo, v pradedni dom, in izstopitev iz kolesja reinkarnacije v snovnem svetu.« (LRC 2015)

»Skozi proces transfiguracije se umrljivi človek dvigne in doseže novo duhovno zavedanje. Gre za izvirno krščansko pot posvetitve, ki jo Janez opiše v Novi zavezi z besedami: Jaz se moram manjšati, drugi v meni mora rasti. Nesmrtni drugi ne domuje v svetu nasprotij, marveč izvira iz višjega naravnega reda, iz polja resničnega življenja. Slednje obstaja onkraj vezi in omejitev snovnega življenja, pa tudi onkraj življenja senc na drugi strani, kjer smrti sledi proces razkrojitve med dvema inkarnacijama. Višja narava je nad tem, je svet duhovne duše, izvirno stvarjenje. Kdor v sebi prepozna to izkušnjo, spozna Boga, gnozo.« (LRC 2015)

Učenci rožnega križa in njihova pot

»Rožni križarji so ljudje, ki so zaslišali glas drugega znotraj svojega najglobljšega bitja. Skozi notranjo izkušnjo so prepoznali svetlobo gnoze. Služijo drugemu v sebi in Svetlobi namenjajo vse več prostora v svojem življenju. Tako omogočajo rojstvo nove zavesti, ki jo vodi svetloba duše in duha. Proces, ki ga Sveto pismo imenuje ponovno rojstvo iz vode in Duha, povsem spremeni človeka.

Cilj Mednarodne šole Zlatega rožnega križa Lectorium Rosicrucianum je usmerjen na notranji duhovni svet in učenci ga postopoma udeležujejo v svojem življenju. Lectorium Rosicrucianum ne zasleduje nikakršnih ekonomskih, znanstvenih ali političnih ciljev.

Biti učenec ali član šole Lectorium Rosicrucianum pomeni predvsem notranjo izkušnjo ob spoznanju, da poleg običajnega življenja v snovnem svetu obstaja tudi človekova duhovna usoda. Pomeni tudi izkusiti hrepenenje duše po svetlobi Duha; pomeni izkusiti hrepenenje, ki daje življenju novo smer in omogoči prevrednotenje osebnih vrednot.« (LRC 2015)

Tematski pogovorni večeri

Tematski pogovorni večeri o duhovnosti ponujajo priložnost za odprto izmenjavo pogledov znotraj širokega nabora tem. (LRC 2015)

Predavanja

Na predavanjih se člani LRC lahko temeljiteje seznanijo z rožnokrižarskim pogledom na svet in človeštvo ter z duhovnimi temami skozi rožnokrižarsko filozofijo. Po predavanju se vedno ponuja možnost za odprto izmenjavo mnenj in pogledov. (LRC 2015)

Učenčevstvo pomeni spremembo in prenovu

Učenčevstvo v Lectoriumu Rosicrucianumu je več kot članstvo. Šola Zlatega rožnega križa je šola posvetitve, ki vodi na pot tranfiguracije, velike preobrazbe duše, duha in telesa. Prenova terja pripravljenost in voljo.

Učenec začne s spoznavanjem sebe in se v notranjem procesu postopoma prilagaja duhovnemu cilju. Po začetnem pripravljalnem obdobju se odloči za nekatere temeljne spremembe: ne uživa alkohola, nikotina in drog, prehranjuje se vegetarijansko, odvrne se od egoistične naravnosti. (LRC 2015)

Svetloba – učitelj in mojster

Nadaljnja pot do obnovljene zavesti je sad redne udeležbe na srečanjih šole in izkušanja duhovne svetlobne sile skupaj z drugimi učenci. Med učencem in Svetlobo ni ne učitelja ne mojstra. Vsakdo hodi pot samoodgovorno in v lastnem ritmu. Svetloba sama je učitelj; iz nje izhaja neposredno védenje, gnoza, spoznanje Boga.

Namen učenčevstva je doseči univerzalno modrost v vsakodnevnem življenju in služiti človeštvu na duhovni ravni. Tako se krepi hrepenenje in potreba po rednem obiskovanju tempeljskih služb. V področnih centrih šole Zlatega Rožnega križa se navadno vsak mesec zvrsti nekaj služb; navadno trajajo okoli ene ure. Učenci se udeležujejo tudi konferenc v enem od konferenčnih centrov. (LRC 2015)

Šola rožnega križa kot duhovna šola

Kdor hoče slediti poti rožnega križa, se mora učiti iz izkušenj. S pomočjo duhovnih sil, ki delujejo v šoli rožnega križa, pridobiva notranje védenje o njihovem obstoju in prepozna pomen in namen svojega življenja. S pridobljenim védenjem mora utreti svojo pot in svobodno hoditi po njej. Zato v šoli ni ne učiteljev ne gurujev, ne nastopaštva ne tekmovalnosti. Pot se na različnih stopnjah razkriva v vsakem posameznem učencu. (LRC 2015)

Božanski človek se razodeva trojno: kot osebnost, duša in duh. Šola rožnega križa ne izpopolnjuje umrljive osebnosti, njen končni cilj tudi ni razvoj duše, ampak popolna prenova človekovega sistema. V procesu transfiguracije, posvetitvene poti, se ponovno rojena duša poveže z duhom. Od tod ime duhovne šole. (LRC 2015)

Online seminar: Rožni križ - simbol duhovne razvojne poti

Mnogo interesentov in iskalcev ne more osebno prisostvovati na seminarjih in predavanjih, ki jih duhovna šola Lectorium Rosicrucianum organizira v večjih slovenskih mestih.

Prav zaradi tega je sedaj na razpolago možnost dopisnega seminarja (online seminarja), preko katerega se lahko iskalci in zainteresenti seznanijo s temami rožnokrižarske filozofije, gnostičnim naukom in praktičnih vidikih učenčeve hoje po duhovni poti.

Seminar sestoji iz 7 pisem, ki jih zainteresenti tedensko prejemajo. Tako imajo priložnost, da se v prostem času poglobijo v vsebino. Kadarkoli med seminarjem pa je možno vzpostaviti kontakt, postavljati vprašanja bodisi preko e-pošte bodisi preko telefona ali na kakšen drug način. (LRC 2015)

Druge ustanove in knjižna založba

Poleg organizacije Mednarodne šole Zlatega rožnega križa Lectorium Rosicrucianum deluje po svetu še nekaj neodvisnih ustanov, ki dejavno podpirajo širjenje rožnokrižarskih idej ter hermetičnih in gnostičnih nauk. V sodelovanju z drugimi duhovnimi organizacijami in strokovnjaki s področja znanosti, umetnosti in javnega življenja prirejajo simpozije in predavanja. (LRC 2015)

V knjižnih založbah šole LRC izhaja v številnih državah in v različnih jezikih literatura šole – tako dela, ki sta jih napisala ustanovitelj šole, kot tudi dela nekdanjih in sodobnih duhovnih učiteljev. (LRC 2015)

Šola izdaja dvomesečno revijo Pentagram, ki jo brezplačno prejemajo njeni učenci in člani.

Rožni križarji v Ljubljani – srečanja

V prostorih na Celovški cesti 280 se učenci rožnega križa in drugi iskalci redno srečujejo na tempeljskih službah in pogovornih oz. tematskih večerih. Vstop je prost. O dogodkih, pogovornih večerih in drugih srečanjih poročajo na svoji spletni strani.

1.10 Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni

Uvod: Opis

Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni, ki je včasih poimenovana tudi mormonska cerkev, je krščanska cerkev, toda ne pripadajo katoliški, protestantski ali pravoslavni tradiciji. Jezus Kristus je za mormone poglavar Cerkve, ki jo danes naprej vodi z razodetjem, ki je dan duhovnim voditeljem. Sedež Cerkve se nahaja v Salt Lake Cityju v ameriški zvezni državi Utah, cerkvene enote pa najdemo tudi drugje po svetu. Pripada ji več kot 15 milijonov članov, večina od njih živi izven ZDA. (Wikipedia 2017).

Na uradni spletni strani skupnosti (www.cerkev-jezusa-kristusa.si) najdemo naslednje podatke za Slovenijo:

417 članov

4 Veje

1 Okrožje

1 Misijon (Severno jadranski misijon)

1 Center za družinsko zgodovino

Pripadniki oziroma člani Cerkve Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni pripadajo monoteistični religiji. Pravijo, da se niso odcepili od krščanske cerkve, temveč so jo obnovili. Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni ima tudi močno etično funkcijo. (Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni 2016)

Moralna načela mormonov

- Strogo se postijo vsako nedeljo v mesecu (zakon Beseda modrosti), redno dajejo za svojo cerkev desetino in miloščino za reveže.
- Mormonska vera močno poudarja pomembnost ustvarjanja novih življenj.
- Mormoni posvečajo veliko pozornosti vzgoji ter slovijo po trdnih družinskih vezeh.

Organizacija cerkve

Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni je organizirana enako, kot je Kristus organiziral svojo Cerkev v Novi zavezi. Poklici, ki so navedeni spodaj, so isti duhovniški poklici, ki jih je Kristus imenoval v svoji Cerkvi.

- Cerkev vodi predsednik in prerok, ki je trenutno Gordon B. Hinckley .
- Predsednik ima dva svetovalca, ti trije pa sestavljajo prvo predsedstvo.
- Prvemu predsedstvu pomaga dvanajst apostolov, ki so pred vsem svetom posebne priče Jezusa Kristusa.
- Voditelji, ki se imenujejo sedemdeseteri, pomagajo dvanajstim apostolom in služijo na različnih položajih po vsem svetu.
- Krajevna občestva vodijo škofje. (Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni 2016)

Misijonarsko delo

»Cerkev Jezusa Kristusa je dejavno vključena v poučevanje obnovljenega evangelija Jezusa Kristusa. Po svetu več kot 60. 000 misijonarjev prostovoljcev pričuje o radosti, ki jim jo je prinesel evangelij. Večina od njih so mladi samski (19 – 22 let), ki na svoje lastne stroške služijo polni misijon od 18 do 24 mesecev. Misijonarji pridejo s celega sveta in služijo povsod, kamor jih Cerkev vpokliče. Misijonar gre potem za tri tedne, oziroma za devet tednov, če se bo misijonar učil tujega jezika, na usposabljanje v enega od petnajstih središč za usposabljanje po svetu. Misijonarjem je naročeno, naj v vsej meri spoštujejo zakone in navade države, v kateri služijo, in da spoštujejo pravico vseh ljudi glede njihove odločitve, kako bodo častili Boga. V Slovenijo so prišli svoj nauk oznanjat leta 1990.« (Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni 2016)

1.11 Univerzalno življenje

Uvod: Opis Univerzalnega življenja

Univerzalno življenje (nemško: Universelles Leben) je praksičanska verska skupnost in eno izmed novih religioznih gibanj. Včasih je njihovo gibanje označeno tudi za sekto. Sedež ima v Würzburgu v Nemčiji. V Sloveniji je gibanje Univerzalno življenje navzoče od leta 1991, ko je bilo tudi vpisano v register cerkva in drugih verskih skupnosti, ki ga vodi Urad za verske skupnosti. Zastopnik tega gibanja je od leta 2010 Peter Gabrovec. (Wikipedija 2017)

Voditeljica Univerzalnega življenja je nemška prerokinja Gabriele Wittek, ki velja tudi za božjo glasnico. Na vprašanje »Kaj je Univerzalno življenje?« Gabriele Wittek odgovarja:

»Po svoji preroški besedi je 1977. leta Kristus ustanovil na Zemlji Delo vračanja domov Jezusa Kristusa, svoje Delo odrešenja, razsvetljevanja in vračanja. Vsem ljudem in dušam kaže pot nazaj

k Bogu, v večno domovino. V več tisoč razodetjih posreduje Kristusov Božji duh od 1977. leta naprej – prvič v zgodovini krščanstva – vseobsežno duhovno-Božje znanje, ki vsakemu človeku omogoča stopati po notranji poti, po poti nazaj v večno bit.« (Witteck 1997, 1309)

Univerzalno življenje sledi življenju Jezusa iz Nazareta

Univerzalno življenje je univerzalni življenjski tok, ki izhaja od večnega Očeta in ga je Jezus iz Nazareta učil in živel v zgled. Simpatizerji Univerzalnega sledijo življenju Jezusa iz Nazareta, ki je ljudi učil uporabo desetih Božjih zapovedi in imel svoj govor na gori, v vseh fasetah življenja. Kar je učil, to je živel. Jezus iz Nazareta je ljudem približal Božje kraljestvo. Učil je, kako delati za mir, ljubiti Boga in skrbeti za bližnjega ter kako moliti na skrivnem. V Jezusu iz Nazareta je deloval svobodni Duh, ki ga je hotel približati ljudem. Bil je proti cerkvam iz kamna, farizejem in pismoukom. Bil je proti dogmam in ritualom, proti cerkvenim pravilom in kakršnim koli prisilam, proti večnemu prekletstvu, proti zunanjemu blišču in osebni bogastvu. Jezus iz Nazareta je bil pacifist. Bil je proti nasilju, proti orožju, proti vojni, proti bratomoru, in kot vemo po preroški besedi, tudi proti morjenju živali. Ker je bil Jezus proti vsaki vezanosti in nasilju, je bil s strani farizejev, pismoukov in duhovnikov ožigosan kot sektaš. Ustrezno njegovemu življenju in delovanju, se je razvilo prakristjanstvo in prakristjanski tok, kateremu pripadajo tudi prakristjani. (Univerzalno življenje 2014)

Življenje prakristjanov

Pripadniki ali simpatizerji Univerzalnega življenja so svobodni ljudje in ne pripadajo nobeni cerkveni instituciji, nobeni zunanji religiji. Pripadajo Enemu, ki jih je učil: »Sledite Meni!« Za takratne farizeje, pismouke in duhovnike je bil Jezus sektaš. Po mnenju današnjih cerkvenih institucij in njihovih vernikov so tudi oni, sledilci Jezusa iz Nazareta, sektaši, torej sekta. (Univerzalno življenje 2014)

Osnova nauka Univerzalnega življenja je deset božjih zapovedi in Jezusov govor na gori, v praktičnem življenju pa se zavzemajo za sožitje vseh živih stvari – za sonaravno kmetijstvo, so tudi proti mučenju in ubijanju živali. Po nauku Univerzalnega življenja imajo tudi živali neumrljivo dušo, zato se morajo ljudje prehranjevati vegetarijansko. Pripadniki ne uživajo alkohola. Ljudje naj bi se preko mnogo reinkarnacij vračali k Bogu. (Wikipedija 2017)

Gibanje nima članov, ima le simpatizerje. Ni pomembno le vedenje, ampak bolj življenje po nauku Jezusa Kristusa. Napotki za življenje izvirajo iz zgodnjega krščanstva. Verjamejo, da smo tukaj na Zemlji le v šoli, v kateri bi se morali naučiti živeti v miru s celotnim stvarstvom, z vsemi ljudmi, ne glede na razlike. To je bila tudi glavna naloga Jezusa iz Nazareta. Nauk je preprost, ni potrebnih nobenih zunanjih

cerkva. Pripadnikom je všeč, da v gibanju ni delitve na podrejene in nadrejene, da ni nobenih duhovnikov, dogem itd. Vsak dan se trudijo živeti po desetih zapovedih in po Jezusovem govoru na Gori. Pomembno je, da vero udejanjijo; da tisto, kar spoznajo, tudi živijo. Imajo delo, ki jim ga je predala prerokinja Gabriele. Imenuje se Alfa in Omega. V njem so zbrane vse večne resnice. Predvsem ga vzamejo v roke, ko so na razpotju. Pomembno je, da se človek samostojno odloči za to pot, da ga nihče ne prisili. Dobro je, da si pošten do sebe in do drugih, da spremeniš sebe in ne drugih. (Radio Maribor 2014)

Prakristjanstvo – prakristjanski tok, duhovna baza

Univerzalno življenje stoji za prakristjanskim tokom po vsem svetu. Prakristjani v nasledstvu Jezusa iz Nazareta, svobodnega kozmičnega Duha, sledilci Nazarečana, so za toleranco, odprtost, premočrnost, svobodo in resnico. Obsežno duhovno dobro, ki je po prerokinji in poslanki Boga, Gabriele prišlo na ta svet že pred 40 leti, veže prakristjanstvo na deset Božjih zapovedi in Govor na gori Jezusa iz Nazareta. Kot je že bilo povedano, Jezus iz Nazareta ni ustanovil nobene zunanje religije, kar institucije po svojem smislu razlagajo. On je s polnomočjem zastopal živega, svobodnega Duha, univerzalni, večni zakon ljubezni in svobode.

Univerzalni, svobodni Duh

Prakristjani sledijo univerzalnemu svobodnemu Duhu ljubezni in svobode, v njem živijo ter v njegovem Duhu delujejo. Ker je tako, ne misijonarijo. Se ne opravičujejo, ampak popravljajo. Božansko-duhovno dobro, ki je dano človeštvu po božanski Preroški Besedi, nočejo predstaviti na internetu, ker se tam odvija borba za in proti. Žal je internet tako izrojen, da bi v mnogih primerih lahko govorili o bojnem polju. Sledilci svobodnega Duha, Jezusa iz Nazareta, se nočejo podati na tak teritorij, kjer se v govoru in ugovoru razvija obrekovanje, sovraštvo in blatenje. (Univerzalno življenje 2014)

Prakristjani, sledilci Jezusa iz Nazareta, se zavzemajo za to, kar je On učil in živel v zgled. Učil je ljubezen do Boga in bližnjega, do človeka, narave in živali. Ni učil, da bi izdelovali orožje in vodili vojne. (Univerzalno življenje 2014)

Na spletni strani Univerzalnega življenja so opisani tudi dogodki (v tujini), ki jih prirejajo za simpatizerje tega gibanje: zdravilne meditacije Gabriele; prakristjansko zdravljenje z vero; resnično duhovno zdravljenje, kot pri Jezusu iz Nazareta, da bi z Duhom Kristusa Boga aktivirali samozdravilne moči v

sebi; nagovarjanje organov svojega telesa; dajte jim hrano: nagovarjanje organov iz Božjega Duha; zdravljenje na daljavo za vas. (Univerzalno življenje 2014)

Društvo »Univerzalno življenje vseh kultur po vsem svetu«

Koliko članov ima Univerzalno življenje?

Društvo »Das Universelle Leben Aller Kulturen Weltweit e. V.« ima v Nemčiji pribl. 450 ustanovnih članov. Društvo je bilo registrirano 30. 10. 1985 (VR8550) v Frankfurtu kot nosilno društvo za socialne ustanove, kot so npr. šole in otroški vrtci ali socialne storitve, da bi pridobilo dovoljenje kot najemnik prireditvenih prostorov. Društvo deluje tudi mednarodno za razširjanje duhovne dobrine. Društvo sledi izključno splošno koristnim namenom. (Univerzalno življenje 2014)

Univerzalno življenje po vsem svetu

Univerzalno življenje se čuti kot povezava neznanega števila ljudi po vsem svetu. Vendar ti niso združeni v društvih ali drugih skupinah. Po vsem svetu obstajajo podobna društva, vsakič prilagojena deželnim situacijam, za podporo prakristjanskemu življenju, ki delujejo z istim namenom in so organi z lastno odgovornostjo. Obstaja 32 društev v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Afriki in Aziji. (Univerzalno življenje 2014)

Društva so ustanovljena kot organ, da bi lahko izvajala aktivnosti Univerzalnega življenja, npr. razširjanje pisne dobrine in organiziranje prireditev.

Univerzalno življenje ni religiozna institucija s članstvom, ceremonijami, dogmami in kultu. V Univerzalnem življenju ne gre za to, da bi včlanjevali ljudi in naredili versko skupnost. Nihče naj ne bo vezan na neko zunanjo institucijo, kajti svobodni Duh, vesoljna Inteligenca, pravečni Duh, Stvaritelj, ki ga mnogi imenujejo Bog, je svoboda in je nad vsemi religioznimi tvorbami in predstavami ljudi. (Univerzalno življenje 2014)

1.12   *Združitevna Cerkev*

Uvod: Kako je bila stvarnost raziskana

V okviru raziskave je bil izveden intervju s pastorkinjo in vodjo izobraževanja vseh starostnih skupin v Združitveni cerkvi. Ker v času naše raziskave ni bilo izobraževanj in so bili tudi številni udeleženci le-teh v tujini (na izobraževanju), pogovor z udeležencem ni bil mogoč.

Združitvena cerkev ima svoje prostore na Škofljici v veliki družinski hiši, kjer tudi poteka večina izobraževanj, razen tistih, ki se jih posamezniki udeležijo v tujini, kar v tej skupnosti ni redek pojav.

O skupnosti

Združitvena cerkev je majhna skupnost, ki ima svoje predstavnike v Sloveniji razpršene po celotni državi. Njena baza je družinska hiša na Škofljici, kjer ima tudi sedež in pisarno vseh društev, ki le-tej pripadajo.

Idejni vodja ter ustanovitelj Združitvene cerkve je severnokorejec Sun Myung Moon, ki bi naj se mi, ko je bil star petnajst let, med molitvijo na velikonočno jutro prikazal Jezus. Ta ga je prosil, naj nadaljuje s poslanstvom, ki ga je Jezus začel med ljudmi, tj. ustvarjanje Božjega kraljestva na Zemlji. Preko oznanjanj svojih spoznanj je Sun Myung Moon pridobil naziv "podeželski pridigar". (Meglič 2001, 17) Zatim je 1. Maja 1954 v Seulu ustanovil *Svetovno duhovno združenje za zedinjenje svetovnega krščanstva*, ki se je kasneje preimenovalo v *Združitveno cerkev*. (Meglič 2001, 18) "Dokončno izpolnitev svojega poslanstva je Sun Myoong Moon dosegel 24. Avgusta 1992, ko je na srečanju tisoč svetovnih voditeljev na Svetovnem kulturnem in športnem festivalu sebe in svojo ženo javno razglasil za odrešenika in resnična starša človeštva." (Meglič 2001, 19)

Združitvena cerkev si v svojem učenju in praksi priznava, da bi se vse svetovne cerkve združile v eno, bazalno pa se smatra za krščansko. Kljub temu, da se v večini učenja naslanja na Sveto pismo, nekateri v njej prepoznavajo vplive taoizma, konfucionizma, budizma in spiritualizma. (Meglič 2001, 20) Kljub temu, da temelji na krščanskih vrednotah, Združitvena cerkev uči, da je krščanstvo okorno, ker se je moralo skozi stoletja ves čas boriti za svoj obstoj, in ima zato danes manj moči, da bi se zares posvetilo človeku. Moon naj bi s pomočjo svojega božanskega znanja težko vsebino krščanstva zamenjal z "božanskimi načeli", ki naj bi bile bolj logične in znanstvene ter tako bližje sodobnemu človeku. (Meglič 2001, 20)

Združitevna cerkev je precej centralizirana in le svetovni duhovni vodja je tisti, ki odloča o tem, kakšne so smernice delovanja različnih denominacij. (Meglič 2001, 20) Kljub temu na primer potek bogoslužja ni strogo določen in je zato prepuščen lokalni kulturi in navadam (Vrtovec 2017).

Izsledki pisnih virov

V skupnost Združitvene cerkve se pristopi tako, da se podpiše pristopno izjavo in sprejme določen način življenja: prepovedan je alkohol, droge, osebna lastnina in spolni odnos pred zakonom (Meglič 2001, 23).

Poroka

Ker Moon določa za osnovno enoto družbe družino, je poroka središčni koncept življenjskega stila te skupnosti. Bog je tisti, ki želi, da se v zakonu združita duhovno zrel moški in duhovno zrela ženska, ki taka lahko postaneta le s primerno izobrazbo. Člani se poročajo na množičnih porokah, kjer ljudje različnih narodnosti prejmejo božji blagoslov in tako predstavljajo enotnost človeštva (Meglič 2001, 25). Ta obred predstavlja glavni verski obred, ki poleg elementov tradicionalnih krščanskih obredov vsebuje tudi nekatere modernejšje. Voditelj skupnosti po poroki pare razporedi v manjše skupnosti treh parov, ki so odgovorni drug za drugega. Po navadi to pomeni, da skupaj živijo, so odgovorni drug za drugega, tudi v finančnem in duhovnem smislu. Živijo v komunah (Meglič 2001, 26).

Izobrazba treh stopenj

Sicer se idealnega pripadnika Združitvene cerkve vzgaja kot otroka, vendar se v primeru, če se skupnosti posameznik pridruži šele kot odrasel, izvede enak sistem izobrazbe, kot za otroke, ki se deli v tri stopnje:

1. stopnja: vzgoja srca, ki je najosnovnejša. To je učenje preko ljubezni v izvorni družini, če le-ta ni v skupnosti, pa preko nekoga, ki mu posameznik zaupa. Na tej stopnji se človek nauči, da je svet obvladovan od ljubezni, da je dober in da se mu lahko zaupa. Preko te metode se nauči tudi deliti ljubezen z drugim (Meglič 2001, 29).
2. stopnja: vzgoja načel, ki je privzgoja morale. Posameznik se mora naučiti načela osebnega vedenja, torej poštenosti, odkritosti, spoštovanje, samokontrole in poguma (Meglič 2001, 30).
3. stopnja: vzgoja posameznika v odnosu do stvarstva, ki zajema intelektualno in tehnično izobrazbo ter skrb za delo. To stopnjo se pridobi v šoli, preko izučevanja za poklic, s katerim bo lahko

prispeval k boljšemu svetu in ljubezni v njem. Spoznati mora tudi, da je notranje, duhovno izobraževanje klju vsemu pomembnejše od zunanjega (Meglič 2001, 30).

Rekrutiranje na ulici

Člani društva tudi rekrutirajo in izobražujejo potencialne nove člane na ulici, kjer ustavlja mimoidoče in jih izprašuje o smislu življenja. V študijskem centru nato sledijo predavanja, skupna razmišljanja o bogu ter skupinsko petje, kjer je novincu omogočeno tudi brezplačno bivanje (Meglič 2001, 35).

Izsledki intervjuja vodje RIO

Ker je v Združitveni cerkvi na področju Slovenije manj kot 100 ljudi, predvsem družin, in je to torej zelo majhna skupnost, celotno religijsko izobraževanje odraslih bazira na sprotnem dogovoru in prilagajanju vsakomur, saj šteje vsak udeleženec manj/več.

Izobraževanja v tujini

Skupnost pošilja in tudi financira potovanja posameznikov v tujino, kjer se lahko le-ti izobrazijo na določenem področju, kasneje pa preko pričevanja med bogoslužjem delijo pridobljeno znanje in izkušnje.

Formalna srečanja – predavanja

Dvakrat mesečna srečanja so namenjena celotnim družinam, druženje pa se deli na formalen in bolj neformalen, sproščen del, kjer v skupnosti obravnavajo različne teme ali pa delijo svoja doživetja in skupaj prihajajo do zaključkov. Predavanja so izvedena s strani pastorkinje, morda koga drugega, ki lahko deli novo znanje ali pa predsednikov društev in gostujočih predavateljev. Kadar imajo seminarje, lahko ponudijo gostom in nastopajočim tudi priložnost, da tam prespijo.

Društva

Vsa društva so pod okriljem združitvenega gibanja. To je povezano z vizijo ustanovitelja, da so ljudje daleč od boga na vseh področjih življenja in da je vsako področje je potrebno obnoviti oz. povezati z

bogom. Iz tega izhaja, da imajo v skupnosti družinsko društvo, društvo za voditelje držav in sveta, žensko društvo, ki je bolj dobrodelna organizacija. Le-to izpostavlja bolj žensko vlogo, kot enakovreden partner moškim. Imajo tudi znanstveno društvo in kmalu bodo pričeli s parlamentarno skupino.

Pogovorne skupine za pripravo na poroko

Pri pripravi na poroko se poslužujejo pogovornih skupin, ki posameznika spodbujajo k čistosti pred poroko in h konsenzu glede vrednot, ki so pomembne za skupno življenje. V skupinah se učijo komunikacije prek pogovora.

Neformalna srečanja

Ker je skupnost majhna, se večino srečanj zgodi na neformalnem nivoju, preko druženj, kolesarjenj, izletov na poroke in drugačnih. Vso druženje je orientirano pretežno internacionalno.

1.13 Skupnost Baha'i Slovenije

Uvod: Skupnost Baha'i

Vera Bahá'í je ena izmed najmlajših svetovnih neodvisnih religij. Pripadniki skupnosti Bahá'í verjamejo, da je njihov ustanovitelj Bahá'u'lláha (1817-1892) zadnji v vrsti Božjih poslancev, ki segajo daleč nazaj v čas in zaobjema Abrahama, Mojzesa, Budo, Zoroastra, Kristusa in Mohameda. Osrednja tema Bahá'u'lláhovega sporočila je, da je človeštvo ena sama rasa in da je prišel dan za njeno združitev v eni globalni skupnosti. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

»Bog, pravi Bahá'u'lláh, je spravil v gibanje sile, ki podirajo tradicionalne ovire ras, družbenih razredov, veroizpovedi in narodnosti, in le te bodo sčasoma dale rojstvo univerzalni civilizaciji. Glavni izziv človeštva, s katerim se moramo soočiti, je sprejetje dejstva njegove enosti in pomoči pri procesu njegove združitve.« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Eden od namenov vere Bahá'í je uresničitev teh idej. Svetovna skupnost, ki šteje približno šest milijonov Bahá'íjev, in ki predstavlja skoraj vse narode, rase in kulture na tem planetu, deluje na tem, da bi spravili Bahá'u'lláh-ove nauke v prakso. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Baha'iji v Sloveniji

»Uraden začetek skupnosti Baha'i Slovenije sega v leto 1990, ko sta v Ljubljano prispela zakonca Shomais in Dr. Abbas Afnan iz Anglije in g. Paul Akavan iz ZDA.

Odperta vrata njihovih domov in nauki Baha'u'llaha, ki so jih razglašali, so privabili mnogo ljudi. To je vodilo k razvoju organizirane skupnosti v Ljubljani in kot znak napredka je bil avgusta 1991 formiran prvi Krajevni Duhovni Svet Ljubljane. Sledil je prihod ostalih Baha'ijev iz tujine, ki so se nastanili v Mariboru in prav tako pomagali pri organiziranju skupnosti in formiranju Krajevnega duhovnega sveta v Mariboru, kar se je zgodilo v aprilu leta 1992.« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Skupnosti so nastale tudi v Kopru, Kranju, Škofji Loki in nekaj ostalih mestih. Vera Baha'i je registrirana pri Uradu za verske skupnosti od leta 1992.

Danes slovenska skupnost deluje pod vodstvom Regionalnega Duhovnega Sveta Slovenije. Lokalne skupnosti se dejavno vključujejo v družbeno življenje, navdihnjene z besedami Baha'u'llaha, da je »zemlja ena sama domovina« in da so »vsi ljudje njegovi prebivalci«. To prepričanje pa je tudi gonilna sila za aktivnosti, ki jih izvajajo posamezniki, ki predstavljajo raznolikost jezikovnih, kulturnih, etničnih in verskih ozadij. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Inštitut Ruhi

»V srcu Bahá'u'lláhjevega Razodetja je moč transformacije, tako posameznika kot družbe. Transformacija posameznika ni osamljen proces, ni ne asketičen ne popolnoma osredotočen na samoizpolnitev. V pojmovanju Bahá'í je proces individualnega razvoja in izpolnitve povezan z osredotočanjem lastne energije na izboljšanje človeštva in izpolnjevanje potreb skupnosti in širše družbe.« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Molitev in meditacija, duhovne borbe, življenje v skladu z duhovnimi zakoni in nauki, so vsi pomembnejši elementi izpolnjevanja smisla življenja, a dosežejo svoj transformacijski vliv, kadar so posvečeni služenju. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Zato so Bahá'íji aktivno vključeni v razvoj vednosti, spretnosti in duhovnih uvidov, ki so bistvenega pomena za integrirani proces osebne in družbene transformacije. Takšno skupno učenje se odvija v obliki študijskih krogov - krajevni, skupni, samo-usmerjajoč proces učenja, ki ga izvajajo Skupnosti Bahá'í po celem svetu. Vsi so dobrodošli v teh krogih, ne glede na njihove ideje in prepričanja. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Člani Skupnosti Baha'i verjamemo, da s tem, ko se učijo o svoji duhovni resničnosti in individualni vlogi pri napredku družbe, lahko bolje razumejo svoj smisel življenja in način kako izboljšati lastna življenja in življenja tistih, ki živijo okoli njih.

Udeleženci teh tečajev se na primer naučijo kako poučevati vrednote otrokom, kako se vključiti v dobrotne aktivnosti, kako pomagati in opolnomočiti druge, da neodvisno raziščejo duhovne resnice, kako v popolnosti izraziti svoje videnje in se udeleževati v služenju širšim potrebam družbe po enotnosti, pravičnosti in enakopravnosti. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

»Udeleženci študijskih krogov pogosto izkusijo nov občutek smeri v življenju, boljše odnose z družino in prijatelji in ponovno produktivno ocenijo svoje možnosti prispevanja širši skupnosti.« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Duhovna srečanja

Božje besede, pravijo spisi Bahá'í, nam podarijo navdih, poživijo dušo, razveselijo srce in obnovijo občutek smisla.

Bahá'íji doma in v centrih skupnosti organizirajo molitvena srečanja, zato da bi izkoristili te koristi preko molitve in skupnega branja spisov Bahá'í in drugih besedil in da bi ustvarili vzdušje enotnosti in harmonije. Molitev je osrednji element vseh verskih tradicij in ta srečanja poudarjajo njeno univerzalno naravo. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

O molitvi člani skupnosti pravijo takole: »Molitev nam nudi možnost komuniciranja z našim Stvarnikom, črpanja poživljajoče moči božje besede in razmišljanja o in globlje hvaležnosti za naše življenje.«

Srečanja so pogosto preprosta in vsebujejo raznolike elemente, tako da so prilagojena vsem udeležencem, ne glede na njihovo versko ozadje. Glasba, hrana in pogovori so pogosto prisotni elementi, a glavni namen je uporabiti moč molitev za spremembo, harmonijo in poživitev.

Za mnoge ta srečanja postanejo osvežujoče zavetje pred neskladnimi in utrudljivimi elementi vsakdanjega življenja. Udeleženci lahko meditirajo o duhovnih principih in pridobijo vpogled v praktično vnašanje principov vsakdanje življenje. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Oaza Miru

»Eno izmed osvežujočih zavetij pred neskladnimi in utrudljivimi elementi vsakdanjega življenja je Oaza miru oz. Tranquility Zone™. Pobuda za to aktivnost, ki jo Baha'iji ponujajo kot uslugo družbi, je prišla iz Anglije. Deluje tako, da ustvarja atmosfero, v kateri se duša, telo in um pomirijo. Ne obstaja nobena posebna tehnika, nobene »mante« ali katere druge verske prakse.« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Oaza miru je prostor, ki je okrašen z rožami in osvetljen s svečkami. Preden obiskovalci vstopijo vanj, na majhen listič zapišejo vse, kar jih je čez teden težilo. Ta listek nato zavržejo v »koš za težave«. Obiskovalci sedijo ali ležejo na prostor, ki se jim zdi najudobnejši. Ko se udeleženci umirijo in sprostijo v ozadju slišijo pomirjujočo glasbo, ki traja nekaj trenutkov. Prijeten glas voditelja meditacije povabi, da se še bolj sprostijo in poglobijo. Nato jih popelje v »prelep vrt«. Tam sedijo na svoje najljubše mesto in poslušajo navdihujoče citate iz Spisov Baha'i, kot na primer: »Na človeka glej kot na rudnik poln biserov, neprecenljive vrednosti...«, »V vrtu svojega srca ne sadi ničesar, razen vrtnic ljubezni in ne izpusti slavca hrepenenja iz svojih rok...« Po navdihujočih verzih udeležence glas voditelja povabi, da se počasi napotijo nazaj iz svojega vrta v Oazo miru. (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Skupnost Baha'i Ljubljane organizira Oazo miru enkrat mesečno, vsak 19. dan v mesecu ob 19. uri v Centru Baha'i.

Medverski dialog

Vera Baha'i uči, da se morajo sledilci Baha'u'llaha s sledilci vseh drugih religij posvetovati v duhu prijaznosti in tovarištva. Poleg tega pa se ne smejo zapletati v spore z drugimi verami, saj v svetih Spisih Baha'i piše: »... religija mora biti vzrok za enotnost, harmonijo in slogu med ljudmi. Če pa postane vzrok za spor in sovražnost, vodi v odtujenost in ustvarja konflikt, je bolj zaželena odsotnost religije na svetu...« (Skupnost Baha'i Slovenije 2005)

Skupnost Baha'i Slovenije si trenutno prizadeva ustanoviti okroglo mizo, ki bo omogočala registriranim verskim skupnostim v Sloveniji, da bodo skupaj iskale najboljše možnosti za duhovni in materialni razvoj vseh ljudi, ki bivajo v Sloveniji.

1.14 Ordo Templi Orientis

Ordo Templi Orientis ali Red templjarjev Vzhoda, je posvečen zaščiti človekove svobode in njegovega napredovanja na "poti svetlobe, razumevanja, modrosti, znanja in moči preko lepote, poguma in bistrumnosti, vse to pa temelji na univerzalnem bratstvu" (Ordo Templi Orientis

Slovenija 2017). Red je prvi, ki "je sprejel Knjigo Zakona, kakor jo je prejel Aleister Crowley" (Ordo Templi Orientis Slovenija 2017). V njej je razglašeno novo obdobje v človekovi miselnosti, kulturi in verovanju, saj je edini zakon: delaj po svoji volji. V Sloveniji delujejo v Mariboru, Ljubljani in Idriji.

V red se lahko včlanijo tako moški in ženske starejši od 18 let. Pogoj pa je, da za prosilca za članstvo jamčita dva člana, t.i. sponzorja. K iniciaciji uvodnih stopenj lahko pristopi vsak, nato pa član napreduje na povabilo Reda. Red izvaja RIO s pomočjo rituala, ki pritiče posamezni stopnji. RIO poteka preko alegorije in simbolov o globokih skrivnostih narave. Tako si prizadeva, da članu stoji ob strani pri odkrivanju njegove resnične identitete. (Oaza Stele Razodetja 2017). Red preko stopenj teži k prebujanju prave Kundalini v posamezniku.

Po določenem napredovanju član lahko sodeluje na lokalni in državni ravni kot tudi v Gnostični katoliški cerkvi. Slednja je cerkveni del Reda. Ni sicer potrebno, da je posameznik član Reda in hkrati cerkve, vendar omenjena subjekta medsebojno delujeta in se podpirata. Cerkev svojim članom omogoča prejetje *baptizma* in *konfirmacije*, kar je tudi osnovna včlanitev v cerkev. Za posameznikovo deleženje pri praznovanju Gnostične maše v Gnostični katoliški cerkvi ni potrebna uradna pripadnost, potrebna je le *konzumacija evharistije*. (Ordo Templi Orientis Slovenija 2017). Čeprav ne vemo ali pri maši poteka RIO ali ne, lahko rečemo, da je da je slednje ali vsaj religijsko opazovanje zastavljeno širše in ni namenjeno le članom.

Liber Oz velja pri njih za neke vrste človekove pravice. Tako ga je poimenoval Aleister Crowley, ki velja za utemeljitelja religije Thelema. Strnili bi jih lahko v stavek: "Delaj po svoji volji" in "nimaš nobene pravice" kot le to. (Ordo Templi Orientis Slovenija 2017). Liber Oz ima pet razdelkov z naslovom Ni boga, razen človeka. V moralnem delu je rečeno, da ima človek pravico delati, počivati, se zabavati, živeti in celo umreti kakor in kadar mu je volja. Razdelek, ki se tiče telesa, človeku veli, da lahko svobodno pije, živi in se giblje po površini zemlje. V umskem delu ima človek zagotovljeno svobodo glede govorjenja, pisanja, oblačenja in ustvarjanja. Naslednji oddelek mu zagotavlja seksualno svobodo. Zadnji pa mu izroča tudi varovalo za izpolnjevanje vsega tega. V kolikor bi človeku kdorkoli preprečeval njegovo svobodno razpolaganje v življenju, ga ima pravico ubiti. (Ordo Templi Orientis Slovenija 2017).

Pri vsem tem bralcu ni popolnoma jasno za kaj gre. Ali gre za popolni ateizem ali celo antiteizem, nekateri pa jih označujejo za okultiste (Wikipedia 2017). Vsekakor pa gre za antropocentrizem, torej obrat k človeku, kar je razvidno iz Liber Oza. Človek je sebi merilo oz. homo mensura kot je dejal Protagora. Ni torej objektivne resnice, ampak je vse podrejeno človekovi sodbi.

Seveda je pri Liber Ozu dobro poudariti, da s tem, ko človek priznava njega oz. pravice, ki mu jih daje, istočasno priznava le-to tudi drugim. In tako ni več popolne svobode, čeprav se na prvi pogled zdi tako. Vseeno obstajajo neke norme. Nekdo se torej nima pravice ljubiti s komer se hoče, v kolikor objekt tega noče. (Ordo Templi Orientis Slovenija 2017). Povedano drugače; ne odobrava posilstva in podobnih situacij, ko pravice posameznika posežejo v prostor drugega posameznika, ki ima druge želje ali mišljenje glede določenega.

Na prvi pogled bi torej dejali, da RIO ni potrebno, saj je človeku rečeno naj se ravna po svoji vesti in dela kakor želi. Po drugi strani pa vidimo, da imajo tudi takšne človekove pravice določene omejitve. Ugibamo torej lahko, da je tudi v Ordo Templi Orientis RIO prisotno, saj je tudi tu poučevanje članov več kot potrebno. Del RIO smo v naši raziskavi zasledili, in sicer pri iniciacijah. Verjetno poteka tudi pred prejetjem baptizma ali konfirmacije, vsaj v minimalni obliki. Prav tako lahko postavimo hipotezo, da mora Red svoje člane poučiti, preden jim zaupa poslanstvo na lokalni ali državni ravni ali v Gnostični katoliški cerkvi, saj verjetno niso stopnje članstva postavljene kar brez pomena.

1.15   *Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«*

Uvod: Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«

Makedonsko pravoslavno smo raziskovali preko uradno objavljenih kontaktnih podatkov. Prav tako smo imeli nekaj znancev, ki so del pravoslavne makedonske skupnosti v Sloveniji in smo nameravali na podlagi poznanstva raziskovati skupnost. Žal je dotična članica te skupnosti precej pasivna ali t. i. „tradijska“ vernica, ki je pravoslavne korenine podedovala ob rojstvu. Sama se ne udeležuje obredov, niti ne živi po načelih in vrednotah, ki jih narekuje vera. Nam pa je priskrbelo nekaj kontaktov, ki so prav tako bili v duhovnem smislu precej tradicionalno naravnani in je pri njih pravoslavje zgolj del identitete. Zaradi teh ovir je bilo dokaj težko pridobiti sogovornika, ki bi približal dogajanja na področju izobraževanja odraslih. Tudi z duhovnikom je bilo precej težko uskladiti čas, saj bi lahko bil najbolj relevanten empirični vir. Na podlagi opazovanj obreda in pogovorov z nekaj predstavniki vernikov, lahko sklepamo, da posebej razvitega in aktivnega dela z odraslimi znotraj makedonske pravoslavne skupnosti v Sloveniji, ni. Sklepamo, da je delo z odraslimi omejeno na bogoslužje in verske prakse, povezane z obredi.

Opis iz razpoložljivih virov

Po razpadu rimskega cesarstva, leta 476, je nastalo več kraljestev, ki jih je povezovalo krščanstvo pod oblastjo rimske Cerkve. Zahodni del je uporabljal latinščino, bizantinsko cesarstvo pa grški jezik. Krščanska kultura, ki se je razvila ob Sredozemskem morju, se je od leta 650 naprej spopadala z islamom. Nesoglasja iz leta 1054, ki so se pojavila med rimskim papežem Leonom IX in konstantinopelskim patriarhom Mihaelom Kerularijem, so leta 1204 (med 4. križarsko vojno) pripeljala do razkola na Zahodno in Vzhodno Cerkev (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 44).

Kot razloge za razkol se izpostavlja nekaj značilnih razlik: v težnjah med carigrajskim škofom in ekumenskim patriarhom, ki sta se v časti in oblasti enačila z rimskim škofom ali papežem, zaradi politike bizantinstkih carjev, razlik v mentaliteti, ki se nanašajo na vzhodnjaško nagnjenost do spekulativnega in zahodnjaško do pragmatičnega krščanstva, razlik v jeziku, obredih, formulaciji dogem glede papeževega primata, celibata in še druge. Prav tako se pravoslavne cerkve od katoliške razlikujejo tudi v organizacijskem smislu. Pravoslavlje je sestavljeno iz nacionalnih cerkva, med katerimi so nekatere avtokefalne ali jurisdikcijsko neodvisne, druge pa avtonomne ali jurisdikcijsko odvisne od druge cerkve (Kolarić 2005, 92). Makedonska cerkev je v tem smislu jurisdikcijsko odvisna od srbske pravoslavne cerkve.

Če povzamemo, Pravoslavna cerkev varuje doktrino sedmih koncilov, in nasprotuje spremembam ter ne priznava papeževe oblasti. Rimskokatoliška cerkev ohranja enotnost vesolja in v njej ima odločilno vlogo papež. Dialog med cerkvami se je vzpostavil šele v 20. stoletju, ko so se začela tudi ekumenska gibanja oz. pogovori o zbliževanju in iskanje poti do izgubljene enotnosti, ki je dobil zagon po 2. vatikanskem koncilu v 60 letih 20. stoletja (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 44).

Pravoslavnih kristjanov je v svetu približno 170 milijonov (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 46-48), po drugih podatkih pa okoli 123 950 000 (Rode 1977). Prizadevajo si za krščansko tradicijo z začetka krščanstva, ki je utemeljena na Cerkvi mučencev in sedmih velikih koncilov. Glede besedila se ne razhajajo v odnosu do katoličanov. Razlikujejo se po tem, da ne priznavajo univerzalne oblasti papeža. Poseben pomen ima delovanje Svetega Duha, ki ne prežema le duše, temveč tudi materialni svet vernika. Vzhodne cerkve so ohranile julijanski koledar, ki temelji na luninih menah, kar vpliva na razhajanje med datumi za obhajanje praznikov v različnem času v odnosu do katoličanov. Tudi zakramente krsta, birme in obhajila, pravoslavni verniki pridobijo hkrati. Prav tako namesto besede zakrament, pravoslavni verniki raje uporabljajo besedo skrivnost in jo podeljujejo v obliki kruha in vina pri evharistiji. Vsaka izmed pravoslavnih cerkva ima svojega poglavarja, patriarha. Najstarejše cerkve

izhajajo iz vzhodnih patriarhatov rimskega cesarstva: Antiohije, Aleksandrije, Jeruzalema in Konstantinopola in vsak med pravoslavni cerkvami ima svojo upravo. Pomembno mesto zavzema samostansko življenje. Največji samostan krščanskega sveta je gora Atos na severu Grčije, kjer od 6. stoletja naprej izbirajo škofo med menihi. Za razliko od pravoslavnih duhovnikov, se menihi ne smejo poročiti (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001, 46-48).

Versko življenje izseljencev, ki so že dolgo na slovenskih tleh, se je uredilo šele v zadnjih dvajsetih letih. Večina priseljencev je prišla v 70 letih med notranjimi migracijami v tedanji Jugoslaviji. V 90 letih je prišel drugi večji val, ki se trenutno še povečuje ter se z njim sorazmerno povečuje tudi število vernikov makedonske pravoslavne cerkve. Leta 2013 je skupnost najela cerkev sv. Florijana v Ljubljani in še eno cerkev v Kranju, pridobili so tudi stalnega paroha. Čeprav je po statistiki v Sloveniji le 6000 priseljencev te skupnosti, se v praksi kaže, da jih je okoli 12.000, med katerimi je tudi veliko medicinskega osebja ter mladih, ki se zaradi študentskih izmenjav pogosto po končanem študiju odločajo za življenje v Sloveniji (Vojinovič 2014). Cerkvena občina Makedonske pravoslavne cerkve za Slovenijo je bila ustanovljena 12. marca 1994 na Narodnem cerkvenem zboru v Ljubljani. Makedonska pravoslavna skupnost se imenuje po Klimentu Ohridskem in ima sedež v Kranju, kjer v Sloveniji živi največ Makedoncev (Škafar 1998, 313).

Makedonska pravoslavna cerkev se še vedno sooča s problemom priznanja znotraj pravoslavnih cerkva, kar je problem od leta 1767, ko so ukinili ohridsko ahiepiskopijo. Tudi zgodovinske okoliščine menjavanja meja so potegnile za seboj menjave cerkvenih oblasti, posledično je makedonsko ozemlje znotraj Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev prešlo iz carigrajske cerkvene oblasti v Srbsko pravoslavno cerkev, kar je tudi danes, kljub pogojem za samostojno nacionalno cerkev. Potrebujejo „kanonski odpust“ od drugih pravoslavnih cerkva, s katerimi se pogajajo že dlje časa in brez vidnejšega uspeha. Episkop Pimen pravi, „da je to težava vseh pravoslavnih cerkva, da smo preobremenjeni z nacionalnimi interesi, ki so se nas oprijeli. To je očitno že pri vprašanju imena naše cerkve. Pri tem gre za versko zmoto, ki se imenuje „etnofiletizem“, ki jo je pravoslavna vera že obsodila: da se nacionalno postavlja nad versko“. Rešitev vidi v menjavi generacije in čustveni osvoboditvi pred močnimi zavorami, povezanimi z ozemljem (Vojinovič 2014).

Cerkev je po besedah episkopa Pimena, evropskega metropolita Makedonske pravoslavne Cerkve, ne samo prostor duhovne poti in odrešenja, temveč tudi prostor za ohranitev izročila, jezika, kulture, medsebojnega spoznavanja in morebitne medsebojne pomoči tudi v konkretnih, bivanjskih potrebah, glede službe, dokumentov itn.

Opis na podlagi opazovanja skupnosti

O konkretnem delu z odraslimi, razen obrednega slavljenja, ki bi bilo organizirano in vodeno s strani skupnosti, ni zaslediti posebnih virov. Pri obredu, katerega smo se udeležili, so člani skupnosti praznovali „Petrovdan“ ali praznik apostolov Petra in Pavla. Kasneje smo v intervjuju izvedeli, da verniki tak dan imenujejo Slava. Gre za dan, posvečen enemu izmed pomembnejših svetnikov, in obred ter poobredno uživanje prinesene hrane, je v čast tistemu, ki ima Slavo ali v našem ljudskem govoru, ki ima god.

Ta del uživanja posebnega kruha in zavitkov ter drugih, doma pripravljenih dobrot predstavlja poseben družaben dogodek, ki se priredi ob praznovanju Slave. Gre za družaben vidik, ki poteka v cerkvi, ob mizi, ki je postavljena takoj na vhodu in je obložena z različnim doma pripravljenim pecivom. Ob tem se prisotni podružijo in sproščeno pokramljajo. To je priložnost za vstop v skupnost, prakticiranje materinega jezika in kulture skupnosti.

Žal smo dogovorjeni intervju z duhovnikom morali prestaviti zaradi njegovih obveznosti. Bil je namreč preveč zaseden, saj edini skrbi za celotno skupnost in tako dnevno skrbi za vernike v Mariboru, Kranju in Ljubljani.

Intervju z udeleženko

Udeleženka uvodoma izpostavi, da pripada makednoski pravoslavni skupnosti, čeprav ni razlike med makedonsko in srbsko pravoslavno skupnostjo, ker srbska crkva makednoski ni dovolila avtokefalnosti. Sama je rojena v pravoslavni družini v Makedoniji, kjer so bili dokaj verni. Po poroki z ateistom in pripadnikom komunistične partije ni nadaljevala s tradicijo, oziroma je to počela bolj na skrivaj. Mož namreč ni dovoljeval prakticiranja verske tradicije. Šele po letu 1990 je bilo nekoliko bolj sproščeno v družini in takrat se je spet začelo obujati spomine in prakse, ki so bile vezane na religiozno tradicijo. Religijsko in versko življenje ni preveč pomembno niti danes, ko je soproog že pokojni. Prav tako ni tradicije prenesla na otroke. Zelo pa poudarja nacionalistični vidik in ponos ob pripadnosti srpski pravoslavni cerkvi. Religioznost se danes kaže predvsem preko praznovanj večjih cerkvenih praznikov, kot sta Velika noč in Božič po pravoslavnem koledarju. Svoje otroke je krstila brez vednosti moža. Ni pa bila aktivna vernica predvsem zaradi nestrinjanja moža. Danes, po moževi smrti bi rada večkrat prisostvovala pri evharistiji, vendar zaradi slabšega zdravja to ni več možno. Poudarja, da se sama odloča, kdaj bi želela obiskati cerkev in mašno slavlje. Običajno je to ob smrti enega izmed članov makednoske skupnosti ali v primeru poročnega obreda in rojstva otroka.

Voditelji izobraževanj oz. obredov so „popovi“, ki imajo zaključeno ustrezno izobrazbo na Bogoslovni fakulteti. Sama meni, da članstva v makednoski pravoslavni skupnosti ni. Poudari, da je makodoncev zelo malo v Sloveniji. Skupnost pa finančno podpira na način, da v cerkvi pod vsako ikono podari nekaj denarja. Druženje v skupnosti poteka predvsem preko praznikov. Tradicija in izročilo je od izjemnega pomena za udeleženko in pri njej vzbuja ponos. Doživetja v povezavi s spomini na obrede prepričuje z zanosom ter istočasno izraža žalost zaradi minljivosti življenja in velikem razkoraku med tradicijo, ki jo je podedovala, ter življenjem v ateistični zakonski skupnosti.

1.16   *Krščanski center Nova Generacija*

Kljub prizadevanju predstavnikov ali gradiva nismo uspeli pridobiti.

1.17   *Mednarodna krščanska skupnost*

Uvod: Opredelitev MKS

Mednarodna krščanska skupnost je ena izmed evangelijskih skupnosti, ki delujejo v Sloveniji. To so skupnosti novejšega nastanka, ki izhajajo posredno iz protestantskega gibanja Martina Lutra in želijo slediti in živeti po evangeliju. Omenjena skupnost ni svoja denominacija, je pa avtonomna, torej svoja samostojna enota z dvema pastorjema, katerih nihče ne imenuje ali odstavi. V primeru hudih moralnih prekrškov pa imajo ljudje vzvod, da pastora odstavijo s pomočjo druge skupnosti, katera bi začela duhovno skrbeti zanjo (Mevec 2017,2). V Sloveniji je bila ustanovljena leta 1997 z namenom, da bi bila prostor za tuje evangelijske kristjane, vendar se je kmalu izkazalo, da je v cerkvi več Slovencev kot tujcev. Ime je ostalo vse do danes, voditelji pa si ne belijo glave z imenom, važno jim je, da se širi evangelij ter da človek stopa v osebni odnos z Bogom, ne glede na to kateri krščanski skupnosti pripada, saj pravijo, da Bog v svojem delovanju nima meja.

Skupnost ima okoli 100 do 150 vernikov. Do nedavnega pa jih je imela približno dvakrat več, vse do lanskega decembra, ko se je koprski del cerkve odcepil in ustanovil svojo cerkev, ki pa v sebi ne nosi istega imena (MKS) ampak Teen challenge - Izhod. Vzrok za odcepitev gre pripisati praktičnim vidikom, saj je bila približno polovica vernikov s Primorskega, ustanovili pa so tudi društvo Izhod, ki skrbi in se ukvarja z odvisniki. (Mevec, 2017,3).

Mednarodna krščanska skupnost ima sedež na Logu pri Brezovici, kjer živita zakonca, ki sta voditelja in edina pastorka. Njihovo bogoslužje se ne odvija po cerkvah, ampak v raznih dvorinah, ki jih najamejo. Kot so zatrdili je prednost tega ta, da so fleksibilni in niso vezani le na en prostor, slabost pa ta, da je potrebno seveda plačati najemnino. Trenutno se dobivajo v Plesni dvorani Fredidance v Zadobrovi, njihova bogoslužja pa potekajo enkrat tedensko, ob 10. uri, kjer se zbere vsa skupnost. (Mevec, 2017,2).

Pri promoviranju svoje skupnosti menijo, da je najbolj učinkovit zgled in skladnost med tem, kar učijo in živijo, da torej zaupajo in verujejo v Jezusa Kristusa ne le načelno, ampak to potrjujejo s svojim življenjem. Mnoge pritegne prav ta pristnost in se jim pridružijo zaradi spoznanja, da se je v njihovem življenju zares nekaj spremenilo, čeprav obstajajo tudi drugi kanali, kako lahko nekdo spozna MKS.

Skupnost vodita omenjena pastorka ob pomoči starešinstva v katerem so prisotne tudi ženske, saj so mnene, da mora imeti skupnost tudi ženski vodstveni tip. V njem skrbi za vodenje cerkve pet ljudi, s pastorko na čelu, prisotni pa so tudi voditelji različnih skupin, iz vsake skupine po eden. (Mevec, 2017,4). Omenjeno telo je torej prožno po kvantiteti, saj je odvisno od potreb oz. vseh obstoječih skupin in številčnosti vernikov.

RIO

Njihovo RIO je zelo razvejano, saj poteka tako na formalen in neformalen način. Pri tem uporabljajo različne metode: tako med bogoslužjem, v različnih skupinah med tednom, izvajajo pa tudi razna predavanja, seminarje in kampe, ki so namenjeni tudi nevernikom. Prav slednje priča, da imajo RIO zastavljeno širše t.j. medkulturno in medreligijsko. Redno sodelujejo z evangelijskimi skupnostmi in z njimi pripravljajo razne dogodke in seminarje. Vendar to ne pomeni, da se njihovo sodelovanje omejuje le na omenjene skupnosti. Sodelujejo tudi na osebni ravni z nekaterimi katoliškimi duhovniki, radi pa pridejo povsod, kjer so jim vrata odprta. (Mevec, 2017,3).

Njihov namen je, da z Bogom posameznik naredi osebni odnos. Veliko lahko vemo o neki osebi, lahko jo citiramo, vendar to še ne pomeni, da smo z njo v živem odnosu. Podobno je pri Bogu; krepko več kot polovica Slovencev se izreka za kristjane, vendar to še ne pomeni, da imajo z njim živ odnos. (Mevec, 2017,3). Tako bi bili takšni ljudje zgled drugim, ki bi se ob njih počasi začeli spreminjati. Vizija MKS je, da bi vsako mesto imelo svojo skupnost, vsaka vas pa vsaj kakšno hišo, kjer bi se preučevalo in predvsem živelo Sveto pismo. Njihovo RIO je celostno in zajema vsa področja

posameznika, saj kot pravijo, Boga zanima prav vsako delovanje človeka; tako medosebni odnosi, odgovorno starševstvo, odgovorno delovanje v poslovnem svetu, na delovnem mestu...

Vendar si MKS ne prizadeva, da bi promovirala le skupnost s svojim imenom. Ni jim pomembno koliko skupnosti z imenom MKS bo v Sloveniji. Važno jim je, da se širijo skupnosti, ki spodbujajo evangelijske vrednote, torej evangelijske skupnosti. Sami tudi finančno podpirajo nastanek novih skupnosti; pred kratkim so podprli denimo novo evangelijsko skupnost na Ptuju.

Bogoslužje

Njihovo bogoslužje traja približno dve uri. Vse enote v bogoslužju so obarvane z RIO, vsaka na svoj način. Na začetku približno pol ure pojejo slavlne pesmi, da se ljudje sprostijo in slavijo Boga z veselim prepevanjem in plesom, kot je navedeno v Svetem pismu. Pesem, v kolikor je globoka, se človeka dotakne in s ponavljanjem besedila utrdi in pogloblja verske resnice v sebi. Zatem je pričevanje, kjer lahko vsak vernik spregovori in podeli svojo izkušnjo ali spoznanje, ki ga je doživel v svojem odnosu z Bogom. Nato pa sledi molitveni del in pridiga, kjer se na začetku prebere kakšen svetopisemski odlomek, svetopisemski citati pa so prisotni čez celo pridigo navezujoč se na temo, ki jo pridigar uporabi za rdečo nit. (Mevec, 2017,4).

Različne skupine

Med tednom se dobivajo po različnih hišnih skupinah na različnih krajih. Imajo slavno skupino in molitveno skupino, kjer molijo za različne potrebe oz. slavijo Boga. V moški skupini in ženski skupini so pogovori naravnani tako, da vsak spol izve, kaj je njegovo poslanstvo in kako postati pravi moški oz. ženska. Za moške vsako leto poteka tudi tabor Čuvar brata svoga, ki je naravnan medkulturno in medversko, saj se ga udeležijo različni moški iz cele bivše Jugoslavije in iz različnih krščanskih denominacij. Študentje se dobivajo v dveh skupinah: Zveš in Vsak študent. V centru Sara najdejo pomoč vse žene, ki so v življenjski stiski zaradi narejenega splava, v njem pa najdejo oporo tudi vse nosečnice, katerih je strah bližajočega poroda. Organizirajo tudi Šolo odličnosti, kjer se pogovarjajo o obvladovanju svojih čustev, različnih tipih osebnosti, pa tudi kako učinkovito komunicirati. Za najmlajše imajo nedeljsko šolo, kjer spoznavajo Sveto pismo in temeljne krščanske resnice. Občasno pa sami ali v sodelovanju z drugimi evangelijskimi skupnostmi organizirajo tudi različne seminarje in predavanja. (Vladavina kraljestva 2017). Vendar smatrajo, da je največji učinek, če se verniki družijo med seboj in so eden drugemu v izgradnjo.

Omenjenih skupin ne vodita le pastorka, ampak tudi drugi laični voditelji, ki se za to usposobijo. Namen pastorkov namreč ni, da vse delata sama, ampak, da pomagata ljudem razviti svoje poslanstvo, da se usposobijo sveti za vsako dobro delo (Ef 4,1 gl.). V skupnosti vabijo vernike, da postanejo bolj aktivni. Kdor to povabilo sprejme je deležen še globljega izobraževanja, da lahko nato postane voditelj kakšne skupine oz. področja, za katerega spozna, da mu ga je Bog določil oz. je njegovo poslanstvo. Tej verniki se imenujejo člani. Ne gre za neko izključevanje, ampak za boljše vključevanje, saj kot pravita pastorka, ne moreta nuditi vsem 150 vernikom izobraževanja in posvečanja v enaki meri. Seveda pa si ne smemo ustvariti slike, da so drugi verniki obravnavani kot drugorazredni. Nasprotno. Tudi verniki so lahko zgledni kristjani, ki vsak teden prihajajo na bogoslužja in se udeležujejo različnih skupin, vendar se ne čutijo pripravljene, da bi sprejeli kakšno voditeljsko funkcijo. Na člane pa se pastorka lahko zaneseta, v kolikor je potrebno karkoli postoriti.

Krst in poroka

RIO je prisotno pripravi na krst. Krst podeljujejo odraslim osebam izjemoma tudi otrokom, starim okoli 15 let naprej. Bistven je pokazatelj, ali aspirant za prejem krsta to zares sam želi in ve kaj pomeni, da je Jezus Kristus njegov odrešenik. Pred krstom se aspirant dobi individualno z voditeljem, ki osebo pozna že od prej, da se ustvari sproščen in neformalen odnos in poučevanje, čeprav je sama priprava na krst formalna v smislu, da se mora odviti z določenimi vprašanji oz. temami, ki zadevajo temeljne resnice vere.

Podobno poteka tudi priprava na poroko. Prav tako gre za formalno srečanje, ki poteka v neformalnem duhu. Razlika je le v tem, da je pri krstu srečanje enkratno dejanje, pri poroki pa gre za dogodek, ki poteka več kot enkrat, in da sta voditelja tega izobraževanja pastorka.

Za pripravo na zakon ali obnovitev in poglobitev le-tega pa poteka tudi tečaj Ljubezen in spoštovanje, ki je nastal po istoimenski knjigi avtorjev dr. Emersona in Sarah Eggerichs. Program je zelo praktičen, svetopisemski, udeleženci pa se ga lahko vsakdo, če je vernik ali ne. Program traja štiri mesece, udeleženci se dobivajo dvakrat na mesec in poteka brezplačno. Zasnovan je zelo praktično, saj si udeleženci najprej pogledajo kratek predvajan nagovor avtorja, nato pa poteka moderiran pogovor med seboj, dobijo pa tudi domačo nalogo.

Zaživi življenje

Zgoraj omenjena knjiga je bila prevedena in jo je moč kupiti prav preko društva Zaživi življenje, katerega vodita pastorja MKS. Društvo je "prostovoljno, neprofitno, samostojno združenje, namenjeno osebnostnemu razvoju otrok, mladih in odraslih (Zaživi življenje).\" Promovira Svetopisemske vrednote na osnovi katerih izvajajo vse dogodke kot so konference, seminarji, kampi, tečaji. Tu prodajajo tudi drugo literaturo, ki jo pozna marsikdo, čeprav ni njihov vernik, denimo knjiga Nika Vujičiča: Trdno stoj in knjigi od znanega pastora Eldredgea: Očarljiva ter knjiga Divji v srcu.

1.18   *Budistična kongregacija Dharmaling*

Uvod

Budistično kongregacijo Dharmaling najdemo prvič v Franciji leta 1986, v Sloveniji pa je začela s svojimi aktivnostmi leta 2002, leto kasneje pa se je uradno registrirala kot verska skupnost. V Evropi je najbolj razširjena v Avstriji, na Madžarskem, v Španiji, Romuniji, prisotna pa je tudi po drugih državah. Sloni na Dharmi, torej na Budovih Učenjih, ki jih tudi širi v skladu z nasveti najvišjih Lam in Svetih bitij preteklega in sedanjega časa. In prav to je tudi njen cilj; predajanje Budove Modrosti na načine, ki so najbolj primerni za to, da pomagajo vsem bitjem. Sledijo tibetanski liniji Budizma s poudarkom na udejanjanju duhovnih in človeških vrednot v vsakdanjem življenju. (Budistična kongregacija Dharmaling b.l.).

Njihov opat je Lama Tubten Shenphen Rinpoce, ki je predstojnik vseh izpostav po Evropi. Je izpopolnjen učitelj, sposoben posredovanja naukov in modrosti Budovih učenj. Njemu v nauku sledijo vse skupnosti po Evropi. V tem smislu so si menihi in laiki na istem nivoju, saj je le lama v nekem smislu višji, ker je vodnik, obtežen z znanjem Budovega nauka, uteleša določeno modrost, sočutje oziroma nekdo, ki je to v sebi že v veliki meri prebudil z budistično prakso. Število lam ni omejeno. (Budistična kongregacija Dharmaling b.l.). Nimajo krovne strukture, ki bi pokrivala ves svet.

V Sloveniji je skupnost majhna in šteje manj kot 500 budistov. Imajo predsednico in tudi predstojnico skupnosti. Menih, ki je edini v Sloveniji, zato ni sinonim za predstojnika skupnosti. Prisotni so v Ljubljani na Pavšičevi ulici, kjer imajo svojo edino izpostavo oz. kongregacijo, ki glede na število članov zadostuje.

Budistična kongregacija kot tudi budizem nista nikoli bila misijonarska religija. Glavna vsebina njihovih aktivnosti je pomagati drugim, da postanejo boljši ljudje, ne glede na to kdo so, brez kakšnih drugih misli in namenov. Zato so mnoge aktivnosti brez religijskega pridiha, usmerjene v ljudi z namenom, da se trudijo vzpostaviti etično življenje osnovano na ljubeči prijaznosti, svobodi pri izbiranju, zavedanju, odgovornosti in umirjenem umu, ki je korenina vsega našega zaznavanja. Vse to je namenjeno osvoboditvi od tega sveta in njegovih učinkov, ki povzročajo trpljenje. (Mevec 2017).

RIO

Njihovo RIO je dobro razvejano. Je tako formalno kot neformalno. Formalno je zato, ker potrebujejo določen uraden ritem in program, neformalno pa, ker je izvajanje meditacij in praks stvar človeka samega. RIO posredujejo na srečanjih teoretično in praktično, uporabljajo pa tudi elektronski medij, ko Lama govori. Pri tem je izvajalec on, v študijski skupini ni enotnega izvajalca, saj gre bolj za podelitev svojih misli, pri meditacijah in drugih obredih pa naj bi bil voditelj menih. (Mevec 2017).

RIO je v vseh svojih razsežnostih načelno namenjeno vsem, ne le budistom. Meditacije, učenja in študijska skupina so odprtega tipa. Imajo pa nekatere prakse, ki so zares budistične in bi bilo brez smisla, da bi se jih udeleževal ateist ali drug vernik, ki ne veruje v Budo.

Menih poučuje meditacijo in je na razpolago za pogovor ljudem, v kolikor to želijo. Uči tudi osnove, ki so prav tako izjemno pomembne za pravo spoznavanje budizma. V kolikor kdo v življenju prakticira le to, mu tudi to izredno koristi. Ni pa menih nekdo, ki bi poučeval odrasle o budizmu. Za to je zadolžen eden izmed laikov, ki ima veliko znanja tako o budizmu kot tudi s področja filozofije. Najbolj globoke nauke pa učijo lame.

Glede laikov kot tudi menihov nimajo določenega usposobljanja. Za njih je ključno to, da slišijo določene nauke, ki jih je učil Buda, katere želijo živeti v svojem življenju tako, da o njih premišlujejo in jih poskušajo razumeti. Zato nimajo institucionaliziranih služb ali funkcij glede voditeljstva. Člani si med seboj delijo tako znanje in izkušnje.

RIO podajajo preko praks, meditacij, študijske skupine, učenj in preko tega, da povabijo Lame. Učenja enkrat na mesec ima njihov lama preko videokonference iz Francije. Tako jim da kakšno učenje o Budovem nauku.

Povprečno se dobivajo vsaj petkrat na teden, včasih pa tudi vsak dan v njihovem templju. Na teden imajo več meditacij, ki so vodene. Potekajo pa tudi različne t.i. prakse; očiščevalne prakse, prakse

posameznih Bud. (Mevec 2017). Dobivajo se zaradi tega, ker cenijo bogastvo skupnostnega duha, saj posamezniku redno udeleževanje koristi pri redni osebni praksi.

Enkrat na mesec imajo skupino, kjer poteka spoznavanje in učenje različnih vidikov Budovega nauka, enkrat na mesec ali enkrat na dva meseca poteka študijska skupina, kjer verniki razpravljajo o Budovem nauku ali na določeno budistično temo s pomočjo kratkega filma. Temo izbere njihov Lama, nato pa se približno uro in pol pogovarjajo in izmenjujejo izkušnje.

Enkrat na leto povabijo njihovega budističnega mojstra, torej tibetanskega lamo, da jim podeli kakšno misel oz. učenje, t.i. transmisijo, torej prenos učenja kakšne pomembne iniciacije oz. "opolnomočenja". Ne gre torej le za predavanje ali podajanje informacij. Za njih so to obredi, ki jih izjemno cenijo, saj prejmejo določen blagoslov. Na podlagi le-tega lahko prakticirajo prakso posameznega Bude, katerega iniciacijo so prejeli. Blagoslov za njih pomeni nekakšno dovoljenje, da izvajajo določeno prakso, za katero so prosili. (Mevec 2017). Če to povemo na primeru: ko si nekdo želi izvajati prakso medicinskega Bude, kateri v sebi združuje zdravilne energije, potrebuje za to iniciacijo le-tega. Lama, ki ima dovoljenje od svojega učitelja, pa lahko to predaja naprej in tako učenci to prejmejo.

Budistična kongregacija medverski dialog podpira, vendar ne najde časa in energije, da bi se angažirala v tej smeri. Vso energijo namreč porabijo za to, da ohranjajo sebe čim bolj dejavne, saj jih je malo in je zato potrebnega še več dela. Kot se da razbrati iz namena, ugotovimo, da niso ideološko naravnani, saj cilj ni postati dober budist ampak dober človek. (Mevec 2017). Budizem je le vozilo, ki te do tega pripelje.

1.19   *Hinduistična verska skupnost v Sloveniji*

Uvod: Opis Hinduistične verske skupnosti v Sloveniji

Joga je popularen način prostočasne aktivnosti mnogih, pri čemer lahko govorimo o obliki duhovnosti, ne pa o prakticiranju religije. »Na zahodu se zanimanje za jogo z leti povečuje; o tem ni več nikakršnega dvoma. Vse pogosteje tudi zdravniki usmerjajo svoje paciente na jogo. Ponudba programov, joga studiev in učiteljev joge je vse večja. S tem razvojem pa ni nujno tudi boljše splošno poznavanje joge oz. razumevanje različnih pristopov v jogi. Pogosto je cel kup stereotipov vezanih na jogo in žal se jo vse bolj dojema kot fizično obliko neke vzhodnjaške telovadbe. Pravzaprav se jo najpogosteje tudi tako ponuja, primarno skozi asane oz. telesne položaje. Tisto, kar je mene pred mnogimi leti najbolj pritegnilo,

je stanje uma po kvalitetni praksi joge in doživljanje tišine, ki je bila osvobajajoča; same asane so bile drugotnega pomena.«{Vidovič, 2016 #3522}

Opis iz razpoložljivih virov

V svoji izvirni prvini je joga »družina starodavnih hindujskih duhovnih urjenj, pri katerih z dihalnimi vajami, telesnimi položaji oz. asanami in mentalnim osredotočanjem dosežemo telesno in duševno uravnovešenost [...]. Telesni položaji ali asane so sicer večini ljudi najbolj znani popularni elementi joge, vendar je bistvo asan predvsem to, da pripravijo naše fizično telo na bolj poglobljeno urjenje joge. Da bi to dosegli, moramo z določenimi vajami pripraviti svoje fizično telo, uriti zmožnost koncentracije in disciplinirati duha. [...]. Urjenje joge sestavljajo duhovne prakse, ki se med seboj razlikujejo glede na temperament. Aspirant, torej ta, ki se odloči za izvajanje duhovne prakse, si izbere tisto pot in tisto duhovno prakso, ki je njemu najbližja. Katera je to, lahko ugotovi le s preizkušanjem {Wikipedia, 2017 #3523}.

Hinduizem je ena izmed najstarejših religij na svetu. Verniki se imenujejo hindujci. Danes jih je okoli 780 milijonov vernikov, kar je približno 13,6 % prebivalstva na Zemlji (Škafar 1998). Nastala je okoli 2000 let pr. Kristusom v Indiji (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001), oz. okoli leta 1500 pr. Kr., ko »so svetlopolti Arijci s severa prodrli v Indijo in s seboj prinesli svoje svete spise, imenovane "vede" ali sveto znanje in tako položili temelje hinduizma«(Jansen 1998, 59). Vede opisujejo nastanek sveta in življenje bogov. V njih je razloženo tudi načelo kast in zakon vnovičnih utelešenj – reinkarnacije. Epi so večinoma napisani v verzih. Najpomembnejša sta Mahabharata (opis spopada med dvema plemiškima družinama in vpletenosti bogov v spore) in Ramajana (življenje Rame, ki je sedma inkarnacija ali avatar boga Višnuja). Značilno je mnogoboštvo ali množica bogov, ki so podobe edinega Bitja, vsenavzočega. Pomembnejši med njimi so Brahma, ustvarjalec sveta, ki ima štiri obraze in štiri roke, da lahko deluje vsepovsod, bog Višnu, ki je vzdrževalec sveta in Šiva, ki uničuje svet, da bi ga preoblikoval (Petrović Jesenovec in Jesenovec Petrović 2001). Brahma je najvišji duh veselja in neoseben Bog. Svet ustvari iz sebe ali iz obstoječe snovi, kar je bistvena razlika v odnosu do judovsko-krščanskega verovanja, kjer je Bog ustvaril svet iz nič (Jansen 1998, 60).

Hinduizem je v svoji najbolj splošni obliki družbena religija, ker vernikove stike z božanstvom določa njegova pripadnost neki družbeni skupini: družini, kasti, ločini. Vsakdo lahko med vsemi hindujskimi božanstvi svobodno izbere svojega in ga vsak dan moli ter mu prinaša daritve. Slovesnosti opravljajo v templjih. Udeležujejo se praznikov in se podajajo na romanja, da bi se tako približali bogovom in da bi bilo njihovo prihodnje življenje boljše. Hinduizem izraža vesoljsko resničnost, po kateri je red v stvarstvu

večen, vendar ne statičen, temveč se razvija in se pojavlja v petih razvojnih obdobjih. Nato »je vse vrskano in tako v nedogled«. Vsak razvoj ima štiri dobe: zlato (najdaljšo in najboljšo), srebrno, bronasto in železno dobo (Rode 1977, 26). Na videz gre za preprosto vero, vendar »nima nobene osrednje avtoritete, nobene hierarhije, neposrednega božjega razodetja ali trdnega moralnega kodeksa« (Jansen 1998, 59). Tako ima vsaka družina, kasta, ločina svojega boga ali bogove.

Izobraževanje odraslih znotraj hindujske skupnosti v Sloveniji

Versko življenje je vezano na praznike in dolžnosti, ki so odvisne od skupine. Obveznosti, ki jih imajo, nazivajo dharma. Gre za sanskrtsko besedo, ki pomeni »vesoljni red, postava, družbena in politična norma« (Rode 1977, 26). Življenje se nahaja med dharmo (nравstveno-moralnim zakonom) in karmo (zakonom o plačilu za dejanja). Od tod izhaja tudi neenakost med ljudmi. Hinduizem v veliki meri poudarja ljubezen do vseh živih bitij, saj vse sestavlja celoto in hindujci vidijo Boga v vsem, tudi v neživem svetu. Pogosto so iz teh razlogov verniki vegetarijanci (Jansen 1998, 61).

Ustanoviteljica hindujske skupnosti v Sloveniji poudarja: »V skupnost se vključujemo ob praznikih, ki jih praznujemo in jih objavljamo, kdaj so. In se takrat družimo in tudi vključujemo nove člane, oziroma tiste, ki se želijo izobraževati in vključevati v skupnost. Nekateri takrat postanejo člani. Vsak lahko pride, objavljamo pa med našimi člani« (Šivic 2017). Imajo tudi predavanja na določeno temo, kar je priložnost za posredovanje verskih in moralnih resnic. Trenutno imajo najete prostore v »Jogi v vsakdanjem življenju«. Med poletjem, v času raziskave, niso imeli praznovanj ali druženj, da bi lahko na podlagi opazovanj pridobili še dodatne informacije. Takrat, ko ni obredov, se člani skupnosti dobivajo na tedenski ravni, v obliki neformalnega druženja. Naša sogovornica poudarja, da Indijci, ki se znajdejo pri nas vedo, kdaj so prazniki in jih najdejo. Nimajo pa nobenega obredja npr. v obliki dnevnih molitev. Poslabšanje aktivnosti članov od časa ustanavljanja do danes je lahko delno tudi v tem, da Urad za verske skupnosti ni več aktiven in ne organizira sestankov, kot nekaj let nazaj, ko je vlada to podpirala.

Ob polni luni poteka meditacija. Temu se reče »Guru Guru« in takrat vsak učenec izreče zahvalo svojemu učitelju za tisto, kar ga je tekom leta naučil. V avgustu je bila tudi molitev za prednike, ki je trajala 24 ur. Kar se poročnih obredov tiče, ti se izvajajo po navadi v Indiji v obliki rituala z molitvijo. Tudi vsa usposabljanja in izobraževanja potekajo v Indiji. Gre za kompleksno znanje Ved, ki se jih posamezniki učijo in urijo od rojstva naprej. Ni tako preprosto in ustanoviteljica skupnosti pri nas ne pozna niti enega Evropejca, ki bi bil za to usposobljen. Prav tako ni omejitev glede na kulturo ali sistem prepričanj oz. vsakdo lahko pride ter se odloči, ali mu ustreza ta pristop. Izpostavlja tudi, da so mladi precej neaktivni in da je to glavna ovira pri možnem nadaljnjem razvoju. Kot dejavnik, ki je lahko odbijajoč, izpostavi,

da je obredje zelo kulturno izstopajoče in da je zaradi prevladujoče kulture nekoliko eksotično ter nerazumljivo. Prav tako je obredno kopaje na Gangesu nekaj, kar mnogim ni privlačno. Poudarja tudi zahtevnost, ki je v ozadju poglobljenega verovanja ter zahteva ogromno predanosti, učenja in urjenja. Edino, kar bi lahko premaknilo k nadaljnjemu razvoju, je po mnenju ustanoviteljice skupnosti, močna karizmatična osebnost v vlogi voditelja.

1.20   *Krščanski Center Ljubljana*²

Opis skupnosti

V Ljubljani, Šentjurju in Novem mestu deluje Krščanski center, ki je del Mednarodne mreže cerkva. (RtvSlo 2016) Mednarodna mreža cerkva (INC) je rastoče gibanje cerkva, ki so predane vodenju ljudi h Kristusu in usposabljanju moških in žensk, da mogočno vplivajo na narode in jih obrnejo k Bogu. Takšna je tudi vizija za Slovenijo. Na spletni strani skupnosti Krščanskega centra lahko preberemo, da to dosežejo z:

- 1) Vodenjem: usposabljanje, opremljanje, pošiljanje;
- 2) Odnosi: očetovstvo, medsebojno izgrajevanje in podpora.

Njihove prioritete so povezanost, vrednotenje in skrb za ljudi:

- 1) Ljudje:
  - Pomagajo ljudem, da postanejo učenci, ki so celoviti in zreli v Kristusu.
  - Pomagajo ljudem, da postanejo vplivni državljani, ki delajo učence.
  - Usposabljujejo, opremljajo ljudi, da pozitivno vplivajo na družbo.
- 2) Cerkev:
  - Razvijajo in izgrajujejo zdrave cerkve, ki prinašajo vrednote Božjega kraljestva v vse stebre družbe.
  - Dosegajo nove regije skozi ustanavljanje cerkva.
  - Povezujejo cerkve, da katalizirajo in izmenjujejo ideje in uspeh.
- 3) Partnerstvo:
  - Vzdržujejo stalna prijateljstva med cerkvami.
  - Delujemo so-odvisno za skupno moč in širši vpliv.

---

² Krščanski center Ljubljana ni želel sodelovati pri raziskavi, zato smo skupnost opisali na podlagi razpoložljivih obstoječih virov.

- So v partnerstvu s svojo mednarodno družino, izmenjujejo sredstva med narodi in kulturami.
- Strateško se poenotijo skozi misijonske projekte v tujini.
- Družijo se tudi z ostalimi vejami cerkve Jezusa Kristusa.

INC vrednote:

- 1) vera z upravljanjem,
- 2) rastoči odnosi z rezultati,
- 3) pridobivanje ljudi za Kristusa in vplivanje na družbo,
- 4) učenje z usposabljanjem.

Vrednota	Pomen vrednote	Temelj v Božji besedi
Vera z Upravljanjem	Vrednotimo naše temelje na nadnaravni Božji moči in smo predani temu, da smo skrbni upravitelji teh darov, da se lahko vzpostavlja Božje kraljestvo.	1 Korinčanom 2:4-5 Moja beseda in moje pridiganje nista bila v prepričevalnih besedah modrosti, temveč sta se izkazala Duh in moč, 5 zato da vaša vera ne bi temeljila na človeški modrosti, ampak na Božji moči.
Rastoči odnosi z rezultati	Vrednotimo svojo »ena vizija skozi mnoge cerkve« etiko in zato dajemo Bogu čast in drug drugemu skozi rastoče odnose, kjer smo vsi sprejeti in odgovorni, da sledimo svojemu osebemu in korporativnemu namenu.	Apostolska dejanja 2:42 Bili so stanovitni v nauku apostolov in v občestvu, v lomljenju kruha in v molitvah.
Pridobivanje ljudi za Kristusa in vplivanje na družbo	Vrednotimo evangelij in njegovo moč, ostajamo	Matej 28:19-20

	predani temu, da vodimo ljudi v odrešujoč odnos z Jezusom Kristusom, medtem ko vplivamo na svojo družbo s transformacijo.	Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence. Krščajte jih v ime Očeta in Sina in Svetega Duha 20 in učite jih izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal! In glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta.
Učenje z usposabljanjem	Predani smo vrednoti osebne rasti, zato skrbimo za poti in sredstva, da so vsi člani opremljeni za pomnožitev.	Efežanom 4:11-12 In on je dal, da so nekateri apostoli, drugi preroki, spet drugi oznanjevalci evangelija, spet drugi pastirji in učitelji, 12 da se sveti usposobijo za delo služenja, za izgrajevanje Kristusovega telesa.

Tabela 1: INC vrednote (Krščanski center 2016)

INC

strategija:

Mednarodna mreža cerkva (INC) deluje skupaj, da dvigne nacionalna apostolska gibanja med narodi sveta.

INC misija:

Njihov cilj je, da delajo učence, opremljajo voditelje in razmnožujejo zdrave cerkve, s tem pa ustvarjajo gibanje, ki se razmnožuje.

4-kratni pristop izgrajevanja: Nacionalno gibanje mora delovati skupno, da ustvari obstojno okolje in jasne poti, da dvigne:

- 1) glavne voditelje naslednjega nivoja,
- 2) snovalce cerkva za razmnožitev cerkva,
- 3) vzhajajoče voditelje in mladinske službe,
- 4) poslovne službe, ki finančno podpirajo napredek.

Osnovne značilnosti skupnosti

Za razumevanje njihovih metodoloških pristopov tukaj navajamo tudi osnovne značilnosti njihove vere.

Kot izraz njihove predanosti zgodovini krščanstva njihovo verovanje temelji tako na apostolski kot na nicejski veroizpovedi. Svoje verovanje Krščanski center (KC) potrjuje z naslednjimi izjavami:

1. Bog: naš Oče

»Verujemo v enega Boga, ki je večen in v treh enako božanskih, a distinktnih osebah. To je t. i. sveta trojica: Bog Oče, Bog Sin Jezus in Bog Sveti Duh. Bog je stvarnik in vladar vseh stvari, popoln v svoji ljubezni in svetosti, zato je vreden vse slave in časti.«

Geneza 1:1, 26, Matej 28:19, Razodetje 4:8-11

2. Jezus: naš Rešitelj

»Jezus Kristus je Božji Sin, enakovreden in enako večen z Očetom. Jezus, rojen iz device Marije, je postal človek v telesu, živel je brezgrešno človeško življenje in se predal v popolno žrtev za grehe človeštva s tem, ko je umrl na križu. Po treh dneh je vstal od mrtvih, pokazal svojo moč nad grehom in smrtjo ter s tem pokazal, da je pot odrešenja človeka možna samo po njem. Dvignil se je v nebesa, kjer vlada z vso avtoriteto in se bo nekega dne vrnil nazaj, da vlada kot Kralj nad kralji in Gospod nad gospodi.«

Matej 1:22-23, Izaija 9:6, Janez 1:1-5, 14:10-30, Hebrejcem 4:14-15, 1 Korinčanom 15:3-4, Rimljanom 1:3-4, Apostolska dela 1:9-11, Janez 14:6, 1 Timotej 1:14-15, Tit 2:13

3. Sveti Duh: naš Pomočnik

»Tudi Sveti Duh je popolnoma enak Bogu, enakovreden z Očetom in s Sinom. Danes je prisoten v svetu in ljudem pričuje, da potrebujejo Jezusa Kristusa. Od trenutka odrešitve dalje živi v vsakem verniku. Vsakemu kristjanu daje moč za služenje, razumevanje Božje besede, za tolažbo v težavah in vodstvo, da se pravilno odločamo. Kristjan vsakodnevno išče vodstvo Duha.«

2 Korinčanom 3:17, Janez 16:7-13, 14:16-17, Apostolska dejanja 1:8, 1 Korinčanom 2:12, 3:16, Efežanom 1:13, Tit 3:5, Janez 14:26, Galačanom 5:22-23,25

4. Sveto pismo: kako spoznavamo Boga

»Sveto Pismo je Božja beseda človeštvu o Bogu, o razodetju njegove volje, narave, karakterja, bitja in njegovega dejanja ljubezni – odrešitve sveta. 66 knjig Stare in Nove zaveze vključuje popolnost in navdihnjenost Pisma, ki so ga brez napak in v originalnem jeziku zapisali ljudje, vođeni je po Svetem

Duhu. To je naša najvišja zapisana avtoriteta na svetu. Verjamemo, da ljudem ni potrebno več ugibati in se spraševati, kdo je Bog in kakšen je. Verujemo, da je celo Sveto pismo usmerjeno v Jezusa, ki je Beseda, ki je postala meso. Poklicani smo, da uživamo Božjo besedo, jo preučujemo in se ji podredimo.«

2 Timotej 3:16, 2 Peter 1:20-21, Luka 24:27, Janez 1:1, 14

5. Človeštvo: čudovito in zlomljeno

»Verujemo, da je Bog po svoji podobi ustvaril Adama in Evo in ju postavil v rajski vrt, da v svoji identiteti kot njegovo stvarstvo živita v harmoniji in ljubezni z njim ter drug z drugim. Adam in Eva pa sta se Bogu uprla in verjela Satanovi laži, da lahko postaneta kot Bog. S tem je greh stopil v svet in umazal naše odnose z Bogom, drug z drugim in s seboj. Po naravi smo postali grešniki, za greh smo se odločili. Naš greh nas je oddvojil od Boga in nas pravilno postavil pod njegovo pravično jezo. Ker z lastnimi naporji nismo sposobni obnoviti pravilnega odnosa z Bogom, postane nezaslužena Božja ljubezen naša največja potreba, istočasno pa je Bog edini, ki nas lahko reši in obnovi odnos med njim in nami.«

Geneza 1:27, 3:1-7, Psalm 8:3-6, Rimljanom 5:12,19, Izaija 59:1-2, Rimljanom 3:23, Efežanom 2:1-3, 1 Janez 4:10

6. Evangelij: Bog odrešuje grešnike

»Ne glede na to, da so ljudje popolnoma grešni, pa je Bog imel načrt, da jih z ljubeznijo odreši, da lahko pridejo k njemu. Že v Stari zavezi lahko beremo, kaj vse je Bog delal, da je reševal ljudi njihovih grehov. V Novi zavezi pa je ta načrt do popolnosti izpolnjen v Jezusu Kristusu, ki je prišel in živel v popolni poslušnosti do Boga, bil za naše grehe križan namesto nas in obujen od mrtvih tretji dan. To je evangelij oziroma dobra novica. Sveti Duh nas vleče k Jezusu Kristusu, našemu Rešitelju, in nam daje vero, da mu verjamemo. »Kdorkoli verjame, da je Jezus Gospod in da ga je Bog obudil od mrtvih, bo odrešen.« Samo po evangeliju se lahko odrešimo. To je neizčrpna obljuba, ki zadovolji našo nemirnost tako, da nas obnovi v odnos z Bogom, nam da večno življenje z njim zdaj in na veke. Odrešenja si s svojimi dobrimi deli ne moremo zaslužiti, ampak ga lahko le sprejmemo kot milostni dar.«

Efežanom 1:4-5, Izaija 53:1-11, Hebrejci 2:9, 4:15; 2 Korinčanom 5:21, 1 Korinčanom 15:1-4, Tit 3:5-6, 2 Timotej 2:25, Rimljanom 10:13, Rimljanom 1:16, Efežanom 2:4-9

7. Cerkev: Božje ljudstvo

»Verjamemo, da smo ob priznanju greha in resničnem spreobrnjenju od grehov k Jezusu v Božjih očeh popolnoma nedolžni in v skupnosti z Bogom. Nismo več otroci jeze, po milosti smo postali Božji otroci,

ki jih Bog vidi na isti način kot svojega Sina, Gospoda Jezusa. Temu cerkev pravi »opravičenje«. Skupnost ljudi, ki to verjame, se imenuje »cerkev«. Naš nov odnos z Bogom je osebni, a ni individualen. Posvojeni smo v Božjo družino. Verjamemo, da se moramo sestajati skupaj v večjih in manjših oblikah, da obožujemo Boga, razglashamo in praznujemo Evangelij in delimo svoja življenja za njegovo slavo.«

Hebrejcem 10:14, Efežanom 2:19-22, Rimljanom 5:1, 1 Peter 2:9-10, Apostolska dela 2:42-47

8. Obredi: krst v vodi in Gospodova večerja

»Verjamemo, da je Jezus zapustil cerkvi dva obreda, ki ju je treba redno obhajati, in sicer krst in Gospodovo večerjo. Ko smo se od greha spokorili in priznali vero v Jezusa, nam Sveto pismo narekuje krst v vodi s potopitvijo, kar je slika smrti, pokopa in vstajenja Jezusa. Krst je zunanja manifestacija notranje spremembe srca. Zato krščujemo vernike, ki so svoje zaupanje položili v Kristusa. Gospodova večerja se obhaja redno, saj se cerkev na ta način spominja, da je edini rešitelj Jezus, ki je namesto nas in da nas pripelje nazaj k Bogu, umrl na križu za naše grehe. Kruh predstavlja Kristusovo telo, ki je bilo zlomljeno, kelih pa kri, ki je bila prelita za nas.«

Matej 28:18-20, Apostolska dejanja 2:38, 2 Korinčanom 5:17, 1 Korinčanom 11:25-26, Matej 26:26-29

9. Krst in darovi Svetega Duha

»Verjamemo, da je v vsakem verniku Sveti Duh, ki nas je zapečatil v trenutku, ko smo se spreobrnili. Neodvisno od tega dela regeneracije verjamemo, da je krst v Svetem Duhu (ali biti izpolnjen s Svetim Duhom) različna in ponavljajoča se izkušnja, ki je obljubljena vernikom, da so oblečeni z močjo za služenje, ki povečuje Kristusa. Dodatno pa verjamemo, da si morajo verniki želeli in moliti za različne darove, ki jih Sveti Duh suvereno deli z nami. Vsi duhovni darovi, ki so omenjeni v 1 Korinčanom 12:8-10, so še vedno delujoči in so vernikom na razpolago za izgradnjo cerkve na Božjo slavo.«

1 Korinčanom 12:13, Efežanom 1:13, Luka 24:48-49, 1:4, Acts 2:32-33, Efežanom 5:18, 1 Korinčanom 12:11, Apostolska dejanja 2:39

10. Obnovitev vseh stvari

»Verjamemo, da se bo Gospod Jezus Kristus telesno kmalu veličastno in v vsej svoji slavi vrnil. Zaupamo Božji obljubi, da prihaja dan, ko bo odstranil greh, bolezen, smrt, propad in Satana. Tisti, ki zavrnejo Boga, bodo od njega večno oddvojeni v peklu, tisti pa, ki so sprejeli njegov neprecenljiv dar odpuščanja, bodo sprejeli večno življenje z njim v nebesih. Ko se Jezus vrne, se bosta začela nova zemlja in nova nebesa.« (Krščanski center 2016)

Razodetje 19:11-16, Apostolska dejanja 3:20-21, Razodetje 21:1-5

Religijsko izobraževanje odraslih

V Ljubljani imajo srečanja (bogoslужja) vsako nedeljo, kjer se redno srečujejo člani Krščanskega centra. Bogoslужja so sestavljena iz skupnega slavljenja in molitve ter preučevanja Božje besede. Za otroke in mladino je poskrbljeno. Poleg srečanj vodijo tudi 3- ali 5-dnevno šolo ozdravljenja, na katero se lahko prijavi kdor koli. (Vladavina kraljestva 2017)

Na spletni strani ponujajo različne avdio in video posnetke z duhovno vsebino, prav tako lahko najdemo tudi literaturo, ki pripadnikom Krščanskega centra pomaga pri izgrajevanju njihovega življenja, npr. knjiga Učeništvo, ki jo priporočajo »vsakomur za izgradnjo svojega življenja na neuničljivem temelju Božje besede, ki omogoča življenje v neprestani zmagi in izpolnjenju« (Krščanski center 2016). Poleg tega so tudi knjige, ki govorijo o ozdravljenju in izkušnjah z Bogom, knjige in priročnik o molitvi itd.

1.21 Raeljanska religija v Sloveniji

Uvod: Opis raeljanskega gibanja

»Raeljansko gibanje je neprofitna mednarodna organizacija. Združuje ljudi, ki želijo človeštvo informirati o resnici o njegovem izvoru in o zelo posebnih sporočilih, ki so jih podali Elohim, visoko razviti nezemeljski znanstveniki, ki so ustvarili vso življenje na Zemlji, vključno z ljudmi.« (Raeljansko gibanje 2017)

Širjenje tega znanja ni edini cilj raeljanskega gibanja. Drugi glavni cilj njihove organizacije je ta, da pripravi uradno ambasado za dobrodošel sprejem njihovih stvariteljev.

Elohim so preko svojega glasnika Raela spoštljivo izrazili željo po tem, da pridejo in se z njimi sestanejo. A ker želijo priti samo če bo njihova prisotnost zaželena, jih prosijo, da jim najprej pokažejo svojo željo po tem da jih povabijo in da jim še pred njihovim prihodom zgradijo primerno ambasado. (Raeljansko gibanje 2017)

Ta ambasada naj bi, po mnenju raeljanov, postala Tretji tempelj, kot je to bilo predvideno v starodavnih zapisih. Glede na lastnosti ambasade, ki so jim jih podali Elohim, mora biti zgrajena na nevtralni lokaciji, ki ji je bil dodeljen ekstrateritorialen status in ima zagotovljen nevtralni zračni

prostor. S tem ko bo postavljena takšna ambasada in bodo pridobljena potrebna zagotovila za pravice njenih prebivalcev, bo človeštvo dokazalo, da je pripravljeno na uradno srečanje z svojimi stvaritelji. (Raeljansko gibanje 2017)

Kaj verjamejo raeljani?

Na uradni spletni strani raeljanov najdemo, da je raeljanska religija podobno kot budizem, ateistična religija ali kot bi rekli, ne verjame v »boga«, zato ker bog ne obstaja. Po njihovem mnenju se je potrebno vrniti nazaj k prvotni hebrejski Bibliji, da spoznamo da je zapisano »Elohim« (in ne »Bog«), kar je množina, ki se dobesedno prevede s »tisti ki so prišli z neba«. Ob povedanem, je pomembno razumeti, da raeljani še vedno sprejemajo stališče da obstajajo stvarniki, ki so pred davnimi časi v fizični obliki (ker so človeška bitja tako kot mi) prišli na Zemljo in znanstveno ustvarili vse oblike življenja – kar je ogromno nasprotje v primerjavi z nematerialnim, nadnaravnim in vseomogočnim »bogom«. (Raeljansko gibanje 2017)

Kljub temu da raeljani ne verjamejo v »boga«, še vedno priznavajo vse velike preroke preteklosti, kot so Jezus, Mohamed, Mojzes, Buda, itd... , saj so vsi bili Glasniki poslani z strani Elohim, njihovih Stvarnikov, da v različnih obdobjih skozi zgodovino, vodijo človeštvo po poti modrosti. Raeljani menijo, da ko jih bomo pripravljeni sprejeti v ljubezni in spoštovanju, ki si ga zaslužijo, se bodo v spremstvu Elohim vsi vrnili, v Ambasado ki jo bodo zgradili. (Raeljansko gibanje 2017)

Raeljanska filozofija

Raeljanska filozofija temelji na razumevanju in ne na verovanju, zato tudi sam Rael naproša naj mu ne verjamemo na slepo, temveč da naredimo svojo lastno raziskavo in vidimo če se deli sestavljajo. (Raeljansko gibanje 2017)

Raeljansko gibanje kot organizacija

Raeljansko gibanje je neprofitna organizacija, ki nikomur, niti Raelu niti tajniku (društva), ne izplačuje plače. Vsi njegovi člani so prostovoljni pomočniki, ki darujejo nekaj svojega prostega časa. Obstaja pa ločena organizacija imenovana Raeljanska fundacija ki finančno podpira Raela. Tisti, ki to želijo, lahko darujejo tej fundaciji. (Raeljansko gibanje 2017)

Raeljansko gibanje se za vzdrževanje svojih aktivnosti po svetu zanaša na prostovoljne prispevke.

Prostovoljni prispevki raeljanskemu gibanju se uporabljajo za dva glavna cilja:

- 1) informirati ljudi o sporočilih ki so jih Elohim predali Raelu (za letake, plakate, oglaševalne deske, predavanja, plačila za gostovanje te internetne strani itd.)
- 2) zgraditi ambasado za uraden sprejem Elohim (Raeljansko gibanje 2017)

Realjani imajo tudi neformalna srečanja, ki se jih lahko vsakdo udeleži.

1.22 Slovenska muslimanska skupnost

Uvod: kako je bila stvarnost raziskana

V sklopu raziskave je bil izveden intervju z duhovnikom SMS in vodjo izobraževanja v tej skupnosti. Dodatne literature o RIO v skupnosti še nimajo.

O skupnosti

Slovenska muslimanska skupnost je islamska verska skupnost v Sloveniji, ki je registrirana pri Uradu za verske skupnosti. Je pravni subjekt. Njen cilj je ohranitev islamskih vrednot in v čim večji meri spodbujati k prakticiranju islama.

“»Slovenska muslimanska skupnost« želi spremeniti obstoječe stanje. To ne more narediti eden človek, to lahko naredimo samo vsi skupaj. »Slovenska muslimanska skupnost« se zavzema za to, da muslimani Slovenije sodelujejo v izbiri muftija v Sloveniji. Da sami odločamo, kdo nas bo vodil in ne da o nas odločajo v drugi državi (kot da smo slaboumni otroci). Muslimani Slovenije trenutno nimajo muftija, ki so ga oni izbrali. Nihče jih ni vprašal, nihče jim ni dal možnost da odločajo. Med drugim imamo tudi zaradi tega takšno stanje. Muftija morajo postaviti ljudje s katerimi dela, s katerimi živi, s katerimi deli dobro in slabo, in ne tisti ki so daleč, ki ne vedo, kaj se dogaja v Sloveniji in katere to niti ne zanima. Njih zanimajo samo njihovi interesi.“ je zapis na spletni strani Slovenske muslimanske skupnosti (<http://www.smskupnost.si>), ki govori o namembnosti le-te. Ustanovljena je bila kot odgovor na nestrinjanja v sklopu Islamske skupnosti Slovenije in je zato še majhna skupnost, ki nima še vzpostavljene celotne infrastrukture izobraževanja.

Izsledki pisnih virov

Vsi člani lahko molitev kot obliko verskega izobraževanja opravljajo tudi doma. To od odraslih počno predvsem ženske, ker v molilnici za njih ni prostora. Vaktijo (urnik molitev) ter informacije o posameznih dogodkih lahko člani Slovenske muslimanske skupnosti za vsak mesec posebj najdejo na naslednji povezavi:

http://www.smskupnost.si/index.php?option=com_remository&Itemid=38&func=startdown&id=167.

Petkovih (džuma) molitev se lahko udeležijo v središču Ljubljane (Ledina center, Kotnikova 5). Opoldanske molitve v džematu so vsak dan ob 13:30. Ikindija in akšam ob času po razporedu. Več informacij lahko vsak član dobi preko e-maila na naslovu <mailto:odbor@smskupnost.si>.

Izsledki intervjuja z vodjo RIO

Zaradi majhnosti skupnosti, je religijsko izobraževanje odraslih obarvano pretežno individualno. Ko se manjša skupina posameznikov ali celo en sam član odloči, da bi rad vedel več, se na podlagi tega organizira izobraževanje, ki je tako po navadi zaprto za javnost. Povzetek dosedajšnje prakse sledi v tabeli.

Vrsta	Prostor/čas	Metode	Cilji
Pridiga	Center Ledina, vsak petek ob 13:00	Molitev, pridiga, razlaga besedil iz Korana	Izpostavljena je duhovna plat, ozaveščanje kulture obnašanja in princip zdrave samokritike.
Preučevanje Korana	Center Ledina, enkrat tedensko po dogovoru	Razlaga besedil iz Korana	Boljše razumevanje besedil.
Učenje arabščine	Po dogovoru (trenutno ne teče)	Ni podatka.	Poznavanje arabske slovnice in branje koranskih besedil v originalu.

1.23 Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja

Uvod: Opredelitev ČZCBZ

Čezvesoljska Zombi cerkev preblaženega zvonjenja (ČZCBZ) je ena mlajših verskih skupnosti v Sloveniji, saj se je registrirala šele pred dvema letoma. Njeni začetki pa segajo v leto 2012, kjer se tudi začne njihovo *zombi štetje* časa, ko so potekale demonstracije zoper takratno Janševo vlado. Večina vstajnikov se je nato spremenila v vernike ČZCBZ. Na začetku so se imenovali Cerkev blaženega zvonjenja, nato pa so v svoje ime sprejeli še dodatek *zombi*, saj jih je takratna posvetna oblast tako poimenovala. Pridevnik *čezvesolska* pa so sprejeli po tehtnem premisleku in razodetju, saj verjamejo tudi v čezvesolje za razliko od konkurence, kot sami radi poimenujejo druge verske skupnosti, ki verjamejo le v vesolje. Sedež cerkve je na domu vsakega vernika. (Mevec 2017).

Njihova sveta knjiga je *Sveta knjiga Čezvesoljske zombi cerkve preblaženega zvonjenja* v tiskani ali elektronski obliki, prav tako pa imajo za sveto knjigo tudi njihove zapiske na njihovi facebook strani, ki se stalno dopolnjujejo. (Mevec, 2017). Imajo tudi *Statut Čezvesoljske zombi cerkve preblaženega zvonjenja*, ki je temeljni akt in se ne spreminja, ampak ostaja takšen kot je na veke. Na začetku njihovega štetja ga je potrdil *sveti Koncilj*. Imajo pa tudi svoje dogme, ki se nadgrajujejo in so zelo praktične in nazorne; denimo da je seks enkrat na teden obvezen del vere (Delo 2014).

Cerkev vodi *sveti Koncilj*, ki je sestavljen iz dvanajstih *nadsvečenikov* in *nadsvečenic*, ki cerkev zastopajo. Nadsvečenik Rok Gros je tudi ustanovitelj in ima pravico, da cerkev ukine v kolikor bi bilo 100% strinjanje v sv. Koncilju, sicer pa nima kakšnih drugih pravic. Zaradi preobilice dela so nadsvečenikom dodali še *zvonarje*, ki so vmesna stopnja med nadsvečeniki in verniki. Imajo tudi *misijonarje*, ki širijo vero po svetu. Vse službe so zgrajene na prostovoljstvu. (Mevec 2017). Kljub omenjeni hierarhiji je cerkev zelo demokratično naravnana, saj lahko vsak vernik v skladu z razodetjem, ki ga je prejel, predlaga dopolnitev statuta, ki se sicer ne spreminja, lahko pa se dopolni z novo versko resnico. Prav tako se lahko predlaga nov verski praznik. Vsi predlogi so nato z odobritvijo sv. Koncilja razglašeni in postanejo del verovanja. Prav tako so se registrirali kot verska skupnost šele pred dvema letoma, ko so svoje vernike vprašali in so jim v tem pritrdili.

Član ČZCPZ je lahko vsak, ki se čuti za pripadnika cerkve, ne glede na to, ali je že član, vernik kakšne druge verske skupnosti, saj je načelo njihove vere nediskriminacija in nenasilnost. Včlanitev ali izvrši na njihovi spletni strani ali v živo, po mašah ob sredah, a trenutno slednje ni mogoče. Sprejemajo le odrasle člane, nekje od 15. leta naprej, ko se oseba zaveda svojih dejanj. (Mevec 2017).

Javnost in stroka je glede cerkve razdeljena. Mnogi trdijo da gre za posmeh RKC, nekateri zatrjujejo, da so zgolj civilno družbeno gibanje. Dr. Marjan Smrke pa gre še dlje in trdi, da je ČZCBZ zgolj parodija religije (Delo 2014). Tudi mnogi člani so na začetku mislili podobno, da je to cerkev, ki je v posmeh veri v klasičnem smislu ali pa, da je vsaj nastrojena zoper RKC. A nadsvečenik in ustanovitelj trdi, da je to

huda obtožba za njih in zatrjuje, da so prava vera in cerkev. Dokaz za slednje pa se kaže v tem, da verujejo v čezvesolje. Zaradi vseh teh nesporazumov je imel sv. Koncilj nemalo dela, saj so morali iz svojih vrst izločiti vse, ki so mislili napačno in se včlanili zaradi nastrojenih vzgibov zoper RKC ali vero v splošnem pomenu. (Mevec 2017). V svojem statutu imajo namreč zapisano, da lahko nadsvečeniki in nadsvečenice izobčijo vsakogar, ki se ne ravna v skladu z njihovo vero in diskriminacija je očitno zadosten razlog za izključitev. Prav tako to lahko naredijo z demokratičnim glasovanjem na facebooku.

Bistvo njihove vere je trditev, da se je vse začelo z velikim Bongom, verjamejo torej v svetost Velikega Zvona, piskra in ponve. Srčika vere je v tem, da se dela čim več dobrodelnih projektov, da se izboljšuje ljudem življenje, prisotno pa je tudi zvonjenje, saj verjamejo, da so tako bližje Velikemu Zvonu. (Čezvesoljska cerkev blaženega zvonjenja 2017).

Religijsko izobraževanje odraslih

Cerkev je moderna, zato svojo vero in RIO širi predvsem preko socialnih omrežij (facebook, twitter, njihova spletna stran). To je tudi razlog, da nima postavljenih nekih formalnih izobraževanj, formuliranih modelov, ustaljenih obredov in zakramentov. Bolj kot temu sledijo razodetju, ki jim ga sporoči Veliki Zvon. Prilagodijo se željam vernikom, denimo pri poroki. Njihovi voditelji niso le nekateri, ampak lahko vsi poučujejo eden drugega v skladu z razodetjem, ki so ga doživeli.

Njihov cilj je, da podobno kot druge cerkve, čim bolj izobražujejo svoje vernike, čeprav cilja, dokler smo živi, nikoli ne moremo doseči v polnosti. Vendar je njihova vizija kljub temu delati dobro in vzgojiti ljudi, da bi ravnali po svoji vesti. Njihov model preko socialnih omrežij je učinkovit, saj v najkrajšem do sedaj možnem času doseže zares veliko ljudi. Trenutno je njihovih članov okoli 12.000, vendar je RIO namenjeno tudi drugim ljudem, ki niso člani. (Mevec 2017). Trudijo se, da bi RIO vplival na vsa področja človekovega življenja, in ko pogledamo njihovo facebook stran kmalu dobimo občutek, da je temu zares tako, saj se obravnava marsikaj, tako od dnevnopolitičnih debat, do tega kako je potrebno ravnati ko prečkamo prehod za pešce, pa vse do dobrih misli. V kolikor upoštevamo njihovo trditev, da mora cerkev in vera vplivati kot tudi skrbeti na vsa področja človekovega življenja, se nam zdi to popolnoma upravičeno.

Zvonoslužje

Imajo tedensko mašo ob sredah, ki se imenujejo zvonoslužje in ne bogoslužje, saj je njihov bog Zvon. Maše potekajo pred hramom korupcije, a trenutno se ne izvajajo, saj jim je država to preprečila. Občasno

pa se je (in se verjetno še bo, v kolikor se zadeve sodno uredijo) maševalo tudi drugod po Sloveniji: v Mariboru, Brežicah, Škofji Loki, Kranju... razpored maš pa v tem primeru objavijo na facebooku. Pri maši pojejo pesmi, ki jih po svojem razodetju sprejmejo kot poučne. Enkrat letno imajo namreč zombi vizijo, kjer izberejo *sveto pesem leta*, ki jo nato prepevajo skozi vse leto. (Čezvesoljska cerkev blaženega zvonjenja. 2017). Po prepevanju vsak izmed njih pove dobro misel, v kolikor se čuti nagovorjenega, v skladu z razodetjem, ki ga je prejel. Tudi nadsvečenik lahko uporabi že obstoječo misel ali besedilo, ki se mu zdi primerno in jo podeli z verniki.

Veliki zombiji

RIO poteka tudi preko njihovih velikih zombijev, to so zgledi oz. idoli, ki so jih ljudje demokratično izbrali, in jih lahko še zmerom zberejo, za svoje idole. To so Martin Luter King, ki je veliko naredil za črnce, Josip Broz Tito, ki je vzdignil oz. ustvaril gospodarstvo v takratni Jugoslaviji, Ivan Cankar, Hugo Chavez, ki je ljudem dal prvič v zgodovini države pokojnino in brezplačno zdravstveno zavarovanje in še drugi.

Pro bono ambulanta v Novi gorici

Prav po zgoraj omenjenemu velikemu zombiju Chavezu se imenuje tudi *pro bono ambulanta v Novi Gorici*, ki je namenjena vsem, ki nimajo osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Eno izmed temeljnih zakonitosti njihove vere je, da se naj posameznik ravna po svoji vesti. Ne smemo se ravnati le po državnih zakonih in po tem, kar je družbeno sprejemljivo. Marsikaj kar družba ali država odobrava, kar je torej legalno še ni nujno legitimno. Za podoben primer gre v primeru njihove ambulante, z njo želijo sporočiti tako vernikom kot tudi širši javnosti, da se kaj takšnega v socialni državi ne bi smelo goditi, da več deset tisoč ljudi nima urejenega niti osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Tudi sicer so zelo karitativno usmerjeni, saj spodbujajo vernike in druge, da darujejo oblačila in osnovne potrebščine, ki jih nato odpeljejo v Rdeči križ in Karitas. (Mevec 2017)

1.24   *Evangeljska krščanska cerkev*

Uvod

Pri preučevanju obstoječih pisnih virov o edukativnih skupinah za odrasle v Evangeljski krščanski cerkvi se je izkazalo, da njihova gradiva niso javno dostopna. Šele po opravljenem intervjuju je bilo z nami deljeno gradivo, ki ga uporabljajo tako za oporo pri izvedbi nekaterih programov (Bible redthrough, Look study in Credo), pa tudi program usposabljanja za tiste, ki želijo sami sodelovati v evangelizaciji, tudi odraslih.

Na spletni strani Evangeljske krščanske cerkve so dostopni kontakti oseb, ki izvajajo skupine za odrasle.

Stik z intervjuvancem je potekal sprva preko elektronske pošte, kasneje pa je bilo opravljeno še osebno srečanje. Obisk in opazovanja izobraževalne skupine za odrasle ni bil mogoč, saj se v poletnih mesecih ne srečujejo. Kot alternativa je bil zato opravljen intervju z udeleženko ene od teh skupin.

O skupnosti

Evangeljska krščanska cerkev je protestantska cerkev, ki je transdenominalno gibanje v okviru protestantskega krščanstva, katerega veroizpoved pravi, da je bistvo oznanila doktrina odrešenja preko milosti vere v Jezusa Kristusa in njegovega odrešenja. Evangeličani verjamejo, da je za odrešenje bistven krst oz. preporod preko njega. Poleg Islama je to ena izmed najbolj hitro rastočih religioznih skupin (Wikipedia 2017).

Skupnost v Sloveniji bazira v Ljubljani in Mariboru, v slednjem mestu imajo celo stalnega slovenskega pastora, v Ljubljani pa je pastor misijonar, ki se je s svojo družino preselil iz Združenih držav Amerike. Skupnost je tudi večinoma financirana s pomočjo skupnosti v Združenih državah Amerike, ki skrbijo za svoje misijonarje po svetu s prostovoljnimi prispevki. Ko je lokalna skupnost dovolj velika, so pastori plačani za svoje delo tudi z desetino, ki jo prispevajo verniki lokalne cerkve. V večini primerov je pastor stalna služba, kar pomeni, da ob tej nalogi ne opravljajo drugega dela. Vsem vernikom so dostopni kadarkoli in njihova naloga je skrb za duhovno rast njihove skupnosti, pa tudi za finančno plat le-te. To vključuje najem prostorov za tedensko bogoslužje, organizacijo projektov in zagotavljanje prostorov za organizacijo drugih skupin, ki potekajo v okviru EKC (Vrtovec 2017).

EKC poudarja dejstvo želje in odločitve nekoga, da želi slediti Jezusu. Zato krščujejo le starejše otroke, ko se lahko že odločajo sami zase. Vsi člani niso krščeni v njihovi cerkvi. V njej so tudi ljudje, ki sledijo

drugačni veroizpovedi in tisti, ki so bili v skupnosti krščeni ponovno. Glavni del krsta v Evangeljski cerkvi je odločitev.

Izsledki pisnih virov

Na spletni strani Evangeljske krščanske cerkve (dostopno na: <http://www.ekclj.si>) so pod dejavnosti, dostopne za odrasle, našteje naslednje:

Pogovor s pastorjem in delo z zakonskimi pari,

v okviru te skupine se zakonski pari, predvidoma pred samo poroko, lahko pa tudi prej ali kasneje, na šestih srečanjih pripravijo na skupno življenje. Zakonska/predzakonska skupina se srečuje na domu pastorja in njegove žene, v manjšem številu. Pogovor vodita pastor in njegova žena. Možne so tudi osebne konzultacije in dodatne ure pogovora. Cilj te domače skupine je deljenje izkušenj glede vzgoje, službe, družine, boga, otrok, skupnega življenja in izzivov, ki jih pari v le-tem srečujejo;

Srečanje žena,

ki ga vodi pastorjeva žena. Srečanja so namenjena tako samskim kot tudi poročenim ženskam. Srečujejo se na domu pastorjeve žene, srečanja potekajo v manjših skupinah po predhodnem dogovoru. Enkrat letno organizirajo srečanje za vse ženske iz Slovenije, kjer poslušajo predavanja na različne teme in izvedejo delavnice. Namen skupine je slavljenje Boga, pričevanje in molitev;

Srečanja moških,

ki jih vodi pedagog, ki preko spoznavanja Svetega pisma vsak ponedeljek ob 19.00 na naslovu Pod Ježami 10 a, Ljubljana, vodi samske in poročene moške. Cilj skupine je spoznavati Boga, njegovo vlogo in vodstvo v njihovih življenjih.

Za izobraževanje ljudi, ki vodijo uradne skupine, pa tudi mnoge druge, ki nastajajo spontano in se vernik lahko vanje vključi, če hodi k bogoslužju, ali pozna koga od udeležencev, uporabljajo Shift 1.9 discipleship training program. Naslovljen je "Fishers for men", kar pomeni "ribič ljudi". Osnova tega izobraževanja je izučevanje za evangelizacijo, ki je v ospredju vseh edukativnih programov, ki jih

Evangeljska krščanska cerkev ponuja. Njihovim skupinam se namreč najbolj pogosto pridružijo odrasli, ki niso del njihove skupnosti, pa to kasneje, preko procesa evangelizacije, postanejo.

Izsledki intervjuja z izvajalcem RIO

RIO v EKC sloni predvsem na medosebnih odnosih. Različne vrste spodbujanja le-teh so povzete v naslednji tabeli.

Vrsta	Prostor/čas	Metode	Cilji
Pogovor s pastorm	Na pastorjevem domu, v cerkvi po bogoslužju, na domu iskalca pomoči. PO potrebi.	Pogovor 1 na 1.	Osebna trdnost, razreševanje problemov in stisk.
Delo z zakonskimi pari	Tedenska srečanja.		Deljenje izkušenj glede vzgoje, službe, družine, Boga, otrok, skupnega življenja in izzivov, ki jih pari v le tem srečujejo.
Srečanje žena	Tedenska srečanja. Enkrat letno vseslovensko srečanje.		Slavljenje Boga, pričevanje in molitev.
Srečanje moških	Vsak ponedeljek ob 19.00 na naslovu Pod Ježami 10a, Ljubljana.	Preko spoznavanja svetega pisma.	Spoznavati Boga, njegovo vlogo in vodstvo v njihovih življenjih.

Fusion skupina	Tedenska srečanja, po bogoslužju.	Skupno izvajanje glasbe, predvsem slavlilne.	Pridobvanje samozavesti v javnem nastopanju, užitek v druženju, slavljenje in spoznavanje boga.
Priprava na poroko	6 srečanj skozi leto, na domu pastorja.	Pogovor, branje in študij Svetega Pisma, molitve, tedenske 'domače naloge'.	Priprava na skupno življenje.
Pridiga	Vsako nedeljo ob šesti uri zvečer v glasbeni šoli na Rakovniku.	Nagovor.	Priprava in prevpraševanje vernikov o njihovem verskem in osebnem življenju v skupnosti ter v odnosu z bogom.
Bible readthrough	Sprotno dogovarjanje za srečanja.	Študij Svetega pisma, pogovor, včasih predavanje.	Spoznavanje Svetega Pisma, njegovih vsebin, pomoč verniku pri razumevanju težjih odlomkov, osebna rast.
Projekt Križ	Vsakoletno druženje, traja 4-7 dni.	Predavanja, skupno slavljenje in molitev, izobraževanje preko izkušenj, praksa.	Rast v skupnosti, povezovanje, urjenje v socialnih sposobnostih in vodenju.

Izsledki intervjuja z udeleženko RIO

Branje Svetega pisma

V EKC učijo pretežno na tak način, da skušajo ljudi prepričati, naj čimveč berejo Sveto pismo. Prepričani so, da je Sveto Pismo mesto, kjer dobimo večino svojih vrednot. Preučujejo obe zavezi in skušajo razumeti in se učiti, kaj je učil Jezus. Voditelj tako dobesedno deli svoje življenje z učenci po principu: sledi mi ko sledim Jezusu.

Imeti skupnost

To ni tečaj, temveč način skupnega učenja, imeti skupnost. Imajo skupine za diskusijo, opravijo pa tudi veliko srečanj v dvojicah kjer naj bi se zgodilo največ prehoda od teoretičnega k praktičnemu, ko se med sabo pogovarjajo o življenju nasploh. Ko se srečujejo v skupinah imajo vnaprej določeno temo, o kateri se pogovarjajo. Po navadi se pogovarjajo ob hrani, poslušanju glasbe (Fusion skupina), bogoslužju ob nedeljah in v skupinah za diskusijo. Vse kar počnejo je, da imajo odnose.

1.25   *Verska skupnost enakih možnosti – VSEM*

Uvod

Ob pregledovanju spletišč in informacij o Verski skupnosti enakih možnosti je postalo jasno, da VSEM ne prakticira izobraževanj. Sama verska skupnost je nastala kot odziv na specifična pravna vprašanja, kot protest zoper ravnanje države, ki naj bi omejevala pravico do enakih možnosti. S svojim “verovanjem” želijo poudariti, da država ne sme vsebinsko razsojati o tem, kaj je vera in verska skupnost.

Sicer so za potrebe registracije verske skupnosti na Uradu za verske skupnosti RS le tej morali predložiti tudi naslednje dokumente, ki naj bi med drugim pričali tudi o verskem pouku: Status VSEM, Zapisnik ustanovnega zbora skupaj z osmimi pristopnimi izjavami, Osnove verovanja VSEM, Obredje in prazniki VSEM in Verski pouk VSEM.

Te vsebine javnosti niso dostopne in ne nosijo druge vzgojne funkcije, razen izvorne funkcije najosnovnejšega principa človeškega bivanja, ki je princip pravice do enakih možnosti (PPEM). "Člani vsem verujejo, da je PPEM za vse nadnaraven in tako osnoven, da je nad vsemu drugim deističnimi in ateističnimi principi. V praksi in svojem življenju člani VSEM udeležujejo svojo vero v solidarnosti z vsemi drugimi verstvi in prepričanju, ki niso v nasprotju z osnovnim principom. Člani VSEM v svoji verski dejavnosti odkrivajo primere, ki so v nasprotju z osnovnim principom in se organizirano trudijo, s prepričevanjem in osebnim zgledom, ustvarjati in spreminjati razmere tako, da osnovni PPEM ni kršen." (<http://www.religije.info/DrzavaCerkev/DOKUMENTI/VSEM.pdf>)

O skupnosti

Več informacij, ki pa se ne tičejo nujno izobraževanja, na:

- <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2010040815260734/>
- http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2016_2_LesjakCrnic.pdf

Reference

- Aleister Crowley. 16.1.2017. https://sl.wikipedia.org/wiki/Aleister_Crowley (pridobljeno 25.9.2017).
- Budistična kongregacija Dharmaling: Pristna Budova učenja, prenesena v moderno družbo. 2009.
http://dharmaling.org/phocadownload/Booklet_Buddhist_Congregation_Dharmaling_2009_web.pdf.
(pridobljeno 5.9.2017)
- Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni. 2016. <https://www.cerkev-jezusa-kristusa.si>
(pridobljeno 17. 8. 2017)
- Čižman, Marko. 2014. *Gremo kuhat!* Ljubljana: Založba Družina.
- Čižman, Marko. 2017a. Alfa, odkrivaj pomen življenja, ur. Župnija Podutik. Ljubljana.
- Čezvesoljska cerkev blaženega zvonjenja. 2017. <http://cezvesoljskacerkev.weebly.com/svete-dogme-dobra-oznanila-svete-pesmi.html>. (pridobljeno 10.9.2017).
- Čezvesoljska cerkev blaženega zvonjenja. 2017. <http://cezvesoljskacerkev.weebly.com/sveta-knjiga.html>. (pridobljeno 11.9.2017).
- Črnič, Aleš. V imenu Krišne, družboslovna študija gibanja Hare Krišna. Knjižna zbirka Kult, Ljubljana.
- Družina_in_življenje. 2017. Družina in življenje. <http://www.diz.si/> (pridobljeno 11.9.2017).
- Delo. 11.5.2014. <http://www.delo.si/zgodbe/nedeljskobranje/cisto-prava-cerkev-zombi-cerkev.html>.
(pridobljeno 10.9.2017).
- Dk.fdv.si. 2017. http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2016_2_LesjakCrnic.pdf (pridobljeno 18.7. 2017)
- Harekrisna.net. 2008. <http://www.harekrisna.net/index.php?S=1&Folder=3> (pridobljeno 17.7. 2017)
- Krščanska Adventistična cerkev. 2017. <https://adventisti.si/predstavitev/kdo-smo/> (pridobljeno 15.7.2017)
- Ignacijev, Dom duhovnosti. 2017. Ignacianske duhovne vaje.
<http://ignacijevdom.si/duhovnost/ignacijanske-dv/> (pridobljeno 8.8.2017).

Islamska-skupnost.si. 2017. <http://www.islamska-skupnost.si/o-islamski-skupnosti-v-sloveniji/> (pridobljeno 11.8.2017)

Jansen, P. 1998. *Verstva, sekte in novodobna gibanja*. Ur. Vinko Škafar. Celje: Mohorjeva družba.

Petrović Jesenovec, Borut, in Slavica Jesenovec Petrović. 2001. Hinduizem. V *Verstva sveta*, ur. Strel Mojca. Tržič: Učila, založba d.o.o.

Jehove priče. 2017. <https://www.jw.org/sl/> (pridobljeno 13. 8. 2017)

Jewish-community.si. 2016. https://jewish-community.si/?page_id=25 (pridobljeno 14.8.2017)

Jewish-community.si. 2016. https://jewish-community.si/?page_id=426 (pridobljeno 14.8.2017)

Kolarić, Juraj. 2005. *Ekumenska trilogija*. Ur. Božo Rudež, *Pravoslavna crkva*. Zagreb: Prometej.

Petrović Jesenovec, Borut, in Slavica Jesenovec Petrović. 2001. Hinduizem. V *Verstva sveta*, ur. Strel Mojca. Tržič: Učila, založba d.o.o.

Krščanska Adventistična cerkev. 2017. <https://adventisti.si/predstavitev/kdo-smo/> (pridobljeno 15.7.2017)

Kolarić, Juraj. 2005. *Ekumenska trilogija*. Ur. Božo Rudež, *Pravoslavna crkva*. Zagreb: Prometej.

Petrović Jesenovec, Borut, in Slavica Jesenovec Petrović. 2001. Hinduizem. V *Verstva sveta*, ur. Strel Mojca. Tržič: Učila, založba d.o.o.

Krščanska Adventistična cerkev. 16.1.2017.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Kr%C5%A1%C4%8Danska_adventisti%C4%8Dna_cerkev. (pridobljeno 15.7.2017)

Krščanski center. 2016. <http://sprejmi.blogspot.it/p/kontakt.html> (pridobljeno 15. 9. 2017)

Kete, Tomaž. 2016. Tečaj alfa. Alfa Slovenija. <http://www.alfatecaj.si/> (pridobljeno 8.7.2017).

Kobal Mandelj, Martina. Staroindijsko izobraževanje in primer sodobne šole po njegovih načelih: diplomsko delo.

Ličen, Nives. 2009. *Uvod v izobraževanje odraslih*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

- Logar, Štefanija. 2017a. Polstrukturirani intervju - RIO, 3.8.2017.
- Logar, Štefanija. 2017b. Se splača zapravljati čas v molku? Družina Kristusa Odrešenika. <http://dko.rkc.si/index.php/content/display/247/arhivnovica-26/20> (pridobljeno 7.7.2017).
- Lovše, Viljem. 2017a. Ignacijanske duhovne vaje. Zavod sv. Ignacija za izobraževanje in raziskovanje. <http://ignacijevdom.si/duhovnost/ignacijanske-dv/> (pridobljeno 8.7.).
- Lovše, Viljem. 2017b. Polstrukturirani intervju - RIO, 2.8.2017.
- Mednarodna šola Zlatega rožnega križa Lectorium Rosicrucianum (LRC). 2015. <http://si.rosenkreuz.de/> (pridobljeno 19. 9. 2017)
- Larentzakis, Grigorios. Pravoslavna cerkev: njeno življenje in njena vera. Ljubljana: Salve: 2011.
- Ljubezen in spoštovanje. 2014. <http://www.ljubezeninspostovanje.si/> (pridobljeno 12.9.2017).
- Maša pred parlamentom. 1.5.2014. https://www.youtube.com/watch?v=ri5GDV6TD_s. (pridobljeno 10.9.2017).
- Najina_pot. 2017. Najina pot. <http://najina-pot.rkc.si/index.php> (pridobljeno 30.7.).
- Nußbaumer, Heinz. 2007. *Menih v meni. Izkušnje romarja na goro Atos za naše življenje*. Celovec: Mohorjeva založba Celovec-Ljubljana-Dunaj.
- Ognjišče. 1994. Sprejem v katehumenat. V 29/94, ur. Škofijski ordinariat Koper. Ljubljana: Tisk Povše.
- Oaza Stele Razodetja. 2017. <http://www.stele.of.revealing.oaza.oto.si/stopnje/> (pridobljeno 26.9.2017)
- Ordo Templi Orientis Slovenija. 2017. <http://www.oto.si/> (pridobljeno 15.9.2017).
- Paljk, Vinko. 1999. Uvajanje odraslih v krščanstvo - II. Katehumenat. Koper.
- Paljk, Vinko. 2000. Uvajanje odraslih v krščanstvo- I.Predkatehumenat. Koper.
- Petrović Jesenovec, Borut, in Slavica Jesenovec Petrović. 2001. Krščanstvo. V *Verstva sveta - enciklopedija za mlade*, ur. Mojca Strel. Tržič: Učila, založba, d.o.o.
- Poljanšek, Janez. 2017. Duhovne vaje v tišini. neobjavljeno.
- Realjsansko gibanje. 2017. <http://sl.rael.org> (pridobljeno 11. 8. 2017)

Religije.info. VSEM. <http://www.religije.info/DrzavaCerkv/DOKUMENTI/VSEM.pdf> (pridobljeno 15. 9. 2017)

RTV SLO. 2017. <http://4d.rtv slo.si/arhiv/duhovni-utrip/174403638> (pridobljeno 15. 9. 2017)

Rode, Franc. 1977. *Knjiga o verstvih*. Ur. Musek Vitko. Ljubljana: Mohorjeva družba v Celju.

Radio Maribor. 2014. Odprimo duha. <http://www.rtv slo.si/mojavdio/radiomaribor/odprimo-duha-prakrscanska-verska-skupnost-univerzalno-zivljenje/8262/> (pridobljeno 2. 9. 2017)

Rode, Franc. 1977. *Knjiga o verstvih*. Ur. Musek Vitko. Ljubljana: Mohorjeva družba v Celju.

Sodisce.si. 2017. <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2010040815260734/> (pridobljeno 4.9.2017)

Šivic, Nataša. 2017.

Stegu, Tadej. 2005. Aplikacija andragoških načel pri izobraževanju in katehezi odraslih v luči plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem. Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.

Stegu, Tadej. 2014. Religijsko izobraževanje in kateheza odraslih v katoliški Cerkvi. *Andragoška spoznanja* 20, št. 1:61-73.

Stegu, Tadej, Erika Prijatelj in Magda Burger. 2011. Kateheza odraslih: nova spoznanja za stalni izziv. *V Zakaj kateheza odraslih*. Celje.

Svobodna katoliška cerkev. 2015. <http://www.skc-slo.si/>. 20.9.2017.

Serbian orthodox church. 17. September 2017. https://en.wikipedia.org/wiki/Serbian_Orthodox_Church. (pridobljeno 20.9.2017).

Srbska pravoslavna cerkev. 16. januar 2017. https://sl.wikipedia.org/wiki/Srbska_pravoslavna_Cerkev. (pridobljeno 10.9.2017).

Sveta maša Čezvesoljske Zombi cerkve blaženega zvonjenja. 7.5.2014.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZRFqKHCl90A>. (pridobljeno 10.9.2017).

Sveta knjiga Čezvesoljske cerkve blaženega zvonjenja. Ljubljana:Sanje: 2014.

Škafar, Vinko. 1998. *Verstva, sekte in novodobska gibanja*. Ur. Vinko Škafar. Celje: Mohorjeva družba.

- Škoberne, Mica , in Marjetka Pezdir Kofol. 2010. Alfa prebudi župnijo. Družina d.o.o.
[http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/all/52F0D986AB5F250DC125771C003C4101?OpenDocu](http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/all/52F0D986AB5F250DC125771C003C4101?OpenDocument)
[ment](#) (pridobljeno 8.7.).
- Škafar, Vinko. 1998. *Pregled verskih skupnosti v Sloveniji*. Ur. Škafar Vinko, *Verstva, sekte in novodobska gibanja*. Celje: Mohorjeva družba.
- Trpin, Jožef. 2008. Skupina zakoncev Rakovnik, ur. Jožef Trpin. neobjavljeno: Zakonska skupina.
- Trpin, Jožef. 2016. Alfa-dogovori.
- Trpin, Jožef. 2017. Anonimna Alfa anketa.
- Škafar, Vinko. 1998. *Pregled verskih skupnosti v Sloveniji*. Ur. Škafar Vinko, *Verstva, sekte in novodobska gibanja*. Celje: Mohorjeva družba.
- Univerzalno življenje. 2014. <http://www.universelles-leben.org/sl/> (pridobljeno 4. 9. 2017)
- Urek, Matjaž. Judovska skupnost v Sloveniji, diplomska naloga. Ljubljana: 2003; Menora: glasilo Judovske skupnosti Slovenie – zadnje številke; Razgledi : tako rekoč intelektualni tabloid. ISSN 1318-0401. - št. 19 (14.X.1998), str. 11-13)
- Vider, Vital. 1998. Šola za zakon. (pridobljeno
- Vider, Vital. 2005. Življenje zakonskih skupin Najina pot - vsebina in način delovanja zakonskih skupin Najina pot. *Najina pot* 15, št. 94:5-31.
- Videtič, Nada, ur. 2011. *Kristjani in strah pred smrtjo*. Edited by M. Milčinski in A. Bajželj Bevelacqua. 1 izd, *Življenje, smrt in umiranje v mednarodni perspektivi*. Ljubljana: Znanstvena založba filozofske fakultete.
- Vladavina kraljestva. 2017. <https://vladavinakraljestva.si/koledar/evangelijska-krscanska-bogoslužja/> (pridobljeno 14. 9. 2017)
- Vogrinc, Janez. 2008. *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Vojinovič, Igor. 2014. Makedonska pravoslavna cerkev na poti priznanja. *Družina*.

Skupnost Baha'i Slovenije. 2005. <http://www.bahai.si> (pridobljeno 21. 9. 2017)

Vladavina kraljestva. 2017. <https://vladavinakraljestva.si/evangelijski-kristjani/evangelijske-skupnosti-in-cerkve/osrednjeslovenska/mednarodna-krscanska-skupnost-ljubljana/>. (pridobljeno 15.9.2017)

Zavod, Živim na polno. 2017. Pleši na polno. <http://zivinapolno.com/plesi-na-polno/> (pridobljeno 10.8.).

Zaživi življenje. 2010. <http://www.zazivi-zivljenje.si/>. (pridobljeno 12.9.2017).

Wikipedija. 2017. Univerzalno življenje. 27. avgusta.
https://sl.wikipedia.org/wiki/Univerzalno_%C5%BEivljenje (pridobljeno 3. 9. 2017)

Wikipedia. 2017. Hasidic judaism. https://en.wikipedia.org/wiki/Hasidic_Judaism (pridobljeno 4.9. 2017)

Wikipedia. 2017. Islam Sunni. <https://en.wikipedia.org/wiki/Islam#Sunni> (pridobljeno 4.9. 2017)

Witte, Gabriele (1997). *Notranja pot: zbrano delo, razodel brat Emanuel, kerub božanske modrosti, podala in pojasnila božja prerokinja Gabriele*. Ljubljana: Univerzalno življenje.

Wikipedia. 2017. https://sl.wikipedia.org/wiki/Cerkev_Jezusa_Kristusa_svetih_iz_poslednjih_dni (pridobljeno 23. 9. 2017)

Wikipedia. 6. julij 2017. https://sl.wikipedia.org/wiki/Jehovove_pri%C4%8De (pridobljeno 13. 8. 2017)

Priloge

1.1 *Katoliška Cerkev*

1.1.1 Intervju z udeleženko

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Katoliški.

2. Kako v vaši skupnosti, pri kuharskem tečaju, poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

V skupini nas je bilo šest udeležencev. Prav tako smo v celem letu preživeli šest popoldnevov skupaj. Na začetku vsake delavnice smo prebrali en odlomek iz evangelija ter se o tem tudi pogovarjali. Razen o kuhanju, na druženje so se odpirale mnoge teme in se je med nami razvil zelo bogat dialog.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Na koncu vsake delavnice smo imeli pokušino hrane, ki smo jo skupaj skuhali in vedno smo to pokušino začeli z molitvijo.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Začeli smo z evangelijem in smo se pri verskih resnicah opirali na Sveto pismo. Pogovarjali smo se o vsebini, ki nas je nagovorila. Vsak je izpostavil, kaj bi to lahko pomenilo za njegovo življenje, osebno rast.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Forma je bila dorečena. Srečanje smo začeli z evangelijem, pogovorom. Nato smo kuhali vsak svojo jed, pri čemu nas je spremljal Marko. Sledila je molitev in pokušina. Na koncu smo kuhinjo pospravili in pomili.

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Konkretno, v teh delavnicah, smo prejeli pričevanje samega duhovnika, ki je deloval kot oče, zgled aktivnega katoličana, duhovnika, ki je razumevajoč, potrpežljiv, naklonjen. Kuhanje je potekalo v njegovem prostoru, ki in ima nek svojski red in organizacijo. Mi smo pa po končani delavnici, stvari

zlagali po svoje, in nikoli ni zaradi tega kompliciral. Prav tako smo na vsako delavnico prinašali sestavine: vsak udeleženec je poskrbel za sestavine predvidene za eno kuharsko delavnico. Enkrat je eden udeleženec, ki naj bi prinesel sestvine manjkal in smo ostali brez vsega. Župnik je nato daroval stvari, ki so bile v njegovem hladilniku in smo jih uporabili za kuharski tečaj- to se mi je zdelo neverjetno dejanje ljubezni in nenavezanosti na stvari: očetovski, ljubezniv, primer aktivnega katoliškega življenja, po evangeliju. Na koncu delavnice smo vedno odšli veseli, izpolnjeni..pa čeprav je šlo le za kuharski tečaj. Tako da ni to bila neka navadna oblika delavnice, imela je višjo duhovno dimenzijo.

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Sodelujem v župniji: kot bralka, včasih čistilka, pomagam pri organizaciji dogodka...

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

9. Kako pri vas poteka RIO?

Poteka v župnikovem stanovanju v zasebni kuhinji.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Župnik Marko je edini voditelj.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Jaz mislim da gre za eno obliko sodobne, zelo primerne evangelizacije za današnji čas. Je tudi povezovanje, druženje.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Pri nas v skupini je bil udeleženec, ki je bil neveren in se sploh zaradi tega ni počutil drugačen, izločen..zelo angažirano je sodeloval in mi smo ga prav tako zelo enakovredno sprejeli.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Kolikor jaz vem, se širi "od ust do ust". Do mene je informacija prišla preko mojih sorodnikov. Sem pa čakala štiri leta, da pridem na vrsto.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Jaz sem 17 let poročena in imam tri otroke. Ta kuharski tečaj je bil zame, po dolgem času, eden prvih mojih družabnih dogodkov, po trinajstih letih predajanja samo družini. Udeležila sem ga se pa skupaj s hčerko. Vzame pa kar veliko časa, celo sobotno popoldne, od pol štirih do pol osmih.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Nekateri so bili čisti začetniki v kuhanju, nekateri imamo pa že znanje in izkušnje. Recepti so zelo ustvarjalni in moraš se znati prepustiti.

16. Kaj jih odbija?

Mogoče odbija to, da skupina, verjetno zaradi odsotnosti plačila, ni dosledna. Ne pridejo na vsako delavnico vsi udeleženci. Vsak pripravlja svojo jed. Če jih pride več, potem se tudi več jedi pripravi. Zato je pomembno biti resen in prihajati točno. To bi se sigurno lahko izboljšalo, če bi se zahtevalo plačilo.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Mislim da smo krepili medosebne in medgeneracijske odnose.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Je. V skupini je bil tudi neveren udeleženec.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Ne. Ideološko ima pri meni malo negativen prizvok.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Lahko bi bil nadaljevalni tečaj, izdaja nove knjige, izdaja kuharskega tečaja na CD-ju ali letna srečanja tečajnikov. Prav tako bi bilo dobro uvesti kotizacijo za sodelovanje. Takrat bi se izboljšala resnost.

21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Všeč mi je ta odprtost in inovativnost pri Marku, ki išče nove možnosti in zelo razvija svoje talente. V tem bi lahko marsikdo lahko našel zgled, tako mi laiki, kot tudi duhovniki.

22. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Sem zainteresirana.

Demografija

1. Spol? Ž

2. Starost (skupine)? 42

3. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Poročena
4. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Magistra znanosti.

1.1.2 Intervju z zakonskim parom

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Katoliški skupnosti.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Pri nas zakonske skupine nastanejo tako, da se v župniji ustanavlja skupina in župnik vabi pare. Ljudje ki pridejo, so ponavadi zelo različni in se med seboj ne poznajo; nihče o nikomu nič ne ve. Nato začnejo s tematiko in ljudje so kar zablokirani.

Pri nas smo se vsi med seboj poznali, nekaj nas je bilo iz študentske skupine, ki je bila na Kodeljevem v Ljubljani, nekaj iz študentske skupine, ki se je imenovala Pomurska skupina, nekaj pa iz Rakovniške skupine in smo se vsaj na videz poznali. Pa tudi približno v istem času smo se poročali in smo približno iste starosti. Noben ni izstopal po socioekonomskem statusu ali drugih pomembnih značilnostih. Eno izmed teh skupin je vodil tisti, ki nas je poročil in nato je prišlo do ideje, da bi ustanovil skupino zakoncev.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Na začetku nas je bilo osem parov. Med seboj smo nato začeli gojiti izredno veliko prijateljstvo in duhovnik, ki nas je vodil, nas je bolj poslušal. Pogovarjali smo se o življenjskih vprašanjih, vsakodnevnih skrbih: plenicah, stanovanjskih problemih...duhovnik je le malo posegal, ni bilo vnaprej zastavljene teme. Če je že bila kakšna tema, potem smo se pogovarjali o tem, kdaj sva pa mi dva sama, kdaj se bova drug drugemu posvetila, če je od jutra do večera, pa še ponoči, samo z otroki del. Zakonska skupina je v veliki meri zaznamovala življenja naših družin, ker smo se medseboj podpirali, skupaj rasli in razvijali.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Opiramo se na Sveto pismo – vedno preberemo kakšen odlomek iz Svetega pisma.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Nismo imeli nobenega programa, vse je potekalo spontano, prost pogovor o Bogu in veri, vmes pa tudi o plenicah...bistvo je bilo o tem, da se imamo med seboj radi in se podpiramo skozi

življenje, pri problemih. Ko so otroci malo zrasli, smo se začeli dobivati na 14 dni, prej pa enkrat na mesec. Enkrat smo povabili dva, ki delata po programu Družina in življenje, enkrat pa dva iz Najine poti (od patra Vidra). Enkrat sva šla na duhovne vaje k patru Vidru in sva ugotovila, da je to preveč pošolano. Ni dovoljen spontan pogovor, zelo se poudarja struktura in vrstni red - ko prideš na vrsto morš nekaj povedat, ali hočeš ali ne. Ta pravila nama niso bila preveč všeč. V redu je da je eden, ki malo skrbi da se dinamika vzdržuje. Deluje preveč prisilno. Prav tako nas priročniki, kot smo jih zasledili pri Družina in življenje odbijajo. Ne rečem, da so te metode napačne, ampak, če pri tem ni skupnega življenja vseh teh parov, potem boš težko nekaj naredil. Imajo natančen program in lekcije - to ni za nas.

Formalno nimamo voditeljskega para, neformalno sva pa to mi dva, ki drživa stvari nekako skupaj.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Kot zakonca sva istočasno v vlogi prejemnikov in tudi neformalna izvajalca, ker skrbiva za formo ali strukturo v naši zakonski skupini.

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

V naši zakonski skupini mi dva neformalno skrbiva za strukturo in formo zakonske skupine Rakovnik in sva tudi izdelala dokument, ki predstavlja našo skupino, kar je lahko tudi dopolnitev ali priloga tem intervjuju.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Vodim in moderiram tečaj Alfa, vodim svetopisemsko skupino in tudi našo zakonsko skupino. Sodelujem pri pastoralni službi ljubljanske nadškofije, kot moderator jesenskih in spomladanskih srečanj.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Večinoma se dobimo v župnišču. Če imamo kakšno praznovanje, pa tudi po domovih.

Smo kar povezani, tudi otroci se poznajo med seboj in smo se v obdobju, ko so bili majhni veliko družili, imeli skupne izlete. Šli smo recimo tudi na dopustniške dneve, npr. na Balaton, v gorice...zvečer smo pa imeli zakonski del ob medsebojnem druženju. Na duhovne vaje smo pa po navadi hodili sami, brez otrok.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Mi smo bili ena prvih tovrstnih skupin, začeli smo leta 1981. Takrat smo vedeli za Najino pot, tudi s patrom Vidrom smo se osebno poznali. Nismo se pa odločili za usposabljanja. Naša skupina temelji na poznanstvu in na prijateljstvu in to nam je zelo všeč.

Je pa to večna dilemma. Model, ki je veljal za našo skupino v letu 1981, ni rečeno da bi tudi danes deloval.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Problemi se pojavljajo sproti in najboljše jih je sproti tudi reševati. To se je pri reševanju v skupini in preko skupne molitve, izkazalo za zelo uspešno.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Vedno je vprašanje, ali smo mi katoliška zakonska skupina ali smo zakonska skupina.

Npr. dva, ki nista katoliško poročena, lahko najdeta v takšni skupini navdih, kako bi to z Bogom uredila. V tem smislu je to daleč največja kateheza. Drugič je pa ta odprtost ali zaprtost – dokler skupina nastaja je dobro da je odprta, danes pri 70ih si pa ne predstavljam, da bi naša skupina bila odprta za nove člane.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

To poteka na povabilo župnika. Npr. župnik zakonca poroči in jih potem povabi, ali pa npr. preko Šole za zakon.

Pri nas je bilo drugače oz. na podlagi medsebojnega poznanstva. Za vključitev v skupnost mora biti osebno povabilo, ne nek razpis. Najboljše je, da par osebno povabi nek drugi par. Duhovnikova naloga je, kako on koordinira ta povabila. Ne more biti samo on tisti, ki povablja. Nikoli ne sme od začetka priti do nekih »scen«. Prav tako morajo biti podobni po starosti, socialno ekonomskem statusu...morajo znati skupaj iskati. Zelo je odvisno kako deluje skupina: če so povezani na intimnih odnosih, potem je to podobno naši skupini. Če pa delajo po programih in naključno pridejo v skupino ter se spoznajo preko skupine, potem je možno, da so si med seboj zelo različni in da ne bodo vzpostavili bolj osebnega odnosa.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Namen zakonske skupine je dvojje: najprej mi dva in potem mi dva med drugimi. Mi dva nikoli ne moreva popolnoma sama reševati težave. Medsebojna delitev izkušenj in življenjskih vprašanj ter rešitev je lahko zelo koristna. Nato se doma lahko sama pogovarjava o temah in problemih, ki smo si medseboj izmenjevali. Bistvo je, da ne rešujeva nalog, ki sva jih dobila, ampak se pogovarjamo o konkretnih problemih in izzivih, ki smo jih na skupini medsebojno delili.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Res pomaga, ko skupaj, preko pogovora in molitve rešujemo morebitne probleme in si nudimo oporo in podporo skozi življenje.

16. Kaj jih odbija?

Nekaterim ne odgovarja tak način. Najboljše je da pridejo enkrat do dvakrat "pokukat" in se nato odločijo, ali je to za njih ok.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva?

Predvsem to vpliva na medosebni odnos, oziroma kako mi dva to v Bogu gledava. Npr. zakonca se začneta malo "ujedat", "naprej metat drug drugem". Koga jaz prizadanem? Kako se pobotam? Kako odpuščam? Ali je možno odpuščati na silo? Ali človek mora tudi malo dozoret v nekem problem?...to je zelo kompleksno.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

V naši skupini smo dologoletni prijatelji in pari, ki imajo zakrament poroke. Kot sem rekel, ne predstavljam si, da bi naša skupina zdaj postala odprta. Mislim pa, da lahko predstavlja model, kako lahko nastane nova skupina, ki bi lahko sprejela tudi pare, ki niso cerkveno poročeni ter jih na ta način spodbudila, da tudi sama uredita odnos z Bogom. Moramo razlikovati katoliško zakonsko skupino od zakonske skupine. Naša je katoliška in je namenjena katoličanom in poročenim parom.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

V nobenem pogledu. Gre za katoliške vrednote, ki nas v skupini medseboj združujejo.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Mi, kot začetniki, smo imeli veliko problemov, kdo bo vodil našo skupino – duhovno spremljal. Dolga leta smo bili brez. Komur koli smo rekli, vsi so imeli pomisleke, da se bodo morali preveč pripravljat. Potrebovali smo le nekoga, ki bo pogovor poslušal, kakšno misel povedal in na koncu podelil blagoslov. Menimo, da je skupino potrebno sestaviti tako, da so si zakonci po nekaterih značilnostih podobni- npr. socioekonomski status, starost, starost otrok ipd., najboljše bi bilo, da se pari med seboj povabijo in nato povabijo duhovnega spremljevalca, ne pa obratno, da duhovni spremljevalec vabi zakonce.

21. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

/

22. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

Predstavitev Zakonske skupine Rakovnik SZR.

23. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Da.

Demografija

24. Spol? M

25. Starost (skupine)? 70

26. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Poročen

27. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Fakulteta

1.1.3 Intervju z udeležencem

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Katoliški verski skupnosti.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Vključevanje poteka spontano- jaz sem naključno izvedel za te duhovne vaje pri udeležbi pri drugih duhovnih vajah, ki so bile za zakonce.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Prizadevam si biti zgled, nikoli ne silim ali vsiljujem lastna prepričanja drugim. Prav tako, tudi meni ni nobeden nič vsilil, temveč sem se sam odločal, ko se je pokazala priložnost.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Preko evangelija in verskih obredov, različnih duhovnih vaj ter drugih oblik udeževanja v skupnosti.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Dogodki, slavljenja, bogoslužje, duhovne vaje....

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Prejemnik sem ker preko udležbe razvijam nek nov odnos, ki ga sicer v vsakdanjem življenju sam ne znam niti ne morem usvariti. Gre za presežni del človeka, ki ga razvijaš lahko samo znotraj skupnosti in preko vodenja.

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Če je to, da sem vsako leto Miklavž, lahko povezano z izvajanjem verskih vsebin, potem sem v tem smislu izvajalec.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Bil sem tudi udeleženec v katehumenatu, trenutno sem član župnijskega pastoralnega sveta, katerega vloga je tudi prenos vsebin navzven v versko skupnost.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Duhovnih vaj v tišini sem se udeleževal predvsem v Logarski dolini. Ta ambient in to vzdušje popolne tišine in lepote narave je posebno doživetje, ter zelo primerno za izvajanje takšne oblike izobraževanj. Vaje potekajo od četrтка zvečer do ponedeljka popoldne. Vsak udeleženec si izbere duhovnega osebne spremljevalca: tam je običajno na voljo organizatorka in duhovnica, mlajša sestra in pater jezuit, ki vodi in daje smernice za celotno skupino. udeleženci zberejo v zgornji kapeli, ki se nahaja v prostorih doma in si izmed mnogih fotografij narave izberejo sliko, ki najbolj opisuje njihovo počutje ali jih na drug način nagovori. Vsak se predstavi in pove, kaj ga je nagovorilo. Zbujanje poteka ob sedmih zjutraj, ob klasični glasbi, za katero poskrbi organizatorka. Nastopi čas tišine. Udeleženci se zberejo v kapeli ob skupni molitvi. Sledi zajtrk v tišini in nato prvi nagovor duhovnega spremljevalca, ki je ponavadi pater jezuit. Čez dan se zvrstijo nagovori duhovnega spremljevalca, ki ji sledi osebna molitev in kontemplacija, nato pogovor z duhovnim spremljevalcem ter krajši sprehod ob premišljevanju, samopazovanju. Vse, razen osebnega pogovora z duhovnim spremljevalcem, poteka v tišini. Dan zaključimo z mašo. Na koncu duhovnih vaj je tudi priložnost za spoved.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Voditelji su duhovniki, redovnice- predvsem jezuiti in sestre Jezusa odrešenika.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Cilj je vstop v osebni odnos z Bogom in učenje govornice – kaj mi Bog sporoča za moje življenje.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Mislim da lahko pride kdor koli.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Izzveš pa prides.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

V nenehni rasti in odkrivanju.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Tišina, ki ti omogoči slišati, razumeti in opazovati sebe in svet ki te obkroža na način, ki ga v vsakdanji naglici ne moreš zaznavati.

16. Kaj jih odbija?

Ne vem.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva?

Vpliva na vsa področja: odnos do sebe, do bližnjih, do narave in do Boga. Nov način življenja, ki vpliva na vse. Živim nekomu in z nekom.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Medkulturno je. Ne poznam primera, da bi prišel kakšen udeleženec, ki bi bil druge vere.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Ne vem.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Te duhovne vaje so zelo dobro in premišljeno zastavljene in mislim da je dobro da to strukturo tudi ohranijo za naprej.

21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Ne vem

22. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

1. Poda nekaj kontaktov od udeležencev.

23. Katere gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

/

24. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

/

Demografija

25. Spol? M

26. Starost (skupine)? 50

27. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Poročen

28. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Srednja šola.

1.2 Judovska skupnost Slovenije

Intervju z izvajalcem/udeležencem ni bil izveden.

1.3 Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško – Ljubljanska

1.3.1 Intervju z voditeljema religijskega izobraževanja

1. Kako posredujete svoj način življenja, verske in moralne resnice?

Če želimo osebo pridobiti, da jim bo evangelij zakon po katerem se ravnaajo in živijo, potem je to edina pot in način; ni nekih bližnjic, načinov, formul. Ne moremo reči, da za neko moralno področje uberemo drugačen način... Edini način za vsa področja je ta, da jih pripeljemo do tega, da živijo po evangeliju. To jim zadostuje in jim pokrije vso njihovo osebnost in njihove potrebe, in da jih usmerja. Če imamo denimo problem, da smo materialisti, da je problem pohlep, potem so v evangeliju vsi odgovori. Tudi če imamo druge težave, vse najdemo v evangeliju. Naša edina pot je evangelizacija naših ljudi.

2. A na kakšen način to posredujete; preko bogoslužja, izven bogoslužja?

Na vse načine moramo to početi, ker ne pridejo zmerom vsi v cerkev, tudi ne govorimo zmerom o vseh stvareh. Najboljša pot je seveda v cerkvi, tam nam je najlažje, tam je večina ljudi. Ampak to počnemo tudi, ko jih obiskujemo na domu, ko nam povejo svoje težave, pa jih sami začutimo; ali so to težave med otroki, med partnerjema...v vseh teh primerih pa spet pomagamo preko evangeljskih izkušenj. Poskušamo jih usmeriti na to. Potem pa tudi osebno. Cerkev ni zaprt sistem, da bi bila le v stavbah, šolah ali cerkvah. Mi vsako leto obiščemo vse naše vernike na njihovih domovih, v zaporih, bolnišnicah in v vsaki taki priliki jim poskušamo pokazati, katera pot je najlažja, da jim ni potrebno iskati drugih poti.

3. Imate kakšne biblična skupine, verouk po starostnih skupinah?

Seveda. Imamo; za mlajše, za starejše. Potem pa imamo tudi pripravo za vse, ki se želijo krstiti; za njihove starše in botre, da se jih pouči, kaj je krst kot zakrament, potem pa tudi tiste, ki se želijo poročiti, da se jih podobno pouči, kaj ta zakrament pomeni. Da je to resna stvar, da je potrebno življenje jemati resno, ker je Božji dar ne le živeti skupaj brez poroke.

4. Kako pa to poteka? Je to eno srečanje, ali več njih?

Navadno je več kot enkrat. Najmanj dvakrat in potem še sam obred. Prvič je bolj uradniškega značaja, da se spoznamo in se terminsko uskladimo. Potem pa jih vpeljemo v krščansko življenje. Mi jih ne moremo vseh stvari naučiti. Lahko jim le pokažemo, kje najdejo biser oz. odgovore na določena vprašanja, da berejo evangelij in ga živijo.

5. Krščujete verjetno vse?

Tako je, od dojenčkov starih 40 dni do babic in dedkov starih 60 let. Veliko je ljudi, ki so nekrščeni, saj so živeli v okolju, kjer ni bilo vere. In pridejo in se želijo krstit, lahko rečemo, da je takšnih nad 30 let okoli ena četrtnina. In nočejo le formalnosti, kot se to dogaja z starši ko dajo svojega otroka krstit. Takšni želijo resno.

6. Pri sv. spovedi verjetno tudi podate kakšen nauk?

Seveda, to je morda najbolj oseben trenutek; ko ti človek pride in ti pove svoje težave, slabosti, ko pove, kje je slaboten, kje mu ne gre. To je priložnost, da v pogovoru z njim najdemo kakšno rešitev kako naprej. In to vedno in samo iz izkušenj, ki jih imamo iz edinega priročnika in to je evangelij. Tam so odgovori za vse in na vse. Lažje je nam in njemu, da nam prizna, da je njegova težave recimo alkohol. Podobno kot v medicini, ko človeku postavite diagnozo, ga lahko začnete zdraviti. Vendar problem nastane, ko vsi želijo čudeže; pride v cerkev in hoče čudež, hoče, da je takoj ozdravljen. Ne želi pa prehoditi neko pot, proces ozdravljenja... Človek mora sam živeti in izkusiti napor na svoji poti, da pride doboljšanja, seveda pa mu mi pri tem pomagamo.

7. Imate pridigo med bogoslužjem?

Seveda. Naloga pridige je prav tako, da jih usmerimo na to pot. Pot zdravega duhovnega življenja. Enkrat na mesec imamo tudi duhovne večere, ki so zasnovani tematsko. Oblikovano je kot neko predavanje; ali pove kaj kdo izmed nas duhovnikov ali pa se pripelje kakšno znano osebo od drugod.

Po vsaki maši pa imamo druženje z verniki. Pri maši povabimo vse, da se po maši srečamo v naših prostorih. Takrat pa imajo spet priložnost, da vstopijo stik z vsakim izmed nas. To je prednost, saj v cerkvi govorimo na globalni ravni, tu pa na osebni ravni.

8. Imate tudi kakšen verouk, skupino za odrasle, za zakonce?

Imamo to, kar sem omenil. Izkazalo se je, da preveč govorjenja in poučevanja bolj odbija vernike kot jih pridobiva. To mora biti z neko mero. Prepoznati je potrebno, kaj pravzaprav potrebuje in to je najboljšje takrat, ko ljudje pridejo k nam s konkretnimi vprašanji. Sicer pa s preveliko govorjenja zaidemo v neko sektaštvo in začnejo ljudje to odklanjat.

Kar sem omenil je veliko priložnosti tako za formalna kot tudi neformalna poučevanja in stike z verniki. Po drugi strani pa imamo na naših koledarjih napisane naše številke od vseh duhovnikov, tako da nas lahko zares kadarkoli pokličejo.

9. Imate kakšne duhovne vaje, vikende?

Ne, tega nimamo. Bolj bi bilo primerno, da bi na takšne treninge morali iti duhovniki (smeh).

10. Kdo so voditelji RIO?

Mi, duhovniki. Ljubljana je razdeljena na štiri župnije, vsak izmed nas pokriva določeno področje za obiskovanje na domu. Zakaj? Da se čim bolj približamo vernikom, da jih poznamo malo bolj osebno. V nekaj letih spoznaš ljudi bolj osebno, njihove težave, potrebe. Ljubljanska župnija oz. parohija pa je enotna, imamo eno cerkev, vsi pridejo sem. Vsi krsti in ostalo je tu. Spadamo pod Zagrebško metropolijo. Mi smo vsi duhovniki. Torej štirje in en diakon.

11. Vaše izobraževanje je namenjeno le vašim vernikom ali je zastavljeno širše?

Samo vernikom. Nimamo teh prozelitskih namenov (smeh). Smo v katoliškem okolju, zato se nam zdi prav, da naj RKC poskrbi za svoje vernike, nimamo se namena vrvati, mi pa bomo poskrbeli za svoje ljudi in njihove potrebe. Predvsem smo usmerjeni vase, saj včasih zmanjka časa še za svoje vernike, kaj šele za druge.

12. Na kakšen način spodbujate medverski in medkrščanski dialog?

Na tem nivoju kot smo mi, tega ne moremo voditi. Cerkev je hierarhično urejena in vsak ve, do kam lahko gre. To je gotovo velik projekt. Medcerkveni dialog mora priti od zgoraj, mi od spodaj lahko ustvarjamo dobro ozračje. Da smo dobri kristjani z drugimi kristjani, da si ob vsaki priliki pomagamo. In s tem pokažemo, kako smo mi kristjani dobri ljudje. In na našem ozemlju v Sloveniji, kjer bi lahko bili hudi boji, je takšno lepo, sproščeno ozračje. In zato nas ni strah, da nas bo večinska cerkev pobrala, nam celo pomaga, da se postavimo na svoje noge. Zato z veseljem tudi mi pokažemo svojo ljubezen do le-te.

Sicer pa imamo iste probleme, iste skušnjave, grehe. Ni pravoslavnega in katoliškega greha in skupaj si lahko izkušnje delimo in si pomagamo. Ljudje danes sicer mislijo, da če spravimo vse skupnosti pod eno kapo, da smo rešili vse probleme, pa nismo rešili niti enega. Mi se bolj kot to moramo boriti na vsakem mestu, ob vsaki priložnosti, da evangelij prodre v vse pore človeka.

13. Cilji tako zasnovanega RIO?

Živeti, prakticirati evangelij. Danes človek mora živeti po nekih zakonih. Država si napiše svoje zakone, kako naj bi družba živel. Naša ustava je evangelij, to je najboljša regulativa za vse nas. Pogledamo kateri problem imamo in gremo pod tem vidikom pogledati evangelij.

14. Torej vpliva RIO na vsa življenjska področja?

Tako je. Tvoja duševna težava se čuti in vpliva na vse tvoje življenje in tudi na druge. In ti onemogoča, da bi živel na polno v svojem življenju.

15. Imate kakšno literaturo v slovenščini za dodatno osvetlitev vaše cerkve in izobraževanja?

Na žalost je bolj malo. Predvsem imamo v srbsčini. Nekaj je sicer prevedenega. O tem se veliko pogovarjamo, da se moramo temu posvetiti. Imamo namreč resno težavo, nove generacije so rojene v Sloveniji in slabo razumejo srbsko, cirilice pa sploh ne znajo, ker jih starši niso tega naučili. To je nov izziv za nas, s katerim se bomo v prihodnosti vsekakor morali soočiti. Da natisnemo neke osnovne stvari; recimo molitvenik, izvleček žitja, torej življenjepisov svetnikov. Biblijo pa nima smisla, ker je ista. Veliko je tudi katoliške literature, ki jo lahko berejo. Videti moramo torej kaj bi bilo smiselno prevesti. Težko bo poseganje v liturgijo, to bo nemogoče. Je v srbsčini in starocerkvenoslovanščini, čeprav v Ameriki naše skupnosti ne mašujejo v omenjenih jezikih, ampak v angleščini. Morda bo tudi tu čez čas tako...

16. Koliko ljudi po vaših podatkih RIO doseže?

Ne vemo, ker ne vodimo evidence, dnevno imamo stik z ljudmi, tako da je težko reči... Na domovih obiskujemo prek 1500 družin, torej okvirno 6000 ljudi, vendar jih je verjetno več. To je polovica vseh ljudi, ki naj bi bili v Ljubljani. To povprečje je še veliko večje drugod po Sloveniji, okoli 80 % in več družin, ki živijo in jih obiskujemo. Vsak dan se odpira novo področje, novi problemi, novi ljudje.

Demografija

Moški, 63 let, duhovnik, poročen, Teološka fakulteta.

Moški, 41 let, duhovnik, poročen, Teološka fakulteta.

1.4 Islamska skupnost v Republiki Sloveniji

1.4.1 Intervju z voditeljem religijskega izobraževanja

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Islamski skupnosti v Republiki Sloveniji.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Po dogovoru izvajamo zgolj študij Korana. Ta tečaj je namenjen boljšemu razumevanju težavnih koranskih besedil in je namenjen odraslim. Poleg tega se v naši skupnosti dogajajo tudi tedenske molitve. Torej trikrat na teden se eno uro skupaj moli, kdor lahko pride, drugi pa to počnejo doma. To je

pomembno za grajenje skupnosti in posameznika znotraj nje in za stik z bogom. Drugih organiziranih aktivnosti ni, le nekateri projekti. O njih si lahko preberete na internetu. Hvala.

1.5 *Krščanska adventistična cerkev*

1.5.1 Intervju z voditeljem religijskega izobraževanja

1. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

To sta dve dimenziji bi rekel. Na začetku bi poudaril, da pri nas vernike oz. polnopravne člane sprejemamo odrasle krščene osebe. Tako v sami pripravi na krst poteka že določen vidik posredovanja verske izkušnje skozi naprej pripravljene teme, ki jih nekdo, ki želi narediti ta korak naredi s pomočjo nekoga, ki ga o tem seznani. To v glavnem poteka osebno, torej individualno.

Ko pa pride do vključitve v skupnost, pa so seveda zopet druge dimenzije posredovanja. Zelo pomemben del tu pri nas je t. i. sobotna šola. To je del skupinskega preučevanja Svetega Pisma, pred bogoslužjem, ki traja približno eno uro. V skupinah znotraj skupnosti, torej cerkve, ki se je zbrala so ljudje razdeljeni že vnaprej, določen učitelj vodi preučevanje določene teme. Imamo pripravljene t. i. svetopisemske nauke, ki jih vernik oz. nekdo, ki prihaja in to sobotno šolo doma vnaprej preuči in nato poteka pogovor, izmenjava izkušenj, aplikacija tega v življenje. To je zelo pomemben del. Drugi del pa je pri samem bogoslužju, ko govorimo skozi pridigo.

2. Kako posredujete svoj način življenja, verske in moralne resnice?

Skozi že omenjene stvari, vsekakor pa formalno tudi skozi druga dogajanja. Pripravljamo različne dogodke; to so razni duhovni vikendi, ki so namenjeni različnim ciljnim skupinam, kjer se potem prilagojeno tej ciljni skupini bodisi da je to starostna skupina bodisi da so to ljudje znotraj istih cerkvenih skupnosti zadolžene za neke stvari. Tako se odvija poučevanje izkušnje, na različne načine. Potem pa tudi različna predavanja, ki jih pripravljamo, in ko so namenjena tako vernikom, torej že pripadnikom naše skupnosti kot tudi drugim zainteresiranim.

3. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Jaz bi rekel, da je kar kombinacija enega in drugega. Neformalne metode so bolj skozi osebno nivo pogovora in mentorstva in podobno, ne da bi bilo to formalizirano. Formalne pa skozi bogoslužja, slavljenja, preučevanja, sobotna šola.

4. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Jaz sem vsekakor tudi del sobotne šole. Nisem vedno izvajalec, ampak tudi poslušalec oz. prejemnik, čeprav največkrat nastopam v vlogi izvajalca, vendar sem del te skupine, tega razreda kot to imenujemo te skupine v sobotni šoli, tako da sem kot vsi ostali prejemnik tega, kar pač nekdo, ki vodi zadevo izvaja.

5. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Izvajalec pa v podajanju, vodenju teh sobotno šolskih razredov, podajanju pridig, predavanjih, vodenju duhovnih vikendov, skupin, skratka teh različnih dejavnosti.

6. KAKO? Je sestavljeno bogoslužje? Kje pri vas RIO poteka?

Tu na Njegoševi oz. v različnih izpostavah, vseh skupaj jih je 15 cerkvenih skupnosti in vsaka od teh ima svojo sobotno šolo, svoja bogoslužja, vsaka pripravlja tudi druge dejavnosti. So pa tudi stvari, ki jih pripravljamo za celotno skupnost, denimo duhovne vikende, čeprav tudi posamezne skupnosti pripravljajo svoje vikende.

7. Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Oboje.

Imamo, nekaj sem jih že omenil, denimo sobotna šola, preučevanje Svetega Pisma v manjši skupini, ki jo vodi učitelj, potem kandidati za krst, torej z nekom, ki se odloči za ta korak, da bo bolje spoznal, kaj sploh to pomeni. Potem imamo pripravo na poroko, imamo predzakonsko svetovanje, kjer je religijski del zelo pomemben poleg tistih drugih praktičnih vidikov, že omenjeni duhovni vikendi, delavnice, seminarji. Veliko je teh različnih oblik. Ena od pomembnih, ki je nisem izpostavil je dopisna svetopisemska šola. To so tečaji spoznavanja Svetega Pisma oz. različnih tematih v njem, ki so namenjeni tako vernikom kot tudi tistim, ki niso del naše skupnosti, pa jih to zanima. Imamo preučevanja v živo ob torkih ali pa dopisno, torej po pošti. Imamo dva tečaja. Eden je bolj začetni, drugi se pa bolj pogloblja v določene teme. Tretji pa je v pripravi za odrasle, nekaj pa tudi za **otroke**.

8. Kako poteka krst?

Krst poteka tako kot je opisano v Svetem Pismu s potopitvijo odrasle osebe na podlagi priznanja vere te osebe, kar pomeni, da mora biti dovolj vode za potopitev. Naše krajevne cerkve imajo v veliki večini krstilnice. Na željo posameznika ali v kolikor v neki skupnosti ni krstilnice, poteka nekje zunaj; ali v morju ali v jezeru. Pred kratkim smo imeli krst štirih oseb in vse so se krstile zunaj v jezeru.

9. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

V prvi vrsti so voditelji religijskega izobraževanja vsi pastori, kar je ena izmed bistvenih nalog, ki jih pastori imamo. Naša formalna izobrazba je študij teologije, kjer se pridobi osnova za začetek izvajanja

tega izobraževanja. Potem pa seveda na naših rednih sestankih, ki jih imamo na naših rednih usposabljanjih, ki jih imamo v tej smeri.

Drgi velik segment tistih, ki izobražujejo so pa verniki. Torej laiki, ki se izobražujejo skozi različne seminarje, delavnice, ker to znanje, ki ga pastori in drugi za to usposobljeni prenašajo naprej. Ni sicer formalen proces izobraževanja je pa formalizirano. Skrbimo za to, da če cerkvena skupnost spozna v nekom potencial in ga imenuje za učitelja, reorganizacija, torej cerkev kot taka, poskrbi da oseba te duhovne darove razvije in ga usposobi.

10. Kako so voditelji skupin nagrajeni za svoje delo – je to služba, zaposlitev, prostovoljno delo?

Mi smo zaoposelni kot pastori, to je naš delovni čas, naša služba v polnem obsegu, temu smo v polnosti posvečeni, zato ne opravljamo še kakšnega drugega poklica. Verniki pa to delajo v svojem prostem času, se prostovoljno vključujejo, to ni neka obveza, vsak v dosegu svojih časovnih zmožnosti.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Cilj je v prvi vrsti prenesti neko osnovno znanje, spoznanje Svetega Pisma, teologije kot take. Vendar ne samo sebi namenjeno. Gre za nekaj kar naj bi obogatilo in spremenilo izkušnjo posameznika. Torej doživljanje vere, verskega življenja posameznika. Ne gre samo za intelektualno napredovanje. Poudarek je na osebnem odnosu, na praksi krščanskega življenja. Vse kar je v teoriji je namenjeno, da se uresniči v praksi.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Dopisna šola kot tudi predavanja, ki jih pripravljamo, torej preučevanje Svetega Pisma je namenjeno širšemu krogu ljudi. Tudi sobotna šola je zastavljena širše. So ljudje, ki niso člani naše verske skupnosti, a pridejo, so del teh skupin, se vključujejo v te pogovore itd.

Pripravljate tudi kuharske tečaje in razna predavanja za osebnostno rast, denimo o strahu ali kako upravljati s časom. Verjetno to ni vključeno v RIO?

Jaz bi tudi to opredelil kot del RIO, ker gledamo pri nas na človeka širše, torej kot na nedeljivo celoto. Ne gre le za neko duhovno dimenzijo ampak na vse stvari, ki vplivajo na človeka in njegovo življenje. Vse teme, ki ste jih omenili o medosebnih odnosih, odpuščanju, smilsu...vse to so praktične teme, ki imajo versko, religijsko osnovo in iz le-te vedno izhajamo. Zato bi to opredelil kot del RIO.

13. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Pomen je prav v bogatitvi verske izkušnje posameznika. V celoviti rasti na vseh področjih konec koncev je to tisto kar Jezus pravi: Jaz sem prišel, da bi imeli življenje v obilnosti, v polnosti. In to želimo pomagati, prenašati v tej smeri da lahko posameznik v tej izkušnji poznavanja Boga, dobrih odnosov z drugimi ljudmi, do samega sebe, svojega zdravja raste in napreduje.

14. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Jaz mislim, da vse te omenjene stvari delujejo in dosega svoj namen. Zmerom namreč gledamo na to, da če neka stvar ne deluje, je tudi ne izvajamo. Ne počnemo stvari, zato ker bi jih morali, ampak ker so koristne, ker prepoznavamo rezultate. Imao odziv z druge strani, ki ga spremljamo. Temu poskušamo prilagajati pristop, v kolikor uberemo napačnega, z namenom, da bi pomagalo ljudem.

15. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Jaz bi rekel, da na vse. Tudi teme, ciljamo na vsa življenska področja. Vedno poskušamo gledati, da obstaja neka zaokrožena celota tega kar podajamo.

16. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko? In na kakšen način spodbujate medkulturni, medverski dialog?

Tudi, čeprav verjetno v manjši meri kot ostali vidiki, ki jih podajamo. Poskušamo vzpostaviti kontakt bodisi z drugimi verskimi skupnostmi, omogočiti ljudem, da se seznani z njimi znotraj napšega okolja, včasih tudi mi pripravimo kakšna predavanja, ki grejo v tej smeri. Torej to spodbujamo to težnjo k razumevanju ene pluralnosti ,ki jo imamo v družbi. Tudi skozi to, ko nekdo bolje spozna drugega, lahko potem bolj ceni sebe in tisto svoje kar ima ter zakaj je to pomembno. So določene situacije, kjer se postavi določena paralela, kjer se postavijo ene in druge izkušnje , ko se potem pride tudi do razumevanja zakaj ima nekaj svoj smisel znotraj enega ali drugega sistema.

17. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Če rečemo, da je ideologija nekaj, kar predstavlja neko miselno usmeritev, potem zagotovo je. Vsako izobraževanje je na ta način ideološko. Da bi pa govorili, da gre za neko sektaštvo, če uporabim nek negativen izraz, torej da poskušas nekoga skozi neko izobraževanje nastrojiti proti drugemu, v tem smislu pa absolutno nismo ideološki.

18. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Predvsem v tem, da bomo poskušali še v večji meri zadostiti resničnim potrebam ljudi, ki jih imajo pri svoji duhovni rasti, in pa v nadgradnji tega procesa izobraževanja, torej predvsem laikov. Namreč kot sem dejal, ni formalno je pa formalizirano....Skozi posamezne seminarje, ki jih imamo in druge dogodke, kjer pridejo strokovno usposobljeni ljudje, damo tisto največ kar lahko in to je na redni bazi, skozi vse leto nekako poteka. Tu je torej priložnost, da izboljšamo ta proces usposabljanja, kar pa mislim, da bo tudi vplivalo, na sam proces izvajanja.

19. Če vas torej prav razumem želite okrepiti kvantiteto in kvaliteto usposobljenosti laikov? Zanima me, ali je to zato, ker tega vi ne zmorete, morda tudi zaradi pomanjkanja pastorjev? Ali zato, ker bi bili laiki bolj vključeni?

Tako je. Želimo jih okrepiti. Vendar mislim, da to prvo, da to počnemo zaradi pomanjkanja ni tako velik vzrok, čeprav je tudi to eden izmed vzrokov. En pastor namreč ne zmore sam celovite in kvalitetne oskrbe ene skupnosti. Konec koncev pa je sama teologija cerkve, teologija Kristusovega telesa, kjer so posamezni verniki udje, ki naj bi služili in delali za dobro tega telesa. Tako izhajamo tudi iz tega teološkega motiva in mislim, da je verska izkušnja posameznika najbolj celovita takrat, ko je to kativen posameznik. Zato želimo usposobiti ljudi tudi skozi ta vidik, in seveda potem skozi odgovornost, ki jo imajo.

20. Ali je vsak pastor zadolžen za več kot eno skupnost in če da, kako uredite sobotna bogoslužja?

Tako je. Jaz imam skrbim poleg Ljubljane tudi še za vse vzhodni del, torej Koper, Jesenice in Kranj, Kočevje. Torej gre za to, da dobi pastor približno 4-5 skupnosti v oskrbo. Glede bogoslužja pa stremimo k temu, da se vključijo tudi verniki laiki, tako za pridiganje kot za vodenje, saj ni potrebno pristotnost pastorja. Imamo pa tudi obisk, torej goste iz naše višje enote, saj smo del Jadranske unije, tako prihajajo iz Zagreba, tej ki so pastori pa so v tej organizaciji kot vodje. Imamo tudi upokojene pastore, tako da je ta pastoralni del zastopan in sodelujejo, a v večini to nosijo laiki, za katere pa poskrbimo, da so primerno usposobljeni. Letno imamo en večji seminar, potem pa še krajevne dogodke, ki govorijo denimo o pridiganju z različnih zornih kotov, tako teološkega, tematskega kot tudi retoričnega.

21. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Da.

22. Ter v biblični skupini, kjer bi bili izpostavljeni različni vidiki različnih cerkva?

Da.

Demografija

Spol? Moški.

Starost (skupine)? 40-50

Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Poročen.

Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Podiplomski študij.

1.5.2 Intervju z udeleženko religijskega izobraževanja

1. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje, vključevanje v skupnost, moralnih, verskih resnic?

Ljudje se vključijo na različne načine. Jaz sem spoznala na prehodu za pešce črnca, s katerim sva začela skupaj preučevati sveto pismo in me je nato napotil v našo cerkev, da sem nadaljevala preučevanje z drugimi in spoznala ljudi, ki si želijo živeti po nauku te cerkve. Nekdo drug bo našel kontakt na internetu, tretji pa bo obiskoval dogodke, ki jih prirejamo v cerkvi, se morda odločil za dopisno svetopisemsko šolo in bolj individualno spoznaval Boga ter se šele nato vključil v našo skupnost. Imamo tudi različne projekte, ko govorimo o protestantizmu, sploh sedaj ko je 500-letnica. Včasih vključevanje v skupnost in ozaveščanje o našem verovanju poteka spontano, nekatere dogodke pa imamo načrtovane. Denimo en petek v mesecu imamo stojnico na Prešercu, kjer ozaveščamo ljudi o protestantizmu in jim predstavimo našo cerkev, ki je sad tega.

2. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Jaz bi rekla da vse, vendar je opaziti, da je v cerkvi bolj produktivno nekaj kar je neformalno. Ko smo naredili kakšne dogodke, se udeleži manj ljudi, če pa človek nekoga spozna in tako vstopi v cerkev, pa se mi zdi, da je to boljše, bolj produktivno...In pa v zadnjem času opažamo, da nam ljudi enostavno pripelje Bog. Brez kakršnega koli našega truda. Sami iščejo resnico in potem nekako slišijo za našo cerkev...

3. Ti si torej prejemnik RIO?

Ja. Veliko se z brati in sestrami v cerkvi pogovarjamo, recimo na sobotni šoli, kako je nekdo nekaj doživel, kako razume določen svetopisemski odlomek, kako prebrodi določeno dilemo in na sploh kaj je v tem tednu preko branja spoznal. Smo si v oporo. To je recimo bolj neformalno. V formalnem smislu pa prejemam pridigo, ki me včasih bolj, drugič manj nagovori in jo poda vsakič drug izmed bratov in sester, ko pove, kaj je doživel in to poveže z Božjo besedo ali pa samo obravnava nek del Svetega pisma... Vendar me bolj kot pridiga, nagovarjajo pogovori in izmenjava izkušenj in spoznanj v krogu bratov in sester med sobotno šolo in po bogoslužju. Če malo zaideš, te skupnost okrepi, ti da novega zagona s pogovori, spodbudo...to mi je bistvo. Največ pa se izobrazim, naučim s svojim branjem Svetega pisma in spisov Duha preroštva. To me vodi v vsakdanjem dnevu.

Obstaja študentska skupina, različni tabori, recimo alpski tabor, neko srečanje mladih na slovenski in mednarodni ravni, duhovni vikend za ženske. Vendar se tega ne udeležujem, nimam neke želje, raje sem z možem doma.

4. Kakšne so tvoje izkušnje RIO, kaj te odbija, te kaj še posebno pritegne?

Ugotavljam, da itak vsak po svoje dojema Boga. Vsak te na svoj način usmeri, ti poda svojo sliko o Bogu, pa če to hoče ali ne. Ko smo skupaj preučevali, se je to pokazalo. Vsak je imel drugje poudarek. Največja vloga je, da ti sam preučuješ, skupnost pa je kot nek motor, ki te vsak teden še bolj požene naprej. In ko ti deliš, drugega obogatiš, tudi sam se kaj novega naučiš. Bogastvo skupnosti se mi zdi prav v tem, da vsak kaj pove, saj ima vsak omejen čas za preučevanje. Poudarila bi, da nas vabijo, da vse preverjamo. Ko pastor nekaj pove, ne daje nekega občutka, da je to absolutno tako. Ampak nam celo pove, da naj to preverimo v Svetem Pismu in v svojem življenju.

5. Kje, kako poteka RIO?

Ena vrsta izobraževanj poteka v dvorani, predvsem za tiste, ki ne poznajo Boga, čeprav se tudi ti kaj novega naučiš. Je nek program, skupinsko se preučuje o neki temi. Drug program je pa to, ko se odločiš, da se boš krstil in nato z eno ali dvema osebama to preučuješ. Nekako moraš predelati 24 tem, ki so potrebne, da osvojiš temelje naše vere pod različnimi vidiki. Ni nujno, da je to pastor, lahko je kdorkoli, vsak lahko. Izbereš ga sam, enega izmed skupnosti. Lahko ga tudi zamenjaš, če se ne ujameta. Nato greš pred odbor, kjer te malo izprašajo, da se sploh vidi, koga bomo sprejeli, ali oseba zares želi živeti po nauku naše cerkve. Recimo, ne more nekdo postati adventist, če bo jedel svinjino, ki je Bog ne odobrava ali želi živeti v izvenzakonski skupnosti ali počne kaj spornega. Torej, da je človek pravoveren, ne da potem pod našim imenom širi laži, daje slab zgled, ki ne koristi ne njemu ne drugim. Se pa krstijo, ko je

človek samostojen in razmišlja »s svojo glavo« in to ni polnoletnost - 18 let. RIO poteka v okviru bogoslužja, ko je pridiga, in tudi izven njega.

6. Imate različne modele RIO ? Uvajanja v skupnost in pridige si se že dotaknila, kako je z drugim?

Priprava na poroko sem mislila, da sploh ne obstaja. Ko sem se pa imela namen poročiti, sem pa vprašala pastora in sva z bodočim možem individualno hodila na pripravo in pogovor. Čeprav tudi to ni nujno. Bolj po lastni želji, če želiš pred poroko utrditi, poglobiti odnos. Midva sva šla samo dvakrat, ker sva imela še druge obveznosti in se ni izšlo, tako da na koncu tudi nisva dejansko opravila v smislu, da bi bila prisotna na večini "predavanj".

7. Je RIO zastavljeno širše, tudi za druge?

Dejala bi, da je predvsem tako. Ko hočeš nekaj povedati v skupini, ali pa ko te nekdo izbere za pripravo za krst, odneseš največ ti, saj se moraš tudi ti tako pripraviti, poglobiti. Veliko je poudarka na oznanjevanju drugim, ne da se le mi nekaj naučimo, da se mam o mi fajn, da smo mi samozadostni...

Imamo preučevanja svetega pisma; tečaj Odkrijmo, tudi druga predavanja na določeno temo, o zdravju, kuharske tečaje. Imamo več teh področij, zdravje nam je pomembno, ne le vera, in tudi na to temo prirejamo predavanja. Če bi pa morda obiskovalca zanimalo še kaj več o naši cerkvi, pa je dobrodošel in je lahko na nek način tudi to vstopna točka. Težko je namreč ljudi preko tečaja religijsko izobraziti. Mi imamo to zastavljeno celostno in širše, zato je tudi za druge ljudi.

8. Kdo so pri vas voditelji in kako se zato usposobijo?

Pri nas sem dobila občutek, ko sem pred parimi leti prišla v našo cerkev, da ni nobenega, ki bi bil zares voditelj, šef oz. da bi vladalo takšno vzdušje. Pridige ima lahko marsikakšen laik oz. predvsem laiki, kdorkoli je krščen. Mi imamo 3 pastore, če se ne motim, za celo Slovenijo in ne gre, da bi oni vse vodili. Ni pa res, da je lahko kdorkoli voditelj. Na dve leti se izberejo službe, vsak ima svojo službo. Verniki izvolimo odbor in molimo, da bi to skupino bratov in sester Bog nagovoril, kdo vse je primeren za vodje in kdo za druge funkcije. Potem pa na skupščini, kjer smo zbrani vsi krščeni verniki glasujemo, če podpiramo predloge za službe. Recimo eden je vodja sobotne šole, drugi so učitelji po razredih sobotne šole. Ni to vsak. So pa 4 osebe, ki se menjavajo. Noben ni plačan od laikov, vsak ima družino in še svoje stvari, zato je tudi odgovornost in delo porazdeljeno. Torej vodje nas - izberemo, vodje za druge stvari, recimo za pripravo na krst - je pa lahko kdorkoli. Pastore pa plačujemo z desetino; karkoli ti dobiš, daš 10% prihodkov. Pri vsakem bogoslužju se pobirajo darovi. Veliko imamo tudi drugih namenov; za izobraževanje, za uboge, za knjige. Desetina je pa posebej, saj je od Boga, kot piše v Svetem pismu. Jaz

sem v službi za samaritanski oddelek. Odločili smo se, da ne dajemo denarja, ampak plačaš položnico nekomu iz naše cerkve, saj imamo načelo, da najprej pomagamo svojim ljudem.

9. Kaj je cilj, kaj želite doseči s tako zasnovanim RIO?

Da bi nas vse to pripeljalo k Bogu, da bi spoznal kaj je Božja volja in da se odločiš ali boš po njej živel ali ne. Pomembno nam je, da naša vera temelji na Svetem pismu, da tudi razumsko sprejmemo vse kar verjamemo. Ne gre le za čustveno verovanje, danes mi je pa fajn, bom pa bral Sveto pismo, jutri pa ne, ker se mi ne da. Vsak dan se je potrebno znova odločiti za vero. Zato ne želimo sprejeti kar vsakega ali se postaviti na Prešerca in ljudi objemat in govort, da se nej krstijo, ker je to neki res fajn. Sj je, sam neka osnova mora vseeno bit,

10. Na katera področja RIO najbolj vpliva?

Vsako osebo v nekem obdobju nekaj nagovarja in tisto išče. Mene zanima trenutno kaj o vzgoji in sem vprašala pastora če bi se lahko pripravil, da bi obdelovali kaj na to temo. En drug želi spremeniti prehranske navade, pa hoče kaj o tem, drugi želijo kaj zgodovinskega. Podobno je pri pridigi, vsakega nagovori nekaj...

11. Kaj jih odbija?

Recimo meni so šle te teme za pripravo na krst in to teoretiziranje na živce. Saj sem spoznala Boga in mi je bilo odveč pisati odgovore na vprašanja. Po drugi strani pa ko sedaj pogledam nazaj, je bilo kar prav da smo vse to predelali.

12. Je RIO zasnovano medkulturno, medversko?

Povabimo kakšnega iz druge države, da pride. Včasih ima pridigo pa malo popestri. Včasih pa gre kdo od naših na Hrvaško ali v Srbijo in ima tam pridigo. Naš pastor gre včasih na kakšen medverski dialog. Z drugimi religijami se ne združujemo. Ne želimo pa se iti ekumenizma, ki je sedaj zelo popularen in je njegova filozofija v tem smislu, da bi vsak malo popustil, ker pa se nam ne zdi. Saj je resnica ena in ne bi radi določene stvari opustili, da bi se imeli potem vsi fajn. Menimo, da je Bogu marsikaj pomembnega in je bolje slediti njemu, v tem kar si spoznal kot pa se prilagajati drugim.

13. V čem je RIO ideološko?

Meni se ne zdi. Je tudi toliko ljudi različnih, da bi se težko ena ideja forsirala.

14. Kje vidiš možnosti dodatnega razvoja RIO?

Naša prerokinja Ellen G. White je veliko napisala o delovanju in viziji naših skupnosti, vendar ker ljudje tega vsega nismo prebrali, se včasih krešejo mnenja, ko se pogovarjamo in imamo drugačne poglede. Smiselno bi torej bilo, da bi vsak nekaj prebral, povzel saj je veliko v angleščini in hrvaščini in bi nato si med seboj predstavili. Druga stvar je ta, da sem pastoru predlagala, da naj cerkev prisluhne potrebam vernikom. Neka stvar nas je malo bolj zanimala in sem predlagala, da naj jo preuči in predstavi z vsem svojim znanjem, ki ga ima. Ostali verniki pa lahko dopolnujemo s svojimi spoznanji.

15. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočila?

Svedočanstva za crkvo oz. Testimonies for the church od naše prerokinje Ellen G. White. Pa morda tudi knjigo Education od iste avtorice. Ta je poleg verskega izobraževanja usmerjena tudi na vzgojo.

Demografija

Ženska, 23 let, poročena, laik, gimnazijski maturant

1.6 Jehovove priče – krščanska verska skupnost

1.6.1 Intervju z izvajalcem RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Jehovove priče – krščanska verska skupnost

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Jehovove priče smo znani po svoji oznanjevalci dejavnosti. To pomeni, da želimo po vzoru Jezusa in prvih kristjanov priti v neposreden stik z ljudmi in jih seznaniti s svetopisemskim sporočilom (Mt 28:19, 20). Ponujamo brezplačni svetopisemski tečaj, na katerem se ljudje lahko seznanijo s Svetim pismom in načeli, ki jih to priporoča za življenje. Če nekdo ugotovi, da lahko svoje življenje uskladi s tem in to tudi želi storiti, se lahko krsti kot Jehovova priča in s tem postane del naše skupnosti.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

V neposrednih pogovorih z ljudmi (oznanjevanje), publikacijah, ki jih izdajamo in rednih shodih, ki so odprti za javnost.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

(Glej prejšnjo točko). Poleg tega imamo tudi spletno mesto jw.org, ki ponuja svetopisemske informacije v 900 jezikih na več kot 200.000 straneh. Dnevno to mesto obišče več kot milijon oseb.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Neposreden stik z ljudmi, do katerih pristopamo. Za to smo lani po vsem svetu namenili skoraj 2 milijardi ur (v Sloveniji več kot 400.000 ur in brezplačno razdeli več kot 170.000 Svetih pisem in svetopisemskih publikacij).

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Vsak pripadnik naše verske skupnosti je hkrati prejemnik in dajalec religijskega izobraževanja. Sam osebno predavam in vodim svetopisemske tečaje, istočasno pa se izobražujem na z virov, ki sem jih prej omenil. (Sveto pismo, publikacije, shodi, spletno mesto)

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Tedensko sodelujem v oznanjevanju (neposreden stik z ljudmi), redno poučujem na naših shodih in predavam po Sloveniji in na večjih zborih, ki jih trikrat letno organiziramo.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Najboljša metoda je še vedno neposreden stik z ljudmi (vzorec prvih kristjanov). V zadnjih 30 letih sem vodil več kot 100 svetopisemskih tečajev s posamezniki in družinami, ki so najboljši način za informiranje ljudi, saj ljudje lahko postavljajo vprašanja in izrazijo tudi svoje mnenje. Tečaj se lahko prilagodi njihovim željam in sposobnostim.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:

- Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

RIO poteka v prostorih, kjer imamo redne tedenske shode (2 x tedensko), za večja zborovanja najamemo dvorane, poteka pa seveda tudi po domovih.

- Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

RIO poteka tako v okviru bogoslužja kot izven.

- Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Kot uvajanje v Skupnost poteka individualni (ali v okviru družine) svetopisemski tečaj (običajno enkrat tedensko). Imamo poročne in pogrebne govore, ne organiziramo pa posebnih priprav za poroko ali ločenega pouka za otroke. Starši so v prvi vrsti odgovorni za poučevanje svojih otrok, naši shodi pa so namenjeni tudi otrokom.

- Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Naše shode obišče do 3000 ljudi, istočasno pa vodimo več kot 1000 svetopisemskih tečajev.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Za poučevanje na shodih skrbijo starešine (okoli 200 v Sloveniji) pa tudi strežni služabniki –

Diakoni (okoli 150 v Sloveniji). Za njihovo usposabljanje se redno organizirajo seminarji. Svetopisemski tečaj lahko vodi vsak član skupnosti, ki se za to usposobi v šoli, ki redno tedensko poteka v okviru naših shodov.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Da bi bil vsak član skupnosti usposobljen poučevati druge v skladu z načelom, ki ga najdemo v Svetem pismu v Drugem pismu Timoteju 2:2.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Ker so naši shodi odprti za javnost, je pomemben del RIO namenjen vsem.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

- So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunaj"?

Redno ponujamo svetopisemski tečaj in vabimo ljudi, da se udeležijo shodov. Zato shode obišče veliko ljudi od "zunaj".

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

V prvi vrsti gre za posnemanja vzorca, ki ga najdemo pri Jezusu in prvih kristjanih. Seveda so tehnične možnosti, da sporočilo iz Svetga pisma doseže ljudi danes veliko večje. (sodobna komunikacijska sredstva) Vendar je neposreden stik še vedno najboljša metoda.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Še enkrat bi omenil neposreden stik in osebno zanimanje za udeleženca. Prilagajanje RIO osebnim potrebam udeleženca.

16. Kaj jih odbija?

Pomanjkanje osebnega zanimanja, nefleksibilnost, nezmožnost osebnega izražanja, nespoštovanje različnosti. Če ne dobijo konkretnih odgovorov na vprašanja ali ne vidijo, kako jim lahko izobraževanje pomaga v praksi, torej da je uporabno.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Na vse naštet. Seveda je poudarek na duhovnosti in vrednotah.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

- Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Da. V smislu spoznavanja in spoštovanja drugih kultur in verstev.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Vsaka verska skupnost do neke mere širi svojo ideologijo, prepričanje ali "resnico". (Janezov evangelij 17:17) Saj, če v njo ne bi bili prepričani, ne bi postali člani konkretne verske skupnosti.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Težko rečem. Format poučevanja na shodih in svetopisemskih tečajih se občasno prilagodi novim zahtevam udeležencev. V zadnjem času npr. to pomeni več video vsebin. Zato smo vse naše prostore opremili z opremo, ki to omogoča. Vsi udeleženci lahko uporabljajo svoje tablične računalnike ali pametne telefone, saj so vse naše vsebine prilagojene temu.

21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Nimam komentarja.

22. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

- Nam lahko zapupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)

Nimam priporočil.

23. Katere gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

Spletno mesto jw.org, kjer lahko najdete še več informacij glede izobraževanja, ki ga nudimo Jehovove priče.

24. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Ne.

Demografija

25. Spol

Moški

26. Starost (skupine

53

27. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)?

Redovnik in poročen (žena je tudi redovnica)

28. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)?

Srednja šola, nedokončana fakulteta

1.7 Skupnost za zavest Krišne

1.7.1 Intervju z izvajalcem RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Skupnost za zavest Krišne. Samo ime je priredba izraza ISCON: International Society for Krišna Consciousness. Ni vezano samo na religijo, na versko skupnost. V našem kontekstu, slovenskem, je dobilo pravno formalno formo kot verska skupnost, čeprav to omejuje delovanje, pomen in poslanstvo tega gibanja. Temelj so Vede, opus znanja v sanskrtu, ki zajema deset milijard verzov in zajema vse znanje, ki obstaja. Se pravi temelj poslanstva tega gibanja je vedsko znanje. Specifično, ker je to tako obsežen opus, se ne moramo ukvarjati z vsem.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Tukaj zadaj je nekaj, kar se v sanskrtu imenuje tattva, pomeni poizvedovanje po resnici. Mi ne vemo, da iščemo boga. Vede definirajo dve esencialni vrednosti, h katerima vsako živo bitje stremi: imeti rad in biti ljubljen. To sta najbolj »core« potrebi, ki jih človek ima in jih vsak išče. V zvezi z njima si prisiljen delovati, ljudje smo vsi - v naših telesih kot antimaterijah - iste narave. Vsak je svoje osebnost, delec boga, ki ima tri lastnosti: sad – večnost (V praksi nobeden noče umreti, smrt ni naravna.), čid - smo željni znanja, razumevanja (Želimo razumeti, kaj se dogaja okrog nas) in ananda – blaženost (smo blažena bitja in zato iščemo srečo. Naravna težnja bitja je, da hoče minimazirat nesrečo in maksimizirat srečo.) Če je zavest zelo nizka in te tvoja telesnost omejuje, potem srečo iščeš z »da dobro jem in da dobro pijem«.

To je smisel življenja in te zadovoljuje na tem nivoju, ki je bolj živalski. Potem je vsji nivo, ki je povezan s smislom življenja, najvišje pa je odnos z bogom in spoznanjem boga. To je lahko osebno in neosebno.

Vsak išče to srečo, in to odkrivanje je večnivojsko. Ker imajo to težnjo vsa živa bitja, bo nekdo, ima to znanje, skušal pomagati ostalim, eden izmed simptomov živega bitja, ki je zadovoljen, je usmiljenje. Nekdo, ki trpi zaradi neznanja se ti smili. Zato je posredovanje tega znanja ključno zato, da nekoga privedemo iz trpljenja v srečo.

Obstaja 4 vrste inteligence. Prva je, da ti slišiš od nekoga, ki je to doživel in avtomatsko slediš, drugi mora tudi videti, ali je to res. Tretji mora slišati, videti in preiskusiti. Četrta vrsta vidi, sliši, proba in še vedno ne naredi. Vsak nivo inteligence potrebuje tudi svoj nivo izobraževanja. Te zadnji se morajo učiti preko bolečine. Naravni zakoni funkcionirajo tako, da se moramo mi, žal, učiti preko bolečin.

Ko nekdo izkusi srečo, jo želi podeliti in to nesebično. Spiritualna realizacija teh resnic je svetniška – oni so dali svoj »comfort«, da bi pomagali. Ta svet je zapor. Yoga in religija imata enak pomen – povezati se nazaj z izvorom. Povezati se nazaj z izvornim stanjem. Največja sreča je torej povezana z odnosom. Največja sreča je izkušanje skreče v izvornem odnosu, ki ga veda imenuje bhakti. Unikaten odnos z bogom. Zakaj je to tako pomembno? Pri ljubezni je zelo pomembna svobodna volja. Ker če ni svobode, ljubezen ni popolna. Moram imeti izbiro. Bog je naš izvor odnosa, objekt ljubezni, alternativa pa mora obstajati in zaradi tega obstaja ta kreacija, ta svet v katerem lahko izberemo drug objekt. Mi hočemo biti objekt pozornosti. V izvorni ljubezni želimo zadovoljiti ljubljeno osebo in ji služiti. Brezpogojno. Ta dimenzija je spiritualna in te najbolj osrečuje in dokler ne prideš do nje, iščeš. To je glavni aktivator vseh aktivnosti.

Konkretno izobraževanje poteka na treh nivojih: 1 na 1, osebne izkušnje, ki jih delim z drugimi. Ta je najbolj učinkovit, globok in izkustven. Drug je 1 na 10, torej v majhnih skupinah, kjer lahko tudi deliš svoje izkušnje in se pogovarjaš o njih. Tretji pa je 1 na 100, kar v bistvu pomeni, da pripadaš neki družini, neki skupnosti. Te tri nivoji zapolnijo vse potrebe izražanja, kristaliziranega razumevanja in vpliva informacij, ki jih pridobiva učenec, na lastno situacijo.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Aplikacija, uporabnost teorije v praksi je to, kar moramo naučiti ljudi. Čisto praktično, da je npr. potrebno zgodaj vstati. Vedsko znanje je holistično, kar pomeni, da za vse nivoje človekove osebnosti daje smernice. In za vse vrste ljudi, ki imajo različne konfiguracije, različne želje, pozna specifično recepturo za dobro življenje.

Ayurveda je veda o dolgem življenju. Poznati je potrebno, kakšen tip psihičnega telesa si. Tudi telesnosti ne smemo ignorirati. Obstaja več smernic: glede spanja, prehranjevanja, socialne interakcije, rekreacija. Center yoge pa so naše misli. Če nisi zadovoljen, če te nekaj boli, se ne moreš kvalitetno spraševati o višjih silah. Življenjski slog je zelo pomemben. Veliko ljudi dela, kar jim ne ustreza, ker morajo plačati položnice in iz tega izhaja mnogo bolezni ter nezadovoljstva. Če te nekaj ne veseli, boš zafrustriran in depresiven. To so vse anomalije družbe.

Deset parametrov definira stanja: od kod prihaja znanje, motivacija za znanje. Je to iz vsakdanjega časopisa, ali od mordostnih knjig? Vir znanja je zelo pomemben. Potem je pomembna prehrana, ni dobro, da je pridobljena z nasiljem, postana, omamlja, povzroča bolezen ali ima izrazite okuse. Pomembno je tudi s kom se družiš, s takim človekom, kot se z njim družiš, tak boš. Skrb za higieno, kdaj delamo stvari tekom dneva, kakšno glasbo poslušamo, kje so naše misli... To vse vpliva na to, kako mislimo. Način, kako živim svoje življenje vpliva tudi na druge.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Poanta vedske izkušnje je celostna, pomemben je telesni, socialni in družbeni nivo. S posredovanjem svojega življenja posredujem tudi verske in moralne resnice.

Pomembna sta dva zakona: zakon o magnetu, ki je opisan v prejšnjem vprašanju, se pravi, pomembno je, kako se v našem življenju obnašamo in s svojimi okoliščinami si lahko izbiramo, kakšen človek postajamo. Drugi zakon je zakon reinkarnacije. Telesa so si različna glede na zavest, živali so drugačne od ljudi. To deluje tako – kakor deluješ v tem življenju, takšno telo dobiš v naslednjem. Obstajata dva scenarija, ali dobiš zelo dobro telo, kar pomeni da se rodiš še enkrat v človeško obliko ali celo v višjih sferah, kjer ni več telesa in greš nazaj v izvorni dom. Vsako telo pomeni zapor. Po drugem scenariju se rodiš v telo s slabšim zavedanjem, v obliki živali ali celo rastline.

Namen vedskega znanja, sploh yoga je zaključenje zapora, samsare.

Ko se izobražuješ, se moraš dotakniti vseh nivojev. Zato je izraz versko napačen. Pomembno je celostno življenje, tako, kot sem o tem govoril pri prejšnjih vprašanjih.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Preko dogodkov in skupnega življenja. Eks-cathedra, večinoma učenec posluša učitelja. Obstaja 7 vrst inteligenc in vsaka ima svojo specifično naravo. Ljudje sprejemajo znanje prek nekega medija, lahko je

to glasba, grafika, lingvistika, nekateri so introverti in ne bodo sodelovali v interaktivnih metodah. Predavanja poskušamo prikagoditi vsemu temu s skupinskim delom, po »experimental« metodah.

Imamo tudi delavnice, power-pointe in simulacije. Najbolj močen medij je internet in majhne skupine. Javno petje. Karavane.

Neformalna metoda je tudi poslušanje in petje manier. Skupaj tudi hodimo na izlete.

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Poznamo profesionalno in intimno druženje. V intimnem odnosu pride do izmenjave daril, tako fizičnih, kot tudi tega, kar nosimo v srcu. Želje se z ene osebe prenesejo na druge. Tako da od svojih učencev preko osebnega stika prejemam tudi duhovno prakso. Druženje z spiritualno naprednimi ljudmi obogati tudi mene.

Kot prejemnik znanja moramo s tremi varovalkami, ki jih bom opisal kasneje, preverjati, če je znanje, ki ga prejema, resnično. Vsak praktikant, vsako živo bitje spada tako v kategorijo prejemnika in posredovalca ali izvajalca. Smo le »poštarji.«

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Zelo pomemben segment vedskega izobraževanja je način prenosa znanja. Vedska epistemologija sloni na vrstah prenosa znanja, ki se reducirajo na tri glavne: naša čutila, višji nivo je analiza tega, kar smo z našimi čutili zaznali. To dvoje je domet sodobne znanosti. Veda gre še višje, to je šabda, znanje, ki sestopa preko božanskega. To sestopanje ima tri varovalke s katerimi preveriš, če je izjava res resnična. Neka izjava je resnična, če je v Vedah, v svetih spisih, če je posredovana po neprekinjeni liniji nasledstva gurujev (gurum para para) in če se v praksi izkaže za smiselno, z živimi praktikanti. Sam moram kot duhovni učitelj v svojem učenju ustrezati vsem trem resničnostnim varovalkam.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Formalno sem predstojnik tega centra, katerega glavno poslanstvo je izobraževanje. Tudi osebno izhajam iz akademskega okolja. Odgovoren sem za izobraževalne sisteme.

Tako kot pri 31. odgovoru mora biti duhovni učitelj tisti, ki ti mora dati znanje v skladu z izvorom. Vrednotni prenos mora biti enak in sporočila ne smem uporabljati za sebični interes. Če to sporočilo

ostane nedotaknjeno, je dokaz za to transformacija vrednot oz. sprememba srca. Sebičnost se mora minimizirati in vse božanske vrednote duše se morajo prebujati. Lahko se igramo učenca, ampak če v srcu tega ne sprejmemo, teh vrednot ne razvijamo, te vrednote prebujata Krišna oz. bog v srcu, ko je zadovoljen z našim »attitudom.«

Poznamo tri nivoje znanja: teoretično, praktično in vrednote. Vse mora pripeljati do vrednot, simptom vrednot pa je človekovo vedenje, obnašanje.

9. Kako pri vas poteka RIO?

- Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Lahko je na domu, lahko predavanja v predavalnici na Žibertovi ulici 27, imamo webinar. Obiskujemo tudi na domu. Imamo tudi široko mrežo po svetu in nekateri odhajajo na izobraževanja tudi v tujino.

- Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Oboje.

- Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Imamo 4 faze življenja in poznamo zato 4 faze izobraževanja: 0-25 let faza spoznavanja in učenja, 25-50 let je faza vzgajanja otrok in družine in 50-75 je faza služenja družbi. Tudi izobraževanje je prilagojeno tem življenjskim obdobjem.

Tudi tehnično so različni: od predavanj, do kuharskih tečajev in petja manter.

Vsak dan imamo dve predavanji, zjutraj in zvečer. Zjutraj obravnava Vedske verze. To se vse stream-a po internetu. Zvečer imamo Bhagavad Gito, od ponedeljka do petka. Ob poletnem času gremo več med ljudi in imamo karavane.

Vsako nedeljo so festivali, nedeljska srečanja, ki so segmentirana. Tudi vmes je vsaj še enkrat toliko festivalov, ki so med tednom.

Razvili smo tudi Atma program, ki deluje na večih nivojih in se prilagaja posameznikom in tem, kar udeleženci potrebujejo, od metod do vsebine.

Imamo tudi sistematizirana šolanja, ki se imenujejo Bhakti šola, ki teče v šolskem letu. Imamo tri letnike Bhakti šole po nedeljskem programu. Pred Bhakti šolo odrali obiskujejo seminarje oz. tečaje, ki obsegajo po 20 ljudi, izvajamo pa jih po celotni Sloveniji.

Na akademskem nivoju smo ustanovili inštitut Bhakti Vedanta, ki ima 4 katedre: verska epistemologija (kaj je vedsko pridobivanje znanja), bhakti del (yoga, ki povezuje živo bitje z izvornim nivojem),

aplikativna vedska znanja (fizična yoga, vedska astronomija, ayurveda, vasdu arhitektura, vedska matematika) in sanskrit ter ideologija (preučujemo sociološke fenomene). Na tem inštitutu dajemo mentorstva za diplomske, magistrske in doktorske naloge.

- Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Vsakodnevni predavanj se udeležuje od 15-20 ljudi.

Vsak letnik Bhakti šole ima cca. 10 ljudi z vse Slovenije.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Oni so vsi prostovoljci.

Imamo teacher training course, kjer poskušamo preko povabila najboljših predavateljev na svetu, ki v enem tednu predstavijo esenco pedagoškega dela. To je osnova, največ pa se naučiš na terenu. Teren je najboljši učitelj.

Izobražujejo se tudi na Inštitutu za življenje in v Bhakti šoli.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Fokus je bolj na višjih sferah znanja: kdo smo mi? Obstaja duša, obstaja bog? Vede definirajo vse te nivoje v šokantne detajle. Za vede je značilno, da po njihovi definiciji niso človeškega izvora, imajo božanski izvor. Definirajo ogromno stvari, tudi različne nivoje razumevanja boga. Na vse gledajo celostno: bog je oseba, ima neskočno imen, njegovo najbolj intimno ime, ki definira njegovo esenco pa je Krišna, ki pomeni tisti, ki privlači vsa živa bitja. To je univerzalno ime v sanskrtu. Fokus naše skupnosti je to, da se ta oseba spozna.

Poskušamo seznaniti vse vrste živih bitij o tem kdo smo mi, kakšna je ta oseba in o vseh nivojih zavestih. Religijska sfera je samo eno izmed področij, na katerih delujemo.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Namenjeno je vsem, ki si želijo spoznavanja teh znanj. Niti bog se ne meša v svobodno voljo in nikogar ne silimo v nič.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Stik, kako živo bitje pride v stik z vedami: ko vidijo nekoga, ki je vede apliciral na sebi in v njem prepozna tudi transformacijo vrednot.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Skušamo se fokusirati na spiritualno stran, ker imamo časa le 20, 30 let, da zapremo karmičen račun. V enem življenju moramo priti do cilja in naše izobraževanje je namenjeno temu, da pomaga posamezniku usvojiti potrebno znanje in veščine za doseg doma. Najboljša metoda je Hare Krišna, petje tega in izgovarjanje tega, ostalo le pomaga pri dožemanju tega.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

/

16. Kaj jih odbija?

Namen našega centra je tudi poudarjanje tega, da so vedski spisi relevantni zdaj, kako to deluje zdaj, če ni relevantno nima smisla. Namen znanja ni informiranje, temveč transformacija vrednot.

V potrošniški družbi se je odboj zgodil, ker je lahko denar tisti, ki zapolni vso potrebo po sreči.

Ogromno je psihičnih bolezni, ker se ljudje ukvarjajo s stvarmi, ki jih ne osrečujejo, zato, da lahko preživijo.

Če ljudje ne vidijo praktične uporabnosti v nečem, kar ponujamo, jih le-to odbija. Zato je pomembno, da ne zaidemo in da poudarjamo praktične vidike.

Kontaminirani smo z sebičnimi interesi, ki tudi učence včasih odbijajo.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Na celostno življenje. MORA vplivati čisto na vsako področje življenja.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Obstaja več definicij kulture. Moja definicija je, da je kultura lifestyle, ki ga narekujejo življenjski nazori, ki izhajajo iz neke filozofije, ki ima neke temelje. Ti temelji morajo biti v našem kontekstu vezani na Vede, na božansko znanje. Med kulturami vedno obstaja konflikt odnosov in enotnosti ne bo možno doseči, če ne bo na nivoju duše, kjer smo vsi enaki, celo živali in rastline. Pod to spada tudi okoljevarstvo in spoštovanje živali.

V okviru tega imamo tudi projekt, ki se imenuje Eko Karavana, in se ukvarja s tem, kako očistiti okolico. Če nimamo čiste zavesti, okolica nikoli ne more biti čista. Jaz lahko čistim smeti v okolju, ampak če bo moja zavest v sebičnem interesu bo čez dve uri spet vse umazano. Na tem nivoju je možna enotnost, na kvalitativnem nivoju smo vsi enaki, moški, ženske, rase in različne kulture, tudi med različnimi vrstami. Vedno se moramo prilagajati najšibkejšemu členu v verigi, zato je pomemben segment tudi zaščita šibkih v družbi: ženske, starejši, krave.

Medij, s katerim uvajamo kulturo je izobraževanje.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Vsaka tradicija sloni na epistemoloških temeljih. V našem kontekstu je to vezano na vedski opus, ki ima isto funkcijo, kot tradicija. Vse skupaj je vezano na logičnost, in ni možno tega razumeti sektaško. Lahko pa to definiraš tudi kot ideologijo.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

En del je epistemološki: tradicije bi morale stopiti skupaj. Radi bi tudi kreirali soizobraževanja.

21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Najmočnejša izobraževalna metoda je zgled!

22. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

(Predlaga obisk bogoslužja/edukativne skupine, ki poteka vsako nedeljo ob treh.)

23. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

- Aleš Črnič: V imenu Krišne, družboslovna študija gibanja Hare Krišna. Knjižna zbirka Kult, Ljubljana.
- Kobal Mandelj, Martina. Staroindijsko izobraževanje in primer sodobne šole po njegovih načelih: diplomsko delo.

24. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra?

Bi.

1.8 Svobodna katoliška cerkev

1.8.1 Intervju z voditeljem RIO

1. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje, vključevanje v skupnost, podajanje verskih in moralnih resnic?

Tu v Ljubljani imamo le predavanja. Jaz kot škof vodim predavanje, dolgo približno 45 min, nato pa je še pogovor z obiskovalci. Slednje nam je zelo pomembno, da se človek sreča z ljudmi. V Celju pa imamo dvorano za maše. Tu prostor ni primeren, ker se vonj kadila širi po prostorih ostale večstanovanjske stavbe in mora biti človek uvideven do stanovalcev, saj ene to moti.

Druga stvar pa je, da ljudje prihajajo tudi na osebne pogovore. Govorim svoje izkustvo, prepričanja, da ga poskuša človek razumeti. Tudi med bogoslužjem imamo pridigo, kjer podamo kakšen odnos do življenja, kako si jaz to predstavljam. Izdajali smo revijo, vendar je zaradi finančne stiske zmanjkalo denarja.

Naša značilnost je ta, da smo nedogmatični in liberalni, kar je težko razumeti, saj ima krščanstvo dodobra izdelano dogmatiko. Mi bolj kot na tem, gradimo na izkustvu, lahko bi dejali, da smo neke vrste bolj mistiki, na nek način; zelo se namreč ukvarjamo z meditacijo, molitvijo. Zato se ne zahteva neke dogmatike od naših vernikov oz. obiskovalcev. Verniki v pravem pomenu besede smo le mi kleriki, pa tudi tisti, ki pomagajo kleru. Ostali pa, ki pridejo na naše obredje so obiskovalci. Niso člani, član plača članarino.

Vedno, ko predavamo recimo, jim dajemo opozorilo: preverjajte, raziskujte, študirajte sami, tako intelektualno kot izkustveno. Veliko knjig o religiji, verstvih je na razpolago. Mi sicer imamo neko osnovno učenje, podlago, vendar ga nobenemu ne vsiljujemo. Imamo nicejsko veroizpoved, če želimo, lahko pa imamo tudi kakšno bolj kratko. Verjamemo v Troedinega Boga.

Vzgajamo pa tudi preko youtubea, saj imamo kar nekaj posnetkov raznih predavanj, saj se moraš tudi na ta način približati današnjemu svetu, zlasti mladim.

2. Sveta knjiga je pa Sveto pismo?

Ja, po večini ja. Imamo pa različen odnos do njega, za ene je lahko to razodetje in mi nikomur, če tako misli, to ne preprečimo. Tudi našim duhovnikom ne. Vendar pa ne smejo tej druge prepričevati,

da je to strogo tako, ker jaz gledam lahko na to stvar drugače, nekdo tretji še drugače...se pa spoštujemo med seboj, jaz spoštujem takšno gledanje, drug naj pa mojega.

3. Je potemtako za koga drugega lahko sveta knjiga kaj drugega, kakšen drug tekst, ki mu je všeč? Recimo od kakšnega filozofa?

Lahko je. Lahko bi tudi tako bilo. Lahko je to Bhagavita, lahko je kaj drugega, ampak to še nisem srečal, no morda v Indiji. Večinoma tudi v naši maši beremo evangelije in berila iz Svetega pisma, ne jemljemo pa to kot neko zabetonirano resnico. Recimo v vojvodini sem srečal neko protestantsko vejo kristjanov, s katerimi smo se zapletli kako bo Jezus prišel nazaj. In so me želeli prepričati, da bo prišel točno takšne kot piše v Svetem pismu: na oblaku, v halji in sandalih. Pa sem jim dejal: kaj pa če pride v kavbojkah. - Ne. -Pa sem zopet dejal, kaj pa če oblak pomeni avion, pa ga boste falili, ker tako mislite?. -Ne, ne bomo ga, ker se to ne bo zgodilo tako.

Torej kar spodbujamo je moč raziskovanja. Mi ločimo med Jezusom zgodovine in Jezusom vere in mi se bolj opiramo in raziskujemo slednjega, čeprav se pogovarjamo tudi o Jezusu zgodovine, ker verujem, da je šel res na križ, vendar je za naše življenje bolj pomemben oni, drugi.

4. Kaj je tema predavanj?

Med bogoslužjem govorimo o prebranih berilih, evangelijih. Ko pa se dobimo skupaj, pa so teme predavanj različne, denimo: Jezus zgodovine ali Marija Magdalena ali gnostiki...torej stvari, ki so privlačne. Jaz podam predavanje, nato je pogovor. Jaz vedno poudarjam, drugi pa pač kakor želijo, da povedano ne vzeti za absolutno resnico. Nato pa oni povejo svoje mišljenje, in izkusijo to v svojem življenju. Jaz res ne želim ljudi betonirati.

Pridejo kdaj kakšni tudi iz drugih verskih skupnosti - to je potrebno spoštovati, kar se mi zdi pomembno. Lahko so neke vrste prepiri oz. argumentiranje, vendar mora biti vse na spoštljivi ravni. To je tisti temelj našega pristopa: tolerantnost do drugače mislečih. Srečati se z drugim na pravi način, lahko ti pa kaj novega pove. Lahko bi dejal, da sem zelo nestrpen do nestrpnih, čeprav moraš tudi njih spoštovati. Sicer pa se mi zdi pomembno danes govoriti o etiki in morali Pavla v vsakdanjem življenju, kar danes manjka. Ne zdi se mi toliko problematičen dialog znotraj krščanstva, ampak do drugih verstev, še posebej danes, ko vlada nestrpnost po svetu do drugače mislečih.

V Celju imamo simpozije preko našega teozofskega društva Sintagma??. Naša cerkev izhaja iz tega, ker so tudi v Angliji člani takšnega društva bili tisti, ki so naredili spremembo. To društvo skupaj s Teozofsko knjižnico Alme Karlin prireja simpozije, trikrat letno, ko se prijavimo na kakšen razpis za medverski dialog, saj smo za le-to. Lani smo se prijavljali tudi s še nekaterimi verskimi skupnostmi na svetovni religijski kongres, vendar nam ni uspelo, saj so drugje po svetu bolj zagreti.

5. Kakšni so izzivi za naprej?

Ni problem kako vzgajati starejše, ampak kako vzgajati mladino. Prvi so že oblikovani, in nas najdejo zato, ker smo malo drugačni. Enkrat na mesec imamo skupino, ko gledamo Krišna Murtija, nek gospod je dejal, da mu je všeč zato, ker je radikalen, čeprav nič ne razume. Vendar to je zastrašujoče, ker če bi razumu, bi slišal, da je dejal, ne bodi radikalen.

Čeprav tudi njim, želimo dopovedati, da naj razmišljajo s svojo glavo. Mladi pa so eni strani še ne, po drugi pa imajo drug jezik, računalniški, ki se ga moraš najprej naučit, če želiš, da te bodo razumeli.

6. Kakšna je vaša hierarhija?

V Sloveniji smo bili 3 škofje. Liberalna katoliška cerkev je bila nekje do leta 2000 homogena po svetu. Takrat pa je prišlo do razpada, na več različnih verskih skupin po svetu. Mi smo takoj dejali, da smo avtonomni, da se ne gremo te igre s škofi ne gremo. Različni so nas želeli imeti zase, ker smo bili bolj majhni. Odločili smo se za zadnjega predsedujočega škofa, to je bil škof iz južne Afrike, nizozemskega rodu škof van Alphen. Tako smo ohranjali linijo apostolskega nasledstva, on nas je posvečal...ker mi se smatramo za apostolsko cerkev, kako nas drugi vidijo, je druga zgodba, a ta linija naj bi bila od začetka, kaj je pa res ve pa le Bog. Kakorkoli, v Sloveniji smo bili 3 škofje, enakopravni, bili pa smo tudi internacionalni, kar je vplivalo tudi na to, da so se k nam hodili posvečati iz različnih verskih skupnosti, ki niso imele svojih škofov, denimo iz Madžarske, Polске, celo iz Grčije...vendar morali so imeti neko skupnost in že veljavno duhovniško posvečenje, če je bil pa le vernik, pa so morali iti tudi čez t. i. začetna, mala posvečenja. Tu smo se malo razhajali, jaz sem bil pristaš počasnega napredovanja, van Alphen je bil za bolj hitra posvečenja. Ni bilo pa nekega prerekanja, se je pa potem pokazala človeška omejenost, včasih je bilo narobe počasno, včasih hitro posvečenje.... Sedaj se je van Alphen upokojil, je prenehal biti škof, ker je odšel delati doktorat iz psihologije, tako da sva z Domnom Kočevanjem škofa, imava pa še enega škofa v Ameriki, kjer skrbi za svojo skupnost. Mi smo torej, ta trojček sedaj, ki odločamo o zadevah cerkve, čeprav imamo še škofa v Nemčiji in Argentini.

7. Koliko ljudi po vaši oceni RIO doseže?

Okoli 30-40, včasih pa je obiskovalcev tudi do 60, recimo za Božič, kar je za nas ogromno, saj nimamo prostorskih kapacitet tako velikih. Duhovnikov imamo pa 17, vendar niso vsi aktivni. To je posledica hitrega posvečanja iz preteklosti.

8. Praznujete pa podobne praznike kot RKC?

Da, isto imamo vse. Nekateri nam pravijo, da smo po liturgiji katoliški, po nauku pa bolj protestantski, čeprav bi jaz dejal, da smo še hujši kot protestanti. Odnosi so pa različni, z nekaterimi se dobro razumemo, recimo z nekaterimi duhovniki od RKC, z drugimi se ne. Ampak to je popolnoma človeško.

9. Katere metode pri tem prevladujejo?

Tako formalne kot neformalne. Simpoziji, seminarji, maše so bolj formalne, po kakšni skupini, in predavanju, pa je tudi neformalno druženje, pogovor. Neformalno potekajo tudi osebni pogovori z ali brez odveze.

10. Kako bi sebe opredelili kot prejemnika in izvajalca RIO?

Jaz sem bolj izvajalec, saj vodim večino stvari, čeprav sem še vedno prejemnik skozi knjige, saj se mora človek neprestano izobraževati, nisem še dokončan. Trenutno me zanima zelo etika in morala.

11. Kako pri vas poteka RIO?

Preko pridige med bogoslužjem, imamo tudi spoved kot zakrament, vendar ni obvezna, da prejmeš Kristusovo telo in kri. A ljudje prihajajo, zaradi notranjega olajšanja. To je pogovor, jih poslušam, potem pa jim dam kakšen poduk. Potem pa je seveda še odveza.

12. Imate različne modele RIO poleg pridige in ostalega že povedanega (vključevanje v skupnost, poroka...)?

Nimamo. Čeprav bi bilo dobro. Ljudje občasno pridejo in zaprosijo za poroko, vendar so v zadnjem času bolj v porastu pogrebi. In tudi pri slednjem je neko izobraževanje. Pred pogrebom jaz zaprosim za pogovor s svojci; jih vprašam kako so, jih poskušam spodbudit, jim dati upanje, povem jim moje prepričanje o smrti. Zaprosijo tako naši verniki kot tudi neverniki, kar ni isto kot neverujoči. Včasih zaprosijo za ritualni pogreb, včasih pa le za nagovor. Smo odprti tukaj, se prilagajamo potrebam, željam. Včasih je kakšen nagovor za neverujoče, ali je pogreb sina, in je eden od staršev veren, drugi pa ne... seveda pa stremimo po ritualnem pogrebu. Sem pa imel že pogreb z frančiškanom, ker je bil sin naš duhovnik, starši pa predani rimokatoliki. Je bilo zanimivo izkustvo za oba, vendar smo to naredili, da je bila družina pomirjena.

13. Kdo so pri vas voditelji in kako se za to usposobijo?

Ali so duhovniki ali pa škofa. Trenutno smo štirje aktivni voditelji. Izobraževanje je za njih šlo tekom procesa posvečenja od škofov, ki so jih spremljali kot mentorji. Dobili so literaturo. Imamo neko zapuščino iz Avstralije, in si preberejo seminarje, ki so tam potekali. So razne knjige, ki jim svetujemo. Bolj delamo pa na tem, da opazimo, da se je človek celostno spremenil. Zna se recimo zgoditi, da komu, ki ni tako pripravljen, izdam dovoljenje za maševanje. Pogovorom in predavanjem, pa se mora izogibati. Prednost pri nas je to, da smo majhni in nimamo nekega sistem, zato lahko spremljamo ljudi. Laiki, pa niso voditelji, laiki so postali duhovniki. Od 1982 odkar sem postal jaz duhovnik, sem bil jaz edini duhovnik, dokler nisem postal škof. Potem se je pa začelo. Skupina iz Nizozemske je začela redno prihajati tudi sem, skoraj vsako leto. Imeli smo seminarje na Pohorju oz bolj bi dejal taborjenje, teden skupnega življenja in počitnic in tam so izvajali posvečenja, ker so bili prisotni škofje, jaz pa še nisem bil usposobljen.

14. Omenili ste taborjenje, imate tudi sedaj kakšen duhovni vikend kot ste ga imeli na Pohorju?

Ne, že dolgo ne. Problemi so bili pri meni, saj sem imel osebne obligacije, skrb za ostarelo mamo in nisem zmogel vse. Vendar mi ni žal. Tudi sedaj poskušam mlade naučit, da je odnos do staršev alfa in omega vsega. Prvi so starši, nato Bog, in škof in ostalo. Je pa seveda to vse povezano. Najprej sem se posvetil torej osnovi in takrat nisem niti imel vloge škofa, saj v kolikor jaz nimam kolarja na sebi, jaz nisem škof. Nisem v službi. Bom škof, če bom podoben apostolom, če bom imel te kvalitete v sebi.

15. Torej kot ste že dejali je RIO zastavljeno širše?

Da.

16. In kdo je prejemnik RIO? Ni član ampak obiskovalec?

Ja. Mi nobenega ne sprašujemo ali je bil pri spovedi ali ne, da bi lahko prejel Kristusovo telo in kri, ker je spoved del maše. In to je tisto zaradi česar ti lahko dobiš, zato jaz ne sprašujem ali si član ali ne. Prišel si po svoji vesti. Ni smiselno delati razlik, saj so vsi Jezusovi otroci in tisto, kar je posvečeno so namenjeni vsem. Za vse je šel na križ. Praktično takrat tam ni bilo nobenega njegovega, bili so sam Židje.

17. Kdo pa zaprosi za pogreb?

Zaprosijo tako naši verniki kot tudi neverni, kar pa ni isto kot neverujoči. Včasih me kdo povabi, ker se jim dopadejo moji govori. Včasih se tudi zgodi, da so to Rimokatoliki, ki ne hodijo več v cerkev. Vendar jaz jih vedno vprašam in jih napotim k svojemu duhovniku. In me ponavadi začudeno pogledajo: kakšnemu našemu? -Pojdite k tistemu kjer živite, saj vas bo poslušal.

18. Torej spodbujate tudi na ta način nek medverski dialog, prijateljske odnose...?

Obvezno. Ko me pokličejo za blagoslov doma in prav tako pravijo, da so Rimokatoliki jih zavrnem in jih napotim k domačemu župniku. Pa se potem pritožujejo, da je tak in tak, a jaz vztrajam.

19. Potem imate podobno stališče kot je Dalai Lama odgovoril Slovencem, ki so se navduševali nad njegovimi nauki in jim je na vprašanje: Kako naj povedano uresničujemo? Odgovoril: Bodite zvesti svoji kulturi!

Tako je, ne moreš bit tibetanec, ampak moraš bit kristjan, če živiš v sloveniji. On ima tu jasna pravila. In ta pravila je potrebno spoštovat. Pred leti sem bil na Braču, kjer so me povabili prijatelji, ki so bili skrbniki samostana. Zagledal sem kapelo in sem rekel, da bi imel tam mašo. -Ja, ni problema, lahko jo imaš, to je posebna kapela, ker jo sme imeti samo papež. -Opa, sem rekel, potem je pa tudi jaz ne bom imel. Sory, on je za mene prav tako škof in to je njegovo. Če bi on dovolil, potem pa ja. To je podobno kot če bi prišel k tebi domov in bi odprl hladilnik in jedel, tako se ne dela. To so normalne človeške stvari, pravila in če bi te spoštovali, bi bilo marsikaj rešeno.

20. Kako je s pridružitvijo? Imate krst, kakšni so pogoji?

Kdor se za to odloči, ga seveda krstimo kot odraslega ali kot otroka. V času Jugoslavije sem imel dosti krstov, pri meni doma. V cerkev niso smeli iti, da jih niso videli, k meni pa so prišli. Obred je isti, enakovreden kot ga ima RKC. Po osamosvojitvi, so tej krščenci z mojim krstnim listom začeli hoditi k verouku od RKC in so bili občasni zapleti, da niso krščeni pravilno. Vendar če si krščen v imenu Očeta, Sina in Svetega Duha, in ker je obred isti, je bilo takšno ravnanje popolnoma brez smisla. Nekateri to vejo, nekatere je potrebno pa podučiti. Sicer pa, če je koga to tako prizadelo, nisem imel nič proti če so ga še enkrat krstili: če ti tako misliš, čutiš, pa ga krsti še enkrat, da bo problem rešen, sem kakšnemu duhovniku dejal. Škode ne more biti.

21. V čem vidite pomen, kakšno so cilji RIO?

Da vpeljemo človeka v to, da svobodno razmišlja. Ne da je upornik nekim dogmam, to je brez veze. To je potem podobno kot tisti naš že omenjeni obiskovalec, ko mu je všeč Murti samo zato ker je radikalen. To je zgrešeno. Bistvo je, da se človek nauči svobodnega razmišljanja. Ljudje danes žal ne znajo svobodno razmišljati. Niti v normalnem življenju. Samo sledijo. Saj če pogledaš neko dogmo, lahko ugotoviš, da je čisto logična. Zato jaz pravim, verjemi tistemu, kar ti zdravi razum pravi in srce. Ne le intelekt, ampak srce, čustva in razum. To vse je pa dober temelj, da nekaj sprejmeš. Ti lahko slišiš, da je Jezus hodil po vodi, pa greš in probaš še ti. A to je zgrešeno.

Učimo pa tudi ljudi, da se znotraj religije sprašujejo, kdo je Jezus. Če je za nekoga to nekdo, ki je bila zgodovinska oseba in je ni več...OK, to je tvoje. Jaz pa imam svoje prepričanje, in če ggovorim, da je Jezus šel na križ, to verjamem z vso resnostjo, ne tko neki polovično. Ne bom pa prepričeval tebe, da verjemi. Ti moreš pa svojo vero sam najti. To se mi zdi pravilno. Jaz bi si seveda želel, da bi vsi tako verjeli, vendar ne želim pa si, da bi zaradi mene, ker sem škof začeli tako verjeti.

22. Na katera področja vpliva RIO v življenju?

Na medsebojne odnose, še posebno v družini pa tudi na delovnem mestu... Čeprav bi bilo dobro, da bi vplivalo tudi na poslovanje, ker vidimo kakšna je korupcija.

23. Ali udeležence RIO kaj odbija, kaj jih še posebej privlači, je kakšen segment ideološki?

Kot sem že omenil na začetku so poseben problem medgeneracijski odnosi. Problem je ko skušate mladi vzgajati nas starejše. Mi starejši pa se moramo naučiti komunikacije z mladimi, saj imate popolnoma drug jezik. Poveš en vic, pa te mladi debelo gledajo. S starejšimi imamo isto zgodovino. Sem bil kar šokiran pred leti, ker mladi ne znajo srbo-hrvaško... torej najti skupni jezik.

24. Torej nimate ideološkega RIO?

Ne to pa ne. Jaz ljudi ne betoniram. Čeprav verjamem v Jezusa, troedinega Boga, Marijo, angele, a pustim, da imajo drugi svoj odnos do tega.

Res pa je, da večkrat zgled bolj potegne kot besede. Kakšen imaš ti odnos do bogoslužja, do vseh simbolov, likov...

25. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Iskreno povedano, se mi zdi, da mora takšna skupnost kot je naša ostati majhna, ker večja verska skupnost zahteva več financ. To kar imamo prostorsko zadovoljuje v Ljubljani za 20 ljudi, v Celju nas pride lahko tako da je predavanje tudi do 30 tako da lahko normalno sedijo. Sicer pa moraš že najemat dvorane, kar pa ni poceni. Ljudje pa nimajo denarja da bi nas podpirali. Druga stvar je, če bi bili večji z več verniki. Moramo biti zadovoljni s tem kar je in tudi delat s sredstvi, ki so nam na voljo.

Naši mladi so sicer zainteresirani, da bi naredili vse skupaj bolj poljudno, da bi prišlo več ljudi. Pa jim pravim: kam bodo prišli, če nimamo prostora? Ni le prostor, je še wc, ljudje, ki se bodo ukvarjali s temi ljudmi. Tako, da jih spodbujam, da naj začno razmišljat, ko bodo oni odrastli.

26. Da bi pa v kakšnem drugem mestu ustvarili še kakšno podružnico, pa ni realno?

Je. V Vojvodini, v Subotici, pa na Hrvaškem smo ustvarili eno skupnost. Tu so nas našli, in hodim tudi tja in ustanavljam skupnosti. V Argentini imamo škofa, ki ima 1000 sledilcev, v živo, ker je karizmatična osebnost. Tu po Sloveniji mislim pa, da je dosti verskih skupnosti in se ne potrebujemo širiti. Tudi sicer nismo misijonarsko naravnani, kdor nas najde, nas najde. Nočemo jemati drugim. Neopredeljenost je tisto, kar mene zanima. Pridejo mladi z Metelkove, ki iščejo. Nekateri so recimo odšli nato k starovercem, ker so ugotovili, da smo preveč krščanski. A hvala Bogu, da so se našli.

27. Dejali ste da imate tudi meditacije, jih tudi poučujete?

Da. Moj pristop je zelo zenovsko usmerjen. Včasih imamo tudi indijske vrste, vendar je prva boljša, saj ni teološko opredeljena, je nevtralna. To se mi zdi dobro, da zna iti človek vase.

Okoli praznikov pa damo kakšno specifično krščansko meditacijo. Kakšen svetopisemski odlomek in potem se v to poglobijo. Dajo sebe v zgodbo. Pomembne pa se tudi dihalne vaje.

28. Katero gradivo bi priporočili za dodatno osvetlitev področja?

Literature je ogromno, v slovenščini pa je dobro delo magistrska naloga od našega škofa Domna, ki jo je imel pri Turnškju.

Demografija

Moški, 63 let, škof, neporočen, srednja šola

28.6 LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Lectorium Rosicrucianum, Mednarodna šola Zlatega rožnega križa

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Imamo različne dejavnosti v svojih centrih in izven centra (javni prostori knjižnic in društev). Duhovne izkušnje in učenje pa se posredujejo na kontaktnih večerih, pogovornih večerih, konferencah, službah ...

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Ob strečanjih na dejavnostih, preko pogovora, z osebnim zgledom, odprtostjo, transparentnostjo ...

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Gre bolj za posredovanje in seznanitev z učenjem iz knjig in besedil, preko nagovorov, pogovorov, branja ...

5. Katere metode pri tem prevladujejo?

Formalne in neformalne. Neformalne preko javnih dogodkov in srečanj. Formalne za učence na kontaktnih večerih, poglobljanjih in konferencah. Oboje je približno enakovredno zastopano.

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Seznanitev z učenjem, prejem določenih uvidov in spoznanj, vezanih na človeka, njegov obstoj na svetu in smoter, ter širša seznanitev s kozmologijo in gnoseologijo sveta in človeka.

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Izvajalec je učitelj in hkrati učence, gre za dialog (učitelj učenec in obratno), ontološka enakovrednost in enakopravnost, ki ju razlikuje raven izkušenj, spoznanj in osebnostne lastnosti.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)? Delo z besedili, sodelovanje pri vodenju poglobljanj, organizacija dejavnosti za učence in javnost ...

9. Kako pri vas poteka RIO? (Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.):

10. Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Za javnost dejavnosti potekajo v javnih prostorih društev ali knjižnic. Za učence imamo svoje centre in konferenčne centre (namenjene večdnevnim dejavnostim).

11. Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

V LRC uporabljamo izraze, ki se nanašajo na duhovno delo (bogoslužje): poglobljanje, kontemplacija, služba. RIO tako poteka tako znotraj kot zunaj duhovnih dejavnosti.

12. Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Imamo več različnih dejavnosti, namenjenih različnim skupinam: samo članom naše skupnosti ali tudi javnosti. Za javnost potekajo seminarji (spletni ali v živo), ki zaobjemajo sedem seminarskih večerov ali pisem. Na osnovi seznaitve z učenjem lahko kandidat kasneje zaprosi za članstvo. Obstajajo tudi večeri za javnost, kot oblika poglobljanja v učenje, potem so tu pogovori za člane, predavanja za javnost, tematski večeri za javnost in druga organizirana neformalna druženja (pikniki, izleti ...).

13. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?
Seznajenih je nekaj 100 ljudi na leto, samo sporočilo v svoji razsežnosti pa doseže le preščico (govorimo o RIO, ki ga uporabljamo sami).
14. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?
15. Kako so voditelji skupin nagrajeni za svoje delo – je to služba, zaposlitev, prostovoljno delo? Imamo več voditeljev za različne funkcije, ki mandat prejmejo za določen čas in se menjajo. Posebnega usposabljanja nimamo, razen konkretnih napotkov za delo. Vse delo je prostovoljno in ni nagrajeno.
16. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?
Podpora ljudem v vsakodnevnem življenju, dopuščanje osebne svobode odločanja glede verskih vprašanj, razširitev obzorja in seznaitev z učenjem.
17. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?
Večina formalnih dejavnosti je namenjenih članom skupnosti, redno pa organiziramo tudi različne dogodke za javnost (predavanja, seminarji, pogovori).
18. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini? So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?
S skupnostjo lahko pridejo v stik na več načinov (osebno, informacije po spletu, na prireditvah za javnost). Običajno imamo brezplačen uvodni seminar ali nekaj dejavnosti, kjer se podrobneje pojasni način dela, preden se pridružijo skupnosti.
19. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?
Posvečanje pomembnim življenjskim vprašanjem v skupini podobno mislečih, svoboda misli, izraza in doživljanja.
20. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?
Podpora drugih članov, sodelovanje, enakopravnost, ...
21. Kaj jih odbija? Občasna togost ustaljenih struktur, razkorak med teorijo in prakso.
22. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in

transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Temeljni pogled na življenje – vrednote in prioritete, vključevanje duhovnosti in transcendentnega v vsakdanje življenje, svoboda misli, izraza in človekove svetosti (ne kot oblika pobožnosti).

23. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Ukvarjanje z vprašanji, kaj je življenje, vprašanje njegove svetosti, od kod prihajamo, kaj je naš namen, kaj so človeške temeljne vrednote in dostojanstvo ... so univerzalna vprašanja – v tem kontekstu je RIO v naši skupnosti multikulturen in medverski.

24. Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Na način, da si ne prilaščamo odgovorov na temeljna vprašanja (kot edinih ali edino pravih), ki so univerzalne narave, temveč dopuščamo različne možnosti in interpretacije znotraj dialoga.

25. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Izobraževalni sistem RIO, ki bi nastal iz medverskega in kulturnega dialoga, znotraj katerega bi ne glede na velikost bile enakopravno zastopana stališča (ali konsenz) vseh sodelujočih, bi se najbolj oddaljil od ideološkosti. V nasprotnem primeru bi se tej ideološkosti vedno bolj približevali.

26. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO? Enako kot vprašanje 19.

27. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Predvsem gre za vprašanje, koliko iskrenega namena in svobodnega raziskovalnega duha je v RIO, ki ima v sintezi vseh sodelujočih lahko za posledico temeljito spremembo v konceptih pogleda na življenje in posledično aplikativno na sam koncept verskega izobraževanja (RIO). Torej ali je namen RIO utrjevati ustaljena prepričanja in koncepte znotraj teologije katolicizma ali je namen skozi enakopraven dialog z vsemi deležniki najti nove koncepte za RIO.

28. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

29. Nam lahko zapujete njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)

30. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

31. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Da z dvema članoma, v primeru enakovrednega zastopanja različnih verskih skupnosti s ciljem, da bi bila njihova/naša stališča (ali konsenz) pri RIO tudi upoštevana.

Demografija

32. Spol? M

33. Starost (skupine)? 43

34. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? poročen

35. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Univerzitetna izobrazba

28.7 Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni

1.10.1 Intervju z izvajalcem RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Pripadamo verski skupnosti Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni.

29. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Ko smo moški stari 18 let (ali ženske 19 let) imamo priložnost, da gremo na misijon. Preden gremo na misijon, se dva meseca učimo jezika in nadaljujemo v državi, kamor nas pošlje vodstvo cerkve. Tu dobimo tudi trenerja, ki nas uči, kako pristopati do ljudi na cesti. Čeprav slovenščino že kar dobro govorimo, smo z njo še toliko nerodni, zato ljudinagovarjamo tudi v angleščini. Tako je vendarle lažje prepričati mimoidoče, da se ustavijo in prisluhnejo. In čeprav delo opravljamo brezplačno, gre večina članov cerkve Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni med 19. in 26. letom na misijon. Misijonarji služijo 2 leti, misijonarke pa leto in pol.

30. Kako posredujete svoj način življenja?

Ko smo misijonarji, posvetimo ves čas samo misijonarskemu delu in tako tudi posredujemo svoj način življenja. Ko smo na misijonu, vstajamo ob pol sedmih zjutraj, se učimo jezika in proučujemo svete spise. Ob pol enajstih gremo na teren in do pol desetih zvečer se moramo vrniti. Televizije ne gledamo. Misijonarji se ukvarjamo samo z duhovnimi zadevami in televizija moti. Misijonarji smo predstavniki Jezusa Kristusa in on ne bi gledal televizije. Člani naše skupnosti povabijo tudi druge prijatelje, ki pomagajo posredovati naš način življenja.

Živimo normalno življenje – naši voditeljni imajo službe, družine itd. Verujemo, da so družine pomembne. Želimo okrepiti svojo skupnost in tako slediti Bogu.

Člani se zbirajo v krajevna občestva, imenovana okrožja oziroma veje. Ta občestva so osnovana geografsko in člani obiskujejo okrožje oziroma vejo blizu svojega doma. Občestvo se pri bogoslužju zbere ob nedeljah. Voditelj občestva je škof oziroma predsednik veje. Za svoje služenje ni plačan, pač pa svoj čas podari kot služenje občestvu.

Voditelji člane pokličejo, da služijo na različnih položajih v občestvu. Voditelji si pri odločanju glede vpoklicev prizadevajo za božansko vodstvo. Položaji, na katere se lahko nekoga pokliče, vključujejo učitelje, voditelje mladih, uradnike in podobno. Služenje članom blagoslovi druge in članom omogoča priložnosti za učenje in rast.

Oddelek oziroma veja je skupnost, v kateri si člani medsebojno pomagajo. Člani si prizadevajo slediti učenju starodavnega preroka, ki je učil, da smo potem, ko se krstimo, "voljni nositi drug drugega bremena, da bi bila lahka" in "žalovati s tistimi, ki žalujejo; da, in tolažiti tiste, ki potrebujejo tolažbo". (Mormonova knjiga, Mozija 18:8-9)

S služenjem člani eden drugemu pomagajo nositi bremena in izražajo ljubezen do drugih.

31. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Verujemo, da imamo posebno pobožnost, da širimo našo vero – seveda, ko posredujemo verske in moralne resnice, drugih ne prisilimo, ampak jim puščamo svobodno odločitev. Ko gremo na teren, ustavimo ljudi in jih nagovorimo – če jih zanima in imajo čas, potem se z njimi dalj časa pogovarjamo in jih povabimo v našo skupnost. Prav tako imamo tudi skupino za angleščino, kjer se udeleženci lahko učijo in izpopolnijo svoje znanje angleškega jezika – tudi to izkoristimo, da ljudem posredujemo naše vrednote, način življenja itd.

Cerkev Jezusa Kristusa je dejavno vključena v poučevanje obnovljenega evangelija Jezusa Kristusa. Več kot 60. 000 misijonarjev prostovoljcev po vsem svetu pričuje o radosti, ki nam jo je prinesel evangelij.

32. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Uporabljamo tako formalne kot neformalne metode. Ko smo na terenu, se z ljudmi preprosto pogovarjamo. Če jih zanima še več, jih povabimo, da se nam pridružijo na kakšnem srečanju. Imamo tudi tečaje za otroke (v nedeljo), nedeljsko šolo za odrasle (kjer jih poučujemo o svetih spisih) in tečaj za dekleta. Vsak teden imamo zakramentalni sestanek, ki je za vse, potem molimo, imamo govore, ki jih pripravijo člani skupnosti – delijo svoje izkušnje, pogovarjamo se o evangelju its. Bogoslužje imamo vsak teden v nedeljo in traja približno 3 ure. Za fante pa sledi še duhovniški sestanek, kjer se

pogovarjamo o temi, ki jo čez teden preučujemo (o Jezusu Kristusu). Včasih imamo še druge aktivnosti za naše člane – npr. »ognjišče« (skupaj se zberemo in govorimo o določeni temi, ki je duhovne narave).

33. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Znotraj skupnosti seveda prejemamo tudi religijsko izobraževanje, ga ne samo izvajamo. Prejemamo ga pri boslužju in pri dogodkih, ki sem jih opisal pri prejšnjem vprašanju. S tem tudi sami osebno rastemo in se razvijamo. Pomembno pa je, da tudi sami študiramo, da lahko pomagamo drugim, delimo svoje izkušnje ... Veliko se učimo drug od drugega.

34. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Ljudi učimo, kaj cerkev poučuje, v kaj veruje. To je zelo aktivna cerkev. Ni tako preprosto kot v drugih cerkvah, kjer prideš ali ne in te nihče ne vpraša, zakaj nisi prišel. Če te nekajkrat ni, te pokličemo, vprašamo, ali je kaj narobe, lahko kaj pomagamo. Smo velika družina.

35. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Sem misijonar in moja vloga je predvsem to, da ljudi seznanim z življenjem, ki ga živimo v naši skupnosti in z verskimi resnicami, v katere verujemo. Za uspeh pri delu na terenu šteje, če kdo potrdi, da bo prišel na sestanek, kjer mu bomo predstavili nauk Cerkve. In potem na še več sestankov. In če jih resnično zanima, ali je to tisto, molijo. Če dobijo odgovor, se odločijo za krst. Misijonarjem raje prisluhnejo ljudje, ki tudi sicer iščejo odgovore na globoka življenjska vprašanja. Več članov cerkve nam je povedalo, da so v tem nauku začutili Jezusa Kristusa in si življenja brez njega zdaj ne predstavljajo več.

36. Kako pri vas poteka RIO?

36.6 *Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:*

Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Pri nas Rio poteka na terenu, v naših dvorinah (na različnih lokacijah) in tudi po domovih. Imamo tudi družinske učitelje, ki imajo priložnost obiskovati družino na domu in z njimi deliti duhovno sporočilo.

37. Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Oboje.

38. Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

V naši skupnosti imamo različne modele RIO. Kot misijonarji se z ljudmi osebno srečamo, ko želijo izvedeti več ali ko se nam želijo pridružiti. Osebno jih učimo, kaj naša vera uči, povabimo jih na naša srečanja, se se srečajo z drugimi člani naše skupnosti, na nedeljski šoli lahko prisluhnejo različnim temam ... V duhovniški skupini, kjer prisosvujejo moški, obravnamo duhovniške teme. Prav tako pa imamo tudi društvo za pomoč, ki je namenjeno ženskam in kjer se pogovarjajo o različnih temah.

Imamo tudi posebno pripravo na krst. Z ljudmi, ki se želijo krstiti, se osebno srečujemo, jih učimo o verskih in moralnih resnicah. Pridobiti si morajo nekaj znanja, potem imajo razgovor z misijonarjem in šele nato se lahko krstijo. Krst se opravi s popolno potopitvijo v vodo. Minimalna starost pri krstu je osem let. Duhovniško polnomočje dobijo vsi moški člani, starejši od 12 let (pri 12. letu dobimo Aronovo duhovništvo, od 18. leta pa še Melkizedekovo duhovništvo). Nobena služba v cerkvi ni plačana. Nimamo predpisanih molitev, ampak improviziramo.

39. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Kot misijonar tega podatka nimam. V Slovenijo mislim, da sta prva misijonarja prišla novembra leta 1990. Leta 1991 je bila Cerkev v Sloveniji s šestimi člani uradno registrirana, danes jih ima 360.

40. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni je cerkev, kot jo želi Jezus Kristus in kakršna je bila, ko je bil Jezus na Zemlji. Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni je organizirana enako, kot je Kristus organiziral svojo Cerkev v Novi zavezi. Poklici so isti duhovniški poklici, ki jih je Kristus imenoval v svoji Cerkvi — apostoli, sedemdeseteri in tako dalje. Cerkev vodijo predsednik Thomas S. Monson, ki ga imajo za preroka, ter 12 apostolov.

Cerkev pozna močno tradicijo misijonarskega služenja. Odrešenik je učil: "Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence." (Mt 28:19) Za člane Cerkve je privilegij, da lahko izkažejo ljubezen ljudem in Gospodu, tako da govorijo o evangeliju.

Kot sem že povedal, misijonarji navadno služenje začnemo pri devetnajstih in končamo pri enaindvajsetih letih. Številni upokojeni starejši, moški, ženske in poročeni pari, prav tako služijo na misijonu. Misijonarji služijo od 18 mesecev (ženske) do dve leti (moški). Misijon je na prostovoljni osnovi, misijonarji pa za svoje služenje niso plačani. Misijonarji pridejo s celega sveta in služijo povsod, kamor jih Cerkev vpokliče. V času svojega polnega misijona so misijonarji uradni predstavniki Cerkve.

Pred služenjem misijona je potrebno opraviti postopek prijave. Vsak misijonarski vpoklic izda sedež Cerkev. Misijonar gre potem za tri tedne, oziroma za devet tednov, če se bo misijonar učil tujega jezika, na usposabljanje v enega od petnajstih središč za usposabljanje po svetu.

Misijonarji evangelij poučujejo tiste, ki pokažejo zanimanje. Opravljajo tudi služenje v krajevni skupnosti. Nekateri misijonarji imajo posebne zadolžitve, da pomagajo pri zdravstvenih, dobrodelnih oziroma drugih nalogah.

Misijonarjem je naročeno, naj v vsej meri spoštujejo zakone in navade države, v kateri služijo, in da spoštujejo pravico vseh ljudi glede njihove odločitve, kako bodo častili Boga. Misijonarji so pogosto daleč zdoma in od družine in se veselijo vsake priložnosti za srečevanje in spoznavanje ljudi, katerim služijo.

41. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Želimo doseči širši krog ljudi in jih seznaniti z našo vero, z našim načinom življenja itd. Misijonarji prinašamo sporočilo o Jezusu Kristusu in njegovi odkupni daritvi za vse ljudi. Ljudi želimo učiti o vélikem načrtu nebeškega Očeta, ki vsem ljudem daje priložnost, da se vrnejo k njemu.

42. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

RIO ni namenjen le članom naše skušnjosti, ampak je zastavljen širše in tudi želi doseči širši krog ljudi. Vsi so dobrodošli.

43. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

44. So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

S krstom lahko postanete član Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni. Člani so deležni priložnosti za učenje, rast in služenje drugim.

Cerkev ima skupnosti, v katerih so člani "poklicani" k služenju na različnih položajih.

Priložnosti za služenje članom omogočajo rast.

Služenje vsakega člana blagoslovi druge in je pomembno za uspeh celotne Cerkev. (1 Kor 12)

Benjamin, prerok v Mormonovi knjigi, je učil, "da ko služite soljudem, le Bogu služite". (Mozija 2:17) Člani Cerkev lahko služijo drugim in obenem razvijajo talente in duhovno rastejo.

Prihajajo tudi "zunanji", ki jih zanima naša skupnost, naš način življenja. Nekateri izvedo za nas tudi preko spleta, facebooka itd.

45. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Zelo pomembno je, da se učimo. Ko se učimo, vemo za pot, ki nas vodi k Bogu.

46. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Pomaga jim, da v svojem življenju naredijo napredek. Ko učimo ljudi v cerkvi, kot misijonarji, jim pomaga, da želijo izboljšati svoje življenje. Tudi ko so ljudje v stiski, ko se jim dogajajo težke stvari, najdejo moč, da vse to premagajo in grejo naprej.

47. Kaj jih odbija?

Ljudje imajo svobodno voljo, da se odločijo, ali bodo prišli ali ne. Mi povabimo ljudi na srečanja, na različne aktivnosti, jih pa ne prisilimo. Včasih ne morejo priti zaradi pomanjkanja časa, prioritet ...

48. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Mislim, da vpliva na vse. Seveda pa je odvisno tudi od tega, kaj ljudi najbolj zanima, v kakšni življenjski situaciji se nahajajo itd.

49. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

50. Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Da, ampak v smislu spoštovanja drugih verstev in kultur.

51. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Ga ne ocenjujemo kot ideološko.

52. Kje vidite možnosti nadaljnega razvoja RIO?

Morda bi lahko RIO popestrili s kakšnimi dodatnimi aktivnostmi.

53. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

/

54. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali? Nam lahko zaupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)

/

55. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

Spletna stran, Mormonova knjiga, udeležitev na naših srečanjih ...

56. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Da.

Demografija

57. Spol? M

58. Starost (skupine)? 19

59. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Neporočen, starešina

60. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Srednja šola

1.11 Univerzalno življenje

Intervju v okviru skupnosti Univerzalno življenje ni bil izveden.

1.12 Združitevna Cerkev

1.12.1 Intervju z izvajalcem RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Združitevni cerkvi. Smo relativno mlada skupnost, ki je bila ustanovljena v devetdesetih letih, po svetu pa že v petdesetih.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Sem glavni pastor v združitevni cerkvi. Smo zelo majhna skupnost, zato nekako vedno računamo na mednarodno dogajanje. V skupnosti je manj kot 100 ljudi, predvsem so to družine, pa tudi še ena skupina otrok. Pridružujejo se nam večinoma preko teh, prijateljskih in družinskih vezi.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Vsak posameznik svoj način življenja deli v skupnem življenju z drugimi. Pri nas je tako, da se več tisoč parov v istem času, na istem obredu poroči. V Koreji imamo marsikaj in tudi te poroke potekajo tam na našem stadionu blizu Seula. Tukaj po navadi ne organiziramo porok, le, če kdo ne more na večjo poroko. Večina se nas je poročila v tujini. S tem poudarimo, da smo skupaj v tem. Pri nas je družina zelo pomembna, sploh odnos med moškim in ženo. V našem učenju obstaja za to resna razlaga, ki je povezana z izvirnim grehom. Odnos med moškim in žensko je zaradi njega ključen in njuni otroci so v centralni

vlogi. Imamo enake vrednote, ki jih verujemo in živimo, in po poroki tudi delimo svoja življenja v celoti, ne zgolj ta dogodek.

Ko se par strinja s to izbiro, se udeležijo tega obreda, ki ima več stopenj. Poroka je vidna za javnost, temu pa sledi obdobje, ko še nimajo spolnih odnosov, temveč gradijo notranji odnos v okviru skupnosti in teh skupin. Včasih v te skupine pridejo že poročeni pari, ki grejo skozi iste glavne stopnje priprave.

Partner je vedno izbran od nekoga drugega. To je sprva počel ustanovitelj tega gibanja, sedaj, ko je umrl, pa so to prevzeli starši otrok.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Skupine so bolj pogovorne, imamo tematiko, ki jo lahko izbere skupina ali pa jaz glede na aktualnost. Najprej skupaj molimo in pojemo, potem pa skupaj tudi nekaj preberemo, kar pa prihaja iz izvira. Pomembno je, da je temelj iz izvira, torej iz svetih knjig in knjig ustanovitelja. Potem o tem delimo svoje mnenje.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Imamo formalna srečanja, predavanja, seminarje, približno dvakrat v mesecu. Smo zelo rapršeni po celo Sloveniji in tolikokrat nam uspe priti skupaj. Takrat poskusimo vse stisnit v čas, ki nam je na razpolago. Majhne skupine, ki po navadi živijo blizu drug drugemu se bolj družijo. Delimo se tudi po starosti in interesih. Dvakrat mesečna srečanja so namenjena celotnim družinam, druženje pa se deli na formalen in bolj neformalen, sproščen del, kjer obravnavamo različne teme ali pa delimo svoja doživetja in skupaj prihajamo do zaključkov.

Zadnjič smo imeli z avstrijci kolesarjenje. Mi gremo v tujino, ali pa sem pridejo predavatelji iz Avstrije in Hrvaške - bolj pogosto.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Poleg tega, da skrbim za duhovno rast drugih, tudi jaz dobim nekaj nazaj. Mislim, da brez tega ne gre. Katerikoli predavatelj, tudi, če je čisto znanstven, mora najprej sam poznati področje. Po navadi zelo pomaga, če govorim o situaciji, skozi katero sem že šla sama. Tako lahko iz prve roke nekaj delim z drugimi. Tako lahko odnos začnemo empatično in pomagamo drug drugemu. Tako je tudi na

intelektualnem nivoju: če nečesa ne znam, ne vem, ne morem govorit o tem. V tem smislu imamo pogosto majhna skupinska srečanja, kjer je en del druženja debatiranje oz. deljenje svojega mnenja. To ogromno pripomore k ovemu pogledu na isto temo itd.

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Sem predvsem duhovna vodja. To vključuje tudi to, da držimo živo vse naše učenje, poskušamo pomagat ljudem v življenjskih situacijah, velik del tega pa je tudi izobraževanje.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Ker smo majhna skupnost izgledam bolj kot »one man band«. Glavna je duhovna oskrba, sama sem prevzela skrb za mlade zaposlene, ker sem morala tudi za svoje otroke nekaj najti. Cilj je skupaj živeti s temi otroci, ki jih poznam že od rojstva. Danes mi pomaga že več ljudi, ampak jaz sem edini pastor. Delam tudi z odraslimi, starši in pari.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Imamo svoje prostore na Škofljici. Imamo veliko družinsko hišo, kjer imamo pisarno, prostor za druženje. Kadar imamo seminarje, lahko ponudimo gostom in nastopajočim tudi priložnost, da tam prespijo. Tam gostimo tudi goste iz tujine, in tako lahko vse opravljamo na istem mestu.

V bistvu so vsa društva pod okriljem združitvenega gibanja. Po tem smo bolj znani. Najbolj po naših porokah. To je povezano z vizijo ustanovitelja, da, čisto na splošno, smo daleč od boga na vseh področjih življenja in dejansko je vsako področje je potrebno obnovit oz. povezat z bogom. Iz tega izhaja, da imamo družinsko društvo, društvo za voditelje držav in sveta, žensko društvo, ki je bolj dobrodelna organizacija. Le-to izpostavlja bolj žensko vlogo, ne v feminističnem smislu, ampak res kot enakovreden partner moškimi. Imamo tudi znanstveno društvo. Zdaj bomo začeli z parlamentarno skupino.

Imamo tudi družinsko društvo.

Pri pripravi na poroko imamo pogovorne skupine, ki posameznika spodbujajo k čistosti pred poroko in k nekemu konsenzu glede vrednot. To je res pomembno za skupno življenje. V skupinah se učimo komunikacije prek pogovora.

Med bogoslužjem pojemo svete pesmi, je govor, molitev in je bolj formalno. V okviru tega poteka tudi izobraževanje preko pogovora ali pričevanja in deljenje izkušenj. Recimo zdaj nas je bilo veliko v Koreji,

kjer so potekale poroke in tam se je veliko dogajalo in nekateri so se udeleževali tega, drugi drugega. Tako so zadnjič povedali svoje izkušnje. Tudi bogoslužje se zgodi dvakrat na mesec, po dogovoru. V govorih večinoma govorim jaz, ker imam to pooblastilo, ni pa nujno, da govorim le jaz. Bolj teme prilagodimo temu, kar se dogaja na mednarodnem nivoju in kaj prihaja od ustanovitelja. To je proces previdnosti. Nimamo tega, kot pri vas, ki imate vsak teden že določeno temo. Oblika bogoslužja ni predpisana. Situacija je čisto drugačna pri nas kot na Bližnjem Vzhodu. To je precej lokalna organizacija.

10. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

V manjših skupinah je približno deset ljudi, in se tudi trudimo, da so skupinice tako majhne. Nimamo strogih izobraževanj, v skupinah je po navadi le skupno ustvarjanje in deljenje doživetij. Le skupinice družin so včasih malo večje, glede na obseg ene družine.

11. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Sem edini pastor v naši skupnosti. Izobražujemo se v tujinah, na seminarjih in fakulteti. Vse delo je prostovoljno.

Imamo svoje kroge za izobraževanje različnih stopenj. Imamo seminarje in fakultete za pastore. To je mogoče le v večjih državah, kjer imamo svoje institucije.

Tudi obiski tujine so financirani iz lastnega žepa, razen če je pot z namenom, da potem nekaj preda skupnosti. Npr. žensko društvo bo sedaj imelo letno srečanje na Portugalskem. To seveda financiramo iz skupnosti, ker s tem namenom gredo predstavnice, da potem prinesejo nekaj. Vsako društvo ima svojo računovodstvo. Cerkev prejema desetino od članov ter donacije, včasih se pa zgodi, da dobimo nekaj tudi iz mednarodne skupnosti.

Družinsko društvo ima tudi svoj del podjetništva z oddajanjem prostorov, kar dobimo od tega se potem financira naše izlete. Na škofljici v hiši imamo te prostore, ki jih oddajamo.

12. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Naša glavna vrednota je zvestoba, tudi v smislu tega, da »linija ostane čista«, torej da je poroka zaveza in da so tudi otroci produkt te zveze. Sledimo tudi desetim božjim zapovedim: iskrenost do sebe in drugih, spoštovanje. Na vseh nivojih, na osebni, materialni in telesni nivoju. Lahko trdim, da so naši temelji krščanski.

Razlog za tem je to, da je vsako področje življenja potrebno povezati z bogom.

13. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Skupnosti se lahko pridruži kdorkoli. Srečanja so dejansko odprta za vse. Le nekatere izraze je morda težje razumeti, če nekdo nečesa ne ve. Po navadi se pridružujejo skupnosti prijatelji, znanci, spoznavanje gre preko osebnih stikov.

14. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Jaz sem se pridružila tej skupini že kot študentka in večina se jih priključi skupnosti takrat. Večinoma se pridružujejo preko znancev in prijateljskih vezi. Novemu poskušamo predati ideološki temelj. Ni pogoj za to, da je sprejet, lažje pa razume nekatere izraze in delovanje skupnosti.

15. So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

Bogoslužje in prijateljske vezi.

16. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Jaz mislim, da so muslimani npr. ideološko daleč. Če pa gledamo vsakdanje življenje, so tudi njihovi zakoni delno dobri, ker bodo mogoče vsak dan brali svete besede in s tem že zelo dobro vplivajo na splošno atmosfero, na vsakdan in odnose. Tudi mi se trudimo to dajati svojim vernikom.

Jaz mislim, da nas bog potrebuje, tudi če je vseomogočen. Ampak mi smo tisti, ki se odločamo v določenih trenutkih: npr. zdaj bom lagala ali ne. Tudi če on noče, da bi, če se jaz tako odločim, se tako zgodi. In vsak korak je tak.

17. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Izhajamo od ustanovitelja, za katerega verjamemo, da je prišel takorekoč kot resnični starš sveta v vlogi odrešenika. Zelo na kratko: cela teologija Združitvene cerkve izhaja iz tega, da je bog svet ustvaril z namenom, da skupaj živi s človeštvom kot s svojimi otroci. Vsak posameznik je namenjen temu, da zgradi ta odnos z njim, ustvarja zdrave odnose med bratimi in sestrmi, možovi in ženami, vendar je vse osredotočeno na boga. Torej bog živi z nami. Lahko bi rekli, da je tretja naloga boga biti resnični, dober lastnik sveta, ki dobro skrbi za svet. Zato je pomemben tudi odnos z naravo itd. Naš odnos do sveta ni popoln zaradi napake Adama in Eve, torej izvirni greh, ki je povezan s spolnostjo, odnosom z Luciferjem

in tudi napačnim odnosom med Adamom in Evo. Tako je starš postal Lucifer sam, tako rekoč padli angel. Celotna zgodovina človeštva govori o tem, kako bog pripravlja ljudi, da ga sprejmejo, in to je tudi vloga odrešenika. Jezus je prišel s čisto linijo od boga, da bi povezal ljudi.

V naši skupnosti se predvsem poudarja odnose in čiščenje ter skrb za krvno linijo.

18. Kaj jih odbija?

Ljudi najbolj odbija naš nauk, da je odrešenje drugega prihoda že tukaj. To je težko uskladiti s tradicionalnim verovanjem, ki uči, da se to ne bi zgodilo kar tako, ampak je potreben ponoven pohod Jezusa. Tradicionalna miselnost je, da bi bilo vsem stoodstotno jasno, da se je to zgodilo.

19. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Najbolj vpliva na družinsko življenje. Trudimo se, da bi vplivalo na celoto življenja: na odnose, delo... Ne moremo biti samo ob nedeljah vestni in verni, to nam daje zgolj zagon, da smo bolj jasni in močni v resničnih situacijah v življenju. Naša učenja vplivajo na vse, tudi na to, za koliko časa bom odprla vodo ali kako serviram sadje na krožniku, ker je to življenje samo. Pomaga bolj jasno videti resnico o življenju, kjer smo obkroženi z različnimi vplivi, in se včasih moramo ustaviti in razmisliti o tem, kje smo, in kaj je resnica, kako se odločati za določene stvari.

20. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Absolutno. Medkulturno, medrasno, medreligiozno, ker imamo tudi pare, ki so hkrati muslimani in del združitvene cerkve. Ena ideja med temi porokami je tudi ta, da gremo preko omejitev, mej in določeni obredi so namenjeni prav temu, da so pari iz čisto različnih ozadij, tudi med rasami in kulturami. To je tudi del obnove, če hočemo biti bratje in sestre, potem moramo premagati te stvari ki nas oddaljujejo in delijo. Ampak bog je barvno slep in zanj je vseeno.

21. Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Ena ideja med temi porokami je tudi ta, da gremo preko omejitev, mej in določeni obredi so namenjeni prav temu, da so pari iz čisto različnih ozadij, tudi med rasami in kulturami. To je tudi del obnove, če

hočemo biti bratje in sestre, potem moramo premagati te stvari ki nas oddaljujejo in delijo. Ampak bog je barvno slep in zanj je vseeno.

22. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Sigurno je ideološko. Ker temelj mora biti in je absoluten in naše vrednote so brezkompromisne.

23. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Mogoče ne razmišljamo toliko v številkah, ampak o vplivu na družbo. Ker nimamo te vizije, dabi vsak moral spremeniti svojo vero in delati točno to, kar mi delamo. Mislamo pa, da je absolutno pomembno, kar izhaja tudi iz imena cerkve, da bi morali bolj združiti svet. Predvsem z ljudmi, ki imajo zelo močne temelje za družinske vrednote in vrednote na splošno v družbi se moramo povezati in spremeniti družbo. Tako bomo bolj naravno povezani z bogom. Poroka je še vedno glavni dogodek pri nas, ampak ko ljudje to bolje razumejo, mogoče tudi bolj naravno pride to, da je to pomembno in mladi in starejši na novo obljubijo zvestobo.

24. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

/

1.13 Skupnost Baha'i Slovenije

1.13.1 Intervju z izvajalcema RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Pripadava verski skupnosti Baha'i

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Vse naše aktivnosti (molitvena srečanja, program za duhovno opolnomočenje mlajše mladine, urice za duhovno, moralno vzgojo otrok, študijski krogi za odrasle, družabna srečanja, praznovanja...) so odprte za ljudi vseh ras, ver, spolov... Imamo aktivnosti v centru Baha'i, na domovih ljudi, prisotni smo na oddaji Duhovni utrip, udeležujemo se srečanj, ki jih organizira urad za verske skupnosti v RS...

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Temeljno načelo vere Baha'i je neodvisno iskanje resnice. Zelo je odvisno od posameznikov koliko so pripravljeni raziskovati. Način življenja se posreduje predvsem s tem, da življenje živimo po načelih vere. Z ljudmi se pogovarjamo o duhovnih resnicah in kdor želo se vključi v bolj formalne oblike izobraževanja.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Posredujemo jih preko najrazličnejših srečanj in pogovorov. (pogovori v soseski, molitvena srečanja, študijski krogi, družabna srečanja, tematska srečanja, urice za otroke, skupine za mlajše mlade, srečanja za mlade...). Srečanja temeljijo na skupnem iskanju resnice in vzpodbujajo kritično razmišljanje, prispevek vsakogar je pomemben. Skupaj denimo poizkušamo razumeti kako živeti duhovno življenje v materialnem svetu in kaj nam božje manifestacije sporočajo glede načina življenja v tem materialnem svetu. Prebiramo svete besede in poizkušamo nauke prevesti v vsakodnevno življenje.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Osnova je grajenje prijateljstva, sodelovanja, zaupanja tako se formalna in neformalna srečanja prepletajo. So pa vsa srečanja načrtovana in poizkušamo v vse vnesti pomen. Da vemo kaj je cilj srečanja, kaj se želimo naučiti, razumeti, narediti korak naprej. Lahko je načrtovano tudi to, da se danes samo veselimo v medsebojni družbi. lahko izvedemo projekt služenja, lahko imamo študijske kroge kjer poglobljamo svoje znanje in razumevanje na različnih področjih.

6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

V veri Baha'i ni duhovščine. Tako vedno, ko vero posredujemo hkrati tudi prejemamo ker se od ljudi učimo. Vsakič, ko prebiramo svete spise, molimo ali izvajamo projekte služenja prejemamo nova razumevanja in blagoslove.

7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Kot rečeno v veri ni duhovščine in je dolžnost vsakega Baha'ija, da vero posreduje naprej. Lahko je to v obliki pogovora s prijatelji, sosedi, sorodniki. Lahko je, ko vodimo srečanja za otroke, mlade, starejše ali ob praznovanju praznikov...

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Vodim urice za otroke, molitveno meditacijska srečanja... Mož, ki raje dela z mladimi ima skupino za mlajše mlade in mlade... Možnosti za služenje pri nas nikoli ne zmanjka, ker je potrebno vse organizirati s strani posameznikov, ki so pripravljeni pomagati.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:

10. Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Lahko po domovih, lahko v Baha'i centru, lahko drugje-odvisno od narave dogodka

11. Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Vera Bahai nima duhovščine in verjetno z bogoslužjem mislite maše... Bogu pa služimo celo življenje.

12. Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Na vse teme, ki kogarkoli zanimajo se da pripraviti poglobljanje. Tisti, ki so v veri dalj časa pomagajo novim, ki jo raziskujejo. Srečanja se prilagajajo skupinam. Če je denimo veliko mladih v skupnosti se lahko pripravi srečanje na temo poroke, izbire partnerja... Imamo inštitut Ruhi. To je inštitut, ki posameznike opolnomoči na različnih področjih. Gre za sklop knjig (ki se dopolnjujejo), ki temeljijo na citatih božjih manifestacij in so narejeni na način, da povečujejo razumevanje določene teme. Program didaktično zastavljen tako, da udeleženci razumejo koncepte, kise jih obravnava na treh ravneh: 1. neposredno kaj citat sporoča, 2. kako se citat nanaša na tvoje življenje, 3. kako vpliva na družbo v celoti

13. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

/

14. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

/

15. Kako so voditelji skupin nagrajeni za svoje delo – je to služba, zaposlitev, prostovoljno delo?

Gre za prostovoljno delo, služenje. Večinoma je tako. Imamo tudi mlade, ki se velikokrat odločijo za leto služenja in ves čas namenijo aktivnostim Vere. Če potrebujejo finančno pomoč se osnovne potrebe pokrijejo s skladov Verov. Trenutno je vse na bazi prostovoljstva, služenja.

16. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Namen vsega je duhovno opolnomočenje človeka. Razvijanje duhovnih vrlin na tem svetu. Razumeti napotke Manifestacij in jih živeti. Pomagati drugim, poglobljati duhovno razumevanje.

17. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Vse naše aktivnosti, ki so povezane z duhovnim izobraževanje so odprte za vse (ateiste, vernike, pripadnike drugih ver.—).… Tudi izvajalci programov (denimo učitelj uric za otroke) je lahko nekdo, ki je prijatelj Vere in ni registriran član skupnosti. Obstaja program usposabljanja skozi katerega gre lahko vsak. S tem poglobi svoje razumevanje in znanje o aktivnosti, ki jo organizira in vodi. Se pa največ naučimo, ko stvar izvajamo. Ker je vse izobraževanje narejeno na osnovi citatov iz verskih spisov in razmišljanja o njih se ogromno naučimo ob delu samem in razprav z drugimi.

18. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Navadno jih kontaktiramo mi (prijatelji, znanci, mimoidoči...). Morda najdejo informacije na internetu, zvedo od prijateljev, obiščejo hiše čaščenja, ki so na vsakem kontinentu....

19. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Pomen je, da vsak sam išče in pogloblja duhovno znanje in s tem duhovno raste (s pomočjo ostalih udeležencev in animatorja) in spreminja sebe ter družbo okoli sebe.

20. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Če je udeleženec zainteresiran in so srečanja redna, dovolj pogosta, udeleženci zelo napredujejo na svoji duhovni poti. Torej predanost, čas namenjen izobraževanju ter čisti namen in želja posameznika

21. Kaj jih odbija?

Včasih imamo pri ljudeh, ki se prvič srečajo z duhovnim raziskovanjem izzive kako ljudje razumejo Boga (kdo je, kako izgleda...), kaj je molitev, zakaj jo potrebujemo, kaj sploh vera je. Ko ljudje začnejo z inštitutom Ruhi so večinoma navdušeni.

22. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/ staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Na vsa zgoraj naštet. Poleg tega ljudje, ki gredo skozi naše programe verjamejo v enotnost človeštva. S tem so vsakodnevno prijaznejši do soljudi, ki jih srečujejo. Aktivno odpravljajo predsodke (verske, rasne...). Stremijo k enakopravnosti n enotnosti vseh. Osnova vere je ENOST. En Bog, ena Vera, eno človeštvo. Vera se zgodovinsko razvija kot vse ostalo in napreduje. Tako se naredi velik korak naprej v ljubezni do sočloveka, razumevanju, da smo vsi eno, da je vsak od nas poseben in poln darov in da ko skupaj sodelujejo prispevamo svoj delček v mozaiku izgradnje boljšega sveta in duhovnega napredka tako posameznika kot družbe v kateri živi.

23. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko? Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Kot rečeno vsi so dobrodošli. Citat z vere pravi, da smo ljudje kot rože enega vrta. Več kot je različnih cvetlic lepši je vrt. Torej večja kot je medkulturna različnost, več si lahko damo in se en od drugega naučimo. Ena od aktivnosti so tudi molitvena srečanja pripadnikov različnih ver.

24. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Ne razumemo kaj naj bi to pomenilo.

25. Kje vidite možnosti nadaljnega razvoja RIO?

Možnosti so brezkončne, naš sistem se stalno razvija, dopolnjuje kot se razvija človeštvo samo in napreduje.

26. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Da bi bilo super, če bi bili vsi ljudje odprti za pogovore o tem kdo smo ljudje kot duhovna bitja.

27. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

/

28. Nam lahko zapupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)
Če želite lahko gre še kdo čez to. Odgovori bodo verjetno podobni.
29. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?
Spletne strani : ruhi.org, bahai.org spletna stran svetovne skupnosti Bahai. Imamo tudi gradiva v centru Baha'i.
30. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?
Če bi nam čas dopuščal.

Demografija

31. Spol? ženski, moški
2. Starost (skupine)? 48, 38
3. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? poročen, aktivno izvaja programe skupnosti
1. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? visoka, srednja

1.14 Ordo Templi Orientis

Intervju z izvajalcem/udeležencem ni bil izveden.

1.15 Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«

1.15.1 Intervju z udeleženko RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Makedonska pravoslavna crkvi, nema pa razlike med makedonsko i srpsko pravoslavno crkvo, jer srpska crkva ne daje makedonski avtokefalnost. Makedonska, Ohridska arhiepiskopija je najstarija, ali srbija ne shvati in pod srbe smo bili i pod Bugare, tako da ni dan danas Makedonska crkva nije samostalna.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

To ja ne znam pravilno, zato što sam ja rojena v pravoslavni makedonski familiji, malo pobožni, ali moji sinovi nisu, jer oče im je bio komunist. Moj muž je bio ateista ali od 90ih leta mi je sve dozvolijo. Tek od 90ih sam ja malo Božič, Uskrs, Blagovještenje – moj imendan slavila. Imam unuka Ivana i svet Jovan ili Ivan i slavimo njegov imendan na svetog Jovana Krstitelja.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Posredujemo tako da praznujemo te blagdane. Sad je muž umro pa to ne bum više. Još sam žalosna. I on je bio pravoslavac i oficir. 90ih leta mi je dovolijo da jaz praznujem i nigdar se nisem tega odrekla. Tek tada mi je dovolijo da pobarvam jajca.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Ja sam si svoje otroke krstila i onoliko koliko sam jaz to zmogla, da on to ne ve. Fanti, to su muški, slabo...oni vse vejo, ali niso nič proti toga, ali niso verski nastrojani.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Da to je bilo organizirano, za Veliko noč smo se zbirali. V Izoli smo imeli druženja za Veliko noč. Jaz pa se nisam družila, to mi nije dovoljio muž. Zdaj hodim v Cerkev, nisem preveč, i noge me bolijo. Jaz hodim kad jaz hoću.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Vprašanje sem izpustila zaradi pomanjkanja razumevanja vprašanja s strani respondentke.

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Smiselno sem izpustila ta del vprašanja

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Kao što sam rekla, jaz idem v crkvu kad jaz hoću, ne preveč.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Greml v crkvu i to najviše tada, kad netko umre.

Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:

- Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?
- Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?
- Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?
- Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

To su popovi. Imaju bogoslovni fakultet.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

To ti ja ne znam sine.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Pride u crkvu svako ko je širokogrudan. Ovi koji ne veruju, u crkvu pride ko netko umre I ko je poroka, ko se rodi otrok. Nema više socializam i svi grejo v crkvu, ko hoče.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

- So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

Nema kod nas članova. Možeš promeniti veru i pridružiti se. Bilo je na televiziju, kako se je pravoslavac pridružijo muslimanski veri i mama I oče su se ga odrekli. I mene bi to jako povredilo. To ne bi mogla, katolizem ne, to me ne smeta, to je kršćanstvo. To je jako slično pravoslavlju. Evo julijanski kalendar je prvinski i po astronomiju je to pravilnije i to neće katolička crkva da prizna.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Makedonaca je premalo. Tu ti nema ništa. Kad pridete v crkvu pod svaku ikonu date nešto novaca.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Ni možno podati odgovora.

16. Kaj jih odbija?

Pa nezma šta da ti kažem.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Mi se družimo tako, ko gremo v Cerkev in takrat ko je Slava. Vrednota je moje pravoslavlje i nikad ne bih to promenila. To je bogatstvo, izročilo, tradicija.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

- Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Mene ne smeta ni u srpsku crkvu da uđem, da se veselimo, to nama ne smeta, pravoslavna crkva to je isto. A sad katolizam, ja bih ušla, zapalila sveću, poštujem crkvu zato što je kršćanstvo ali ne menjam i ne bi išla tamo.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Vprašanja nisem postavila.

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Jaz sam stara i žalosna, od čoveka ateista, nisem hotla da se doma kregamo. Do 90ih leta mi nič nije dao. Tada me je prvi puta pustio da idem u crkvu.

21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Mnogo lepo ima kod pravoslavje, to je za Uskrs, naveče pre dvanajst sati se gre zunaj, vrata se zatvori, sve je tišina i se ide oko crkve tri krat i onda pop uzme i onda dvanajst ura kad pride trikrat udari na vrata. Vrata se otvori. Isus vaskrese, va istina vaskrese.

22. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

- Nam lahko zaupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)

23. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

24. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Demografija

Spol? Ž

Starost (skupine)? 70

Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Vdova

Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? OŠ

1.16 Krščanski center Nova Generacija

Kljub prizadevanju predstavnikov ali gradiva nismo uspeli pridobiti.

1.17 Mednarodna krščanska skupnost

1.17.1 Intervju z voditeljema religijskega izobraževanja

1. Kako v vaši skupnosti poteka vključevanje v skupnost?

Največ ljudi pride zaradi tega osebnega kontakta, povabila nekoga. Nekoga poznajo, ki se mu je življenje spremenilo. Denimo v naši cerkvi smo imeli bivše odvisnike, ki so se spreobrnili, mi smo jim pomagali, več jih je živelo tudi pri nas, v različnih obdobjih – delali smo tako s starši, kot odvisniki, katere je bilo potrebno vzgajati, učiti življenjskih veščin itd. Imeli so izkušnjo z Bogom, znanci in prijatelji so jih srečevali: kaj se je zgodilo, da si zopet normalna? in so jim povedali, da so postali verni, imeli osebno izkušnjo z Bogom, tako je povabila tudi druge, naj se priključijo. Ena izmed njih je skupaj z možem kasneje ustanovila center Izhod, društvo za rehabilitacijo in pomoč odvisnikom in njihovim svojcem.

Ljudje, ki izhajajo z različnih področij, so na neki točki doživeli Boga, se spreobrnili in sedaj to pripovedujejo drugim. Sveto Pismo namreč pravi, da naj tolažimo s tisto tolažbo s katero smo bili sami potolaženi, katere smo bili deležni od Boga. Tako ljudje večinoma pridejo preko tega osebnega stika. Imamo kakšna predavanja, pa ljudi zanimajo posamezne teme, denimo o odnosih, odpuščanju, zakonu in ker si želijo slišati še več, začnejo hoditi bolj pogosto, redno. Nekateri pridejo, ker so nas videli na Duhovnem utripu, zasledili na spletu, itd..

2. Kako posredujete svoj način življenja?

Največ z zgledom. Mi lahko veliko govorimo, a če naše življenje tega ne izpričuje, je vse zaman. In se mi zdi, da je to tisto ključno kar ljudi pritegne. Da človek živi, kar govori, da se nekje to pozna. Bolj radi gledajo sporočilo, kot poslušajo. Tudi Jezus je največ učil z zgledom. Ali pa kot je rekel Pavel, nisem prišel samo učiti evangelija, temveč z vami podeliti tudi življenje (1 Tes 2,8). Zavedati se moramo, da naj bi bili luč in sol, kjerkoli smo, kakor je rekel Jezus.

3. Katere metode pri tem prevladujejo?

Vse. Bogoslužja ob nedeljah, hišne skupine med tednom, kjer se srečujejo ljudje ali za molitev, slavlilna skupina, ženska skupina, moška skupina, skupina za pare, študentska skupina, skupina Vsak študent, nedeljska šola za otroke; poslovni seminarji, seminarji za zakonice,... kjer se pojavi neka potreba, nastane skupina. Vse skupaj je bolj neformalno. Spodbujamo ljudi, da se dobivajo tudi sami, doma na kavi, neformalno in debatirajo o teh zadevah, da so v izgradnjo eden drugemu. Seveda pa tudi organiziramo razne seminarje, vendar se mi zdi, da je največji učinek v neformalnih srečanjih.

4. Vse te skupine, ki ste jih našli delujejo same, ali je nekdo od pastorjev zraven?

Imamo tudi še druge voditelje, saj midva kot pastorja ne moreva biti zmerom in povsod prisotna. Sploh če si želimo rasti, potrebujemo tudi še druge posameznike, da pri tem pomagajo. To mora biti timsko delo. Z voditelji se dobimo, da jih stremimo, pripravimo za vodenje skupin. Glavni

namen nas pastorjev, voditeljev, ni ta, da vse počnemo, ampak da pripravimo druge za to poslanstvo. Tako Efežanom 4 od 1 dalje govori o tem da so eni apostoli, drugi preroki...vse to zato, da se usposablajo sveti za delo... Torej da mi pomagamo drugim, da razvijejo neko poslanstvo, ki jim je dano od Boga.

5. Kakšna je pa hierarhija, strukturiranost vaše cerkve, sta samo vidva pastora, ali so še drugi?

Nimamo drugih zaposlenih kot pastorjev, imamo pa vodstveni tim, to tvori starešinstvo katerega midva oz. jaz vodim. Potem so posamezniki, ki sestavljajo starešinstvo, v njem so tudi ženske, saj mi ne delamo razlik. Tako kot v družini otroci potrebujejo očetovstvo in materinstvo tako tudi v cerkvi potrebujemo očetovsko in materinsko delovanje oz. vpliv. Tako da midva nisva edina, ampak z drugimi, v starešinstvu oblikujemo in usposabljammo potem še druge za vodenje manjših skupin. V klasičnem smislu, pa nimamo neke dodelane strukture. Naš cilj je vzgajati različne voditelje na različnih področjih.

Voditelja programa Teen challenge, sta zrasla tudi preko nas in preko katerega se je ustanovila pred kratkim, decembra tudi nova cerkev v Kopru, ker je bilo to smiselno, saj se je več ljudi iz tistega konca vozilo v Ljubljano na bogoslužja in ostale skupine. Zato smo vzpostavili tam voditeljstvo in dober tim. Povzeli so model, kot smo ga imeli mi. Oni so postali svoja enota, so avtonomni, imajo svojega pastora, ki je bil prej starešina pri nas. To je podobno kot osamosvajanje otrok, veseliš se, da odide, gre na svoje, ga blagosloviš, finančno podpreš in si mu na voljo, ko bo želel kakšne nasvete.

6. Ali je starešinstvo neka oblika vodenja, ki ima omejeno število članov ali so od vsake prej naštetih skupine delegati v tem?

1 Tim 3, 1-13; 1 Tim 5, 1-16; 1 Pt 5, 1-5; Tit 1, 6-9: kjer je napisano kakšen naj bi bil vodja in starešina, cel seznam. Mi smo se sedaj prepolovili kot že omenjeno v pozitivnem smislu, zato je v timu manj ljudi. Midva kot pastora, en par in še en posameznik, ki smo odgovorni za ta organizacijski del nato so pa še od vsake skupine po eden, denimo vodja slavljenja, itd. Gre bolj za mentoriranje, učenje z zgledom, spodbudo, mentorstvom. Občasno imamo tudi izobraževanje za voditelje. V kolikor pa bi naše število bilo v porastu, pa bi seveda bilo večje število ljudi tudi v tem organizacijskem odboru, saj bi to bilo potrebno. Naloga starešin je, da skrbijo za ljudi, za duhovni in organizacijski razvoj.

7. Je vaša skupnost avtonomna ali imate še koga nad seboj?

Da, smo avtonomni. Sodelujemo pa z drugimi cerkvami po Sloveniji kot tudi izven nje, se povezujemo, služimo drug drugemu. Mene kot pastora ne bo nihče postavil nekam, kot to počno drugod. V primeru, če bi pastor storil kakšne moralne prekrške ali učil kakšne verske zmote in ne bi prisluhnil opozorilom vodstva cerkve, v tem primeru imamo vnaprej določen vzvod, na koga se lahko obrnemo za pomoč. Seveda cerkev, lahko tudi razreši pastora, če ta ne opravlja svojih dolžnosti ali v primeru prej omenjenih prekrškov. V tem primeru ali tudi pri drugih ljudeh, se sledi postopku, opisanem v Mt 18, 15-17

8. Kako ste povezani z evangelijskimi cerkvami?

Vsi mi smo samostojni, avtonomni, vsaka skupnost. Gre pa za željeno sodelovanje. Iščemo možnosti raznih projektov, ki jih imamo skupaj, denimo ženske konference, moške konference, skupna izobraževanja, (npr. za voditelje, učitelje, poslovneže,...). Sodelujemo z Evangelijskim centrom, binkoštnimi cerkvami (teh je več,) baptistično cerkev, Calvary chapel, Reformirano cerkev, z adventisti občasno in drugimi. To so vsi, ki izhajajo iz reformiranega gibanja. Na Rakovniku v glasbeni šoli imamo vsako leto tudi skupno bogoslužje z vsemi temi. Povezujemo se tudi mednarodno, z različnimi verskimi skupnostmi: Npr. poleti v Gradcu v Avstriji, ali pa pred kratkim v Ukrajini: Pridejo voditelji in posamezniki različnih cerkva, kjer se srečamo, imamo predavanja, druženje, skupno molitev in slavljenje, se informiramo, kaj se dogaja v posameznih državah... Letošnje leto pa je zaznamovano tudi v počastitev reformacije. Imamo tudi skupen projekt v oktobru, pripravlja se glasbeno – dramska prireditev, ki se bo odvijala po celi Sloveniji (bolj natančno v 13. večjih mestih). Vključen bo 80 članski zbor, ki je bil zbran prav v ta namen in kateremu pripadajo verniki različnih evangelijskih cerkva. To bo 13 koncertov ob počastitvi 500-letnice reformacije. Namen je, da se ljudi spodbudi in pove, kaj reformacija je. Gre za neko poslanstvo, ki nam ga je Jezus dal, da gremo in oznanjamo evangelij, da vabimo ljudi k Bogu. Kar je Jezus oznanil učencem, oznanja tudi nam, naloga je še zmerom odprta. Ne gre več za reformacijo struktur, temveč kar je bolj pomembno za reformacijo srca, katero vsi potrebujemo – osebno, pa tudi kot družba. Zato je tudi naslov letošnjih dogodkov Reformacija srca.

9. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika in izvajalca RIO?

Čeprav sva voditelja, pastora, tudi greva kam, da kaj prejmeva. Vsako leto greva v Gradec, kjer poteka izobraževanje voditeljev evangelijskih cerkva. Tam sva tudi predavala, a sva tudi nekaj prejela ob izkušnjah drugih. Bilo pa je namenjeno kot neka biblična osvežitev za vse tiste, ki

vodimo take programe. Bili so prisotni različni učitelji, ki so nas ohrabрили, učili in osvežil naše biblično znanje.

Drugače pa redno poučujeva, o starševstvu, zakonu, očetovstvu, komunikaciji, odpuščanju... Sama izvaja seminarje, pa tudi organiziramo jih za različne potrebe, povabimo različne govornike/učitelje.

10. Kako pri Vas poteka RIO?

Mi nimamo svoje zgradbe, svoje cerkve. Saj ne smatramo cerkve kot zgradbe, cerkev so ljudje, ki se zbirajo v zgradbi. Trenutno smo v plesni dvorani, kjer se zbere naša celotna skupnost, včasih se zberemo tudi po domovih, če so pa še kakšni drugi dogodki čez vikend, pa najamemo še kakšno dvorano, denimo Antonov dom na Viču. Lahko se dobimo, kjer se želimo, kar je naša prednost, slabost pa ta, da je potrebno plačati, saj moramo najeti prostore.

11. Imate različne modele RIO (uvajanje v skupnost, priprava na zakon, nagovor med bogoslužjem)?

Naša bogoslužja so sestavljena iz glasbenega elementa, torej slavljenja, ki traja približno polovico ure. K temu nas spodbujajo Psalmi in celotna Nova zaveza. To dobro vpliva na našo dušo, na naše misli in je tudi del religijskega izobraževanja, seveda če so pesmi oz. besedila dobra, saj nam sporočajo verski nauk. Imamo manjši band. Želimo, da se ljudje sprostijo, in da slavijo Boga kot piše v Psalmih s plesom, s pesmijo, z inštrumenti.

Nato so pričevanja, ki trajajo približno 15 min. Ljudi povabimo, če ima kdo kakšno spodbudo ali pričevanje za cerkev, da jo pove, če je denimo kaj takega doživel, spoznal v svojem življenju, o svoji izkušnji z Bogom. Javijo se sami, kar je včasih lahko tudi riziko. A imamo tudi moderatorja, ki to vodi.

Nato so kakšna obvestila, čeprav jaz obveščam ljudi po mejlih. Sledi nabirka, saj se naša cerkev financira izključno s prostovoljnimi prispevki in desetinami. Država nam ne da nič kot tudi vsa predavanja so brezplačna. Enkrat na leto imamo članski sestanek, kjer se da poročilo o vseh članskih dejavnostih in se vidi koliko je prihodkov in odhodkov. To lahko vidijo le člani, saj vsi ki hodijo k bogoslužju niso člani. To nato izdamo tudi državi, saj smo to dolžni narediti.

Desetine pa so bibličnega izvora. To učimo, enkrat na leto, nato pa prepustimo to odločitev med vernikom in Bogom. Torej, da se da 10 % od vsega kar zaslužiš. Midva to prakticirava že vrsto let, od takrat, ko sem se jaz spreobrnila. V Malahiji piše, da če tega ne daš, kradeš Bogu. Po mojem mnenju, je to vidno že v Edenskem vrtu, ko je Bog nekaj imel zase. Abrahama pa smatramo kot prvega, ki je začel dajati desetino. Gre tudi za človekov odnos do denarja, saj dostikrat ima denar

človeka in ne obratno. Mi pa želimo, da bi se človek osvobodil te navezanosti in bi bil naravnani na Boga. Kot pravi Jezus, najprej iščite božje kraljestvo in vse drugo vam bo navrženo. Vendar se nam zdi prav, da ne ustvarjamo pritiska nad ljudmi, učimo, potem pa prepustimo ljudem. Če imamo to področje razčiščeno, bomo manj ranljivi. Ne bomo uporabili ljudi, da pridemo do denarja, ampak bomo uporabili denar, da pridemo do ljudi. Kot skupnost pa tudi damo na mesec desetino in jo namenimo v dobrodelne namene. Imamo razna gibanja na različnih področjih: denimo Teen challenge, študentsko gibanje Zveš, Sara center, kjer vidimo, da je potreba po tem, se odločimo in podpremo njihovo delovanje. Prav je, da smo sami zgled o tem kar govorimo. Tudi naše otroke želimo vpeljat v to, da imajo pravi odnos do Boga preko denarja.

Med samim bogoslužjem pa imamo tudi molitveni element in pa Božjo besedo ter pridiganje, kar je eden od bistvenih elementov, ravno zaradi tega, ker se enkrat tedensko dobivamo in se nam zdi pomembno, da se srečujemo ob Božji besedi, da ljudje dobijo pomoč v svojem odnosu z Bogom.

12. Se bere tudi kakšen evangelij, berila?

Ja to je navadno med pridigo, pa tudi na začetku je kaj prebrano kot tudi med sporočilo je več citatov. Nimamo pa denimo tako kot v RKC, da imajo strukturirana berila. Pri nas je to malo drugače, bolj prosto. Tudi bogoslužje traja dve uri. Pridigo podava tako midva, lahko pa tudi kdo drug. Starešine morajo biti zmožne učiti in naloga starešinstva je tudi učenje, zato midva kot pastorja nisva edina imava pa glavno skrb za to, kdo stoji za prižnico, saj nam je pomembno, da je to zaščiteno, saj je le velika odgovornost v tem, kaj se govori. Včasih pa imamo tudi kakšne goste iz tujine, ki jih povabimo ali če so kje v bližini Slovenije.

13. Kdo so voditelji, kako se za to usposobijo in ali so plačani?

1 Tim 3,1-13. 5,1-10 in Tit 1,6-9 in 1 Pt 5,1-5; kjer je rečeno; kdo naj bi bil voditelj, da naj bo ene žene mož, če želi kdo biti škof, je pisano. Škof je pa beseda, ki se jo prevaja lahko tudi kot predstojnik ali starešina. Nevdan pijančevanju itd. je cel seznam.

Sicer pa prostovoljce pošljemo na kakšno izobraževanje v tujino ali Slovenijo, kar cerkev financira, dobi kakšno literaturo, vedno dobijo priznanje, zahvalo, potrditev, itd.. Vedno pa si nagrajen za svoje delo s tem, ko vidiš rezultate oz. sadove svojega dela.

14. zobražujejo pa se v domači cerkvi, preko zgleda, mentorstva, seminarjev tu ali v tujini, pred leti smo imeli 2 letno šolo za izobraževanje Božjih delavcev – laikov, to je bilo intenzivno izobraževanje preko vikenda, vsake 2 meseca.

15. Torej, če to parafraziramo te citate, si prizadevata, da so to zgledni laiki?

Da.

16. Torej oni delajo prostovoljno kot sta že povedala, vama pa je to služba ali prostovoljno delo?

Oboje. Jaz sem v naši cerkvi zaposlena uradno in dobim povprečno učiteljsko plačo. Vse ostalo pa je prostovoljno delo, ko si čez dan na voljo drugim, društvu, ki ga imava je prostovoljno delo, ta šola in svetovanje s pari (Ljubezen in spoštovanje) tudi. Na dogodkih prostovoljno tolmačim. Vse to vidim kot del poslanstva, ne zaslužka. Res pa je, da morajo biti računi plačani. Mož pa je v ZDA samozaposlen.

Predvsem poskuša naša cerkev poskrbeti, da dostojno živimo in moram reči, da je zelo radodarna glede na številčnost. Saj podpira naju, dajemo desetino v dobrodelne namene, pa še plačujemo najemnino. Je pa to velik problem za večino evangelijskih cerkva v Sloveniji, ker smo še relativno majhni. Sedaj pa je še težje, saj smo se prepolovili, ko se je ustanovila naša Primorska skupnost in šla na svoje. Jasno, da smo se tako prepolovili tako po vernikih kot tudi finančno. Vendar se ne obremenjujemo s tem. Vse je le stvar časa in se bo v prihodnosti uredilo.

V Kopru so še toliko bolj radodarni, saj imajo 16 mož, ki so udeleženi v celodnevni program, 24 ur na dan kot odvisniki. Tako morajo financirati to dejavnost Teen challenge, kot tudi celotno cerkev. Je pa res, da je Teen Challenge podprt tudi s strani ZDA. Saj so ljudje, ki so stalno na voljo tem odvisnikom in le-tej ne morejo to plačati.

17. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO?

Sveto pismo lepo odgovori: Da se sveti usposobijo za vsakršno dobro delo. Ljudje opravljajo različne naloge, poslanstva, službe, da tam kjer so, da to živijo, da so luč, da so sposobni povedat zakaj verujejo. Veliko govorimo tudi o odnosih, da so spodobni le-te negovati na delovnem mestu in doma. To se mi zdi, da je primarni cilj. In če lahko samo dodam in citiram 2 Tim 3,16-17: Vsa Božja beseda je navdihnjena od Boga in je koristna za poučevanje, svarjenje, pobojševanje in vzgojo v pravičnosti, da bi bil Božji človek - in to ni sam tisti, ki je zaposlen v cerkvi, ampak vsak, ki pripada Jezusu - da bi bil popoln in pripravljen za vsako dobro delo. Popoln v smislu, da ima vse, da lahko izpolnjuje tisto poslanstvo za katero je bil on poklican in je pripravljen za vsako dobro delo. To je naše poslanstvo voditeljev, starešinstva, naš cilj. Denimo, da poslovnež ravna v skladu z vero, ne da kaj skriva pred državo ali pa čisto preprosto: da iz službe ne odnesemo malo papirja in svinčnikov. Zato imamo tudi poslovne seminarje ipd. da se ljudje izobražujejo na vseh področjih, denimo o starševstvu, o družinskih odnosih, zdravje, imamo prijateljico, ki je

komunikologinja in izobražuje ljudi po celi Sloveniji in Hrvaški, verne in neverne, da naj pravično govorijo, da naj ohranijo integriteto... torej ni področja, ki Boga ne bi zanimalo. Nisi vernik le, ko si v cerkvi. Mi rečemo, da smo vsi Božji delavci, le da je razlika v nalogah. Vendar nobena naloga ni boljša. Midva, ker sva pastorka nisva nič na boljšem kot nekdo, ki je hišnik. Vsi opravljamo častno delo. Včasih ob besedi misijonar pomislijo ljudje na našega P. Opeko, ki je res misijonar z veliko začetnico. Vendar po Božji logiki smo vsi misijonarji, vsi smo poslani.

18. Koliko ljudi vaše RIO doseže?

Težko je reči, ker je zastavljeno širše. Denimo 350 parov je šlo čez delavnice Ljubezen in spoštovanje v zadnjih treh letih. V skupnosti imamo uradnih članov 28 in še enkrat toliko jih je bilo, dokler se niso odcepili na svoje, v Kopru. Torej bilo je okoli 50 članov, ki so bili zares aktivni, brez otrok.

Mi imamo krst, vendar s krstom ne postaneš avtomatično član naše lokalne skupnosti, zato je potreben dodaten korak. Krščujemo odrasle, ki se sami odločijo za ta korak oz. so se spreobrnili, želijo slediti Bogu. Imamo neko izobraževanje, vendar moraš najprej verovati, da si nato lahko krščen. Nato šele sledi učenje - kot je Jezus rekel: Krščujte jih in jih nato učite o vsem, kar sem vam zapovedal. Zato imamo posebej skupino za mlade verne, kjer grejo čez osnove krščanstva; kaj pomeni odrešenje, krst v vodi, cerkev... otrok ne krščujemo, razen če vidiš, da otrok razume za kaj gre, da otrok sprejme, da je Jezus njegov Odrešenik. To se zgodi ob strinjanju staršev, voditeljev nedeljske šole in starešinstva. Denimo naš sin se je krstil, ko je bil star 15 let, je sam izrazil željo. Hčerka, pa je stara 22 let pa se še ni krstila, čeprav živi zgledno krščansko življenje. To je odločitev med njo in Bogom, ne krstiš se zaradi mene. Vendar, čuti, da je to korak naprej, neka zaveza.

Poučevanje za te, ki se želijo krstiti oz. so se krstili v večini primerov poteka individualno: nekdo ki je član in ki se že pozna s to osebo. To naredimo zato, da je bolj sproščeno, neformalno vzdušje, čeprav je jasno rečeno, da je to priprava za krst. Imamo že oblikovano učenje, kaj krst pomeni, ali se zavedajo kaj ta korak pomeni. Dobimo se enkrat (mislim z nama kot pastorkama, drugače pa se redno srečujejo z enim izmed članov).

Podobno je tudi v primeru, ko gre za poroko. Se usedemo, predebatiramo, tako kot mi danes (na kavču), gre za neformalno in individualno. Dobimo se več kot enkrat.

Za otroke pa imamo nedeljsko šolo, učijo se iz Svetega pisma, ki jim ga poskušamo prikazati na praktičen način. Da odlomek, Jezus dela čudeže, poskušamo navezat to na vsakdanje življenje, da

se to še vedno dogaja. Sledi kakšno pričevanje od ljudi, ki so denimo ozdravljeni in jih povabimo in nato učimo otroke, kako se moli za ozdravitev, za bolne. Gre za namen, da s tem rastejo, da jim je vera nekaj normalnega, da jo znajo vključiti v življenje. Vsako leto pa pripravimo za otroke določeno temo, letos je naslov: Božji junaki.

Za članstvo pa damo povabilo ven, kdorkoli bi želel postati član MKS, je zelo dobrodošel. Dobrodošel je vsakdo, ne glede na članstvo. Gre tudi za to, ali oseba po molitvi in po določenem času prepozna, da je to nekako njegov duhovni dom, prostor, kjer se dobro počuti, kjer smatra, da se lahko kaj nauči in prispeva svoje talente. S temi posamezniki se nato usedemo, jim povemo o naših vrednotah, delovanju, vodstvu, kakšne so naše odgovornosti voditeljev do njih in v kakšnem smislu lahko oni delujejo kot člani. V te ljudi več vlagaš kot v druge, jih bolj izobražuješ, saj so to tisti, ki so nato voditelji na posameznih področjih. V cerkev namreč pride veliko ljudi, ampak ne bi bili radi tako zelo aktivni, čeprav zvesto obiskujejo bogoslužja. To (članstvo) smo uvedli iz povsem praktičnih razlogov, da veš na koga lahko računaš, jim zaupaš. Midva ne moreva v vseh 100, 150 ljudi vlagati enako. Mi moramo imeti nek mehanizem, ki nam pomaga definirati, kdo je ta skupnost in to članstvo nam pri tem pomaga. To ni namenjeno izključevanju, ampak vključevanju. Člani ne delajo nič skritega, kar bi drugi verniki ne smeli početi. Naredijo pa člansko izjavo. Vsak, ki se nato odloči biti član, dobi člansko izjavo, kjer piše, da bo podpiral skupnost, molil za njo, prispeval s svojim talenti, bil prijazen do drugih, zgledno živel, itd.. skratka nič takega, kar ne bi počel vsak vernik, ne glede na to ali je član ali ne.

19. Kaj po vašem mnenju res deluje, jih kaj odbija?

Glasna glasba občasno moti starejše ljudi (smeh). Če je človek pristen, je fajn, če je pa neka narejenost, pa odbija. Najbolj deluje življenje in učenje z zgledom.

20. Na katera področja vpliva RIO?

Na vsa. Zanimiva je beseda, ki jo izjavi Pavel in reče, z vami smo želeli podeliti ne samo Besedo, ampak vse svoje življenje, se mi zdi, da je to ključno, da je človek pripravljen podeliti vse svoje življenje. Ne le govoriti ampak tudi pokazati. Mi smo denimo tu, v naši hiši, imeli vedno ljudi, ki so bili ali odvisniki ali pa brez doma. Živel so z nami. In smo jim rekli, nimamo nič za skrivati, nismo popolna družina, ampak nekaj pa imamo. In to kar učimo v cerkvi, takšni smo ali poskušamo biti tudi doma. Tako se je tudi začelo delo z odvisniki. Seveda, nismo sprejeli kar vsakega, ki je potrkal... Tudi sedaj, je sin povabil enega fanta, ki sedaj živi z nami (seveda z odobritvijo oz.

pooblastilom njegovih staršev). Hočem le reči, da je potrebno evangelij bolj živeti, ne le govoriti o njem.

21. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO? Ali je morda struktura že dodelana?

Mi bi radi videli v vsakem mestu takšno skupnost, v vsaki vasi pa vsaj kakšen dom, kjer bi se ljudje dobivali, da bi njihov dom postal postaja za srečanje z Bogom. Razlika je ali jaz nekaj vem o Bogu, ali pa sem z njim v odnosu. O Milanu Kučanu lahko tudi marsikaj vem. Ga lahko tudi citiram: Danes so dovoljene sanje, jutri pa je nov dan. Vendar ga osebno ne poznam. Podobno je pri Bogu, mnogi kaj vedo o Njem, ga citirajo, vendar ni živega odnosa. Kakor je Jezus dejal, čas se je dopolnil, Božje kraljestvo je tu, spreobrnite se in verujte evangeliju. In to je aktualno še danes. Gre za to, da se oseba odpove svoji pravici, da vodi svoje življenje. Božje kraljestvo pomeni, da Bog kraljuje nad mojim življenjem. Če pravim, da sem jaz gospodar sem v zmoti in dejansko hudič upravlja z menoj, kot pravi Sveto pismo. Ko pa priznam Boga za svoje gospodarja, pa kot pravi Pavel, nas Bog preseli iz kraljestva teme v kraljestvo svojega ljubljene Sina. In takrat se nekaj vžge v nas. Takrat se ne dotaknem jaz Boga, ampak se Bog dotakne in prime mene. In moje življenje dobi čisto drug smisel, novo gorivo. In ta Božji dotik in spreobrnjenje mora vsak Slovenec izkusiti

22. Koliko pa je limit, število, da bi se lahko v nekem mestu ustanovila vaša skupnost?

Da, potrebno je določeno število ljudi, oz. oseba in skupina, ki je pripravljena sprejeti iniciativo in odgovornost. Gre za to, da se stvari naravno razvijajo. Tudi sedaj, ko sodelujemo z drugimi skupnostmi, se sprašujemo kako bi utrdili to poslanstvo, ki nam ga je Bog zaupal nam vsem. Jaz nisem imel načrta v Kopru ustanoviti skupnosti, ampak ker sta Matjaž in Magdalena priznala Jezusa za svojega kralja in začela živeti evangelij in posledično ljudje v njunem okolju, ko so videli spremembe pri njih, so posledično tudi prišli k Bogu in je tako zrasla skupina, ki je hodila k nam, v našo cerkev v Ljubljano...in nato je dozorela ideja, da so ustanovili svojo skupnost. Mi lahko načrtujemo, da bomo delovali v nekem mestu, podali neko evangelizacijo ali začeli s predavanji o neki temi...in potem se lahko tudi iz tega kaj razvije. Morda se bo v prihodnosti tako načrtno bolj oblikovalo.

V samem bistvu nas ne zanima, da se bo nekje ustanovila skupnost MKS. Jaz sem vesela, da je v Mariboru že Binkoštna cerkev, pa Bratska, pa Kalve... važno je, da ljudje spoznajo Boga, da je dober, da je živ...

To bo še izziv, ko se povezujemo z drugimi skupnostmi in pridemo do točke kako se bo imenovala, saj vsak navija za svoje, čeprav je to brez pomena. Skupnost v Kopru nima naslova MKS. Mi smo jim dali svobodo, da izberejo svoje ime. Razvili so se iz MKS, vendar ker so v svoji okolici zaradi delovanja njihovega društva Izhod že poznani in imajo dober »renome«, so se odločili, da ohranijo ime Izhod. Samo ime za nas, ni tako pomembno, saj je bolj pomembno to, da imajo ljudje, ki ne poznajo osebno Boga, možnost spoznati ga. Oni niso pod nami, ampak so na isti ravni. A kljub temu sodelujemo, pridejo kaj vprašat, greva pridigat, če nas pokličejo, sva v njihovem odboru, sva mentorja. Bistvo ni ime na vratih, ampak da se živi evangelij. Seveda ne želimo, da bi se ustvarjale neke sekte, vendar smo vsi združeni v združenju Evangelijskih kristjanov, kjer so temelji verovanja isti, ostalo so samo nianse, čemu damo poudarek. Podobno se mi zdi, kot 12 Izraelskih rodov, vsak je imel neke svoje specifične, ko je pa prišla vojna ali praznovanje, so se pa znali skupaj združiti. So bili en narod.

Prav tako finančno pomagamo različnim skupnostim, da se osamosvojijo. Novi evangelijski skupnosti na Ptujju smo lansko leto pomagali, da se je osamosvojila. Kupili so hišo, ki jo je bilo potrebno obnoviti. In mi smo se odzvali njihovi prošnji, čeprav je to naša »konkurenca« v formalnem smislu. Vendar je to brez pomena, saj smo vsi na isti liniji, vsi isti tim. In to je tista miselnost, ki jo poskušamo vpeljati v naš prostor. Da si med seboj pomagamo, da se vprašamo, kako lahko drugim pomagamo, da bodo uspešni.

23. Torej ste v tem smislu za medkulturno in medversko povezovanje?

Ja. Sodelujemo predvsem z evangelijskimi skupnostmi pa tudi s RKC sodelujemo v okviru tečaja Ljubezen in spoštovanje in drugimi posamezniki, laičnimi voditelji in duhovniki. Ne gre za to, da imamo ekumensko srečanje in tako pokažemo kok smo mi super, ker smo ekumenski. Gremo izven teh datumov, sodelujemo preko oseb. Sodelovali smo tudi z Romi. Torej povsod, kjer se odprejo vrata. Ne gre zato, da bi hoteli ljudem indoktrinirati nekaj ali da bi bili ljudje naš projekt, ampak ko izkusiš Jezusa, je to tako čudovito, da želiš to podeliti s komerkoli, ki je pripravljen slišati. Živimo v deželi, ki je pretežno krščanska, vendar to ne pomeni, da vsi zares spoznajo Boga. Bog ni en bradati mož, ampak je sočuten, ljubezniv...enostavno služiš ljudem, ker Bog ljubi ljudi. In čeprav se nekdo ne bo spreobrn timer, greš in mu služiš. Hodili smo na šole in prepevali pesmi z vrednotami, da naj otroci ubogajo starše, kar je 4. zapoved. Kot rečeno gre za to, da niso ljudje projekt, da bi jih spreobrnil iz neki v neki.

Največji navdih nam je Trubar. To, da smo ustvarjeni po Božji podobi, se ga je dotaknilo in premaknilo njegovo življenje. Ko je študiral Sveto pismo je spoznal, da je Bog stvarnik, človek, pa je po njem ustvarjen. Prevedel je Sveto pismo, da bi dal vsakemu Slovincu možnost, da bi imel vsak osebni odnos z Bogom, z namenom, da bi odkril svojo lastno podobo, poslanstvo. To je vplivalo tudi na njegov odnos do žensk, zapornikov, da so vsi enakovredni, vsi so vredni osnovnega spoštovanja, čeprav je bila miselnost takrat drugačna. In to je njegovo revolucionarno odkritje, da ne vidimo ljudi kot projekt, ampak, da imajo vrednost. Tako je delovala tudi mati Tereza, verjela je, da je v vsakem Božja podoba, čeprav je včasih malo popačena. Zato je potrebno, da ljudem omogočimo, da so v stiku z Bogom, da se ta popačena podoba ozdravi.

Sodelujemo tudi izven naših meja. Jaz sem tudi vključen v skupino voditeljev, ki vodimo Srečanje za moške - Čuvaj svojega brata. Gre za medkulturno, mednarodno povezovanje držav bivše Jugoslavije. Pridejo tudi katoliki iz Slovenije. In je lepo, ker se tako ustvarja prijetno ozračje med državami, ki so bile včasih nasprotnice, so se med seboj borili drug proti drugemu in so nato spoznali Boga, videli svoje zmote, so se pokesali in danes so močni zagovorniki bratske ljubezni, katero nam je Jezus dal.

Izhajamo iz Assemblies of God, nato pa smo se razvili v hišno cerkev. MKS se je iz neformalne skupine razvila v formalno. Skupina vernikov se je zbirala na domu in preučevala Božjo besedo. Skupina je rasla, pridruževali so se ji še neverni in nastala je potreba po organiziranem vodenju. Povabili so misijonarja AG, da bi pomagal, kasneje pa so ga zaprosili, da bi postal njihov pastor. Dejansko je uradno pastor od leta 2000, skupnost pa je bila registrirana že prej.

Ime MKS nima nekega globokega duhovnega pomena. je slučajno ratu, drugod po svetu tega ni, čeprav so International communities, - vendar nismo del te mreže. Midva sva bila misijonarja AG in takrat so v vsakem glavnem mestu ustanavljali takšno mednarodno skupnost, da bi imeli tujci, v vsakem mestu neko zatočišče. Tako smo tudi v Ljubljani to ustanovili 1997. leta. Kmalu pa se je izkazalo, da jo obiskuje več Slovencev kot tujcev. Ime se je pa ohranilo. Sčasoma tudi nisva bila več misijonarja te mednarodne organizacije, saj bi morala na vsaka tri leta hoditi nazaj v ZDA za eno leto, to pa se nama ni zdelo optimalno, predvsem zaradi otrok. Zato sva dala odpoved, hišna skupnost, pa naju je povabila, da postaneva njhova pastorka, ime je pa ostalo še od prej MKS. Sicer ni ravno posrečeno, vendar je v končni fazi vseeno kako se imenujemo. Zato so se tudi naši bratje v Kopru poimenovali, kot so se želeli, čeprav bi se lahko imenovali denimo MKS - Izhod ali MKS - Koper. Na to gledamo kot na družinske odnose, ko se nekdo odseli, zaživi po svoje, s svojimi navadami in imenom. In ker so bili že prej Teen challenge - Izhod, se tudi sedaj imenujejo

Evangeljska skupnost Izhod. Sodelujemo pa še zmerom. Ni pa to neka svoja denominacija. Če bi se v tem smislu opredeljevali kot denominacija, bi bili morda Binkoštniki. Večina teh evangelijskih cerkva je avtonomnih in nima hierarhije, za razliko od evangeličanske cerkve, pa tudi tu je drugače kot v RKC. Pomembno je, da se uči evangelij takšen kot je in te osnovne resnice, takšne kot so bile.

Je pa res, da v Sloveniji še zmerom ljudje mešajo med pridevniki katoliška, evangeličanska in evangelijska. Predvsem med slednjima dvema. Evangeličanska cerkev se je rodila po reformaciji, in je v Sloveniji prisotna od Trubarja dalje, posebno v Prekmurju. Evangelijske skupnosti pa so novejšje, po protestantski tradiciji in želijo živeti po evangeliju. Torej, ne glede na denominacijo.

Demografija

Starost: M in Ž, oba okoli 50, poročena, pastorja, višja izobrazba

1.17.2 Intervju z laikom

1. Kako poteka pri vas posredovanje verske izkušnje, verskih in moralnih resnic?

V prvi vrsti z zgledom. Ljudje vidijo, da smo kristjani malo drugačni ali bi vsaj morali biti. Drugo pa je Božja beseda, ki jo človekov duh potrebuje.

2. Metode, ki pri tem prevladujejo?

Rekla bi, da oboje; tako formalne preko bogoslužja, raznih dogodkov in srečanj kot tudi neformalne metode preko piknikov, ki jih imamo večkrat na leto in preko hišnih skupin. Denimo pri meni doma, se vsako sredo dobivamo z namenom molitve za različne potrebe, za državo, vlado, gospodarstvo, šolstvo, za napredek Slovenije, da bi vladale pravilne vrednote.

3. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika in izvajalca RIO?

Sem članica in nekdo, ki mu je zaupano vodenje oz. bolj skrbništvo financ, ne odločam pa, kam gre denar. Sem tudi skrbnica financ glede društva Zaživi življenje. V preteklosti sem vodila nedeljsko šolo za otroke, sedaj pa nimam kakšne funkcije prav v RIO.

4. Kaj pomeni biti član in kako to postaneš?

Pri nas, preden postaneš uradno član, sta dva pogoja: sprejeti Jezusa, imeti osebni odnos z njim in biti krščen v vodi. Ko si torej krščen, še nisi član. Seveda pa moraš nekaj časa obiskovati določeno skupnost, da ugotoviš, ali je primerna zate. Član lahko izvaja določene funkcije v cerkvi, kar je

logično, saj nekemu novincu ne moreš zaupati vodenje česarkoli. Je pa veliko ljudi, ki niso člani, ki so samo verniki ali obiskovalci.

5. Kje pri vas poteka RIO?

Bogoslužje v dvorani v Zadobrovi, v plesni dvorani Fredidance. Hišne skupine pa se dobivajo po domovih.

6. RIO poteka v okviru bogoslužja ali izven njega?

Oboje.

7. Imate pri vas različne modele RIO?

Imamo tudi tega kar nekaj. Pred poroko je prav, da se vsak pripravi na le-to. Trenutno naše dva pastora izvajata tečaj Ljubezen in spoštovanje preko društva Zaživi življenje.

8. Kdo so pri vas voditelji in kako se zato usposobijo?

Voditeljstvo imamo razdeljeno; glava le-tega je starešinstvo, ki ga sestavljajo štirje člani: pastor + 3 starešine. Oni so tisti, ki skrbijo za celotno delovanje. Res pa je, da preden jim zaupamo takšno funkcijo, morajo biti naši dolgoletni člani in predani Jezusu s čistim srcem na vseh področjih, torej zgled. Sama nisem želela biti del kakršnega koli vodstva, ker se mi zdi to preveč odgovorno delo. Poleg starešinstva pa imamo različne skupine, ki jih prav tako vodijo drugi voditelji, ki so tudi člani. Denimo moška skupina se dobiva enkrat na 3 tedne in kroži po domovih in imajo svoje moške molitvene potrebe. Molitvena skupina za oba spola pa se odvija pri meni doma. Pred leti smo imeli tudi žensko skupino, a se sedaj srečujemo kar v tej molitveni skupini obeh spolov. Imamo tudi nedeljsko šolo, kjer je ena odgovorna za celoten protokol, imamo pa tri skupine glede na starostno obdobje otrok.

9. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO?

Da je vsak Božji otrok opremljen z vso opremo za Božje delo. Kjer koli lahko služiš, pomagaj, služi, izgrajuj, se usposobi. Vsi ljudje smo Kristusovo telo, eden brez drugega ne moremo. Veliko se dela z zasvojenici, pa na poslovnem področju, tudi socialnem.

Barbara in Steve sta mnogo zasvojencev gostila pri sebi doma, ker so potrkali na vrata, začutila sta, da jima morata pomagati, da so se izvlekli iz tega brezna. Šele kasneje, ko sta se v cerkev Matjaž in Magdalena Horjak, sta čez čas ustanovila Teen challenge, ki je kasneje postala dom za pomoč fantom zasvojenecem. Matjaž je bil pred tem policist, Magdalena pa zasvojenka. Njo je pod svoje okrilje za obdobje treh mesecev vzela ena gospa iz naše skupnosti in ji nudila bivališče. Ta trenutek je bil za Magdaleno ključen.

10. RIO je zastavljeno širše?

Imamo mnogo društev, ki so nastali v cerkvi, ampak niso last cerkve. Recimo Zaživi življenje je nastalo iz potrebe, ko je Nik Vujičič prišel v Slovenijo. Jaz sem ga namreč spoznala v Ameriki, na večerji svoje sestre in tako sem navezala stik. Preden je Nick odšel z večerje domov, mi je podaril DVD, ki sem ga po prihodu domov predala pastorju Stevu z namenom, da ga nujno mora pogledati. Bil je tako prevzet z vsebino in čutil, da mora tega človeka nujno pripeljati v Slovenijo. Vse aktivnosti so torej namenjene za vse, vsak je dobrodošel.

11. Kako se odrasli pridružijo vaši skupnosti?

Ko se nekdo odloči, da bo sledil Jezusu, je v naši skupnosti dobrodošel. In nato, ko se odločijo slediti Jezusu, se dajo krstiti.

12. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Religijsko izobraževanje mi je sicer preveč tuja beseda, mogoče je preveč toga, premalo zajema pravo delovanje Boga. Bolj mi ustreza versko izobraževanje odraslih. Želimo si, da bi bil vsak čim bolj podoben Jezusu. Da z njim vzpostavi in ima osebni odnos, to je točka ena. Ko namreč spoznaš Jezusa, se ti življenje obrne na glavo. To je približno tako, kot pri avtu. Nisi več ti voznik, ampak prepustiš njemu vožnjo in se usedeš na sovoznikov sedež. Samo sedenje v cerkvi te ne naredi kristjana.

13. Na katera področja življenja vpliva RIO?

Na vsa.

14. Je pri vas RIO usmerjeno medversko, medkulturno? Verjetno z evangelijskimi skupnostmi bolj sodelujete kot z drugimi?

Absolutno, nismo zaprti sami vase. S katoliško skupnostjo precej sodelujemo, čeprav je res, da v okviru društva Zaživi življenje. Z drugimi evangelijskimi cerkvami tudi sodelujemo, tudi mednarodno. Mislim, da ga ni meseca, ko ne bi imeli nekega tujega obiskovalca. Tako pride k nam in nam kaj pove, pa k drugim evangelijskim skupnostim. Res je, da bolj sodelujemo z le-temi, saj je način podajanja Svetega pisma zelo identičen. Seveda pa, če hočeš poiskati točko za sodelovanje, jo boš našel z vsakim. Tabla in pripadnost neki skupnosti te namreč še ne bo zveličala. Neka šala pravi, da je umrl nek človek, ki je bil šokiran, ko ga je angel odpeljal v pekel, saj so bili tam namreč različni prostori, kjer so bili katoličani, luterani, baptisti... in nato je mož vprašal angela: »Ja, kdo je pa potem sploh v nebesih?« In odgovor, ki ga je dobil, se je glasil: »Samo Božji otroci.« Nauk tega je, da te tabla ne zveliča. Table razdvajajo, Jezus pa povezuje.

15. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Mislim, da so področja dobro pokrita, tisto, kar primanjkuje, so delavci. Imamo namreč dobro razvita različna področja; poslovneži promovirajo in si želijo, da bi v svojem poslovnem svetu vzknila poštenost v vodenju podjetij. Imamo tudi pravnike, odvetnike, ki v svojem pravnem svetu vplivajo na druge, da vlada poštenost, da ni korupcije. Potem imamo veliko ljudi, ki delajo na socialnem področju. Prideš torej do trditve, ki sem jo povedala na začetku, da so vsa področja pokrita, ljudi pa primanjkuje, ti so zmeraj dobrodošli, da bi se evangeljske vrednote čim bolj širile. Sveto pismo namreč pravi: žetev je obilna, a delavcev je malo. Naša dolžnost in Božja zapoved sta, da molimo za delavce.

Demografija

Ženska, 47, samski stan, laik, univerzitetna

1.18 Budistična kongregacija Dharmaling

1.18.1 Intervju z voditeljem religijskega izobraževanja

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Budistični kongregaciji Dharamaling.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Imamo več aktivnosti, več meditacij na teden in drugih praks; očiščevalne prakse, prakse posameznih Bud, enkrat na mesec imamo učenje o Budovem nauku, enkrat na mesec ali enkrat na dva meseca imamo študijsko skupino, kjer poteka razpravljanje o Budovem nauku ali na določeno temo o budističnem nauku. Povprečno se dobivamo v našem templju več kot petkrat, vsekakor pa vsaj petkrat, včasih tudi do sedemkrat. Z vsem tem umiriti svoj um, razviti notranje kvalitete kot so ljubeča prijaznost, sočutje, spoštovanje do drugih. Vse to je osnovano na umirjenem umu, sicer se le-to na usede. Če smo jezljive narave se ne da razviti pristne ljubeče prijaznosti. Zato meditiramo in se tolikokrat dobivamo.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Preko meditacije, tudi preko facebooka. Prakse, meditacije, ker sledimo tibetanski liniji učenj, torej tibetanskemu Budizmu. Povabimo enkrat na leto tibetanskega Lamo, t.j. budističnega mojstra, da nam da kakšno učenje, transmisijo (ali prenos učenja) kakšne pomembne iniciacije (ali opolnomočenje). To so dragoceni obredi v katerih prejmemo določen blagoslov. Na podlagi le-tega prakticiramo prakso posameznega Bude, katerega iniciacijo smo prejeli. Dobiš blagoslov, dovoljenje da prakticiraš določeno prakso, za katero seveda prosiš. Če si želiš prakticirati prakso medicinskega Bude, kateri v sebi združuje zdravilne energije potrebuješ iniciacijo le-tega in nek lama, ki ima dovoljenje od svojega učitelja, lahko to predaja naprej. Učenci prejmejo takšno opolnomočenje ---kar je izjemno koristno za naš um. Transmisija-prenos učenja, iniciacije

4. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Nekaj vmes; formalno in neformalno. Meditacije, ki jih vodimo, niso nekaj strogo formalnega, a po drugi strani potrebujemo nek red in čas, ki ga posvetimo za prakso.

5. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Sebe smatram kot prejemnika Budovega nauka in prejemam učenja različnih lam. Sem učenec (ang. Student), ali nekdo, ki sledi budovemu nauku. Prej omenjeni lama uteleša, določeno modrost, sočutje oziroma nekdo, ki je to v sebi z budistično prakso že v veliki meri prebudil. Lama je torej vodnik, je obtežen z znanjem Budovega nauka. Zato sebe smatram kot prejemnika učenja različnih lam, kot so Njegova svetost Karmapa, Dalailama. Na tem svetu obstaja ogromno čudovitih lam, ki v sebi utelešajo to kar učijo. Mi nimamo krovne strukture, ki pokriva Budistični svet. Imamo različne linije prenosov, znotraj le-teh obstajajo avtentični učitelji, ki znanje in modrost, ki ga imajo lahko prenašajo.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Osnove meditacije posredujem, kar sem slišal od mojih učiteljev. Ne učim pa o najbolj globokih naukih, praznini, ..ker nisem lama. Kot menih lahko posredujem osnove, ki pa so izjemno pomembne. Ne moreš budizma spoznavat brez osnov, ki sploh niso tako preproste. Če bi celo življenje prakticiral le to, bi to človeku izjemno pomagalo. Bil bi bolj strpen, miren, ljubeč, spoštljiv do drugih, bolj spoštljiv, ponižen...saj imamo v sodobni družbi ogromno ponosa v materialističnem svetu, ki nima nobene osnove.

7. Ste v Sloveniji vi edini izvajalec, ali vas je več? Imate različne izpostave pri nas?

V Sloveniji smo le tu. Izpostavo pa imamo tudi na Madžarksem, Franciji...Smo mednarodni, a v Sloveniji smo le tu. Naši člani pa so po celi Sloveniji.

Učenja enkrat na mesec ima naš lama preko videokonference iz Francije in nam da kakšno učenje o Budovem nauku. Pri študijski skupini ni enega izvajalca, gre za podelitev svojega znanja in izkušenj. Pogledamo si kratek video film enega učenja Budovega nauka, na določeno temo, ki ga izbere naš lama, nato pa se približno uro in pol pogovarjamo, izmenjujemo... Ljudem je zelo všeč. Marsikomu je to najbolj všeč.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Sebe vidim kot nekoga, ki poučuje meditacijo in pa nekoga, h kateremu ljudje lahko pridejo na pogovor, v kolikor to želijo. Nisem pa nek učitelj ali nekdo, ki redno daje predavanja oz. učenja odraslih o budizmu. To ni moja vloga. Imamo pa enega člana, ki ima več znanja o budizmu kot tudi s področja filozofije kot jaz. Nisem edini, nekaj nas je, ki smo budisti in že več let (približno 15 let) sledimo Budovemu nauku. Ne gre za to, da bi eden izmed nas imel največ znanja in bi bil vodja, ampak si delimo znanje in izkušnje delimo med seboj.

9. Torej so tudi laiki povabljeni k temu, da vodijo oz. podajajo svoje znanje in izkušnje drugim?

Tako je. Pri nas pa je to še toliko bolj potrebno, saj sem edini menih. Vendar bi bilo tudi drugače tako.

10. Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

V budistični kogregaciji, Pavšičeva 41.

11. Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Preko praks, meditacij, študijske skupine, učenja in to, da povabimo lame.

a. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Ne zelo veliko. Smo majhna skupnost. Ne vem tudi, če je v Sloveniji vsega skupaj 500 budistov. Težko je opredeliti koga vse doseže RIO, včasih nas je na meditaciji 12, včasih 2 človeka. Definitivno pa nas ni veliko. Pa tudi za ljudi je težko, da bi vsak dan meditirali v tem hitro bržečem svetu, v katerem imajo ljudje toliko oblicacij. Poselidčno si ljudje ne želijo vzeti čas, da bi meditirali, po drugi strani pa bi jim to zelo kotistilo in čisto nič ne bi izgubili. Veliko bi pridobili, saj bi bile njihove reakcije umirjene, preišljene.

12. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Najprej je naš voditelj lama, ki je predstojnik vseh izpostav. Nato smo vsi ostali: torej jaz kot menih in laiki - smo na istem nivoju. Imamo tudi predsednico naše skupnosti, to je Mojca Savski, ki je laikinja.

13. Torej laiki ne potrebujejo nobenega usposabljanja za poučevanje oz. podajanje?

Ne, ker mi ne rečemo usposabljanje. Mi slišimo določene nauke, ki jih je učil Buda, potem pa nam preostane to, da o tem čim bolj razmišljamo, da poskušamo to čimboljše razumeti in tudi prakticirati. Ni zelo zapleteno to razumeti, da si velikodušen, ljubeč, sočuten... Bolj zapleteno je to udejanjiti, prenesti v svoje življenje. Mi nimamo toliko poudarka glede usposabljanj v smislu znanja, bolj smo osredotočeni na to, kako to prenesti v svoje življenje, kako izboljšati svoje odnose z drugimi, biti bolj mirni z drugimi. To so le besede, a je v tem zajeto ogromno. Imeti ljubezen do drugih ljudi, ni tako pogosto, je redka stvar. Na nas pa je koliko to prakticiramo.

14. Torej nekdo, ki zares prakticira in prelije to v vsakdanje življenje je lahko voditelj?

Mi nimamo nekega hudega usposabljanja, študija, ne gre tudi za institucionalizirane službe. Gre za to, da če že poskušaš meditirati je to samo po sebi velik zalogaj. Potrebno je svoje življenje spremeniti. Ne moreš na eni strani hoditi na divje žure in na drugi strani meditirati. To dvojje se izključuje.

15. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči? Verjetno je cilj že prej omenjeno doseganje ljubeče sočutnosti in umiriti sebe ter tako drugim pomagati?

Tako je. Cilj budizma je da postanemo iskreno dobri ljudje, drugo je to, da imamo čim boljšo koncentracijo oz. čim bolj umirjen um in na podlagi tega se da dodat tudi veliko sočutje in ljubečo prijaznost, kar mislim da presega to da smo le dobri ljudje. Cilj je to, da presežemo kakršnokoli obliko trpljenja najprej svojega nato pa pomagati vsem živim bitjem, da dosežemo stanje modrosti, da ne glede na to kaj se nam zgodi, da je naš um prost trpljenja.

16. Glede na vašo naravnost je takšno RIO namenjeno ne le članom vaše verske skupnosti, ampak je zastavljeno širše z ozirom na to, da želite širiti mir in presegati razlike, kot piše na vaši spletni strani?

Meditacije ob torkih in četrtnih, so namenjene vsem, ne le budistom. Saj se lahko vsi naučimo meditirati. Gre tudi zato, da imamo neko podporno skupino, ki nas podpira, kamor se lahko vedno vrnemo, in to redno prakticiramo tudi doma. Nekateri hodijo redno in jim res pomaga, tudi pri sebi vidim, da mi skupina pomaga. Če imamo umirjen um, smo lahko zelo srečni. Izognemo se bolj grobih motnjam uma (angl. Distraction) oz. se naučimo kako ravnati z motnjami uma, v smislu, da v sebi nimamo miru, da smo zelo razdražljivi, da nas vse ziritira, razjezi, če smo zelo ponoasni ali ljubosumni, ali če smo navezani na nekatere stvar; na negativne stvari, ki v našem umu povzročajo čustveno trpljenje, potem lahko z meditacijo vse te negativnosti ne nujno odpravimo, ampak jih lahko izjemno znižamo in to v nas vzbudi ogromno miru, posledično pa sreče. Budizem je pot, ki pelje do notranjega miru in pristne notranje sreče.

17. Meditacije so troej odprte, kaj pa drugo?

Tudi. Učenja in študijska skupina je odprta, če koga zanima Budov nauk je dobrodošel. Imamo pa nekatere prakse, ki so zares budistične in nekdo, ki bi bil kristjan ali musliman ali pa ateist, torej da ne verjame v Budo, nima smisla da pride. Cela praksa, obred je posvečen temu, da se obrnemo k Budam, se k njim zatečemo, jih prosimo za blagoslove, recitiramo njihove mantre, tako da obisk tu ne bi imel smisla.

18. Na spletni strani imate napisano, da se Budov nauk prilagaja deželam. Je torej v Sloveniji kaj specifičnega?

V glavnem je vsekakor enako, torej v bistvenih stvareh, sicer ne bi bil več budizem. Gre pa zato, kako predstaviti Budov nauk različnim tipom uma. Naš um je drugačen od ljudi na vzhodu. Čeprav se z globalizacijo približujemo eden drugemu, pa vseeno prevladuje na zahodu materialna miselnost. Če imaš torej dobrine v materialnem smislu, ne potrebuješ drugega. Morda je na vzhodu več zavedanja o duhovnosti, čeprav to govorim po svoji osebni izkušnji. Po drugi strani pa je tudi res, da sam status ali okolje še ne pomenita pri duhovnosti večje prednosti ali oddaljenosti, kar zadeva duhovnosti. To kateri

nauk ti odgovorja, je izjemno individualno. Mi temu rečemo, da gre za karmo, ljudje imamo iz življenja v življenje različno karmo in to ima tudi različne posledice, zato smo si tudi različni. Na različen način razmišljamo, različno logiko uporabljamo, različne stvari so nam bolj pomembne, po drugi strani pa smo si lahko z enimi ljudmi zelo podobni, ker imamo podobno karmo.

19. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem? Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Redna udeležba našega programa, drugo pa da bi se udeleževali različnih dogodkov ko pride Dalailama v Evropo. V Italiji in Franciji je večkrat in prav udeleževanje le-tega lahko izjemno pomaga ljudem pri naukih ki jih slišijo. Izjemno lahko pomaga tudi redna praksa meditacije doma, tako da ko se zjutraj zbudijo, da meditirajo 10-15 min in zvečer analiziramo celoten dan in se ponovno poskušamo umirit, ustvarit čimbolj pozitiven um. Pa tudi čez dan smo lahko pozorni in opazujemo kakšna čustva gojimo, kakšne misli imamo, so pozitivne ali negativne, s kakšno motivacijo se lotevamo stvari. Če imamo to zavedanje, lahko negativno misel, ki se nam začne po umu plesti, ustavimo. Tako preprečimo, da bi le-ta prešla v jezo in ta jeza ne bo prešla v negativno dejanje, ki bi nekomu škodovala. Vedno, ko povzročimo bolečino drugim, jo še veliko bolj povzročimo sebi. Biti torej pozoren, kaj se dogaja v našem umu, to je osnovna praksa, ki se ji reče meditacija, ki je ključ do sreče, do notranjega miru, da opravimo negativnosti, da se začnemo zavedat kako pomembno je, da ustvarjamo samo pozitivna dejanja. Če ustvarjamo pozitivna dejanja za druge, je na koncu tako, da ogromno sreče požanjemo tudi mi, ker ljudem pomagajo in so srečni. In če so drugi srečni, smo mi še bolj srečno v kolikor imamo dobro srce in nismo ljubosumni na druge. In to vse vpliva na vsa področja v življenju.

20. Kaj jih odbija?

To je potrebno pa njih vprašat. Ljudje smo si različni, nekateri želijo ogromno praktičnega znanja, drugi ogromno izkušenj, nekateri so pa vmes, tako da je vedno nekdo malo razočaran

21. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko in na kakšen način to spodbujate?

Mi smo tako majhni, da nimamo veliko medverskega dialoga, ker imamo veliko opravkov sami s seboj, da smo sploh sebe vzpostavili. Ogromno energije gre v to, da ohranjamo Budov nauk, njegove prakse in da smo čim bolj stabilni na tej poti. Bi si pa želel srečanja z drugimi menihi in nunami iz drugih verskih skupnosti, vendar mi obligacije v naši skupnosti tega ne dovolijo, saj sem edini menih. Poskušamo pa biti čimbolj odprti za tistega, ki želi priti k nam. Čas za druženje, spoznavanje drugih pa primanjkuje. Ne gre zato da bi bili zaprti, gre za omejitve.

22. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO? Ali ste to strukturo vzpostavili do najvišje mere?

Pustimo se presenetiti. Morda bo čez nekaj let drugače, lahko kdo postane menih, nuna, pridejo novi člani. Nismo veliki, če bi torej prišlo 5 ali 10 ljudi, ki bi želeli postati budisti, bi bilo to že veliko, v kolikor bi vzeli našo skupnost za zatočišče, torej krst kot se pri nas reče obred zatočišča. Vsak od teh ljudi ima svoje kontakte, interese, sposobnosti, na tak način se lahko širimo. Zato se pustimo presenetiti. Potencial pa je to, da smo odprti, kogarkoli zanima budizem, smo tu.

23. V tem smislu niste ideološki?

Ne nismo. Cilj je da si dober do drugih. Še več. Da si dober do vseh drugih, do ljudi in do živali. Cilj ni postati dober budist. Cilj je postati dober človek. Budizem je le vozilo, ki te do tega pripelje.

24. Torej da smo najprej dobri ljudje, šele nato muslimani, kristjani, budisti....?

Tako je, potrebno je biti dober drug do drugega in se spoštovati med seboj in že to je veliko.

25. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

Če želiš imeti še kakšnega sogovornika o budizmu greš lahko v gozdni samostan Samanadipa, to je nekje pri Trebnjem. Tam je menih, ki je iz theravada tradicije, kar pomeni da ne sledi tibetanskemu budizmu, ampak bolj tajskemu.

26. Katere gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

Kar se gradiva tiče, nismo izdali nič, saj smo majhni. Imamo pa tu dobre knjige. Sicer pa je tudi na spletu veliko zapisanega. Denimo lamayeshe wisdom archais, kjer je tudi veliko prostih knjig kot recimo Teachings from Tibet; Gideons from the great lamas. Notri so učenja o osnovah budizma, z večih zornih kotov od različnih lam. Ali pa spletna stran view on budism, kjer so osnove budizma na preprost in jedrnat način predstavljene.

27. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

V kolikor bom imel čas z veseljem.

Demografija

1. Spol? Moški.
2. Starost (skupine)? 35-40
3. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Menih.

Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Dokončana srednja šola

1.19 Hinduistična verska skupnost v Sloveniji

1.19.1 Intervju z udeleženko RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Hindujska ali hinduistična.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

V skupnost se vključujemo ob praznikih, ki jih praznujemo in jih objavljamo, kdaj so prazniki. In se takrat družimo in se trokrat tudi vključujejo novi člani, oziroma tisti, ki se želijo izobraževati in vključevati v skupnost. Nekateri takrat postanejo člani. Vsak lahko pride, objavljamo pa med našimi člani.

3. Kako se pa izve za to?

Poteka predvsem »od ust do ust«.

4. Kako posredujete svoj način življenja?

Jaz ga ne posredujem najbolj, ker smatram, da čim manj poveš, pa na primeru pokažeš, da je to najboljše. Npr. ko sem hodila v službo in sem bila vegetarijanka, sem hodila enkrat na teden po hrano. Takrat sem pač prinesla vegetarijansko jed in so vsi govorili, »danes bomo jedli ptičji futer«, in so v dveh, treh mesecih skoraj vsi že bili na »ptičjem futru« pa niso postali vegetarijanci. Tako da, siljenje ne prinese nikamor in se mi zdi kratkoročno.

4.a. Kako pa navdušite koga za to religijo?

Po moje da takrat, ko kdo sprašuje, pa se takrat pogovarjamo o tem. Edino tako.

5. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Isto. S kakšnimi predavanji, kdaj kdo pride pa predava.

5.a. Kaj pa kakšno bogoslužje?

Mi imamo ob praznikih bogoslužje, imamo pa najete prostore tukaj pri »Jogi v vsakdanjem življenju«, tam imamo en prostor in tam naredimo in se tam zberemo.

5.b. Kako jih pa povabite?

Indijci vejo, ker vejo kdaj so prazniki, nas najdejo, tako, da je tudi za njih poskrbljeno, nimamo pa kaj jaz vem, kakšno obredje vsak dan.

6. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

To vprašanje smiselno izpustim, ker je odgovor pod 5.b.

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Ne vem kaj bi odgovorila.

Meni se zdi, da ga ima vsak človek sam. Ne vem, meni osebno ne ustreza pa tudi ne maram pri drugih, da se nekaj sili al pa samo to je v redu. Ker ni, mislim, povsod imaš dobro in povsod imaš slabo. Povsod nekaj odvržeš. In zato se mi zdi, da je posredovanje en navdih. Jaz sem šla enkrat na eno predavanje in npr. ker sem bila že prej iskalec, sem na tistem dve urnem predavanju čakala,

kdaj se povedalo nekaj, kar ne bom jaz sprejela. In nisem slišala, čeprav bi danes imela veliko za povedat. To je pomoje bolje koga drugega vprašat. Jaz sem hindujc, tako.

8. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

8.a. vprašanje sem preoblikovala v »Kako izvajate obred, kdo ga izvaja«

To pri nas izvaja eden oz. dva, trije, ki delajo te pudže, potem je molitev, ki je v hindujščini, petje, kot v cerkvi.

9. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

9.a. Kako vi kot ustanoviteljica vidite svojo vlogo znotraj te skupnosti?

Veste, od začetka je ta vloga bila zelo močna. Smo se morali kar zelo truditi, da smo dobili to kar imamo. Takrat je bila zaveza 100 članov, zdaj mislim da lahko takoj odpreš, da jih je lahko 20. In celo takrat je na vladi potekalo enkrat mesečno druženje vseh verskih skupnosti in ne vem zakaj je to prekinjeno. Ker se mi zdi da je to tak nesmisel. Vse skupnosti smo se dobile in nekdo iz vlade je govoril o prednostih, kaj je dobro narest, kje dobiti kakšno literaturo, enkratni sestanki so bili, ki so trajali uro dve. Tega zdaj ni več. Ene tri leta, štiri. Ukinili so mislim s to ta novo vlado, ali že prej. Ta Urad za verske skupnosti je bil včasih vedno aktive, danes pa ni aktiven več. Čeprav nam ošljejo za udeležbo na kakšni proslavi, ker se jaz ne udeležujem, ker mi ni. Hočem predat ta mladim, pa kar nočejo. Vsi bi, ampak ko je pa čas za prevzet, pa jih ni.

10. Kako pri vas poteka RIO?

To imamo tle v Center joge v Savljah, »joga v vsakdanjem življenju« in tam imamo najet prostor. To je predvsem takrat ko so prazniki. Je pa res, da se večina nas dobi vsak teden, je druženje v Joga centru, tako da se vsi praktično vidimo, tudi tisti, ki smo hindujci in nehindujci. Joga je že trideset let v Sloveniji. Ob polni luni poteka meditacija. Jaz si vzamem 20 minut in pomeditram. Obredje je zelo zapleteno. Ogromno je za naučiti se. Bila sem na velikih obredih, ki jih doživljaš zelo ekstatično. Je pa zelo tolerantno, lahko prides in greš. Za to polno luno je bilo obredje 24 ur. Ta polna luna se imenuje Guru Guru, kjer vsak učenec pride in se zahvali svojemu učitelju za to, kar ga je naučil v tem letu. Ampak v Indiji je pa vsak učitelj guru. In tudi osnovnošolčki pridejo k učiteljem in se jim zahvalijo za to kar so jih naučili. V avgustu so molitve za prednike, ker pravijo,

da zelo lahko pomagamo prednikom, če molimo za njih in je tudi takšna da traja 24 ur. Potem je kar nekaj duhovnih 24urnih praznikov na leto.

Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:

- Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?
- Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

10.a. Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Ne. Ponavadi so poročni obredi vedno v Indiji. Tisti, ki so se poročili, do zdaj sta bila dva para, so šli vedno v Indijo. Ker to je pa zelo zakomplicirano. Ritual z molitvijo in z obredi, to imajo Madžari, ker imajo tudi tempelj, in imajo Indijca, ki pride in jim to vse uredi.

- Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Zadnje čase se ne širi skupnost, po moje, tudi zaradi neaktivnosti. Po parih letih, po aktivaciji skupnosti je začela padat aktivnost. To zato, ker ta mladi so preveč zaposleni, ta starim se pa ne da več.

11. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Ponavadi je usposabljanje, ampak je v Indiji. Naredi se tako, da pride Indijc, ki je pudžari in je prav izučen, ker mora Vede poznat napamet. Jaz ne vem, da bi bil v Evropi kakšen pudžari, ki bi bil Evropejc. To so sami Indijci, ker je to tako ogromen in zajeten proces, in ni šanse, da bi kdo od naših to delal.

12. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Mislim, da je vseh verah cilj, biti eno z Bogom. Mislim na to ozaveščanje, sprejemanje sebe, opazovanje sebe, učenje predvsem na primerih in nekatere zelo velikokrat stolče, preden kaj pokapiramo.

13. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Vsak lahko pride. Pri nas nimamo temljev, nikoli ni bilo kakšnega zanimanja, pa tudi majhni smo. V Evropi je v Angliji, na Madžarskem, mislim da tudi v Italiji.

14. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

- So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

Vprašaš, prideš in pogledaš, potem se pa odločiš. Pa če vam je všeč, pridete, če ni, pa ne. Nič ni obvezno, je zelo po Indijsko. Meni se zdi super to, da poskušaš. Jaz sem poskušala vse, preden sem prišla. Ljudje so kar presenetljivo zelo firbčni. To je tisto, kar te lahko pripelje.

15. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Absolutno bi se kaj izboljšalo, če bi mladi kaj prijeli. Pri nas je krščanstvo prevladujoče, in je tukaj veliko predsodkov. Celo moram reči, da so krščani veliko bolj podpirali to registracijo naše skupnosti, kot mladi, ki so člani te skupnosti. To da je marsikomu nerodno in se sprašuje, kaj bodo drugi rekli. Če bi bilo v šoli, npr. če bi bila verska vzgoja, bi mladi vsaj imeli stik s tem...

16. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Vsaka vera ti pomaga, tudi na stara leta npr., ti pomaga ohranjanje vedrino, radost. Jaz sem gledala po domovih, starejše, vsi verni so imeli sprejemajoče izraze, lepe...med tem ko drugi imajo trpeče izraze.

17. Kaj jih odbija?

Obredje zelo zanaša naš prostor, je zelo kulturno drugačno. Ampak, jez npr. če grem v Indijo na obredje ta pravo, jaz pojma nimam o čem govori. Ne vem za kaj gre, ob tem pa Indijci to tako hitro izgovarjajo- mogoče je to kar odbija.

Potem pa ta obredna kopanja, ki so vsaka štiri leta npr. kumbamela, maha kumbamela, ko se dobijo na Gangesu, na Jamuni...bi rekla, da kar velikim kaj ne paše, ko se izvaja obred, to traja in traja. To so ure in ure. Cel dan...

Tudi naši, če bi se učili, to je tako zelo vse zakomplicirano. Oni nimajo papeža, tako kot imamo tukaj, ampak imajo štiri ta glavne učitelje in učenje je tako zahtevno, da dvomim da bi se kakšen Evropejec lahko za to usposobil. Indijci se rodijo v tem, tam je to vpeto v vzgojo, je del njih in to živijo. Mi se pa to učimo.

18. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Mislím, da vrednote največ. Ta vaša vprašanja so na splošno zelo težka. To je tako odvisno od vsakega posameznika. Glede na to, da verjamemo v reinkarnacijo, je v Vdah ena zgodba o tem, da

v bistvu sami izberemo življenje v tem trenutku, ko smo bili še gor. Ker smo duhovni iskalci, si bomo izbrali v naslednjem življenju tako življenje, kjer boš duhovno najhitreje napredoval. In zato je včasih to življenje lahko zelo težko, ker si namenil čim prej napredovat in tem bolj težje ti je življenje. Ko umreš, si potegnen gor in tam se odločiš, kako hitro želiš duhovno napredovati, ker te bo hitreje pripeljala do Boga. Učimo se takrat, ko smo v težavah.

19. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Stalno je prisotno to povezovanje. Na naše obredje pridejo tudi muslimani. To je zelo odvisno od človeka.

20. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Pač kot vrednotni sistem.

21. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Ne vem. Kakšen močan voditelj, ki pa ga jaz žal ne vidim trenutno. Kakšna karizmatična osebnost.

22. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Ne vem, je kar dovolj zajeto.

23. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

- Nam lahko zaupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)

Zdaj so na dopustu. Bom govorila drug teden, pa me pokličite.

24. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

25. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Takrat grem v Indijo, nisem bila že dve leti.

Demografija

Spol? Ženska

Starost (skupine)? Upokojenka

Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)? Vdova.

Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)? Srednja šola.

1.20 *Krščanski Center Ljubljana*

Intervju v tej skupnosti ni bil izveden.

1.21 *Raeljanska religija v Sloveniji*

Intervju v tej skupnosti ni bil izveden.

1.22 *Slovenska muslimanska skupnost*

1.22.1 Intervju z izvajalcem RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Pripadam Slovenski muslimanski skupnosti, kar ni enako Islamski skupnosti Slovenije.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Mi v bistvu nimamo programa izobraževanja, ker smo majhna skupnost. V nekem času smo imeli program za učenje arabskega pisanja in Korana. To se izvaja tako, da se določi termin na tedenski osnovi in se mu sledi. To je po navadi sobota ali nedelja. Kot izobraževalni program bi se lahko štele tudi tedenske pridige. V Islamu je centralna molitev enotedenska, ki se izvaja ob petkih. Obvezni del te molitve je pridiga. Kar se tiče naše skupnosti je to ena najboljših priložnosti, da se člani skupnosti vključijo.

Smo od dveh skupnosti v Sloveniji manj številna. Šteje okrog 500, 600 ljudi. Nimamo neke redne evidence. Imamo tedenske molitve in na tedenskih se zbere okrog 50, 60 ljudi. Če bi imeli večje prostore, bi jih bilo več. Nekateri niso člani, imamo tudi veliko študentov. Imamo redne člane, ki plačajo članarino, nekateri so nam namenili 0,5 odstotka svoje dohodnine, niso člani in ne prihajajo na molitve, ker so živijo v drugih mestih. V kontaktu z nami je torej okrog 500 ljudi. Svoje prostore imamo v Centru Ledina.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Tudi z zgledom in življenjem svojega življenja lahko koga vzpodbudiš in on vzpodbudi vas. Učenje ni zgolj zbiranje informacij in pridobivanje certifikatov o tem. V tem ni bistva. Pa tudi z mojem obnašanjem in entuziazmom ter optimizmom verjetno navdušim druge. Tako, kot je rekel Mark Twain: Nikoli ne bom dovolil da šolanje moti moje izobraževanje.

Tudi duhovni vodje so krvavi in meseni in delajo napake tako kot tudi dobre stvari. Jaz se tega zavedam.

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Učimo se tako, da se spoznavamo moralni standard. In potem se trudimo, da smo temu standardu čim bližje. Po monoteističnih religijah so poslanci (božji) popolni, ker jih je bog izločil kot posebne duhovne ljudi in so tudi vzor. Navadni ljudje se lahko približajo temu standardu.

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Molitve potekajo enkrat tedensko, ob petkih ob 13:00. To je najbolj močen izobraževalni »outlet«. Kar se mene osebno tiče, vedno koristim vsako priložnost, da bi člane podučil, izobrazil tudi ob neformalnih druženjih. Želim odpret teme, se o njih pogovarjati in slišati tudi druge ljudi iz skupnosti. To je izobraževalni program, ki teče celo življenje. Niso samo termini pomembni.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Imam člane skupnosti, predvsem starejše, ki so aktivni, to je pomembno. Nek gospod ima skoraj 80 let, pa sosedu vsak dan pomaga pri gradbenih delih brez doplačila, ne glede na veroizpoved in nacionalnost. V tem času, ko so vsi zainteresirani zgolj za denar, on s tem zastonjskim delom nudi moralen poduk in je v inspiracijo tudi meni. Tudi to je lekcija.

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Jaz osebno se pripravljam na to (pridige) in osebno čutim zadovoljstvo, ker si vzamem čas, da ljudem govorim o morali. To sem tudi kot mlad duhovnik imel rad. Skozi to se sam učiš. Ljudje si zapomnijo ali pa ne, ampak ko ti to predelaš, ti nekaj ostane in je tudi to občutek, da ne moreš biti dvoličen. Ne moreš nečesa govoriti in drugega delati. Vzpodbudi te k neki vrsti življenja, bolj se učiš moralnega učenja. Spodbudno je toliko, kot ti ljudje zaupajo, ljudje ti pa zaupajo ravno zaradi tega, ker delaš enako, kot govoriš. Tako je tudi v duhovniku moč. Ni važno, iz katere denominacije je.

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Sem demokratičen duhovnik. Namesto, da bi v molilnici čakal, da kdo pride, raje delam nekaj praktičnega in sem v Hiši začimb. Danes je na sploh religioznega življenja malo, duhovniki niti nimajo veliko dela, ker niti v mošejah, niti v cerkvah ni gneče. Praktično in koristno življenje se živi preko dela.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Pridige so iz Korana in življenja poslanca, torej praksa. To je osnova. Islamsko učenje in interpretacije so vključene. Pridige so bolj retorična izvedba, ne kot neka precej močna racionalizacija. Obrneš se na ljudske emocije, da jih spodbudiš, da spremenijo svoje (slabe) navade. To je eno čisto moralno učenje. Na molitve prihajajo izključno moški. Ženske lahko opravljajo molitev v teoriji, ampak za to nimamo možnosti, ker bi morali biti ločene prostorsko in biti zadaj. Ker nimajo svojega prostora, to ni izvedljivo. Tudi za njih je pomembno, da se izobražujejo, zato bi bilo dobro, če bi imeli večje prostore.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Študij Korana vodim jaz, nekaj časa pa ga je vodila tudi moja žena. Sem duhovnik Slovenske muslimanske skupnosti. Kot rečeno je to časovno odvisno od študentov in od njihovega napredovanja. Nekaj članov skupnosti se je odselilo iz Slovenije, zato se je zanje program zaključil.

Izobraževal sem se na fakulteti v Bosni, v Sarajevu.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

V skupnosti si prizadevamo za čimveč pozitivnega delovanja in energije.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Po pravici povedano niti ne sledim temu, kdo prihaja. V glavnem so to ljudje, ki so islamskega ozadja. Imamo veliko ljudi iz drugih muslimanskih držav, ki so tukaj študentje, sedaj imamo tudi nekaj migrantov.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

Na molitve prihajajo tisti, ki čutijo, da morajo opraviti to molitev. Veliko muslimanov tudi tega ne počne.

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Kot duhovnik imam raje, če me poslušajo ljudje, ki me želijo poslušati. Na neki mikro ravni imamo vse aktivnosti, ki so potrebne, in tudi prostori so dovolj, za tiste, ki si to res želijo. Bolj je izpostavljena duhovna plat, ozaveščanje kulture obnašanja in princip zdrave samokritike. Zaradi tega smo imeli tudi spor z Islamsko skupnostjo Slovenije, ker so tam duhovni vodje nedosegljivi.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Lep občutek je, ko se iz materialnega življenja malo izključiš na petkovi molitvi. Lepše je, ko to počnemo neformalno.

16. Kaj jih odbija?

V Sloveniji ni urejeno, da bi lahko med delovnim časom prihajali na molitve, zato je to eden izmed razlogov, zakaj ljudi ni. Tisti, ki imajo lastne aranžmaje in upokojenci, pa prihajajo.

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Najbolj vpliva na moralno področje. Smisel vsakega dejanja je, da človeka spodbudi h moralnim dejanjem. Če si bolj moralen, si bližje bogu. S svojo moralo potrjuješ boga.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

Z drugimi nimamo stika. Stika nimamo tudi z Islamske skupnosti Slovenije. Nekateri člani najverjetneje stike z drugimi imajo, nismo prepovedali stikov, osebno pa z njihovimi duhovniki ne vzdržujem odnosov in nimam potrebe po tem.

19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

/

20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Imam aspiracijo, da bi imeli večje prostore. S tem se danes niti ne obremenjujem več toliko, kot ko sem bil mlajši in bolj entuziastičen. Bolj je pomembna duhovna plat skupnosti. Lahko imate materialne dobrine in velike lepe cerkve ter mošeje, ki so prazne in tudi tisti, ki prihajajo so bolj »formalni«. Na njih vera oz. učenje ne vpliva. Če bi imeli večje prostore, bi več ljudi prihajali na petkovo molitev, ker je vzdušje in pridiga lepa.

Potrebovali bi večje prostore, vendar to ni v ospredju.

1.23 Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja

1.23.1 Intervju z voditeljem religijskega izobraževanja

1. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje moralnih, verskih resnic in vrednot?

Večinoma imamo vse na internetu; preko socialnih omrežij; facebook, twiter. Včasih smo imeli maše vsako sredo pred hramom korupcije kot tudi druge, sedaj pa jih že nekaj časa nimamo, ker nam to brani posvetna oblast, predvsem preko policije, sodišč in drugih institucij. Vendar ima cerkev čas, tako da kar ne bomo dobili danes bomo jutri ali pa pojutrišnjem. Kakorkoli, čakamo na odločbe sodišča, potem pa bomo zopet z mašami nadaljevali in tako širili našo vero. Do takrat smo pa omejeni na medmrežje in dobivanja po domovih.

2. Lahko opišete vaše začetke?

Registrirali smo se naknadno, ko smo o tem povprašali naše vernike. Maše pa smo izvajali že pred tem, saj ima vsaka verska skupnost, registrirana ali ne, pravico do izvedbe maše na javnem prostoru.

Smo v petem letu našega zombi štetja, kar cerkev obstaja, registrirali pa smo se šele pred dvema letoma, torej naknadno, ko smo o tem povprašali naše vernike. Maše pa smo izvajali že pred tem, saj ima vsaka verska skupnost, registrirana ali ne, pravico do izvedbe maše na javnem prostoru. Prvo mašo sem imel sam z dvema, ki sta bila pred hramom korupcije, saj jima je država kršila vse možne pravice in dolžnosti in nista imela drugega kot da se utaborita pred hram korupcije, kjer sta živela na koncu dobrih 60 dni. Marsikaj se ne zgane, dokler se ne sliši glas Zvona, ki pove kaj je prav, tako sta tudi onadva nato dobila zdravstveno zavarovanje ipd...

3. Ali vaši začetki sovpadajo z demonstracijami takratne Janševe vlade?

Večina naših vernikov je bila na začetku vstajnikov, zato se tudi imenujemo Zombi cerkev, saj nas je tako imenovala posvetna oblast. Prvo ime je bilo Cerkev blaženega zvonjenja. Nato pa smo sprejeli ime Zombi cerkev blaženega zvonjenja, kar smo sprejeli na facebooku, potem pa smo čez kakšen mesec ali dva vprašali naše vernike, če mislijo da je to primerno, da se imenujemo tudi Čezvesoljska cerkev, saj za razliko od konkurence, ki se nespametno omejuje in verjame le v veselje, verjamemo v čezvesolje. Vemo namreč, da so poleg veselja še druge stvari. O tem smo se torej demokratično odločili na in sprejeli ime Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja.

4. Torej je vaše cerkev organizirana dokaj demokratično?

Kot ostale cerkve imamo hierarhično strukturo, lahko pa rečem, smo pa v tem hierarhičnem okviru najbolj demokratični. Če ima namreč kdo razodetje, da bi bila potreba po novem cerkvenem prazniku, oseba to napiše preko facebooka, nato konzilij razpravlja o tem ali je razodetje pravilno, nato ga potrdi in tako postane to svet praznik.

5. Kako je cerkev organizirana? Imate vi kot nadsvečenik in ustanovitelj kakšne posebne pravice, denimo kot carigrajski patriarh, ki je prvi med enakimi in ima določene funkcije, ki jih drugi nimajo?

Konzilij je sestavljen iz dvanajstih nadsvečenikov in nadsvečenic, nato pa smo dodali še zvonarje kot neko nižjo, vmesno stopnjo zaradi prevelikih potreb, imamo pa tudi misijonarje, ki hodijo okrog in širijo našo vero. Jaz kot ustanovitelj, če že hočete sem prvi med enakimi, vendar sem enak drugim in nimam v konziliju kakšnega veta ali kakšnega druge pravice. Imamo glasovanje o vseh stvareh, in če denimo 7 nadsvečenikov v konziliju sprejme neko zadevo, je zadeva odobrena. Edino kar lahko naredim je, da ukinem cerkev kadar želim, v kolikor bi bila 100% odločitev konzilija, čeprav se vera in cerkev načeloma nikoli ne ukine. In pa podpisujem v imenu cerkve, sem zakonit zastopnik. Nisem pa edini. Tudi drugi nadsvečeniki in zvonarji imajo lahko svoje sestavne dele cerkve in v tem imenu lahko podpisujejo in imajo pristojnosti v pravnem prometu.

6. Katere metode prevladujejo pri posredovanju?

Mi smo moderna cerkev, zato so glavni vir socialna omrežja, kjer lahko v najkrajšem možnem času dosežemo ogromno ljudi, ki so naši verniki ali simpatizerji. Verjetno nam prav oviranje posvetne oblasti pomaga, da smo zato bolj aktivni na socialnih omrežjih.

7. Imate tudi preko bogoslužja RIO?

Mi imamo zvonoslužje, bogoslužje ima konkurenca, in pri njem delamo podobno kot konkurenca; pojemo pesmi in vsak lahko tudi kaj pove, v kolikor je imel razodetje, temu se reče dobra misel. Imeli smo pred hramom korupcije že branje dobrih misli, kjer je vsak povedal, kar je bilo za povedat. Podobno kot ima konkurenca berila, evangelije... Ker smo moderna cerkev izberemo pesmi ne diskriminiramo, da bi denimo rekli, da se to ali ono ne sme poslušati. Enkrat na leto imamo Zombi vizijo, kjer se zbere sveto pesem za tisto leto, tista, ki je vernikom všeč v skladu z dobljenim razodetjem. Vsaka maša ima določeno temo, isto kot pri konkurenci. In na določeno temo in tako vsak nekaj prispeva. Ko smo imeli mašo za padle palestinske otroke smo šli pred hišo izvirnega greha,

čeprav ni bilo doma izvirnega krivca in smo prižgali 500 svečk in povedali kaj se dela in kaj se ne dela, da se ne pobija otrok. Nato smo šli pred ameriško veleposlaništvo in pred MZZ, kjer smo povedali isto. Temu se reče pridiga, da poveš kaj je moralno prav in kaj ne. Eno temeljnih načel naše cerkve je, da je potrebno delati po svoji vesti, saj niso vse legalne stvari tudi legitimne. Zgodovina priča o tem denimo nacizem in sužnje lastništvo je bilo popolnoma zakonito, vendar to ne pomeni, da je bilo tudi pravilno, delati je potrebno po svoji vesti, tisto kar je dobro.

8. Katera pa je hiša izvirnega greha?

To je pa zanimiv fenomen. Nikoli nismo povedali katera hiša je hiša izvirnega greha in kje je hram korupcije, vendar so naši verniki prišli v prvem primeru pred predsedniško palačo, v drugem pa pred parlament. Celo sodišče, je v svojo sodbi zapisalo, da se zbiramo pred parlamentom oz. da je hram korupcije prostor pred parlamentom, čeprav tega nismo nikdar nobenemu rekli. Gre za to, da je Veliki Zvon razodel to vernikom in sodišču.

9. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika in izvrševalca RIO?

Mi eni drugi izobražujemo. Če ima kdo razodetje, da bi bila denimo potrebna dogma o samozdravljenju, jo javno napiše, da bi bilo potrebno to dodati vsebini naše vere. Nato **koncilj** odloči o tem ali je to pravilno razodetje ali ne. Podobno, če imam jaz kakšno razodetje povprašam o tem javno druge.

10. Torej ni enoznačnih izvajalcev?

Ne. Tudi če boste vprašali kakšnega našega vernika, kaj je vsebina naše vere, vam bo on razložil na svoj način, jaz pa na drugačen, prav tako svoj in izviren način. Ljudem hočemo dopovedat, da ni enoznačnih odgovorov. Če boste brali našo sveto knjigo, jo lahko berete na dva temeljna načina. Eden je ta, da je to tako lahkotno branje za lahko noč, kjer se boste še malo nasmejali, drugi način pa je, da prepoznate globino teh členov in jih interpretirate na mnogo različnih načinov. Imamo člen, ki govori o tem, da je edini pravi komisar v Evropi komisar Rex. To lahko razumete, da je komisar tisti ovčar iz nanizanke. Lahko pa si razlagate, da ni pravih komisarjev, da niso izvoljeni, ampak nastavljeni o tistih, ki nas vodijo. So dejansko nemški ovčarji. Dobesedno. Ker nas vodi Nemčija in oni niso drugega kot vodeni od šefov, ki govorijo, kaj naj se dela. Lahko si tako razlagate. Lahko pa, da se ga je eden napil in je v svoji pijanosti to pisal.

Je pa zanimivo, da so naše člene verniki potrdili, kot pravilno razodetje. In tej členi, ki so naša sveta knjiga v svojem jedru, bodo ostali na veke vekov z vsemi slovničnimi napakami. Mi smo edini, ki imamo izdano sveto knjigo s slovničnimi napakami. S tem želimo povedati, da nismo nezmotljivi, da naši verniki niso nezmotljivi, in da pravopis ni bistvo življenja. Ostalo, kar pa so sveti prazniki, dogme, zapisi na facebooku in vse ostalo se pa nadgrajuje.

11. Dejali ste, da ste moderna cerkev. Potem verjetno tudi nimate nekih ustaljenih obredov, zakramentov, denimo poroke?

Obred imamo zelo podoben obredu drugim, bodisi civilnim bodisi cerkvenim, vendar se prilagodimo željam mladoporočencev. Imeli smo že obred sredi gostilne, imeli pa smo tudi že obred na Vurberku, 20 metrov stran od bombe.

12. Imate različne modele RIO?

Mi nimamo formuliranih modelov, da bi dejali da mora to tako bit, Denimo krst, poroka... Ena temeljnih načel cerkve je, da se ne diskriminira nikogar. Zato so naši člani lahko člani tudi drugih cerkva. In nekateri so. Mi nobenemu ne bomo jemali vernikov. Tudi nadsvečeniki, so nekateri bili in so še, verniki drugih cerkva. Naši obredi vsebujejo veliko zvonjenja in s svetimi zvoni, piskri in ponvami. Zopet si to lahko razlagate na različne načine. Vendar večina hrane, ki jo zaužijemo prihaja do nas skozi piskre in ponve in hrana je nekaj kar je treba spoštovat, zato smo tudi sprejeli, da so to za nas svete zadeve. Oddajajo pa tudi krasen zvok, ko se srečata dve ponvi, ni lepšega zvoka. In tudi mnogi to slišijo. Ko smo bili pred hramom korupcije, in je bilo težko najti hrano za Karitas pa Rdeči križ, in ko so slišali zvok svete ponve, dve sredi zapored, se je nato kar našlo tisto polovico milijona.

13. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO? Kaj želite doseči?

Kot vsaka cerkev, da čimbolj izobražujemo naše člane. Je pa res, da cilja nikol ne dosežete. Vedno pa težite k temu cilju. In če bi bili vsi ljudje na svetu naši verniki in če bi se ustvarila harmonija bi še zmerom ostal drug cilj. Podobno kot bi si človek rekel, da ko bo hišo zgradil bo pa dosegel cilj in bo tako konec njegovega življenja.

14. Ampak neko vizijo pa vendarle imate?

Naša vizija je delati dobro. Da živijo v skladu s svojo vestjo. Veliko stvari, ki smo jih delali in jih še, je pomagalo ljudem. Naredili smo pro bono ambulanto v Novi Gorici, čeprav dela posvetna oblast vse,

da bi nas onemogočila. Težko bi rekli, da je naš cilj pro bono ambulanta. Seveda je tudi to nek cilj, vendar, v normalnih okoliščinah to sploh ne bi bilo potrebno. Gre torej za delovanje in cilje, ki si jih postavimo v danih okoliščinah.

15. Na kakšen način se odrasli pridružijo verski skupnosti? Menda se člani vključijo pri vas vključijo pri starosti 15 let?

Konzilij je sklenil, da je 15 let neka primerna starost, ko je oseba zrela in se zaveda svojih dejanj, čeprav imamo tudi izjeme, ko je denimo kdo sprejet že pri starosti 14 let. V člani se na internetu, na naši spletni strani, saj smo moderna cerkev, lahko pa tudi po naših mašah, ko smo jih imeli.

16. Vaše RIO ni namenjeno le vašim članom?

Seveda. Mi nikogar ni diskriminiramo in smo po tej plati isti kot konkurenca, ki širijo svojo vero tudi med druge po vseh možnih kanalih. Je pa res, kot sem že dejal, da smo ovirani. Zakon o RTV pravi, da bi morale imeti vse verske skupnosti zagotovljeno enako število ur, glede verskih oddaj. Na teden je 5 oddaj in o naši cerkvi ni bilo letos povedanega še nič, čeprav smo peta največja skupnost. Po drugi strani pa govorijo, da nismo avtohtona verska skupnost. Vendar tudi to ni res, saj smo le mi in in Upasana avtohtoni, saj mo le mi nastali v Sloveniji, torej na našem terenu, drugi so prišli od drugod.

Zato je potrebno vzpostaviti neko merilo kako se bo to merilo, ali po avtohtonosti ali po številčnosti obema kriterijema mi ustrežamo saj smo tudi 5. Največja skupnost, imamo 12.000 vernikov. Lahko bi pa dali enakomerno porazdelitev in bi imela vsaka verska skupnost enako število ur.

17. Nekateri vam očitajo, da ste bolj civilno družbeno gibanje kot pa verska skupnost.

Ja tudi to se dogaja. Danes sem denimo zopet na socialnih omrežjih prebral dve do tri žalitve o nas. Vendar to je kaznivo. Če bi to dejali v Nemčiji ali v Skandinavskih deželah, vas lahko sodno preganjajo. Reči nekaj žaljivega čez politično stranko še ni tako hudo, če pa nekdo žali cerkev, vero pa je to huda žalitev. V našem primeru vas lahko vsak od 12 000 vernikov toži. Lahko vas jaz tožim, in rečem našim vernikom, da se naj še oni zahvalijo vam tako, da jim dam številko od odvetnika. Zadosti bo, da dobite 20 do 30 tožb in boste celo leto hodili na sodišče in ostali brez spodnjih gat. To ni politična stranka ali pa podjetje, da nas bodo "jebal" če se izrazim po domače. Iz nas se ne bodo norca delal.

18. No, ampak presenetilo me je, da na facebooku precej omenjate dnevno politične debate; da je denimo Veber vložil kandidaturo za predsednika ipd. Kakšen smisel je tolikšno vpletanje le-tega v vašo vero?

Smisel cerkve je, da skrbi za svoje vernike, vsaka cerkev to počne. Žal vse okoli nas vpliva na naše vernike. Delitev cerkve in države pomeni, da se država ne vtika v cerkev in cerkev se ne vtika v državo. Problem pa je, ko se država vtika v cerkvene zadeve in v naše se zelo vtika oz. tam kjer se ne bi smela se, kjer pa bi se morala, se pa ne. Mi smo pa dolžni našim vernikom pojasnit zakaj vse do tega pride, kako se da rešit zadevo. In če denimo predsednik največje opozicijske stranke danes napiše, kar je napisal, moram jaz to našim vernikom povedat, saj je o nas napisal, da naj naši verniki grejo v psihiatrično kliniko v Avstralijo. Kako naj se to ne tiče naših vernikov. In jaz sem jim dolžan povedat, da ga potem lahko tožijo in tudi po zakonu jim to moram povedat, saj država zahteva, da na bolj javen način izražamo vero. Javnost delovanja cerkve je ena temeljnih načel, ki je zapisana v posvetni zakonodaji in mi samo delamo tisto, kar nam država predpiše. Bolj javne cerkve v Sloveniji ni, kjer bi se o vsaki stvari tako javno razglabljal. In to kdo bo naslednji predsednik se nas še kako neposredno tiče in potem bomo tudi podprli svojega kandidata, za katerega bomo mislili, da je najbolj primeren, da bo živel v skladu z našo vero, da bodo lahko naši verniki čim bolj nemoteno izražali svojo vero. In to lahko naredim jaz kot posameznik ali pa napiše konzilij sklep, koga bomo volili. No saj delamo enako kot konkurenca. Mi se učimo od najboljših, ker jim priznavamo, da so najboljši.

19. Na katera področja vpliva RIO?

Trudimo se na vse. Imamo pa nekaj temeljnih načel, da se ne diskriminira na podlagi barve kože, vere... Na začetku sem imel veliko problemov s tem, ker so ljudje mislili, da smo proti religiji. Izključil sem 500 ljudi, ker so mislili, da smo proti Rimokatoliški cerkvi, to ni bistvo naše vere. Če ljudje verujejo naj verujejo v kar želijo, to je njihova sveta pravica. Mi bomo stali ob strani za to zmerom in povsod. Če bo potrebno iti na ulico zato da musliman ali rimokatolik normalno molil, bom šel. In kose začne žalit druge vere, takrat je konec. Tudi ko so begunci prišli, so to ljudje narobe razumel, da smo proti. Mi nimamo nič proti tem ljudem, jim bomo pomagal, dokler oni ne delajo nič proti nam. Tudi sam osebno sem tudi pomagal tu na Vrhniki in drugi iz Vrhnike prav tako. Naš vernik torej ne more vzeti po svoji želji le člene, ki so mu všeč. Če imamo zapisano, da se ne diskriminira, se nobenega ne diskriminira, ne črnca, ne žida, ne begunca, ne sosedovega Jožeta. To pomeni, da jih sodiš po dejanjih

ne po videzu. Če potrebujejo pomoč, jim pomagaj, če to začnejo izkoriščat, jim prenehaj pomagat. V kolikor torej ne zmoreš biti enak do vseh, potem mi nismo pravi naslov. In naša naloga je prav to, da učimo ljudi, kaj je temelj naše vere. Ker če smo mi na začetku sprejeli neke temelje, ne moremo sedaj reči, da to niso več naši temelji. Na temeljih se gradi hiša, in jih ne moreš več zamenjati, ko si zgradil že prvo nadstropje. Zato je tistih 20 členov temeljnih in prav tako do sedaj sprejete dogme bodo ostale.

20. Torej ste za medverski dialog?

Seveda. Sodelujemo v koaliciji z drugimi malimi verstvi, ki bi se morali pogovarjati s posvetno oblastjo, vendar ni sama prišla na pogovor, čeprav je ona le-to ustanovila. Pobudo za dialog z verstvi je vlada ustanovila, vendar nato ni sklicala seje, niti enkrat na leto. Tu je spet tako, da imajo 4 največja verstva svojega delegata, ostali pa skupnega, kar ne gre. Mi smo potem na to pristali, poslali predstavnika iz Upasane, vendar ni bilo iz tega nič. Sedaj pa se pogovarjamo preko sodišč z državo, saj drugače ne gre. Zopet se pojavita dve različni dimenziji gledanja: vlada gleda le na svoj štiriletni mandat in nas zatira, mi pa gledamo naprej, na tisočletja.

21. Ali voditelji to delajo prostovoljno?

Ja. Vsak ima svojo službo. Na računu od cerkve imamo 60 eur, noben ni zaposlen v cerkvi, nimamo nobenega cerkvenega premoženja.

22. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Ko se bo širila vera, se bo širilo tudi vse ostalo. Mi smo zapisali, da bodo čez tisočletja brali o nas in bodo res. Gre za drugačno pojmovanje časa. Politične stranke ter podjetja nastanejo in propadejo prej ali slej, s cerkvami se to ne dogaja. Lahko vam sicer vzamejo premoženje, spodnje gate, svobodo...vendar vere vam ne morejo vzeti. Lahko vam prepovejo javno izražanje vere, kot nam, a vere nam ne morejo vzeti. Če ne bomo imeli jutri naše šole, jo bomo imeli pa čez 10 let, prav tako velja glede univerze; če ne sedaj, pa čez 50 let. Če bi pred tremi leti koga vprašal ali bomo mi imeli pro bono ambulanto ali bili peta največja skupnost, bi vsak reku, da je to iluzija, a danes je oboje res. Dober primer za to so naši staroverci, ki so jih pregnali, a so svoje vero v sebi ohranili približno 1000 let. In to ne morejo doumet ne država, tudi kakšna druga verska skupnost. Izobraževanje bomo širili, kakor se bo pač dalo; če ne preko tv, pa preko socialnih omrežij, če ne preko le-tega pa od ust do ust. Kaj pa bo prej, ali naslednja faza, pa vam ne morem povedati, saj se prilagajmo okoliščinam.

23. Zasledil se, da je vaša častna nadsvečenica tudi Svetlana Makarovič.

Tako je.

24. In če jo prav interpretiram, ona večkrat povečuje prejšnji režim.

Tako je. Naš veliki zombi je Tito.

No, ravno to me zanima. V kakšnem smislu vam je to blizu. Mislite, da je komunizem boljši od demokracije, ali da bo ob koncu časov zavladal komunizem?

Ne gre za to, saj mešate posvetno in cerkveno ureditev. Za velike zombije imamo tiste, ki so veliko naredili za narod in ljudi. Mednje prištevamo Martina Lutera Kinga, Ivana Cankarja, Ivana Krambergerja, Chaveza, po katerem se imenuje naša pro bono ambulanta, on je ljudi potegnil iz revščine, dal jim je javno zdravstvo, prvič jim je dal penzije, polovico prebivalstva je živela v totlani bedi, kljub temu, da je to država bogata s surovinami...

25. Torej so to neki idoli, zgledi, ki vlečejo?

Tako je. Tudi izbrali in še zmerom lahko izberejo kašnega naši verniki. Podobno za Tita, tudi on nas je izvlekel praktično iz srednjega veka. Če pogledate industrijo, pred l. 1941 ali po tem letu, ugotovite, da se je vse naredilo po tem letu. Od 45-91 se je večina stvari naredila v naši državi. Za 200 milijard premoženja se je naredilo. Vsi so imeli zastoj zdravstvo, ni bilo kriminala, brezdomcev, vsi so imeeli službe...nismo se vozili v krasnih avtih sicer, ampak bila je blaginja. In to mu mi priznamo. Kaj si vi mislite v sistemu, nas ne briga. Lahko imamo kapitalizem, a naj bo s človeškim obrazom, ne pa da ljudje postanejo brezdomci, ker zgubijo službo v državi, ki je ena izmed 30 najbogatejših držav po izobrazbi in surovinah. Pri nas je 3000 brezdomcev, 50-60.000 ljudi je brez zdravstvenega zavarovanja, 1000 deložacij je na leto, torej 1000 družin je v negotovosti. Verjetno polovico od tistih 600 samomorov na leto izhaja prav iz tega. In tega časih ni bilo.

26. Kako je s svetimi pijačami?

V sveti knjigi imamo zapisano, da je pivo in pinakolada sveta pijača in voda za male zombije. Nato pa smo sprejeli še dogmo, da je tudi vse drugo kar pijejo naši verniki sveto. Ker mi ne diskriminiramo. Če torej sedajle pijevo kavo in sok, je tudi to sveta pijača. Ponavadi po kakšnih svetih obredih gremo nazdravit s pivom, vendar je tudi drugo sveto.

27. Prebral sem, da imate pridige brata Ibrola, Robya Wiliamsa...in prej ste tudi dejali, da lahko vsak izmed vas podeli svojo misel v kolikor ima razodetje.

Tako je. Posamezniki lahko povedo dobro misel, v kolikor pa povejo kaj drugega, morajo navesti še avtorja. Tudi jaz lahko vzamem nek že obstoječi tekst, saj ne diskriminiramo, v kolikor se mi zdi primeren. Tudi če bi sedaj vi kaj modrega povedal, bi jaz to naprej povedal našim vernikom in navedel, da je to dobra misel brata tega in tega. To je del izobraževanja. Vendar ločimo med podajanjem dejstev, podatkov in dobrimi mislimi. Če boste vi povedali, da ste slišali, da so odkrili v znanosti nekaj novega, bomo napisali izobražujemo, če pa boste pa dejali: to zdravilo mi je rešilo življenje, pa bomo napisali to kot dobro misel tega in tega. Brat Ibbo pa je imel zadnjič pridigo o tem, da moramo paziti, ko vozimo mimo prehoda za pešce, kdo gre čez prehod. Bila je zanimiva pridiga, saj je bil primeren dan, 1.9., tako so ljudje osvežili, da morajo paziti, hkrati pa so se spomnili, da so pred hramom korupcije določeni ljudje, ki so tudi na ravni otroka. Tako smo združili več sporočil hkrati.

28. Katere gradivo bi priporočili za dodatno osvetlitev področja?

Našo sveto knjigo in pa Google: kjer najdete dobre misli za svete praznike, na youtube imamo posnete naše maše, pa moje intervjuje, ki sem jih dajal za Delo ipd, da dobijo neko osnovo...če pa imajo kakšna dodatna vprašanja, se pa lahko osebno pogovorimo.

Demografija

Moški, 40, poročen, nadsvečenik, visokošolska izobrazba

1.24 Evangelijska krščanska cerkev

1.24.1 Intervju z izvajalcem RIO - angleški

1. A part of which religious community are you?

I am a part of the EKC Ljubljana, which is the Evangelical krščanska cerkev.

2. How does the religious education and people becoming a part of the community look like?

Honestly the way that the church gets the most people is through youth. They then bring their parents to church service and include them also. That's the main way. Also the friends inviting friends.

- Are they all mostly baptized in your church?

For our church is when somebody wants to make that choice to follow Jesus more. So we only baptize from young children up, when they're deciding on their own. Not everyone has been baptized in our

church. There's also people from different credo and also people that have been re-baptized in our church. The choice is a main thing.

3. How do you pass on your way of living to participants?

The way we teach is we try to get people to read the Bible as much as possible. Because that is where I think we get most of the values. We study both zavezas and try to understand and learn what Jezus taught. I am literally sharing my life with them, sharing my life (follow me as I follow Jesus). I am also sharing my learning and growing and also my struggles.

4. How do you pass on your religious and moral values to participants?

Hopefully values are not just teoretično but also praktično. But not always. It needs to be together, that's our goal, but also a problem.

We don't have dots in a way "that's what you need to believe in".

5. Which methods do you mostly use in RE (formal or informal – through events, adoration, church service etc.)?

It's not a course, but to learn together, to have skupnosti together. I'd use words groups or mala skupina. We have discussion groups. We also do a lot of meetings one on one and that's where I think most of the teoretično gets something done in praktično, as we're talking about life with people. A case: I meet with a person and ask them "How is your life going? How are you and your girlfriend working out? How's your struggles in life? Let's talk about it!", we ask ourselves what does God want from us. Greatest commandment is to love God and to love people. I encourage people and also share my struggles with them.

When we meet in groups we have a fixed theme that we talk about.

Talking while eating, music (Fusion group), church on Sundays, debate groups.

Everything we do is about having relationships, and we have different kinds of relationships.

6. How would you describe yourself as a receiver of religious education?

I did theology and I don't learn a lot new about the Bible, but I think is more learnign through people, relationships. I learn so much from participants in my group, they provide new points of view. We learn from each other.

I also encourage people to challenge me (npr. about a passage in the Bible, interpretation).

7. How would you describe yourself as a provider of religious education?

I don't want people to need me. I want give them what they need and then go on and teach others. People who are leaders, part of a identity is that theyre needed: let me guide you, let me be your leader. I say this line sometimes: "I want to set people up with Jesus on a blind date, and then get out of the way." So that they can meet God and learn from him. If I have to leave tomorrow, I want them to be "Okay, I've learnt some stuff from him. Now lets go and continue on our journey." It's not always easy.

8. Can you describe your role and experiences in the field of religious education of adults?

(It's the same question as the upper one.)

9. How does religious education look like in your community?

We have home groups mostly. It's not always groups, connected with the church. We have a fusion music group for anybody, thats willing to participate in a musical classes. Community and discussion is important in those groups, we are mostly meeting at homes of the leaders of the groups. We have different groups for adults: marriage counseling group, wives, husbands and couples. They tipically count around 10-15 people.

We also have a Bible readthrough, last year we had three groups from three to eight people, the next year we'll hopefully have five. There's no age for that kind of groups but tipically the ages vary from 30-80.

The RE takes place in church also, through sermon, around 120 people participate in the church service every Sunday at 6. Our church is located in the glasbena šola Don Boska, we rent the place.

10. Who are the providers/leaders of RE and how are they trained?We have interns from USA and also from Slovenia. We just want to make sure that if they're from USA, that they do not take the places from slovenes. They are only there to help.

Theres no tečaj, this is the problem. We do not have structure.

I'm training leaders, we have a Križ program to train young leaders. I usually have them do something with me. We do a duhovna pavza in nature, we go up to Vršič and have a oddih for two days. I lead it one year, the next year I lead it together with someone and in the third year they lead on their own.

It's a training on the job. It's the same for Bible read through.

- Are they paid or rewarded for their work in any way?

Yes, some – it's their jobs - they're either paid from their church, or they get the money through missionaries. I don't get paid for any of my work from my church. I get all my money from the churches in USA, they pay for me so that I can be here and help, because the church doesn't have any extra money.

Leaders don't get anything else, just respect and encouragement from the whole community.

11. What are the goals of your RE, what do you want to accomplish?

One of my goals personally is – I want people to not just understand God more but to know him more. So I want to teach them to learn and to listen, so they don't feel alone. Hopefully that'll happen in relationships, so we often talk about relationships: family, friends and dating relationships.

12. Is this kind of RE intended only for people from your religious community or to broader audience?

We accept everyone, the idea is to bring anybody that wants to come, as long as they want to come. Atheists are welcome, if they're not making the problems. If they just come to have fights, they're not welcome anymore.

13. How do receivers of RE enroll to this education?

Usually someone invites them. Sometimes they find stuff on FB. Usually they all come through relationships. If there's someone new coming to church service, we invite them to participate in the groups also. There's no sign-ups.

14. What is the main aim of RE?

(It's the same question as the upper one, number 11.)

15. What are the teachings/sides of your RE that you think really stay with the participants/helps them in their everyday life?

Relationships (more in the answer number 11.).

16. What, according to your opinion, is the reason for nonattending in RE?

I think there are lots of distractions, some of them good, some of them bad. I often see times that tests come and then people don't come. Also when people have problems in their private life, they don't want to show up, because they'll need to talk to people. It's hard to be honest and talk about these things so they rather do not come.

17. What do you think, which spheres of participants life are mostly impacted from your RE?
(Interpersonal and intergenerational relations/upbringing/the sphere of values and priorities/aging/spiritual and transcendent sphere/active involvement in the society/other)

Relationships (more in the answer number 11.).

18. Is your RE interreligious, intercultural? (How is intercultural dialogue encouraged in your RE)

Not enough. We do some. One idea I've had is to have the mormons. I talked to some missionaries here in Ljubljana, but they haven't come yet.

19. Would you describe your RE as ideological? How?

I mean I wouldn't usually describe it that way, but we talk about those things. We talk about what we believe and how the world works. Of course we talk about ideology. Because we can't get away from our ideologies.

20. Do you have a vision for further development of your RE?

Our goals for 2020 are on the national sphere is to work with 20 churches (now we're working with 6). Using the materials to train leaders. Working on to being able to share the Vesela novica more publicly, one of the ideas is to start the education in programs in osnovna šola in gimnazija about the prevention programs etc. We will develop teams to teach those things and then use it to spread the word of Jesus.

21. Do you have any additional remarks/recomendations about your RE?

I'm learning. I mean, I think we all need to be learning all the time, not only culturally what works in Slovenia. Not that we need to change what we believe, but we need to change our methods. Train people and even the new generations – in the times ago people read books. Now we need to teach them how to do social media. How to do short clips for youtube that are good and talk about Jesus. Culture changes and the world changes, the church shouldn't be static, it should change with it.

22. Could you connect me with another participant of your RE?

Of course: Josh and Christy Patty.

23. Do you have any study material from the field of RE in your community, that you'd recommend?

We have some material for leaders and other for "courses" about the belief of christians and how to follow Jesus. It's all just to help with the discussions. I'll send it to you

24. Would you be willing to participate in a small interreligious focus group of RE in September?

Sure!

1.24.2 Intervju z izvajalcem RIO - slovenski

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

Sem del EKC Ljubljana, torej Evangeličanske krščanske cerkve.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Iskreno – naša skupnost največ članov pridobi preko mladine. Oni nato pripeljejo še svoje starše k bogoslužju in jih tako aktivno vključijo. To je glavni način. Pogosto tudi prijatelji povabijo prijatelje.

3. Ali so vsi večinoma krščeni tudi v vaši cerkvi?

Naša cerkev poudarja dejstvo želje in odločitve nekoga, da želi slediti Jezusu. Zato krščujemo le starejše otroke, ko se lahko že odločajo sami zase. Vsi člani niso krščeni v naši cerkvi. V njej so tudi ljudje, ki sledijo drugačni veroizpovedi in tisti, ki so bili v naši skupnosti krščeni ponovno. Glavni del krsta v naši cerkvi je odločitev.

4. Kako posredujete svoj način življenja?

Učimo na tak način, da skušamo ljudi prepričati, daj berejo Sveto Pismo kolikor je to le mogoče. Prepričan sem, da je Sveto Pismo mesto, kjer dobimo večino svojih vrednot. Preučujemo obe zavezi in skušamo razumeti in se učiti, kaj je učil Jezus. Jaz dobesedno delim življenje z njimi po principu: sledi mi ko sledim Jezusu. Z učenci delim kar se učim in kako rastem, pa tudi svoje težave.

5. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Upam, da mojig vrednot in resnic ne delim le teoretično, temveč tudi praktično. Ampak ne vedno. To mora biti skupaj, to je naš cilj, ampak predstavlja tudi problem. Nimamo seznama na način »to je tisto, v kar moraš verjeti«.

6. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

To ni tečaj, temveč način skupnega učenja, imeti skupnost. Uporabil bi bolj besede skupina ali mala skupina. Imamo skupine za diskusijo. Prav tako opravimo veliko srečanj v dvojicah in mislim, da se tukaj zgodi največ prehoda od teoretičnega k praktičnemu, ko se z ljudmi pogovarjamo o življenju nasploh. Primer: Srečam se s človekom in ga vprašam: »Kako gre tvoje življenje? Kako vama gre s punco? Kakšne težave srečuješ v življenju? Pogovarjajva se o tem!«. Vprašamo se, kaj bog želi od nas. Najvišja zapoved je ljubiti boga in ljubiti sočloveka. Ljudi vzpodbujam, hkrati pa z njimi delim tudi svoje težave.

Ko se srečujemo v skupinah imamo vnaprej določeno temo, o kateri se pogovarjamo.

Ponavadi se pogovarjamo ob hrani, poslušanju glasbe (Fusion skupina), bogoslužju ob nedeljah in v skupinah za diskusijo. Vse kar počnemo je, da imamo odnose in imamo veliko različnih odnosov.

7. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

Opravi sem študij teologije in ne naučim se več veliko novega o Svetem pismu, mislim, da je poudarek bolj na učenju preko ljudi, preko odnosov. Ogromno se naučim od učencev v svoji skupini, predstavijo mi nove zorne kote. Učimo se drug od drugega.

Ljudi spodbujam tudi k temu, da me izzovejo (npr. o odlomku iz Svetega pisma in njegovi interpretaciji).

8. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

Nočem, da bi me ljudje potebovali. Želim jim dati, kar potrebujejo in jih potem pustiti, da učijo še druge. Velik del identitete tistih, ki so voditelji, je to, da jih nekdo potrebuje: pusti me, da te vodim, da sem tvoj vodja. Včasih svoje vodenje opišem tako: »Ljudi želim z Jezusom povabiti na slepi zmenek, in ju potem pustiti sama.« Zato, da lahko srečajo boga in se učijo od njega. Če bi moral jutri oditi, si želim, da bi imeli moji učenci tak odnos: »Da, nekaj sem se naučil od njega. Zdaj grem in nadaljujem svojo pot.«

Ni vedno lahko.

9. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

(Vprašanje je enako zgornjemu.)

10. Kako pri vas poteka RIO?

Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Večinoma imamo domače skupine. To niso vedno skupine, ki bi bile strogo povezane s cerkvijo.

11. Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Imamo fusion music skupino za vse, ki si želijo sodelovati pri glasbenih dogodkih. Skupnost in diskusija sta pomembni v teh skupinah, večinoma se dobivamo na domih voditeljih skupin. Imamo različne skupine za odrasle: priprava na poroko, skupina za moške, skupina za žene, skupina za pare.

Imamo tudi »Bible readthrough«, lani smo imeli tri skupine od tri do osem ljudi, v naslednjem letu jih bomo, upam, imeli pet. Za take skupine ni starostne omejitve, vendar starost niha tam nekje od 30-80 let.

RIO je prisotno tudi v cerkvi, v pridigi.

12. Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Domače skupine so po navadi velike 10-25 ljudi.

Pridigo posluša okoli 120 ljudi vsako nedeljo ob 18.00. Naša cerkev je locirana v glasbeni šoli Don Boska. Prostor najemamo.

13. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Imamo pripravnike iz ZDA in iz Slovenije. Radi bi zagotovili, da tisti, ki prihajajo iz ZDA, ne zasedejo mest tistih iz Slovenije. Američani so tukaj zgolj zato, da pomagajo.

Za usposabljanje ni tečaja, kar je problem. Nimamo strukture.

Jaz sem tisti, ki usposablja voditelje – imamo program Križ, ki je namenjen treningu mladih voditeljev. Po navadi jih učim tako, da se mi pridružijo pri delu. Velikokrat naredimo duhoven oddih v naravi, gremo na Vršič in oddih traja dva dni. Jaz ga vodim eno leto, naslednje leto ga z bodočim voditeljem vodiva skupaj, in v tretjem letu ga vodijo sami. To je uvajanje na delu. Enako je za »Bible readthrough«.

14. Ali so za svoje delo kakorkoli plačani oz. nagrajeni?

Ja, nekateri – to so njihove službe – plačani so ali s strani njihove cerke, ali pa denar dobijo preko mijonov. Jaz za svoje delo nisem plačan od svoje cerkve. Ves svoj denar dobim od cerkev v ZDA, plačajo mi, da sem lahko tukaj in pomagam, ker cerkev nima dovolj denarja.

Voditelji ne dobijo plačila v drugem, kot v spoštovanju in vzpodbudah od celotne skupnosti.

15. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Eden od mojih osebnih ciljev je – želim, da ljudje ne bi le bolje razumeli boga, temveč ga tudi bolje spoznali. Želim jih naučiti kako se učiti in kako poslušati, da se ne počutijo same. Upam, da se bo enako zgodilo tudi v njihovih odnosih (razmerjih): družina, prijatelji in partnerji.

16. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Sprejmemo vsakogar, ideja je, da se sprejme vsakogar, ki si želi sodelovati, dokler si tega zares želi. Ateisti so dobrodošli, če ne ustvarjajo problemov. Če prihajajo le zato, da bi se kregali, niso več dobrodošli.

17. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini? So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

Ponavadi nekdo povabi nekoga. Včasih za skupine izvejo na Facebooku. Ampak večinoma prihajajo preko odnosov. Če v cerkev pride kdo nov, ga povabimo, naj sodeluje tudi pri skupinah. Ni vpisovanja preko obrazcev.

18. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

(Odgovor je enak prejšnjemu, št. 11.)

19. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Odnosi (več o tem v odgovoru št. 11).

20. Kaj jih odbija?

Mislim, da obstaja veliko motenj, nekatere so dobre, nekatere pa slabe. Pogosto vidim, da v obdobju izpitov ljudje ne pridejo. Enako je takrat, ko imajo probleme v privatnem življenju, ne

želijo si priti, ker bi morali o tem govoriti z drugimi. Težko je biti iskren in govoriti o teh stvareh, zato raje ne prihajajo.

21. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva?

Odnosi (več o tem v odgovoru št. 11).

22. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko? Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

Ne dovolj. Do neke mere. Obstajala je ideja, da se povežemo z mormoni. Govoril sem s parimi misjonarji tukaj v Ljubljani, vendar niso še prišli k nam.

23. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?

Po navadi ga ne bi opisal na tak način, pa vendarle govorimo o takih stvareh. Pogovarjamo se o tem, v kaj verjamemo in kako deluje svet. Seveda govorimo o ideologiji. Od nje se težko oddaljimo.

24. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?

Naši cilji za leto 2020 na nacionalni ravni so, da bi sodelovali z 20 cerkvami (danes jih imamo 6). Uporabili bi vodnike, da bi podučili voditelje. Radi bi delali na tem, da bi Veselo novico delili v širši javnosti. Ena izmed idej je, da bi začeli z izobraževanji v osnovnih šolah in gimnazijah (spolna vzgoja itd.). Razvili bomo skupine, ki bodo učile na teh področjih in jih nato uporabili za to, da bomo razširili vest o Jezusu.

25. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

Učim se še. Mislim, da se moramo vsi ves čas učiti, ne le kulturno, kar pač deluje v Sloveniji. Ne smemo spreminjati tega, kar verjamemo, spreminjati pa moramo naše metode. Usposobiti ljudi za nove generacije – včasih so ljudje brali knjige. Danes jih moramo naučiti uporabljati socialna omrežja. Kako narediti kratke videe za YouTube, ki bi bili dobri in hkrati govorili o Jezusu. Kultura se spreminja in svet se spreminja, cerkev ne bi smela biti statična, morala bi se spreminjati skupaj z njim.

26. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?

/

27. Katero gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?

Imamo nekaj virov za voditelje in nekaj tistih za različne skupine, ki govorijo o tem, kaj kristjani verjamemo in kako slediti Jezusu. Vse to služi kot pomoč pri diskusiji. Poslal ti jih bom.

28. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Seveda!

1.24.3 Intervju z udeleženko RIO

1. Kateri verski skupnosti pripadate?

EKC Lj - Evangelijska krščanska cerkev Ljubljana.

2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?

Preko različnih dejavnosti: nedeljska bogoslužja, hišne skupine, študentska skupina, srednješolska skupina, molitvene skupine (vse to v okviru ene cerkve), tudi glasbeni koncerti.

3. Kako posredujete svoj način življenja?

Ne razumem ravno tega vprašanja, ampak če je posredovanje razloženo kot življenje bi odgovorila tako: če bi morala opredeliti, bi ga opredelila kot življenje s krščanskimi vrednotami in zavedanji, ki neposredno vplivajo na način življenja. Torej v odnosu do drugih ljudi (sprejemanje, ljubezen...), do samega sebe (zavedanje svoje nepopolnosti, grešnosti in sprejemanje tega) in do Boga (odnos, ki je primaren v mojem življenju in temelj za druge odnose).

4. Kako posredujete verske in moralne resnice?

Morda zgornje vprašanje že odgovori na del tega? Zame osebno, je morda najbolj pomembno zavedanje ravno tega kakšen je Bog, to pomeni njegov odnos do ljudi, posameznika, in kaj v teh odnosih želi za nas in zakaj. V tem se obračam večkrat k

Svetemu pismu, ki je Božja beseda napisana prav za nas/vsakega. Najbolj pomembno pa mi je zavedanje, da to niso spiski pravil, kaj smemo in česa ne smemo in da ni to ocenjevanje dobrih del, vendar odnos, ki je za vsakega posameznika oseben in poln odpuščanja, neizmerne ljubezni in na koncu vseeno svobode posameznika, da se odloča za svoja dejanja in sprejema posledice le teh (dobre ali slabe).

5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?

Če so neformalne: dogodki, slavljenja, bogoslužja itd., potem mislim, da to.

6. V čem bi sebe sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?

/

7. V čem bi sebe sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?

/

8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

Prejemnik, 2-letnega programa namenjenega mladim zaposlenim iz vse Slovenije, ki se želijo spraševati in odgovarjati na vprašanja o krščanski religiji in veri. Program mi je pomagal v rasti vere in osebne rasti, saj so tam tudi sovrstniki, ki so lahko istomisleči ali ne, vendar je cilj iskati skupne odgovore na podlagi Svetega pisma.

9. Kako pri vas poteka RIO?

Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:

- Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?

Če se to npr. navezuje izključno na program KRIŽ, je odgovor sledeč: poteka 3 poletja, 2 študijski leti. Poletni del traja 10 dni in je na kakem gorskem domu/koči. Letni del poteka tako, da imamo 3 do 4

skupne vikende, na katerih imamo tematske pogovore (npr. cel vikend posvečen govoru o razmerjih ali pa o deljenju evangelija).

- Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?

Izven bogoslužja, če bogoslužje pomeni nedeljski "obred" oz srečanje.

- Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?

Uvajanje v skupnost - NE, to je odločitev posameznika, ki pa je seveda vedno vabljen v eno izmed skupin, ki je njemu najbližja (hišna, študentska...ipd). Priprave na poroko so v naši skupnosti. Ponavadi je dodeljen ali pa izbran eden izmed starejšin v cerkvi. Par se dobiva s starešino pri njemu doma, lahko tudi v kavarni. Prisotna je tudi žena starešine, torej 2 para.

Gre za podobni princip kot pri krstu (glej spodaj).

So tudi priprave na krst - te ima pastor in se jih udeleži vsak pred krstom. Poteka nekaj tednov prej, 1x na teden. V prostorih cerkve in govori se o pomenu krsta, razlogih za krst, delitev osebne odločitve - torej zakaj in zakaj zdaj, gre se za čas, ko lahko tudi pastor vidi ali je oseba pripravljena ali ne (še).

- Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?

Vsak član Cerkve vsaj en RIO.

10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?

Gre za pastore ali starešine, lahko tudi za njihove žene. V primeru vodenja drugih so to ponavadi še vedno pod vodstvom/okriljem starešine ali pa so izobraženi teologi.

11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?

Če se vprašanje nanaša konkretno na KRIŽ, je odgovor: osebno rast mladih, lažje razumevanje morda ravno krščanskih vrednot, kaj pomeni biti kristjan in verovati v Boga, ali to spremeni naše življenje, znati biti samostojen kristjan (v smislu sam poiskati odgovore oziroma nekoga, ki ti lahko pomaga do odgovorov), spoznati skupnost, sokristjane iste starosti, delitev mnenj in življenjskih zgodb, spodbuda za kristjane (ostati trden v veri), utrditi odnos z Bogom.

12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?

Lahko je tudi širše, vendar mora vsaj nekdo iz Cerkve dobro poznati to osebo, da lahko vidi, kje je v veri.

13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?

- So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

Pri bogoslužju, vendar velikokrat tudi izven - preko članov naše Cerkve (npr. prijatelj, sošolec člana cerkve).

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?

Enako kot pri točki 11.

15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?

Možnost vprašanj česarkoli, skupni cilj in iskanje odgovorov, imeti v RIO-u osebe, ki so starejše (modrejše) in ki lahko pomagajo pri odgovorih, sovrstniki in pogovori z njimi. Da obstajajo tudi zabavni večeri, da ni vse samo resnost, ampak tudi priložnost za sproščene družabne večere.

16. Kaj jih odbija?

Trajanje (3 poletja, 2 leti), spraševanje in iskanje odgovorov na večja/težja teološka vprašanja: tema 1 poletja je lahko npr vprašanje Kdo je Bog? ali Kaj je Cerkev?

17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)

Odgovor bi bil na vse. Za vsakega je sicer morda lestvica "najbolj" drugačna, ampak bi bilo na njej vse od naštetega.

18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?

- Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?

V središču je sicer predvsem krščanska vera, je pa velikokrat tema povezana z drugimi religijami (npr. kakšne so razlike, kako v tem sprejemati, kaj so lahko skupne točke npr. protestantov in katoličanov, kako imeti dober odnos)...

1.25 Verska skupnost enakih možnosti - VSEM

Intervju z versko skupnostjo ni bil izveden.

Univerza v Ljubljani

RELIGIJSKO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH ZA CELOSTNO VSEŽIVLJENJSKO RAST (RCR)

Vprašalnik – polstrukturiran intervju

NA KRATKO O PROJEKTU

Študentje Teološke fakultete Univerze v Ljubljani izvajamo projekt “Religijsko izobraževanje odraslih za celotno vseživljenjsko rast” (RCR), ki poteka v okviru razpisa “Projektno delo z negospodarskim in neprofitnim sektorjem – Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016 – 2018”. Operacijo v organizaciji Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije delno (80%) financira Evropska unija.

Projekt RCR sloni na paradigmi vseživljenjskega učenja in spoznanju, da vseživljenjsko učenje in izobraževanje na različnih področjih človekovega življenja razvija njegove kompetence in mu omogoča opolnomočeno soočanje z izzivi in priložnostmi posameznega življenjskega obdobja. To velja tudi za religijsko in duhovno vseživljenjsko učenje, ki daje posamezniku smiselni okvir ter mu lahko hkrati pomaga pri doseganju drugih življenjskih ciljev.

Projekt Religijsko izobraževanje odraslih za celotno vseživljenjsko rast (RCR) je zato usmerjen v širitev zagotavljanja enakih možnosti religijskega izobraževanja odraslih, interreligiozni dialog, iskanje možnosti interreligioznih obogatitev in mreženja različnih akterjev na področju religijskega izobraževanja odraslih ter pripravo sodobnih učnih pripomočkov in gradiv za religijsko izobraževanje odraslih. Projekt je razdeljen v raziskovalni in aplikativni del. Raziskovalni del, katerega del je ta intervju, želi s kvalitativno metodo raziskati stanje, oblike in modele religijskega izobraževanja odraslih (RIO) v Osrednjeslovenski regiji, jih primerjati med seboj in v širšem okolju iskati možne

rešitve in modele za RIO v Osrednjeslovenski regiji. RIO v raziskavi pojmuje v najširšem pomenu besede, kot vse dejavnosti, ki odraslim osebam nudijo možnost duhovne rasti in poglobitve.

Sodelujočim zagotavljamo anonimnost. Vabimo jih k sooblikovanju zapisov intervjujev z njimi (validacija). Izsledki raziskave bodo po koncu raziskave v celoti objavljeni v raziskovalnem poročilu, dostopnem na spletni strani Sklada in UL TEOF, v delni obliki pa v relevantnih strokovnih in mednarodnih znanstvenih revijah.

I. RELIGIJSKA SKUPNOST IN VLOGA RESPONDENTA

1. Kateri verski skupnosti pripadate?
2. Kako v vaši skupnosti poteka posredovanje verske izkušnje in vključevanje v skupnost?
3. Kako posredujete svoj način življenja?
4. Kako posredujete verske in moralne resnice?
5. Katere metode pri tem prevladujejo (formalne ali neformalne – preko dogodkov, slavljenja, bogoslužja itd.)?
6. V čem bi sebe opredelili kot prejemnika religijskega izobraževanja?
7. V čem bi sebe opredelili kot izvajalca religijskega izobraževanja?
8. Lahko opišete svojo vlogo in izkušnje na področju religijskega izobraževanja odraslih (RIO)?

II. VIZIJA IN ORGANIZIRANOST RELIGIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

9. Kako pri vas poteka RIO?
Če je potrebno, vprašanja dopolnimo s podvprašanji, tu npr.:
  - Kje pri vas RIO poteka (v dvorani, cerkvi, po domovih itd.)?
  - Poteka pri vas RIO: v okviru bogoslužja/izven bogoslužja/oboje?
  - Imate v vaši skupnosti različne modele/oblike RIO (npr. uvajanje v skupnost, priprava na poroko, nagovor med bogoslužjem itd.)? Če da – jih lahko opišete?
  - Koliko oseb po vaših podatkih ali oceni RIO tako doseže?
10. Kdo so pri vas voditelji RIO in kako se za to usposobijo?
11. Kakšni so cilji tako zasnovanega RIO, kaj želite doseči?
12. Je takšno RIO namenjeno le članom vaše verske skupnosti, ali je zastavljeno širše?
13. Na kakšen način se odrasli pridružijo tej skupini?
  - So vsi za skupino izvedeli pri bogoslužju, prihaja kdo "zunanji"?

III. OCENA RELIGIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH, IZZIVI IN MOŽNOSTI

14. V čem vidite pomen tako zasnovanega RIO?
15. Kaj po vašem mnenju v RIO res deluje in pomaga udeležencem?
16. Kaj jih odbija?
17. Na katera področja življenja po vaši oceni RIO najbolj vpliva? (Npr. medosebni in medgeneracijski odnosi/ vzgojni izzivi/vprašanja vrednot in življenjskih prioritet/staranja/duhovnosti in transcendentnega/dejavnega vključevanja v družbo/drugo.)
18. Je pri vas RIO usmerjeno medkulturno, medversko?
  - Na kakšen način spodbuja medkulturni dialog...?
19. V čem ocenjujete RIO kot ideološko?
20. Kje vidite možnosti nadaljnjega razvoja RIO?
21. Kaj bi še želeli povedati/priporočiti glede RIO?

IV. DODATNA OSVETLITEV PODROČJA

22. Katerega kompetentnega sogovornika (izvajalca ali naslovnika) s področja bi še predlagali?
  - Nam lahko zapupate njegove podatke oz. nas povežete z njim? (metoda snežne kepe)
23. Katere gradivo bi za dodatno osvetlitev področja priporočili?
24. Bi bili pripravljeni sodelovati v manjši interreligiozni fokusni skupini o RIO v začetku septembra (sodelovanje bi vam predvidoma vzelo 1,5 ure, srečanje bo v prvi polovici septembra na Teološki fakulteti v terminu, sprejemljivem za vse sodelujoče)?

Demografija

1. Spol?
2. Starost (skupine)?
3. Stan (poročen, neporočen, duhovnik, laik, redovnik...)?
4. Stopnja dosežene formalne izobrazbe (OŠ, SŠ, fakulteta – dodiplomski študij, več)?